

TRẦN THỊ THÀNH (Chủ biên)
LÊ PHẠM HÙNG – TRẦN ĐĂNG NGHĨA
(Biên soạn và tuyển chọn)

Bồi dưỡng Tập làm văn lớp 6
qua những bài văn hay
(Tái bản lần thứ nhất)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Lời nói đầu

Trong việc học Ngữ văn, đọc tác phẩm là điều quan trọng nếu muốn bồi dưỡng vốn sống, vốn hiểu biết văn chương và cũng qua tác phẩm mà học cách cảm, cách viết. Học sinh Trung học cơ sở đang tập làm văn nên bên cạnh việc đọc tác phẩm, các em cũng có thể làm quen với cách viết văn qua việc đọc các mẫu văn. Những bài văn có kết quả cao của các bạn cùng trường, cùng trang lứa với các em cũng có thể coi là một loại mẫu văn như vậy. Đọc các bài viết của bạn bè, các em tìm thấy ở đó những cách giải quyết khác nhau với một đề bài : cách bố cục bài viết và cách diễn đạt phù hợp với lứa tuổi của mình. Hiểu rõ điều đó nên chúng tôi đã biên soạn bộ sách "Bồi dưỡng Tập làm văn qua những bài văn hay". Bộ sách gồm bốn cuốn cho các lớp 6, 7, 8, 9 với nội dung bám sát chương trình của sách giáo khoa và có năng cao về kỹ năng cũng như mở rộng về nội dung. Chúng tôi cũng chủ ý dạng đề mở để tạo điều kiện giúp các em có hứng thú với việc tập làm văn. Mỗi cuốn có nhiều phần, mỗi phần ứng với một nội dung phân môn Tập làm văn của sách giáo khoa. Điểm đặc biệt của bộ sách là vừa hướng dẫn kỹ năng làm bài vừa giới thiệu một số bài làm cùng đề bài và dàn bài của mỗi dạng bài.

Cuốn Bồi dưỡng Tập làm văn lớp 6 qua những bài văn hay có những nội dung sau :

– Phần thứ nhất : Văn tự sự

Phần này gồm khái quát phương pháp làm bài, giới thiệu đề bài, dàn ý và bài làm của học sinh ở các dạng bài cụ thể như :

Kể lại câu chuyện đã được đọc, được nghe ; kể chuyện đời thường ; kể chuyện tưởng tượng.

Phần Văn tự sự có 39 bài văn của học sinh được giới thiệu.

– Phần thứ hai : Văn miêu tả

Nội dung phần này cũng có khái quát phương pháp miêu tả, các dạng bài tả cảnh, tả người và miêu tả tưởng tượng sáng tạo. Mỗi dạng bài có giới thiệu nhiều đề bài, dàn bài và những bài làm của học sinh.

Trong phần Văn miêu tả, chúng tôi giới thiệu 24 bài văn của học sinh.

Với nội dung khá phong phú, đa dạng như vậy, chúng tôi mong rằng cuốn sách sẽ có ích đối với các em học sinh. Chúng tôi cũng muốn nhắc các em rằng : những bài văn, dù là mẫu, cũng chỉ nên dùng để tham khảo, không nên phụ thuộc vào các mẫu văn đó. Những kinh nghiệm rút ra được khi đọc các bài tham khảo kết hợp với sự sáng tạo sẽ giúp các em làm được những bài văn hay, độc đáo. Chúc các em đạt được kết quả tốt ở môn Ngữ văn.

Xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo và các em học sinh đã giúp chúng tôi hoàn thành bộ sách này.

NHÓM BIÊN SOẠN

Phần thứ nhất

VĂN TỰ SỰ

A – KHÁI QUÁT VỀ VĂN TỰ SỰ

Văn tự sự là loại văn bản được đưa vào giảng dạy ở cấp Trung học cơ sở (THCS) ngay từ lớp 6. Sau đó thể loại văn này còn được nhắc lại, được mở rộng, nâng cao hơn trong chương trình Ngữ văn lớp 8, lớp 9. Điều đó cho thấy tầm quan trọng của loại văn bản này đối với yêu cầu học văn và tập làm văn của học sinh THCS.

Phần khái quát về văn tự sự nhằm hệ thống hoá những kiến thức học sinh (HS) đã được học ở các lớp 6, 8, 9, giúp các em nắm được những đặc điểm cơ bản của loại văn bản này, qua đó có thể đọc hiểu một cách chủ động, có ý thức những văn bản tự sự (nhiều văn bản được giảng dạy trong chương trình thuộc phương thức tự sự) ; giúp các em bước đầu tập viết những văn bản tự sự có trong chương trình tập làm văn của các lớp 6, 8 và 9. Để thực hiện mục đích đó, chúng tôi chú trọng nhiều hơn tới việc đưa và phân tích các ví dụ cụ thể hơn là việc trình bày lại những kiến thức đã có trong sách giáo khoa (SGK). Hi vọng việc làm đó có thể giúp các em HS học và làm bài về văn tự sự được tốt hơn.

I – NHU CẦU TỰ SỰ VÀ VĂN TỰ SỰ

1. Nhu cầu tự sự : Trong cuộc sống, việc giao tiếp giữa con người với con người là điều không thể thiếu. Giao tiếp giúp hình thành nên những mối quan hệ, tạo dựng nên xã hội. Tự sự (đôi khi còn được gọi là kể chuyện) là một trong những cách thức giúp cho con người tạo lập nên những mối quan hệ xã hội, giúp con người hiểu biết nhiều hơn về cuộc sống, về những người xung quanh.

Ví dụ : – Ngày đầu tiên, khi con gái vừa từ lớp học về, mẹ đã hỏi : “Thế nào, lớp mới của con năm nay có vui không ? Các thầy cô giáo giảng bài có dễ hiểu không ?”.

– Vì bận, không đi xem được trận đấu bóng của lớp với các bạn lớp 6B. An bắt Minh phải kể cho mình nghe diễn biến của trận đấu.

– Đứa bạn thân của mình năm ngoái, nay theo gia đình chuyển nhà vào Thành phố Hồ Chí Minh không biết cuộc sống mới của bạn ấy ra sao như ?

Trước những yêu cầu đó, người ta cần kể một câu chuyện.

2. Văn tự sự (kể chuyện) là loại văn bản sử dụng phương thức tự sự để trình bày một chuỗi các sự việc (có mở đầu, diễn biến, kết thúc) nhằm thể hiện một ý nghĩa. Người kể trong quá trình trình bày các sự việc sẽ giúp cho người nghe hiểu được đúng sự việc và con người, thể hiện quan điểm, bày tỏ thái độ khen chê của mình trước cuộc sống và con người.

II – ĐẶC ĐIỂM CỦA VĂN TỰ SỰ

Để làm tốt một bài văn tự sự cần phải nắm được những đặc điểm của văn bản tự sự, đó là :

1. Sự việc

a) *Sự việc* là một chuỗi những sự kiện có liên quan đến đời sống của nhân vật. Chuỗi sự kiện ấy chính là cốt truyện, làm nên nội dung câu chuyện. Khi kể chuyện, tóm tắt truyện cần bám vào chuỗi sự kiện ấy.

Đọc đoạn văn sau :

Thấy Mạnh Tử, thuở nhỏ, nhà ở gần nghĩa địa, thấy người đào, chôn, lăn, khóc, về nhà cũng bắt chước đào, chôn, lăn, khóc. Bà mẹ thấy thế, nói : “Chỗ này không phải chỗ con ta ở được”. Rồi, dọn nhà ra gần chợ.

Thấy Mạnh Tử ở gần chợ, thấy người buôn bán diên đảo, về nhà cũng bắt chước nó nghịch cách buôn bán diên đảo. Bà mẹ thấy thế, lại nói : “Chỗ này cũng không phải chỗ con ta ở được”. Bèn dọn nhà đến ở cạnh trường học.

Thấy Mạnh Tử ở gần trường học, thấy trẻ đua nhau học tập lễ phép, cắp sách vở, về nhà cũng bắt chước học tập lễ phép, cắp sách vở. Bấy giờ bà mẹ mới vui lòng, nói : “Chỗ này là chỗ con ta ở được đây”.

(Mẹ hiền dạy con, SGK Ngữ văn 6, tập một, trang 150)

Trong đoạn trích trên có những sự việc sau liên quan đến nhân vật thầy Mạnh Tử và người mẹ làm nên nội dung truyện :

– *Thầy Mạnh Tử nhà ở gần nghĩa địa nên thường bắt chước những người ở đó đào, chôn, lăn, khóc.* – *Bà mẹ thấy vậy bèn dọn nhà ra gần chợ.*

– *Ở gần chợ, thầy Mạnh Tử lại bắt chước những người ở đó nô nghịch cách buôn bán điên đảo.* – *Bà mẹ bèn dọn nhà ra gần trường học.*

– *Ở gần trường học, thầy Mạnh tử bắt chước học tập lễ phép, cắp sách vở.* – *Bà mẹ vui lòng, yên tâm với chỗ ở mới.*

b) Những sự việc trong văn tự sự phải được kể một cách cụ thể (nó xảy ra ở đâu, khi nào, gắn với nhân vật nào, nguyên nhân, diễn biến, kết quả...), được sắp xếp theo một trật tự hợp lí (cái gì trước, cái gì sau, chúng quan hệ với nhau như thế nào...). Việc sắp xếp này chính là kết cấu truyện, làm nên mạch truyện. Nó nhằm giúp thể hiện được tư tưởng, tình cảm mà người kể muốn biểu đạt.

Trong đoạn trích trên, các sự việc được kể gắn liền với ba địa điểm cụ thể : *gần nghĩa địa, gần chợ, gần trường học* : với những hành động của thầy Mạnh Tử và người mẹ. Những sự việc ấy được trình bày theo mối quan hệ nhân quả : *khi sống ở gần nghĩa địa, gần chợ thì thầy Mạnh Tử bắt chước làm theo những hành động của những người ở nơi đó, vì thế mà bà mẹ thấy lo lắng phải chuyển nhà đi nơi khác ; khi tới sống gần trường học thì thầy Mạnh Tử cũng bắt chước theo những hành động của những người ở nơi đó, vì thế mà bà mẹ thấy vui lòng, quyết định chọn nơi đó làm nơi ở.* Ngoài ra, còn có mối quan hệ đối lập : việc bắt chước hành động của những người ở nghĩa địa, ở chợ của thầy Mạnh Tử đem lại *ảnh hưởng xấu* còn việc bắt chước hành động của những người ở trường học đem lại *ảnh hưởng tốt*. Chính sự lựa chọn và sắp xếp một cách hợp lí các sự việc mà mục đích của người kể chuyện là nhằm làm nổi rõ *cách giáo dục con, tình thương con của mẹ thầy Mạnh Tử.*

2. Nhân vật

a) *Nhân vật* trong văn tự sự : là người thực hiện các sự việc, cũng là người được thể hiện trong văn bản. Nhân vật có thể là người, là con vật, sự vật được nhân hoá (Dế Mèn, Dế Choắt, cái cây, bông hoa,...). Nhân vật có thể có thật trong đời sống mà cũng có thể do người kể tưởng tượng ra (ông Bụt, cô Tiên, ma quỷ,...).

Một câu chuyện có thể có nhiều nhân vật, trong đó có nhân vật chính và nhân vật phụ. Nhân vật chính đóng vai trò chủ yếu trong việc thể hiện tư tưởng của truyện, thường có mặt từ đầu đến cuối truyện. Nhân vật phụ giúp nhân vật chính hoạt động, thúc đẩy sự phát triển của truyện.

Đọc đoạn văn sau :

Bà đỡ Trần là người huyện Đông Triều. Một đêm nọ nghe tiếng gõ cửa, bà mở cửa nhìn thì chẳng thấy ai, một lát, có con hổ chọt lao tới cổng bà đi. Ban đầu, bà sợ đến chết khiếp, khi tỉnh, thấy hổ dùng một chân ôm lấy bà chạy như bay, hể gặp bụi rậm, gai góc thì dùng chân trước rẽ lối chạy vào rừng sâu. Tới nơi, hổ thả bà xuống. Thấy một con hổ cái đang lăn lộn, cào đất, bà cho là hổ định ăn thịt mình, run sợ không dám nhúc nhích. Lúc sau hổ dục cầm tay bà nhìn hổ cái, nhỏ nước mắt. Bà nhìn kĩ bụng hổ cái như có cái gì động đậy, biết ngay là hổ sắp đẻ. Sẵn có thuốc mang theo trong túi, bà liền hoà với nước suối cho uống, lại xoa bóp bụng hổ. Lát sau, hổ đẻ được. Hổ dục mừng rỡ đùa giỡn với con, còn hổ cái thì nằm phục xuống, đáng mệt mỏi lắm. Rồi hổ dục quỳ xuống bên một gốc cây, lấy chân đào lên một cục bạc. Bà đỡ biết hổ tặng mình, cảm lấy. Hổ dục đứng dậy đi, quay nhìn bà, bà theo hổ ra khỏi rừng. Được mấy bước, trời sắp sáng, bà giơ tay nói : "Xin chúa rừng quay về". Hổ vẫn cúi đầu, vẫy đuôi, làm ra vẻ tiễn biệt. Bà đi khá xa, hổ bèn gáy lên một tiếng rồi bỏ đi. Bà về đến nhà, cân bạc được hơn mười lạng. Năm ấy mất mùa, đói kém, nhờ có số bạc ấy bà mới sống qua được.

(Con hổ có nghĩa, SGK Ngữ văn 6, tập một, trang 141)

Trong đoạn trích trên, nhân vật là bà đỡ họ Trần và con hổ (được nhân hoá).

b) *Nhân vật* được thể hiện qua : tên gọi, lai lịch, ngoại hình, ngôn ngữ, hành động, tình cảm, tâm trạng,... người viết cần lựa chọn những chi tiết sao cho càng cụ thể, càng tiêu biểu thì nhân vật càng chân thực, sinh động.

Trong đoạn trích trên, nhân vật bà đỡ Trần có *quê quán, nghề nghiệp, tâm trạng*, có *sự thay đổi tâm trạng* : khi mới gặp hổ thì *sợ đến chết khiếp*, trông thấy hổ cái thì *run sợ không dám nhúc nhích* ; khi đỡ đẻ xong cho hổ cái, lúc hổ dục tiễn về thì nói với hổ dục những lời *kính trọng*. Còn nhân vật hổ dục (được nhân hoá) có những hành động, tâm trạng như người : hổ dục lao tới cổng bà đỡ, dùng một chân ôm lấy bà chạy như bay, cầm tay bà nhìn hổ cái, nhỏ nước mắt, vui mừng đùa giỡn với con, cúi đầu, vẫy đuôi, làm ra vẻ tiễn biệt,...

3. Lựa chọn ngôi kể (người kể chuyện) và thứ tự kể

a) *Ngôi kể* là vị trí giao tiếp mà người kể sử dụng để kể chuyện. Người kể chuyện có vai trò dẫn dắt người đọc đi vào câu chuyện : giới thiệu nhân vật, tạo ra những tình huống, tả người, tả cảnh vật, thuật lại những sự việc, đưa ra các nhận xét, đánh giá về những điều được kể.

Đọc các ví dụ sau :

(1) *Một hôm, có người hàng rượu tên là Lí Thông đi qua đó. Thấy Thạch Sanh gánh về một gánh củi lớn, hắn nghĩ bụng : "Người này khoẻ như voi. Nó về ở cùng thì lợi biết bao nhiêu". Lí Thông lân la gọi chuyện, rồi gạ cùng Thạch Sanh kết nghĩa anh em. Sớm mỏ còi cha mẹ, từ cố vô thân, nay có người săn sóc đến mình, Thạch Sanh cảm động, vui vẻ nhận lời. Chẳng từ già gốc đa, đến sông chung với mẹ con Lí Thông.*
(Thạch Sanh, SGK Ngữ văn 6, tập một, trang 61)

(2) *Hằng năm cứ vào cuối thu, lá ngoài đường rụng nhiều và trên không có những đám mây bàng bạc, lòng tôi lại nao nức những kỉ niệm mơn man của buổi tựu trường.*

Tôi quên thế nào được những cảm giác trong sáng ấy nảy nở trong lòng tôi như mấy cành hoa tươi mỉm cười giữa bầu trời quang đãng.

(Thanh Tịnh – Tôi đi học, SGK Ngữ văn 8, tập một, trang 5)

Trong hai đoạn trích trên, người kể chuyện đã dẫn dắt người đọc đi vào câu chuyện : giới thiệu với chúng ta nhân vật Lí Thông, cho chúng ta thấy được bụng dạ xấu xa của hắn, cuộc gặp gỡ giữa hắn và Thạch Sanh dẫn tới việc kết nghĩa anh em giữa hai người (đoạn trích 1) ; người kể chuyện đã gợi lại trong lòng người đọc những kỉ niệm mơn man của buổi tựu trường qua cảnh vật cuối thu, qua tâm trạng nao nức và những cảm giác trong sáng của nhân vật "tôi" (đoạn trích 2).

b) *Người kể* chuyện có thể giấu mình đi, đứng ngoài câu chuyện, gọi các nhân vật bằng tên của chúng, tự do kể về những gì đang diễn ra với các nhân vật (kể theo ngôi thứ ba). Người kể chuyện cũng có thể xuất hiện trực tiếp trong câu chuyện thông qua nhân vật "tôi" để kể về những gì mình nghe, mình thấy, trực tiếp nói ra những cảm nhận, những suy nghĩ của mình (kể theo ngôi thứ nhất). Nhân vật "tôi" trong tác phẩm không nhất thiết phải là chính tác giả.

Trong đoạn trích 1, người kể đã chọn kể ở ngôi thứ ba. Trong đoạn trích 2, người kể đã chọn kể ở ngôi thứ nhất.

4. Thứ tự kể trong văn tự sự

Khi kể chuyện, người kể có thể kể các sự việc liên tiếp nhau theo trình tự thời gian : việc gì xảy ra trước kể trước, việc gì xảy ra sau kể sau : cũng có thể kể các sự việc không theo trình tự thời gian để tạo bất ngờ hoặc để thể hiện tình cảm của nhân vật : kể một sự việc của hiện tại để nhân vật nhớ lại một sự việc đã xảy ra trong quá khứ.

Trong đoạn trích 1 : các sự việc được kể theo *trình tự thời gian*, sự việc này nối tiếp sự việc kia. Trong đoạn trích 2, nhân vật "tôi", hằng năm cứ vào cuối thu, khi nhìn thấy lá ngoài đường rụng nhiều lại *nhớ về* những cảm giác trong sáng của buổi tựu trường. Câu chuyện kể là một sự *nhớ lại*, trở thành một kỉ niệm, một hồi tưởng.

5. Đối thoại, độc thoại và độc thoại nội tâm trong văn bản tự sự

a) *Đối thoại, độc thoại, độc thoại nội tâm* là những hình thức quan trọng để thể hiện nhân vật trong văn bản tự sự.

Đọc đoạn văn sau :

Biết chị Cốc đi rồi, tôi mới mon men bò lên. Trông thấy tôi, Đé Choắt khóc thảm thiết.

Tôi hỏi một câu ngớ ngẩn :

– Sao ? Sao ?

Choắt không dậy được nữa, nằm thoi thóp. Thấy thế, tôi hốt hoảng quỳ xuống, nâng đầu Choắt lên mà than rằng :

– Nào tôi đâu biết cơ sự lại ra nóng nổi này ! Tôi hỏi lắm ! Tôi hỏi hận lắm ! Anh mà chết là chỉ tại cái tội ngông cuồng dại dột của tôi. Tôi biết làm thế nào bây giờ ?

Tôi không ngờ Đé Choắt nói với tôi một câu như thế này :

– Thôi, tôi ốm yếu quá rồi, chết cũng được. Nhưng trước khi nhắm mắt, tôi khuyên anh : ở đời mà có thói hung hăng bậy bạ, có óc mà không biết nghĩ, sớm muộn rồi cũng mang vạ vào mình đấy.

Thế rồi Đé Choắt tắt thở. Tôi thương lắm. Vừa thương vừa ăn năn tội mình. Giá tôi không trêu chị Cốc thì đâu đến nỗi Choắt việc gì. Cả tôi nữa, nếu không nhanh chân chạy vào hang thì tôi cũng chết toi rồi.

(Tô Hoài – *Đế Mèn phiêu lưu kí*, SGK Ngữ văn 6, tập hai, trang 7)

b) *Đối thoại* là hình thức đối đáp, trò chuyện giữa hai hoặc nhiều người. Trong văn bản tự sự, đối thoại được thể hiện bằng các dấu gạch đầu dòng ở đầu các lời trao và đáp.

Trong đoạn trích trên thể hiện những đối thoại của hai nhân vật Dế Mèn và Dế Choắt.

c) *Độc thoại* là lời của nhân vật nói với chính mình hoặc nói với một ai đó trong tưởng tượng. Trong văn bản tự sự, khi người độc thoại nói thành lời thì phía trước câu nói có dấu gạch đầu dòng, còn khi không nói thành lời thì không có dấu gạch đầu dòng. Trường hợp sau gọi là độc thoại nội tâm.

Đọc đoạn văn sau :

Về đến nhà, ông Hai nằm vật ra giường, mấy đứa trẻ thấy bố hôm nay có vẻ khác, len lết đưa nhau ra đầu nhà chơi sậm chơi sụi với nhau.

Nhìn lũ con, tủi thân, nước mắt ông lão cứ giàn ra. Chúng nó cũng là trẻ con làng Việt gian đấy ư? Chúng nó cũng bị người ta rẻ rúng hắt hủi đấy ư? Khốn nạn, bằng ấy tuổi đầu... Ông lão nắm chặt hai tay lại mà rít lên :

– Chúng bay ăn miếng cơm hay miếng gì vào mồm mà đi làm cái giống Việt gian bán nước để nhục nhã thế này.

Ông lão bỗng ngừng lại, ngờ ngợ như lời mình không được đúng lắm. Chả lẽ cái bọn ở làng lại dốt đến thế được. Ông kiểm điểm từng người trong óc. Không mà, họ toàn là những người có tình thần cả mà. Họ đã ở lại làng, quyết tâm một sống một chết với giặc, có đời nào lại cam tâm làm điều nhục nhã ấy !...

(Kim Lân – Làng, SGK Ngữ văn 9, tập một, trang 166)

Trong đoạn trích trên, những độc thoại và độc thoại nội tâm được in chữ đậm. Những độc thoại và độc thoại nội tâm này giúp cho người kể thể hiện được chân thật tâm trạng của nhân vật.

6. Kết hợp các yếu tố miêu tả, biểu cảm, nghị luận trong văn bản tự sự

a) Trong văn bản tự sự, rất ít khi người kể chỉ đơn thuần kể về các sự việc, con người mà trong quá trình kể thường đan xen các yếu tố *miêu tả, biểu cảm*. Các yếu tố này giúp cho việc kể chuyện được sinh động hơn, giúp cho việc thể hiện nhân vật được sâu sắc, ấn tượng hơn.

Đọc đoạn văn sau :

Mẹ tôi lấy vật áo nâu thấm nước mắt cho tôi rồi xốc nách tôi lên xe. Đến bây giờ tôi mới kịp nhận ra mẹ tôi không còn côi xơ xác quá như cô tôi nhắc lại lời

người họ nội của tôi. Gương mặt mẹ tôi vẫn tươi sáng với đôi mắt trong và nước da mịn, làm nổi bật màu hồng của hai gò má. Hay tại sự sung sướng bỗng được trông nhìn và ôm ấp cái hình hài máu mủ của mình mà mẹ tôi lại tươi đẹp như thuở còn sung túc ? Tôi ngồi trên đệm xe, đùi áp đùi mẹ tôi, đầu ngả vào cánh tay mẹ tôi, tôi thấy những cảm giác ấm áp đã bao lâu mất đi bỗng lại mơn man khắp da thịt. Hơi quần áo mẹ tôi và những hơi thở ở khuôn miệng xinh xắn nhai trấu phả ra lúc đó thơm tho lạ thường.

Phải bé lại và lăn vào lòng một người mẹ, áp mặt vào bầu sữa nóng của người mẹ, để bàn tay người mẹ vuốt ve từ trán xuống cằm, và gãi rôm ở sống lưng cho, mới thấy người mẹ có một êm dịu vô cùng.

(Nguyễn Hồng – Những ngày thơ ấu, SGK Ngữ văn 8, tập một, trang 18)

Trong đoạn văn trên các yếu tố miêu tả và biểu cảm được sử dụng rất nhiều : *tả gương mặt của người mẹ* : đôi mắt, nước da, gò má, khuôn miệng, *tả cái giây phút nhân vật "tôi" được ngồi bên cạnh mẹ...* ; thể hiện cảm giác của nhân vật "tôi" (biểu cảm) *ấm áp, mơn man, êm dịu vô cùng*. Tất cả đã góp phần làm nổi bật lên tình cảm gần bó mẹ con thâm thiết, cảm động.

b) Trong văn bản tự sự việc *miêu tả* cụ thể, chi tiết *cảnh vật* (không gian, thời gian, cảnh trí thiên nhiên,...), *nhân vật* (khuôn mặt, hình dáng, cách ăn mặc, đi đứng, nói năng,..., nhất là miêu tả *nội tâm nhân vật*) và *sự việc* không chỉ có tác dụng làm cho câu chuyện trở nên hấp dẫn mà còn góp phần không nhỏ vào việc làm rõ ý nghĩa của các sự việc, thể hiện quan điểm, thái độ của người kể chuyện.

Đọc đoạn văn sau :

Ngoài cửa sổ bấy giờ những bông hoa bằng lăng đã thưa thớt – cái giống hoa ngay khi mới nở, màu sắc đã nhợt nhạt. hẳn có lẽ vì đã sắp hết mùa, hoa đã vãn trên cành, cho nên mấy bông hoa cuối cùng còn sót lại trở nên đậm sắc hơn. Ừ cũng chả phải. Nhĩ vừa ngồi để cho vợ bón từng thìa thức ăn vừa nghĩ, chính vì thời tiết đã thay đổi, đã sắp lập thu rồi, cái nóng hám hập ở trong phòng cùng với thứ ánh sáng loá loá vừa nhìn đã thấy chói cả mắt ở ngoài bờ sông Hồng không biết đã rút đi đâu từ bao giờ.

Bên kia những hàng cây bằng lăng, tiết trời dần thu đem đến cho con sông Hồng một màu đỏ nhạt, mặt sông như rộng thêm ra. Vòm trời cũng như cao hơn. Những tia nắng sớm đang từ từ di chuyển từ mặt nước lên những khoảng bờ bãi bên kia sông, và cả một vùng phù sa lâu đời của bãi bồi ở bên kia sông Hồng lúc

này đang phả ra trước khuôn cửa sổ của gian gác nhà Nhĩ một thứ màu vàng thau xen với màu xanh non – những màu sắc thân thuộc quá như da thịt, hơi thở của đất màu mỡ. Suốt đời Nhĩ đã từng đi tới không sót một xó xỉnh nào trên trái đất, đây là một chân trời gần gũi, mà lại xa lắc vì chưa hề bao giờ đi đến – cái bờ bên kia sông Hồng ngay trước cửa sổ nhà mình.

(Nguyễn Minh Châu – *Bên quê*, SGK Ngữ văn 9, tập hai, trang 100)

Trong đoạn văn trên, yếu tố *miêu tả cảnh vật* : cảnh cuối thu với những bông hoa bằng lăng, ánh sáng loá loá, con sông Hồng và cái bãi bồi bên kia sông... xen lẫn với *miêu tả tâm trạng nhân vật*, nhất là *những cảm nhận của nhân vật về cảnh vật xung quanh* : hoa như đậm sắc hơn, sông như rộng thêm ra, trời cũng như cao hơn, cái bãi bồi ở bên kia sông Hồng đang phả ra những sắc màu thân thuộc quá : những so sánh, đối chiếu để nhận ra cái chân trời gần gũi mà lại xa lắc : tất cả đã góp phần không nhỏ làm nổi rõ ý nghĩa của câu chuyện.

c) Trong văn bản tự sự, để người nghe (đọc) phải suy nghĩ về một vấn đề nào đó, người kể (viết) có thể trực tiếp hoặc để cho nhân vật nghị luận bằng cách nêu lên các ý kiến, nhận xét với những lí lẽ, dẫn chứng, được diễn đạt bằng hình thức lập luận. Điều đó làm cho ý nghĩa của câu chuyện thêm sâu sắc, mang tính triết lí.

Đọc những ví dụ sau :

(1) Từ hôm đó, thấy Mạnh Tử học tập rất chuyên cần. Rồi sau thành một bậc đại hiền. Thế chẳng là nhờ có cái công giáo dục quý báu của bà mẹ hay sao ?

(Mẹ hiền dạy con, SGK Ngữ văn 6, tập một, trang 151)

(2) Chao ôi ! Đối với những người ở quanh ta, nếu ta không cố tìm mà hiểu họ, thì ta chỉ thấy họ gàn dở, ngu ngốc, bần tiện, xấu xa, bỉ ổi... toàn những cớ để cho ta tàn nhẫn ; không bao giờ ta thấy họ là những người đáng thương ; không bao giờ ta thương... Vợ tôi không ác, nhưng thị khổ quá rồi. Một người đau chân có lúc nào quên được cái chân đau của mình để nghĩ đến một cái gì khác đâu ? Khi người ta khổ quá thì người ta chẳng còn nghĩ gì đến ai được nữa. Cái bản tính tốt của người ta bị những nỗi lo lắng, buồn đau, ích kỉ che lấp mất.

(Nam Cao – *Lão Hạc*, SGK Ngữ văn 8, tập một, trang 44)

Trong những đoạn văn trên, người kể chuyện đã trực tiếp nói lên lời nhận xét, đánh giá của mình về công giáo dục con của mẹ thầy Mạnh Tử (đoạn trích 1) hoặc để cho nhân vật trong truyện bàn về nguyên nhân của những sự xấu xa của con người, về cách nhìn nhận, đánh giá con người (đoạn trích 2).

III – MỘT SỐ KĨ NĂNG CƠ BẢN ĐỂ LÀM TỐT MỘT BÀI VĂN TỰ SỰ

1. Kĩ năng lựa chọn, sắp xếp các sự việc, tìm và sáng tạo các chi tiết nghệ thuật

a) Các sự việc, chi tiết được lựa chọn *phải có khả năng tạo nên một câu chuyện hoàn chỉnh* : có mở đầu – diễn biến, phát triển – kết thúc. Nếu không sẽ không thành truyện.

Như trong truyện *Ông lão đánh cá và con cá vàng* :

– *Mở đầu truyện là sự việc ông lão thả con cá vàng và được cá hứa đền ơn.*

– *Diễn biến, phát triển truyện là chuỗi sự việc kể về những đòi hỏi của bà vợ tham lam, việc ông lão cầu xin cá và được cá giúp đỡ.*

– *Kết thúc truyện : bà vợ lại trở về với cuộc sống nghèo khổ như xưa.*

b) Các sự việc, chi tiết được lựa chọn *phải được sắp xếp một cách hợp lí*. Nếu không truyện sẽ không hấp dẫn được người nghe (đọc), nhất là không làm rõ được ý nghĩa của truyện.

Như trong truyện *Ông lão đánh cá và con cá vàng* :

Những đòi hỏi của bà vợ ngày một lớn hơn là *chuỗi sự việc đã được sắp xếp theo một trình tự tăng dần* : lúc đầu chỉ là một cái máng lợn mới → toà nhà rộng → nhất phẩm phu nhân → nữ hoàng và cuối cùng là Long Vương. Cùng với những đòi hỏi ngày một lớn ấy là *sự thay đổi của cảnh biến* : gợn sóng êm ả → nổi sóng → nổi sóng dữ dội → nổi sóng mù mịt → một cơn dông tố kinh khủng. Đây cũng là điểm thắt nút của câu chuyện. Nó tạo sức hấp dẫn, lôi cuốn người nghe (đọc) : liệu cá vàng có giúp đỡ ông lão như những lần trước không ? Nếu giúp thì sự việc tiếp sau sẽ thế nào ?

Chuỗi sự việc được sắp xếp hợp lí này cũng giúp thể hiện được tính cách của nhân vật bà vợ cùng với lòng tham không giới hạn của bà. Nó cũng là nguyên nhân dẫn tới cái kết thúc bất ngờ (nhưng hợp lí) : bà vợ lại trở về với cuộc sống nghèo khổ như xưa. Nó nêu bật ý nghĩa của truyện : bài học đích đáng cho những kẻ tham lam.

c) Lựa chọn, sắp xếp hợp lí các sự việc chi tiết không chỉ ở chỗ cái gì nói trước, cái gì nói sau mà còn ở chỗ *cái gì nên nói, cái gì không nên nói*, không phải cứ nói nhiều, nói hết là hay.

Hãy xem Nguyễn Du tả chân dung chị em Thuý Kiều trong *Truyện Kiều* :

Vân xem trang trọng khác vời,
Khuôn trăng đầy đặn nét ngài nở nang.
Hoa cười ngọc thốt đoan trang,
Mây thua nước tóc tuyết nhường màu da.
Kiểu càng sắc sảo mặn mà,
So bề tài sắc lại là phần hơn.
Làn thu thủy nét xuân sơn,
Hoa ghen thua thắm liễu hờn kém xanh.

(Nguyễn Du – *Truyện Kiều*, SGK Ngữ văn 9, tập một, trang 81)

Thuý Vân được Nguyễn Du *tả rất kĩ, tả đầy đủ cả* : khuôn mặt, lông mày, miệng cười, giọng nói, mái tóc, làn da, còn Thuý Kiều chỉ được *tả duy nhất* có đôi mắt. Sự lựa chọn này giúp nhà văn không chỉ tránh được sự trùng lặp mà quan trọng hơn nó làm nổi bật được sự khác biệt trong vẻ đẹp của hai chị em Thuý Vân, Thuý Kiều “mỗi người một vẻ” : vẻ đẹp của Vân là vẻ đẹp được thể hiện ở ngoại hình, ai cũng dễ dàng nhận thấy ; vẻ đẹp của Kiều là vẻ đẹp ẩn sâu trong tâm hồn nàng. Chỉ bằng sự lựa chọn, sắp xếp hợp lí các chi tiết mà Nguyễn Du đã hé mở cho người đọc thấy được tính cách, thấy được số phận của các nhân vật.

d) Các chi tiết đôi khi đóng vai trò rất quan trọng, *chi tiết nhỏ nhưng lại chứa đựng ý nghĩa* góp phần làm phong phú thêm nội dung câu chuyện.

Chi tiết miêu tả cảnh biển mỗi khi ông lão ra gặp cá vàng tương như nằm ngoài chuỗi sự việc tạo nên câu chuyện, có thể bỏ đi được. Nhưng qua những chi tiết ấy, người nghe (đọc) có thể thấy được thái độ ngày càng bất bình của cá vàng (cũng như của người kể chuyện).

Đó là điểm dự báo cho cái kết thúc tất phải như thế của truyện.

2. Kĩ năng lập dàn ý

a) Lập dàn ý *phải căn cứ vào yêu cầu của đề bài*. Trước khi lập dàn ý phải tìm hiểu kĩ đề bài để nắm được yêu cầu của đề về kiểu bài, nội dung chính.

Đề bài 1 : *Kể về người bạn thân nhất của em.*

Đề bài này thuộc loại văn tự sự (kể chuyện), kiểu bài kể chuyện đời thường không dùng yếu tố tưởng tượng, nội dung kể về người bạn thân nhất của mình.

Đề bài 2 : *Kể về một giấc mơ của em. Trong giấc mơ đó, em được gặp và trò chuyện với một nhân vật trong truyện cổ tích.*

Đề bài này thuộc loại văn tự sự (kể chuyện) : kiểu bài kể chuyện tưởng tượng : nội dung kể về cuộc gặp gỡ trong mơ với một nhân vật trong truyện cổ tích.

b) Sau khi tìm hiểu kĩ đề bài, nắm chắc các yêu cầu của đề, người viết cần xây dựng một dàn ý (dàn bài) để cụ thể hoá những yêu cầu của đề, xác định rõ những nội dung sẽ viết trong bài văn : xác định nhân vật, lựa chọn và sắp xếp hợp lí các sự việc (diễn biến, kết quả, ý nghĩa các sự việc), nhằm thể hiện ý định của người viết. Trong dàn ý cũng cần tách rõ 3 phần : mở bài, thân bài và kết bài.

Dàn ý của đề 1 :

Mở bài : *Giới thiệu khái quát về người bạn thân : tên của bạn ; vì sao em thân với bạn.*

Thân bài : – *Kể về ngoại hình của bạn (kết hợp yếu tố miêu tả để làm rõ những ấn tượng), kể về hoàn cảnh sống của bạn, về tính tình của em (để giúp người đọc hiểu được vì sao em và bạn lại trở thành bạn của nhau).*

– *Kể lại một vài kỉ niệm sâu sắc của bạn với em (để giúp người đọc hiểu được vì sao đó là người bạn thân nhất của em).*

– *Nói lên tình cảm của em với bạn (kết hợp với yếu tố biểu cảm để tình cảm của em với bạn được thể hiện xúc động hơn).*

Kết bài : *Mong ước của em về một tình bạn lâu bền, thân thiết.*

3. Kĩ năng viết đoạn, dựng đoạn trong văn tự sự

a) Lời văn trong văn tự sự chủ yếu là *kể người, kể sự việc*. Khi kể người thì có thể giới thiệu tên tuổi, lai lịch, tính tình, tài năng, phẩm chất,... những mối quan hệ của nhân vật. Khi kể sự việc thì kể hành động, việc làm, cách đi đứng, nói năng, sự thay đổi, kết quả của những việc làm ấy.

Đây là một đoạn văn kể người :

Em gái tôi tên là Kiều Phương, nhưng tôi quen gọi nó là Mèo bởi vì mặt nó luôn bị chính nó bôi bẩn. Nó vui vẻ chấp nhận cái tên tôi tặng cho và hơn thế, còn dùng để xưng hô với bạn bè. Mèo rất hay lục lọi các đồ vật với một sự thích thú đến khó chịu.

(Tạ Duy Anh – Bức tranh của em gái tôi, SGK Ngữ văn 6, tập hai, trang 30)

Đây là một đoạn văn kể sự việc :

Một hôm, Mã Lương vẽ con cò trắng không mắt. Vì một chút sơ ý, em đánh rơi một giọt mực xuống bức tranh. Giọt mực rơi đúng chỗ mắt cò. Thế là cò mở mắt, xoè cánh, bay đi. Chuyện làm chấn động cả thị trấn. Mấy kẻ mách lẻo đến tố giác với nhà vua. Vua phái triều thần đến đón Mã Lương về kinh đô. Mã Lương không muốn đi, nhưng bọn họ tìm đủ cách dụ dỗ, dọa nạt để bắt em về hoàng cung.

Mã Lương được nghe rất nhiều điều tàn ác của nhà vua đối với dân nghèo, nên em rất căm ghét vua, không muốn vẽ. Vua bắt em vẽ một con rồng, em liền vẽ một con cóc ghê. Vua bắt vẽ con phượng, em lại vẽ con gà trụi lông. Hai con vật đó vừa xấu xí vừa bẩn thỉu, nháy nhót tứ tung bên cạnh nhà vua. Vua tức giận, cho quân lính đến cướp cây bút thần trong tay Mã Lương, rồi nhốt em vào ngục.

(Cây bút thần, SGK Ngữ văn 6, tập một, trang 82)

b) Một bài văn thường gồm có nhiều đoạn văn nhỏ liên kết với nhau. Mỗi đoạn văn diễn tả một ý chính (đã được xác định trong phần lập ý). Một đoạn văn thường được bắt đầu bằng một câu mở đoạn nêu lên ý chính gọi là câu chủ đề. Tiếp theo đó là những câu văn có nội dung nhằm cụ thể hoá, làm rõ ý chính của đoạn.

Đây là đoạn văn mở bài cho đề bài 1 :

Kể về người bạn thân nhất của em.

Người bạn thân nhất của em trong suốt năm năm học tiểu học tên là Lâm. Em và bạn được cô giáo phân vào cùng một tổ, lại được xếp ngồi cùng một bàn. Nhà hai đứa lại khá gần nhau, mỗi khi tới trường, Lâm đều phải đi qua nhà em. Chắc vì thế mà chúng em thân nhau.

Và đoạn văn mở bài cho đề bài 2 :

Kể về một giấc mơ của em. Trong giấc mơ đó, em được gặp và trò chuyện với một nhân vật trong truyện cổ tích.

Hôm nay ở trên lớp, cô giảng cho chúng em nghe truyện "Thạch Sanh". Câu chuyện về chàng trai nghèo khổ, hiền lành, chất phác giết được chằn tinh, đại bàng, đánh lui được quân lính mười tám nước chỉ bằng tiếng đàn và một niêu cơm bé xíu nhưng ăn mãi không hết, đã rất hấp dẫn em. Trong giấc ngủ, em mơ được gặp Thạch Sanh.

Đây là một đoạn văn nói lên tình cảm của em đối với bạn (thể hiện một ý trong phần thân bài của đề 1 : Kể về người bạn thân nhất của em).

Năm năm học tiểu học đã qua đi nhanh chóng, tôi không ngờ là nó lại nhanh đến thế. Buổi liên hoan chia tay cuối năm, các bạn trong lớp đổi chỗ lung tung cả nhưng tôi và Lâm vẫn ngồi cạnh nhau. Chúng tôi đã ngồi cạnh nhau như thế từ hồi lớp ba, đã nói với nhau không biết bao nhiêu chuyện, đã có cùng nhau bao nhiêu kỉ niệm vui buồn. Sang năm, lên cấp hai, không biết chúng tôi có còn được học cùng trường với nhau nữa không. Tôi và Lâm bàn nhau sẽ về nói với bố mẹ xin cho hai đứa vào cùng một trường để chúng tôi lại được tiếp tục ngồi bên nhau, cùng giúp đỡ nhau học tập.

4. Kỹ năng quan sát, tưởng tượng, so sánh và nhận xét

a) Văn tự sự thường kết hợp hai yếu tố kể và tả. Để kể và tả người và sự việc, người viết cần rèn luyện kỹ năng quan sát, tưởng tượng, so sánh và nhận xét.

b) Quan sát để tìm ra được những đặc điểm quan trọng nhất của người, vật, sự việc giúp cho việc kể và tả người, vật, sự việc được chính xác, sinh động.

Đây là một đoạn văn kể và tả con vật như tả người :

Cái chàng Đẻ Choắt, người gầy gò và dài lêu nghêu như một gã nghiện thuốc phiện. Đã thanh niên rồi mà cánh chỉ ngắn cùn đến giữa lưng, hở cả mạng sườn như người cởi trần mặc áo gi-lê. Đôi càng bè bè, nặng nề, trông đến xấu. Râu ria gì mà cứ có một mẩu và mặt mũi thì lúc nào cũng ngẩn ngẩn ngơ ngơ.

(Tô Hoài - *Đế Mèn phiêu lưu kí*, SGK Ngữ văn 6, tập hai, trang 4)

Và một đoạn văn kể việc :

Em quét que diêm thứ hai, diêm cháy và sáng rực lên. Bức tường như biến thành một tấm rèm bằng vải màu. Em nhìn thấu vào tận trong nhà. Bàn ăn đã dọn, khăn trải bàn trắng tinh, trên bàn toàn bát đĩa bằng sứ quý giá, và có cả một con ngỗng quay. Nhưng điều kì diệu nhất là ngỗng ta nháy ra khỏi đĩa và mang cả dao ăn, phuốc-set cầm trên lưng, tiến về phía em bé.

Rồi... que diêm vụt tắt ; trước mặt em chỉ còn là những bức tường dày đặc và lạnh lẽo.

Thực tế đã thay thế cho mộng tưởng ; chẳng có bàn ăn thịnh soạn nào cả, mà chỉ có phố xá vắng teo, lạnh buốt, tuyết phủ trắng xóa, gió bắc vi vu và mấy người khách qua đường quần áo ấm áp vội vã đi đến những nơi hẹn hò, hoàn toàn lãnh đạm với cảnh nghèo khổ của em bé bán diêm.

(An-déc-xen - *Cô bé bán diêm*, SGK Ngữ văn 8, tập một, trang 66)

c) Quan sát thường đi liền với *tưởng tượng, liên tưởng, so sánh, nhận xét*. Tất cả nhằm giúp làm nổi bật những đặc điểm tiêu biểu của người, vật, sự việc.

Trong đoạn trích (1), những quan sát và so sánh đã giúp cho người viết khắc hoạ được *chân dung nhân vật Dế Choắt* (được nhân hoá) vừa chính xác (với những đặc điểm của dế : cánh ngắn cùn, đôi càng bè bè, râu ria cụt,...) vừa rất sinh động (khi nhân hoá, so sánh : người gầy gò và dài lêu nghêu như một gã nghiện, cánh chỉ ngắn cùn đến giữa lưng, hở cả mạng sườn như người cởi trần mặc áo gi-lê,...).

Trong đoạn trích (2), sự tưởng tượng đã giúp cho người viết *kể lại như thật giấc mơ của cô bé bán diêm* trong khoảnh khắc que diêm thứ hai cháy sáng và những nhận xét sau đó đã tạo nên sự tương phản giữa giấc mơ và thực tại, làm nổi rõ ý nghĩa của câu chuyện.

IV – CÁC DẠNG BÀI VĂN TỰ SỰ THƯỜNG GẶP

Có thể xếp các bài làm văn tự sự trong chương trình Trung học cơ sở thành ba kiểu chính sau : *kể lại một câu chuyện đã đọc (nghe), kể lại một câu chuyện (sự việc) xảy ra trong cuộc sống ; kể một câu chuyện theo tưởng tượng của mình*. Mỗi nhóm có những đặc điểm và yêu cầu riêng.

1. Kể lại một câu chuyện đã đọc (nghe)

a) *Cách kể này còn có một tên gọi khác là trần thuật*. Trong quá trình kể, HS phải tìm cách chuyển ngôn ngữ của văn bản truyện thành ngôn ngữ của mình.

b) *Với kiểu bài này, học sinh cần nắm được những nguyên tắc sau :*

* Người viết (kể) phải bám sát nội dung truyện (cốt truyện), không được thay đổi các sự việc, tình tiết, nhân vật của truyện, không được làm sai lệch chủ đề, ý nghĩa của truyện.

* Người viết (kể) có thể thay đổi ngôi kể, chọn một trình tự kể thích hợp miễn sao không làm thay đổi nội dung truyện, không làm sai lệch chủ đề, ý nghĩa của truyện.

– Người viết (kể) có thể thay đổi nhịp kể bằng cách : kể kĩ hơn, dài hơn (thường là đưa thêm vào yếu tố tả) hoặc sơ lược, vắn tắt hơn (thường là lược đi một vài yếu tố tả) về một sự việc, một nhân vật.

– Người viết có thể thay đổi giọng điệu kể bằng cách xen vào những yếu tố biểu cảm hoặc nghị luận miễn không làm sai lệch chủ đề, ý nghĩa của truyện.

So sánh hai đoạn văn sau :

(1) Một hôm có hai chàng trai đến cầu hôn. Một người ở vùng núi Tản Viên có tài lạ : vẫy tay về phía đông, phía đông nổi cồn bãi ; vẫy tay về phía tây, phía tây mọc lên từng dãy núi đồi. Người ta gọi chàng là Sơn Tinh. Một người ở miền biển, tài năng cũng không kém : gọi gió, gió đến ; hô mưa, mưa về. Người ta gọi chàng là Thủy Tinh. Một người là chúa vùng non cao, một người là chúa vùng nước thẳm, cả hai đều xứng đáng làm rể vua Hùng. Vua Hùng băn khoăn không biết nhận lời ai, từ chối ai, bèn cho mời các Lạc hầu vào bàn bạc.

(Sơn Tinh, Thủy Tinh, SGK Ngữ văn 6, tập một, trang 31)

(2) Nhân ngày lành tháng tốt, nhà vua mở hội kén rể. Trai tráng bốn phương nô nức kéo về kinh đô thi tài. Sau nhiều cuộc thi đấu gay go, quyết liệt, chỉ còn lại hai chàng trai tài giỏi ngang nhau. Một người vẫy tay về phía đông thì phía đông nổi cồn bãi, vẫy tay về phía tây thì núi đồi trùng điệp mọc lên. Mặt mũi người này lại rất khôi ngô, tuấn tú, cử chỉ dàng hoàng, nói năng từ tốn. Chàng xưng tên là Sơn Tinh. Người kia, tuy tướng mạo dữ tợn nhưng tài năng cũng không hề thua kém. Chàng vẫy tay gọi gió thì gió đến, cất tiếng hô mưa thì mưa về. Chàng xưng tên là Thủy Tinh. Chứng kiến tài nghệ của hai người, vua Hùng băn khoăn không biết chọn ai, bèn triệu tập các Lạc hầu vào cung để hỏi ý kiến.

(Theo bài làm của học sinh)

Ở đoạn văn (2), người viết đã đưa thêm vào một vài chi tiết miêu tả (quang cảnh ngày thi tài kén rể, ngoại hình hai nhân vật Sơn Tinh, Thủy Tinh,...).

So sánh hai đoạn mở đầu truyện *Con hổ có nghĩa* :

(1) Bà đỡ Trần là người huyện Đông Triều. Một đêm nọ nghe tiếng gõ cửa, bà mở cửa nhìn thì chẳng thấy ai, một lát, có con hổ chọt lao tới công bà đi.

(SGK Ngữ văn 6, tập một, trang 141)

(2) Năm ấy, cả nước mất mùa, đói kém. Huyện Đông Triều, nơi bà đỡ Trần sống cũng xơ xác, tiêu điều, nhiều người phải bỏ làng đi. Bà đỡ Trần, nhờ có số bạc được hổ đực biếu nên sống cũng không khó khăn lắm. Nghĩ lại, bà không sao quên được đêm hôm ấy... Nghe tiếng gõ cửa, bà mở cửa nhìn ra thì chẳng thấy ai, một lát có con hổ lao tới công bà đi.

(Theo bài làm của học sinh)

Ở đoạn văn (2), người viết đã thay đổi trình tự kể, lấy phần kết câu chuyện chuyển lên thành đoạn mở đầu. Câu chuyện được kể qua sự nhớ lại của bà đỡ Trần.

So sánh hai đoạn văn sau :

(1) Một hôm, người chổng ra biển đánh cá. Lần đầu kéo lưới chỉ thấy có bùn ; lần thứ nhì kéo lưới chỉ thấy cây rong biển ; lần thứ ba kéo lưới thì bắt được một con cá vàng.

Con cá cất tiếng kêu van :

– Ông lão ơi ! Ông sinh phúc thả tôi trở về biển, tôi sẽ xin đền ơn ông, ông muốn gì cũng được.

Ông lão ngạc nhiên, nhưng rồi cũng thả con cá xuống biển và bảo :

– Trời phù hộ cho người ! Người trở về biển khơi mà vùng vẫy. Ta không đòi gì cả, ta cũng chẳng cần gì.

(A. Pu-skin – Lão đánh cá và con cá vàng, SGK Ngữ văn 6, tập một, trang 91)

(2) Một hôm, như thường lệ, tôi vác lưới ra biển đánh cá. Lần thứ nhất, kéo lưới lên, chỉ thấy toàn bùn là bùn. Lần thứ hai, mất bao nhiêu công sức, nhưng lưới kéo lên cũng chỉ có mấy búi rong biển mắc vào. Làm sao có được cái ăn đây ? Gần như tuyệt vọng, tôi chấp tay cầu xin trời ban phúc, rồi quyết định thả lưới thêm một lần nữa. Lần này kéo lên thì thấy trong lưới có một con cá vàng. May quá ! Nếu không bán được thì cũng có chút thức ăn.

Bỗng con cá cất tiếng van xin : "Ông lão ơi, tha mạng cho tôi. Tôi sẽ trả ơn ông". Tôi vô cùng ngạc nhiên, sững sốt vì đây là lần đầu tiên trong đời, tôi thấy một con cá biết nói tiếng người. Tôi thả cá vàng xuống biển và bảo :

– Thôi, ta trả người lại cho biển xanh để người tha hồ vùng vẫy. Ta cũng đã quen với cuộc sống nghèo khổ này rồi, chẳng cần thêm gì cả.

(Theo bài làm của học sinh)

Ở đoạn văn (2), người viết đã thay đổi ngôi kể, từ người kể chuyện khách quan (ngôi thứ ba) thành lời kể của nhân vật ông lão trong câu chuyện (ngôi thứ nhất).

2. Kể lại một câu chuyện (sự việc) xảy ra trong cuộc sống

a) Cách kể này còn có một tên gọi khác là tường thuật. Câu chuyện được kể là những câu chuyện diễn ra trong cuộc sống thường ngày mà người kể (viết) được trực tiếp tham gia, chứng kiến hoặc nghe người khác kể lại. Đó là những câu chuyện kể về người thực, việc thực.

b) Với kiểu bài này, học sinh cần nắm được những nguyên tắc sau :

* Người kể (viết) phải *bảo đảm đủ các yếu tố để tạo thành một câu chuyện* : có cốt truyện (Câu chuyện kể về cái gì ? Có những sự việc gì ?) ; có nhân vật (Câu chuyện kể về ai ?) ; có bố cục, trình tự hợp lí (Câu chuyện xảy ra ở đâu ? Vào lúc nào ? Cái gì trước, cái gì sau ?) ; có mục đích, ý nghĩa (Câu chuyện kể nhằm nói lên điều gì ?).

* Là câu chuyện kể về người thật, việc thật nên người viết (kể) *không cần phải lựa chọn những câu chuyện thật đặc biệt, có những tình tiết lạ, những diễn biến bất ngờ mà cần chú ý tới những câu chuyện có khi rất bình thường nhưng mang ý nghĩa sâu sắc diễn ra trong đời sống hằng ngày*. Ví dụ câu chuyện về một người bạn có hoàn cảnh khó khăn nhưng đã nỗ lực vượt lên khó khăn để học tập tốt ; câu chuyện về một bạn học sinh nhiều năm liền công bạn tới trường đi học ; câu chuyện về một học sinh dũng cảm quên mình cứu bạn hoặc nhặt được của rơi đem trả cho người mất... Những câu chuyện như vậy có rất nhiều trong cuộc sống.

* Để câu chuyện kể hấp dẫn được người nghe (đọc), người kể (viết) *cần chú ý quan sát người, sự việc, lựa chọn những chi tiết có ý nghĩa nhằm thể hiện được sinh động, chân thực các sự việc và con người*. Người kể (viết) cũng cần bộc lộ những suy nghĩ, cảm xúc của mình trước các sự việc và con người.

* Câu chuyện kể đời thường cũng cho phép sử dụng có mức độ yếu tố tưởng tượng, hư cấu để dựng cảnh, để khắc họa nhân vật, để làm nổi rõ ý nghĩa của các sự việc : cho phép đảo lộn trình tự của các sự việc, chọn ngôi kể và thứ tự kể thích hợp miễn sao không làm thay đổi ý nghĩa, bản chất của câu chuyện.

Một vài ví dụ :

Một lần về thăm quê

Xuống xe, bước qua cổng làng được xây bằng gạch, cánh vạt dầu tiên đập vào mắt tôi là một gốc đa cổ thụ mọc ngay bên bờ một cái giếng đất, nước khá trong. Đó là dấu hiệu dầu tiên của làng tôi và cũng là của nhiều làng quê khác trên đất nước Việt Nam. Dưới tán lá đa rợp mát có mấy chiếc chõng tre trên bày mấy thức quà quê. Tôi nhìn thấy một ấm nước, vài cái chén, mấy nải chuối, hộp kẹo và một chõng bánh da nướng. Một đàn gà con theo mẹ đi kiếm mồi quanh quần dưới gốc đa.

Theo con đường làng đất đỏ, vượt qua một cánh đồng lúa, tôi về nhà. Ở nhà, ông bà và mấy anh chị em họ tôi biết tôi về, đã chờ sẵn. Chào ông bà xong, chưa kịp nghỉ ngơi, lũ trẻ trạc tuổi tôi đã kéo tôi ra ngoài bãi cỏ thả diều. Không thể kể hết được niềm vui sướng của tôi khi được về thăm quê.

(Theo bài làm của học sinh)

Trong đoạn văn trên, người viết đã chú ý quan sát, sử dụng nhiều yếu tố miêu tả kết hợp với biểu cảm để làm nổi bật cảnh làng quê Việt Nam và tình yêu quê hương của mình.

Con đã lớn rồi

Lần ấy, đi làm về, mẹ tôi gặp mửa nên bị cảm. Mẹ sốt cao lắm, người nóng hầm hập. Bố tôi đi công tác xa nên không có nhà, chỉ có tôi và mẹ.

Nhớ lại lần tôi bị sốt, mẹ lấy khăn lạnh đắp lên trán tôi để hạ nhiệt. Tôi bèn lấy khăn mặt ướt chườm lên trán cho mẹ. Người bị sốt thường không muốn ăn cơm. Tôi chạy sang nhà hàng xóm hỏi chị Giang cách nấu cháo tía tô với trứng để về nấu cho mẹ. Mẹ rất ngạc nhiên khi thấy tôi bưng bát cháo nóng hổi hổi, thơm mùi tía tô lên mời mẹ ăn. Ăn xong bát cháo, mẹ âu yếm nhìn tôi rồi nói: "Con giỏi thật đấy! Cháo ngon lắm. Nhờ có bát cháo của con mà mẹ đã thấy khoẻ hơn rồi. Con gái mẹ đã lớn rồi đấy".

Tôi mở to mắt nhìn mẹ. Tôi đã lớn thật rồi sao?

(Theo bài làm của học sinh)

Các sự việc được chọn kể trong câu chuyện trên không có gì đặc biệt. Nhưng kết thúc của câu chuyện khá bất ngờ: lời khen của mẹ và cảm giác ngỡ ngàng của nhân vật "tôi" đã góp phần làm cho ý nghĩa của câu chuyện được nổi rõ.

Một hành vi nghĩa hiệp

May quá, đúng sáng nay chúng tôi đã có dịp đánh giá Ga-rô-nê.

Khi tôi vào lớp (hơi muộn một tí vì cô giáo lớp dưới đã giữ tôi lại hỏi lúc nào có thể đến chơi nhà tôi) thì thấy Péc-bô-ni vẫn chưa đến; và ba hay bốn đứa đang hành hạ cậu Crốt-xi đáng thương, cái cậu tóc hoe, cánh tay bị liệt và bà mẹ bán rau quả ấy. Chúng lấy thước của cậu, ném vỏ hạt dẻ vào đầu cậu, gọi cậu là con quỷ què và nhại cái tay của cậu. Một mình ở đầu ghế ngồi, Crốt-xi sợ hãi, nghe và nhìn khi đứa này, khi đứa kia với đôi mắt van lơn, cầu chúng để cho yên thân. Nhưng bọn chúng mỗi lúc một làm già, đến nỗi cậu bắt đầu run lên và mặt đỏ bừng vì tức giận. Bông, Pran-ti, cái thằng có bộ mặt tàn nhẫn ấy, đứng lên một

cái ghế, làm bộ như ôm mỗi tay một cái sọt, nó nhại mẹ Crốt-xi khi bà đến đón con ở cổng trường. Máy hôm nay, không thấy bà ấy đến vì đang ốm. Thấy diễn màn kịch cảm ấy, bọn học trò cười ầm lên. Crốt-xi liền mất bình tĩnh, chớp lấy lọ mực trước mặt và dùng hết sức ném vào Pran-ti. Nhưng Pran-ti tránh được và lọ mực trúng giữa ngực thấy Péc-bô-ni khi ấy vừa bước vào.

Tất cả học trò khiếp sợ, chạy về chỗ, và im thin thít như vừa có một phép lạ.

Thầy giáo tái mặt, bước lên bục và hỏi, giọng lạc hẳn đi : "Ai ném lọ mực ?"

Không một tiếng trả lời.

– Ai ? – Thấy Péc-bô-ni nhắc lại, giọng to hơn.

Ga-rô-nê động lòng thương Crốt-xi, liền đứng dậy và nói quả quyết : "Thưa thầy, con ạ !".

Thầy giáo nhìn Ga-rô-nê, rồi nhìn đám học sinh đang sừng sốt, và nói giọng bình tĩnh : "Không phải con".

Sau một phút, thầy lại nói : "Người có lỗi sẽ không bị phạt, cứ đứng dậy".

Crốt-xi đứng dậy, vừa nói vừa khóc :

– Thưa thầy, các bạn trêu con, chửi con, con mất bình tĩnh... con đã ném...

– Con ngồi xuống. – Thấy giáo bảo. – Và những ai đã khiến khích bạn thì đứng lên !

Bốn trong những đứa đã gây sự đứng dậy, đầu cúi gằm. Thấy Péc-bô-ni nói :

– Các cậu đã lăng mạ một người bạn không hề gây sự với mình, các cậu đã nhạo báng một người tàn tật, các cậu đã tấn công một em bé yếu đuối không có sức chống cự. Các cậu đã làm một việc hèn hạ nhất và nhục nhã nhất, có thể bôi nhọ lương tâm con người : các cậu là những kẻ hèn nhất !

Nói xong, thầy bước xuống giữa chúng tôi, đi về phía Ga-rô-nê. Thầy đến gần, cậu cúi đầu xuống. Thấy Péc-bô-ni đưa tay xuống dưới cầm Ga-rô-nê, nâng đầu cậu ta lên, nhìn thẳng vào mặt và nói :

– Con quả có một tấm lòng cao quý !

Nhân lúc ấy, Ga-rô-nê ghé vào tai thầy, nói nhỏ mấy tiếng. Tức thì thầy quay lại bốn tên thủ phạm, và bỗng nhiên thấy bảo họ : "Thôi, thầy tha lỗi cho các con".

(A-mi-xi – Những tấm lòng cao cả)

Các sự việc trong câu chuyện trên được lựa chọn và sắp xếp rất khéo, tạo được những tình huống bất ngờ, gây hấp dẫn cho người đọc : Crốt-xi ném lọ mực

trúng vào thầy Péc-bô-ni, nhân vật Ga-rô-nê bất ngờ đứng lên nhận lỗi mặc dù cậu không phải là người ném lọ mực, thầy Péc-bô-ni bỗng nhiên thay đổi thái độ đối với bốn cậu học trò mắc lỗi sau khi Ga-rô-nê ghé vào tai thầy nói nhỏ mấy tiếng.

3. Kể một câu chuyện theo tưởng tượng của mình (kể chuyện tưởng tượng)

* *Kể chuyện tưởng tượng* là kiểu bài đòi hỏi người viết phải có sự sáng tạo : từ việc xây dựng cốt truyện đến việc tạo dựng nhân vật, từ việc xác định ý nghĩa, chủ đề cho câu chuyện đến việc lựa chọn các sự việc, phần lớn dựa vào trí tưởng tượng của người kể (viết).

* *Kể chuyện tưởng tượng* dựa vào lô-gíc tự nhiên (tức những quy luật vận động của đời sống) chứ không dựa vào suy nghĩ chủ quan của người viết, cũng không dựa vào những câu chuyện đã có rồi thuật lại.

* *Để có thể làm tốt kiểu bài kể chuyện tưởng tượng*, người kể (viết) cần xác định rõ chủ đề, ý nghĩa của câu chuyện : câu chuyện kể này nhằm mục đích gì ? ; lựa chọn nhân vật : là người, con vật, cái cây, bông hoa hay đồ vật ? nhân vật chính, nhân vật phụ, mối quan hệ giữa các nhân vật với nhau ? ; lựa chọn ngôi kể, trình tự kể phù hợp ; cuối cùng là dùng óc tưởng tượng để gắn kết tất cả, tạo ra một câu chuyện hoàn chỉnh thể hiện được đúng ý đồ của người kể (viết).

* *Tưởng tượng là sáng tạo ra những điều chưa có, không có trong thực tế cuộc sống*. Ví dụ : Tưởng tượng mình được gặp ông Bụt trong truyện *Tám Cám*, tưởng tượng mình hoá thành chú Dế Mèn, tưởng tượng cuộc sống của mình hai mươi năm sau,... Nhưng tất cả những điều tưởng tượng ấy dù kì lạ đến đâu cũng không được làm sai lệch ý nghĩa của câu chuyện, không được trái với những lô-gíc của cuộc sống : ông Bụt bao giờ cũng là người hiền lành, tốt bụng, đứng về phía những con người nghèo khổ để giúp đỡ họ thực hiện những ước mơ của mình, để bảo vệ họ chống lại cái xấu, cái ác ; chú Dế Mèn có thể nói năng, suy nghĩ như người nhưng hình hài, bộ dạng vẫn là một chú dế ; hai mươi năm sau, em có thể rất khác với bây giờ nhưng nguyên nhân của những thay đổi ấy phải được làm rõ.

Về nguyên tắc, kể chuyện tưởng tượng là sự sáng tạo, HS được hoàn toàn tự do tưởng tượng, sáng tạo, không bị bó buộc miễn là thực hiện đúng những điều cần lưu ý trên. Nhưng với trình độ của học sinh THCS, kiểu bài này chỉ tập trung vào một số dạng sau :

Dạng 1 : Người kể (viết) mượn lời của một đồ vật, con vật để kể chuyện

(1) Bởi tôi ăn uống điều độ và làm việc có chừng mực nên tôi chóng lớn lắm. Chẳng bao lâu, tôi đã trở thành một chàng dế thanh niên cường tráng. Đôi càng tôi mẫm bóng. Những cái vuốt ở chân, ở khoeo cứ cứng dần và nhọn hoắt. Thỉnh thoảng, muốn thử sự lợi hại của những chiếc vuốt, tôi co cẳng lên, đập phanh phách vào các ngọn cỏ. Những ngọn cỏ gãy rạp, y như có nhát dao vừa lia qua. Đôi cánh tôi, trước kia ngắn hủn hoẳn, bây giờ thành cái áo dài kín xuống tận chấm đuôi. Mỗi khi tôi vũ lên, đã nghe tiếng phành phạch giòn giòn. Lúc tôi đi bách bộ thì cả người tôi rung rinh một màu nâu bóng mỡ soi gương được và rất ưa nhìn. Đầu tôi to ra và nổi từng tảng, rất bướng. Hai cái răng đen nhánh lúc nào cũng nhai ngoàm ngoạp như hai lưỡi liềm máy làm việc. Sợi râu tôi dài và uốn cong một vẻ rất đĩnh hùng. Tôi lấy làm hãnh diện với bà con về cặp râu ấy lắm. Cứ chốc chốc tôi lại trịnh trọng và khoan thai đưa cả hai chân lên vuốt râu.

(Tô Hoài – Dế Mèn phiêu lưu kí, SGK Ngữ văn 6, tập hai, trang 3)

(2) Ở một đường phố trung tâm Hà Nội, có một cái thư viện đã được xây từ thế kỉ trước. Tôi vẫn hay đến đây cùng cô chủ nên quen thuộc chỗ này lắm. Nơi tôi nghỉ ngơi chờ cô chủ vào đọc sách là bãi giữ xe của thư viện. À, mà các bạn đã biết tôi là ai chưa nhỉ ? Xin tự giới thiệu : Tôi là một chiếc xe đạp. Xe Nhật hẳn hơi nhưng không còn mới nữa. Tôi đã phục vụ cô chủ được ba năm rồi.

Sáng nay, trong bãi giữ xe chỉ có một chiếc ô tô bóng loáng và mấy chiếc xe máy. Chỉ mình tôi là xe đạp. Có chủ đứng tôi bên cạnh một anh xe máy.

Một lúc sau, anh xe máy bên cạnh liếc nhìn sang tôi bằng con mắt to đùng của mình, rồi cất tiếng chào :

– Chào anh bạn lỗi thời.

Tôi chào lại anh, và hỏi :

– Sao anh lại nói tôi lỗi thời ? Hằng ngày tôi vẫn cùng với cô chủ tôi tới trường và tuần nào cũng ghé qua đây mà.

– Còn gì n...ư...a nữa. – Xe máy kéo dài giọng. – Anh lỗi thời quá đi chứ. Kiểu xe gì mà chỉ có mỗi khung, trông thì cũ kĩ, đi lại chậm chạp làm sao phù hợp được với nếp sống công nghiệp bây giờ chứ...

(Theo bài làm của học sinh)

Trong đoạn văn (1) người viết đã chọn nhân vật là một chú Dế Mèn. Dế Mèn được nhân hoá có điệu bộ, suy nghĩ, có tính cách như người. Để làm được điều đó, người viết phải tưởng tượng. Nhưng bên cạnh đó người viết vẫn phải dựa trên

những quan sát thực tế để miêu tả hình dáng nhân vật đúng là một chú để không lẫn vào đâu được. Trong đoạn trích (2), người viết đã chọn nhân vật là xe đạp, xe máy. Người viết đã tưởng tượng ra cuộc gặp gỡ, trò chuyện giữa hai nhân vật. Nhưng nội dung câu chuyện của hai nhân vật đó vẫn gắn với cuộc sống thực.

Dạng 2 : Người kể (viết) tưởng tượng ra những tình tiết mới, kết cục mới cho một câu chuyện

(1) Hôm qua, tôi có đọc lại câu chuyện kể về mình trong sách "Ngữ văn 6". Người kể đã kết thúc câu chuyện như sau : "Nhưng không ai biết sau đó Mã Lương đi đâu. Có người nói Mã Lương đã trở về quê cũ, sống với những người bạn ruộng đồng. Có người nói Mã Lương đi khắp đó đây, đem hết thời giờ và sức lực để vẽ cho những người nghèo khổ". Hôm nay, tôi mới có dịp nói cho các bạn rõ những gì xảy ra sau đó.

Đúng là tôi cũng có vẽ quê một thời gian, cũng có đi nhiều nơi đem cây bút thần của mình giúp cho những người nghèo khổ. Nhưng các bạn có biết không, tôi đã dành phần lớn thời gian cho việc học tập văn hoá. Nhà nghèo nên ngày xưa tôi đã không được học hành đến nơi đến chốn. Bây giờ, có điều kiện, tôi quyết tâm học thật tốt. Tôi hiểu ra rằng chỉ có tài vẽ không chưa đủ mà còn phải có trình độ học vấn cao. Điều đó sẽ giúp cho tôi vẽ được đẹp hơn, giúp cho xã hội được nhiều hơn. Rồi một hôm, tôi được gặp lại vị thần năm xưa đã cho tôi cây bút thần. Thần nói với tôi : "Giờ con đã tốt nghiệp Đại học, con đã hiểu khoa học có thể làm ra những điều thần kì hơn cả những phép màu trong các truyện cổ. Vậy ta sẽ thu lại phép thần của cây bút. Nhưng ta chỉ thu lại phép của nó thôi còn cây bút ta cho con giữ lại làm kỉ niệm. Vì tên của con đã gắn liền với cây bút rồi".

Bây giờ, tôi vẫn tiếp tục dùng cây bút mà thần đã tặng cho tôi, cùng với những kiến thức mà tôi đã học được trong nhà trường, đi khắp thế gian để giúp đỡ những người nghèo khổ."

(Cao Bích Xuân – Các dạng bài Tập làm văn và cảm thụ thơ văn lớp 6, NXB Giáo dục, 2004)

(2) Sau khi đến xin cá vàng cho vợ được trở thành Long Vương ngự trên mặt biển, ông lão quay về nhà. Ông sung sướng khi thấy lâu đài, cung điện đã biến đâu mất, chỉ thấy trước mắt túp lều nát ngày xưa và mẹ vợ đang ngồi trước cái máng lợn sứt mẻ. Bây giờ ông mới hiểu ra rằng chính lòng tham vô độ và sự nhu nhược của ông đã dẫn đến kết quả thảm hại này. Nỗi căm giận như sóng cuộn trong lòng ông. Ông mặc kệ vợ ngồi đó bước thẳng vào lều.

Đêm đó, trời nổi cơn dông. Sấm sét ầm ầm, mưa to như trút nước. Sáng ra, ông thấy vợ mình nằm gục trước cửa lều, người lạnh ngắt. Ông lay gọi mãi mà vợ ông vẫn không tỉnh lại. Bà đã chết. Ông lão hốt hoảng chạy ra bờ biển.

Sau dông bão, trời quang, mây tạnh. Biển vỗ sóng hiền hoà. Ông lão cất tiếng yếu ớt gọi cá vàng. Cá vàng nổi lên bơi đến hỏi ông :

– Ông lão, ông còn cần gì nữa đây ?

Ông lão khóc nức nở, nói với cá :

– Cá vàng ơi, cá có thể giúp ta một lần cuối cùng được không ? Tất cả những điều ta cầu xin cá trước đây đều là ước muốn của mẹ vợ nhà ta. Giờ mẹ ấy đã chết. Cá có thể giúp ta làm cho vợ ta sống lại được không ? Đó là lời cầu xin duy nhất của ta. Lời cầu xin cuối cùng của ta.

Cá vàng dịu dàng nói với ông lão :

– Ông về đi. Ta sẽ giúp ông. Mong cho vợ chồng ông sẽ được sống hạnh phúc.

Ông lão quay trở về, thấy trước mắt mình một căn nhà bằng gỗ, không lớn nhưng khang trang, sạch sẽ. Vợ ông đang cho lợn ăn trong chiếc máng mới.

Từ đó, ngày ngày, ông lão lại ra biển đánh cá. Vợ ông ở nhà chăm lo cho đàn lợn. Hai vợ chồng sống hạnh phúc cho đến khi dầu bạc răng long.

(Theo bài làm của học sinh)

Hai đoạn văn trên là hai kết thúc mới của truyện *Cây bút thần* và Ông lão đánh cá và con cá vàng do người kể tưởng tượng ra, khác với bản kể trong sách *Ngữ văn 6*. Cả hai kết thúc này đều không trái với ý nghĩa của truyện. Ngược lại, nó còn mang đến cho truyện những ý nghĩa mới, làm cho truyện thêm thú vị : Mã Lương không chỉ giỏi vẽ mà còn chăm học, phép thần không phải tự trời rơi xuống mà chính là do sự dày công khổ luyện của con người. Hai vợ chồng ông lão đánh cá cuối cùng cũng đã rút ra được những bài học quý báu cho mình : chỉ có lao động chăm chỉ bằng chính sức lực của mình, yêu thương tôn trọng nhau thì mới có được cuộc sống hạnh phúc thực sự.

Dạng 3 : Người kể (viết) tưởng tượng ra một câu chuyện hoàn chỉnh

Giấc mơ trò chuyện với Lang Liêu

Đêm đã khuya, mọi người đã ngủ cả. Mọi vật đều chìm vào im lặng, chỉ còn nghe thấy tiếng nổi bánh chưng sôi đều, củ cháy dẹt, thỉnh thoảng vang lên tiếng nổ nhỏ lép lép. Em ngồi nhìn bếp lửa đỏ hồng, thả hồn theo những đốm sao từ đó bay lên.

Bỗng một tiếng nói rất lạ vang lên sau lưng : "Chà, vất vả quá nhỉ ?". Em quay lại nhìn, một chàng trai trẻ trạc ngoài hai mươi tuổi, tóc búi củ hành, ăn mặc sang trọng nhưng xưa cũ, chân đi guốc tre, nhìn em mỉm cười. Em tò mò ngạc nhiên, định hỏi "Anh là ai ?", thì chàng đó đã tự giới thiệu : "Ta là Lang Liêu, người sáng tạo ra bánh chưng cổ truyền, đi tìm hiểu xem dân tình ngày nay còn nấu bánh chưng để cúng giỗ tổ tiên ngày Tết nữa không ?". Em chớp mắt hỏi : "Lang Liêu nào ? Lang Liêu thời vua Hùng phải không ?". Thấy em còn nhớ, chàng tươi cười đáp : "Đúng đó ! Chú em còn nhớ tên ta. Giỏi quá !". Nói rồi, chàng thân mật ngồi xuống cạnh em. Em lấy làm lạ, thời vua Hùng cách đây đã mấy ngàn năm, sao Lang Liêu còn sống mà đến được nhỉ ? Em chưa suy nghĩ xong thì đã thấy chàng bảo : "Ta vừa ở chỗ các vua Hùng đến đây. Nghe nói dân tình ngày nay việc nhiều, thời gian ít, lại thêm có nhiều công nghệ mới làm ra các thức "ăn liền", ta sợ bánh chưng không có người làm, bàn thờ gia tiên vắng vẻ nên mới đi xem xét. Thấy nhà chú em đang nấu, ta vui quá mới ghé xuống thăm. Thế nào, chú em vẫn thích bánh chưng chứ ?". Em bối rối quá. Đích thị là Lang Liêu thời Hùng Vương rồi, liền nói : "Thưa ngài, thích lắm ạ ! Em có thể ăn liền mấy ngày Tết không biết chán ạ !

(Giấc mơ trò chuyện với Lang Liêu, SGK Ngữ văn 6, tập một, trang 132)

Trong đoạn văn trên, người viết đã tưởng tượng ra một tình huống không có trong cuộc sống thực : cuộc gặp mặt với Lang Liêu : đặt tình huống ấy vào trong một khung cảnh có thực, rất quen thuộc : đêm cuối năm bên nồi bánh chưng. Những đối thoại giữa chú bé và Lang Liêu rất thú vị : nhất là lí do Lang Liêu xuống trần gian để xem dân chúng ngày nay có còn làm bánh chưng cúng gia tiên mỗi dịp Tết hay đã thay bánh chưng bằng những món đồ "ăn liền" cho phù hợp với nếp sống công nghiệp.

Sau đây, mời các HS đọc một câu chuyện của "người kể chuyện giỏi nhất thế giới", nhà văn H.C. An-đéc-xen và trả lời những câu hỏi ở cuối truyện.

Truyện Gã Cổ cồn

Ngày xưa có một chàng công tử hào hoa phong nhã, đồ đạc vốn vẹn chỉ có một chiếc xô giầy và một cái lược nhưng lại có một chiếc cổ cồn đẹp nhất trần đời. Câu chuyện dưới đây chính là chuyện về chiếc cổ cồn ấy.

Cổ cồn đã dùng tuổi và đang tình chuyện lấy vợ. Nào ngờ gã lại gặp ngay một á Nị tất trong bể giặt. Gã bèn buông lời tán tỉnh :

– Quả thật tôi chưa từng gặp người nào mảnh dẻ, mịn màng, thanh tao và đáng yêu như quý nương. Dám xin hỏi nàng cho biết quý danh ?

Nội tất trả lời :

– Anh sẽ chẳng biết được đâu.

Cổ cồn lại hỏi thêm :

– Thế quý xá ở đâu kia ạ ?

Nhưng cô ả Nội tất vốn dĩ nhút nhát cho rằng câu hỏi của Cổ cồn hơi kì quặc.

Cổ cồn lại tán sất :

– Chắc hẳn quý nương là một chiếc thắt lưng, một chiếc thắt lưng bên trong. Thưa quý nương, tôi thấy quý nương vừa là vật hữu ích vừa là vật trang sức.

Nội tất gất lên :

– Đừng có nói nhiều đến tôi như thế ! Mà hình như tôi cũng chưa cho phép anh thì phải !

Anh chàng tán gái cãi :

– Đối với một giai nhân tuyệt thế như quý nương thì thiếu gì vấn đề đáng nói.

– Chớ có sán đến gần tôi như thế ! Anh là con nhà có giáo dục đấy chứ nhỉ ?

– Thưa vâng, một chàng công tử hoàn thiện hoàn mỹ. – Cổ cồn liến láu. – Tôi lại còn có cả một tên Xô giày và một mụ Lược nữa kia.

Cổ cồn nói khoác vì những thứ ấy là của chủ gã, gã muốn phỉnh ả Nội tất nên nói thế thôi.

Tiểu thư Nội tất quát lên :

– Lùi ra ! Tôi không phải là người dễ cho anh ồm ờ được đâu.

– Xin quý nương đại xá cho.

Gã khoác lác vội vàng xin lỗi và ngay lúc ấy gã bị nhấn chìm trong bể giặt.

Người ta đem gã hỏ bột rồi treo ra nắng.

Khô rồi, người ta đem gã ra là.

Cổ cồn kêu lên với Bàn là :

– Thưa bà, thưa quý bà xinh đẹp của em, em cháy mất, hết cả nếp rồi. Xin bà nới tay cho một chút.

– Được, cứ biết thế.

Bàn là nói vậy rồi cứ dè đi Cổ cồn xuống, tưởng chừng như mình là một chiếc đầu máy xe lửa đang kéo theo đoàn toa xe trên đường sắt.

Cổ cồn bị sờn hai đầu, nên người ta lấy kéo xén gã đi một chút.

Chợt thấy đôi lưỡi kéo, gã đã kêu lên :

– Ô ! Nàng vũ nữ giỏi nhất đã tới kia rồi ! Sao mà nàng lại đang đôi chân được rộng đến thế kia nhỉ ? Tôi chưa từng gặp ai xinh đẹp như nàng. Mà cũng chẳng có ai giỏi đến như nàng.

Kéo đáp :

– Tôi cũng tin là như vậy.

Cổ cồn tán thêm :

– Nàng thật đáng là bá tước phu nhân. Tất cả gia sản nhà tôi gồm có tám thân phong nhĩ này, một tên Xỏ giày và một mụ Lược. Chao ôi ! Ước gì tôi được là bá tước nhỉ ?

Lưỡi kéo bảo nhau :

– Anh nói thế là thế nào ?

Tức giận, Kéo xả cho Cổ cồn một nhát lẹm vào vai và chị thợ giặt loại cậu cá què sang một bên. Cổ cồn tự nhủ :

– Cùng lắm thì ta hỏi mụ Lược vậy.

Gã hỏi Lược :

– Chị còn giữ đủ cả bộ răng nên nom tuyệt đẹp. Đã có khi nào chị nghĩ đến chuyện ở riêng không nhỉ ?

Lược đáp :

– Có chứ ! Tôi đã đính hôn với anh Xỏ giày rồi đấy.

– Đính hôn ! – Cổ cồn nói với giọng khinh khỉnh vì cũng chẳng còn ai mà lấy được nữa nên gã làm ra bộ rề rúng chuyện cười xin.

Ít ngày sau, Cổ cồn sa vào một nhà máy giấy. Nơi đây có vô số giẻ rách và tất nhiên là giẻ bằng vải mịn di dăng mịn, thô di dăng thô. Đứa nào cũng có lắm chuyện để kể cho nhau nghe. Cổ cồn lại là một trong những cu cậu ba hoa nhất. Gã huênh hoang :

– Như tờ đây, tờ đã từng có lắm là bạn gái hầu. Chẳng được ngơi lúc nào cả.

Nhưng phải nói rằng tớ là một cậu công tử đẹp giai, hớ bột ra vẻ lắm nhá ! Tớ có một tên Xô giày và một mụ Lược mà tớ chẳng hề dùng đến. Ôi chao ! Đạo ấy giá mà các anh chị được trông thấy tớ nghiêng nghiêng cái đầu một tí thì phải biết ! Chẳng bao giờ tớ quên được người vợ chưa cưới đầu tiên. Nàng là một chiếc Thất lương mịn màng, thanh tao và đáng yêu. Nàng đã vì tớ mà trầm mình trong một cái chậu giặt dầy ! Một nàng nữa là một ả goá, chẳng thể nào rời mắt nhìn tớ ra được một lúc. Nhưng tớ mặc cho cô ả cứ thế mà héo hon đi. Cô ả là vũ nữ giỏi nhất ở kịch viện. Chính cô ả đã làm tớ bị thương như các cậu thấy đây này. Ngay cả mụ Lược của tớ cũng cảm tớ đến nỗi mê mẩn cả tâm thần di chứ lị. Thật tình đến nỗi rụng tiết cả răng ! Phải, tớ đã ném đủ mùi. Nhưng, người mà tớ nhớ tiếc nhất là cô ả Nị tất, à quên, cô ả Thất lương đã vì tớ mà gieo mình vào chậu giặt. Chuyện đó dè trêu lương tâm tớ. Bây giờ tớ chỉ mong mau mau hoá kiếp thành giấy trắng.

Chẳng bao lâu việc ấy được thực hiện. Tất cả giẻ rách đều được biến thành giấy trắng. Nhưng riêng gã Cổ cồn thì trở thành tờ giấy trên đó in câu chuyện mà bạn đọc đang cầm trên tay.

Vậy thì chúng ta hãy giữ mình đừng có xử sự như gã cuồng dại ấy, vì chúng ta chẳng hề biết rồi đây liệu chúng ta có chung số phận với đám giẻ rách hay không, liệu chúng ta có trở thành giấy trắng, trên đó cuộc đời của chúng ta sẽ được viết lại hay không ? Liệu chúng ta có trở thành những người kể lại chuyện đời của mình hay không ?

(Truyện cổ An-déc-xen – NXB Văn hoá – Thông tin, 2000)

1. Câu chuyện trên muốn nói với chúng ta điều gì ?
2. Truyện có những nhân vật nào ? Đây là nhân vật chính ?
3. Người kể chuyện là ai ? Truyện được kể ở ngôi thứ mấy ?
4. Căn cứ vào trình tự kể, em hãy xác định các phần : mở đầu, diễn biến và kết thúc của truyện.
5. Phần diễn biến của truyện có nhiều đoạn nhỏ, mỗi đoạn kể về một sự việc, em hãy xác định những đoạn nhỏ đó. Từ đó, tóm tắt lại câu chuyện từ 5 đến 6 câu.
6. Truyện có sự kết hợp giữa yếu tố tự sự và nghị luận. Ghi lại đoạn văn thể hiện rõ yếu tố nghị luận đó.
7. Viết một bài văn ngắn nêu cảm nghĩ của em về câu chuyện.

B – DẠNG BÀI *KỂ LẠI CÂU CHUYỆN ĐÃ ĐỌC* (*HOẶC NGHE KỂ*)

I – MỘT SỐ ĐỀ BÀI

1. Hãy kể lại một truyện thuyết dã học.
2. Hãy kể lại truyện thuyết *Thánh Gióng*.
3. Kể lại một truyện cổ tích dã học hoặc đọc thêm mà em thích thú.
4. Hãy kể lại truyện cổ tích *Ông lão đánh cá và con cá vàng*.
5. Kể lại một truyện thuyết hoặc truyện cổ tích bằng lời văn của em.
6. Kể lại truyện *Con hổ có nghĩa* bằng cách rút ngắn văn bản.
7. Kể tóm tắt truyện *Thạch Sanh* bằng một đoạn văn khoảng 15 câu.
8. Hãy kể một cách sinh động câu chuyện *Mẹ hiền dạy con* bằng cách tưởng tượng thêm chi tiết.
9. Kể lại một truyện dã học hoặc truyện cổ tích bằng lời văn của em.
10. Kể lại một truyện thuyết hoặc truyện cổ tích bằng lời văn của em.

II – MỘT SỐ DÀN BÀI

Đề 1 : *Kể lại truyện thuyết "Thánh Gióng"*.

Mục đích, yêu cầu

– Đề bài yêu cầu kể lại, hay còn gọi là trần thuật. Với đề bài này, các em cần kể lại nguyên văn câu chuyện mà mình đã được đọc, được nghe.

– Kể nguyên văn truyện không có nghĩa học thuộc rồi chép lại mà là kể chính xác các sự việc, các chi tiết của câu chuyện như trong nguyên bản. Khi kể, các em có thể diễn đạt bằng lời văn của mình nhưng chú ý giữ nguyên những câu nói quan trọng của nhân vật.

Dàn bài

Mở bài :

– Giới thiệu thời gian và địa điểm xảy ra truyện : thời Hùng Vương thứ sáu, ở làng Phù Đổng.

– Giới thiệu cha mẹ của Gióng : hai vợ chồng nghèo, đã già nhưng không có con, mong ước có con.

Thân bài :

1. Kể về sự ra đời của Gióng :

– Bà mẹ ướm vào vết chân lạ, mang thai 12 tháng.
– Gióng sinh ra khỏe mạnh, khôi ngô nhưng lên ba vẫn không biết cười nói, đặt đâu ngồi đấy.

2. Kể việc Gióng gặp sứ giả và đòi vũ khí đánh giặc.

3. Kể việc sau khi gặp sứ giả, Gióng lớn như thổi, bà con góp gạo nuôi Gióng.

4. Kể việc sứ giả mang ngựa sắt, roi sắt, giáp sắt đến :

– Giặc đến chân núi Trâu.
– Sứ giả mang ngựa sắt, roi sắt, giáp sắt đến.
– Gióng vươn vai thành tráng sĩ, mặc giáp sắt.
– Gióng vỗ vào mông ngựa, ngựa sắt phun lửa.
– Gióng ra trận.

5. Kể việc Gióng đánh giặc :

– Gióng dùng roi sắt đánh giặc.
– Roi sắt gãy, Gióng nhổ tre đánh giặc.

6. Kể việc Gióng bay về trời :

– Giặc tan, Gióng đến chân núi Sóc.
– Gióng để lại giáp sắt, cưỡi ngựa sắt bay lên trời.

Kết bài :

– Vua phong Gióng là Phù Đổng Thiên Vương.
– Nhân dân lập đền thờ.

Đề 2 : Kể lại một truyện cổ tích bằng lời văn của em.

Mục đích, yêu cầu

– Đề bài yêu cầu kể lại một truyện cổ tích bằng lời văn của em. Như vậy, đề bài không yêu cầu cụ thể nên em có thể tùy chọn truyện mà kể. Các em cần chọn đúng thể loại : truyện cổ tích.

– Với đề bài này, em vẫn cần trung thành với nội dung truyện, kể các sự việc theo trình tự của nguyên bản.

– Thế nhưng, vì kể theo lời văn của em nên em hoàn toàn có thể diễn đạt ý theo cách của mình, có thể thêm những câu miêu tả khi kể các sự việc xảy ra trong truyện.

– Kể lại bằng lời văn của em không phải là em đóng vai nhân vật để kể. (Đó là kể bằng cách tưởng tượng sáng tạo.)

Dàn bài

Mở bài : Kể việc Thạch Sanh sinh ra và lớn lên.

– Thạch Sanh là con trai Ngọc Hoàng, đầu thai làm con hai vợ chồng già phúc đức dưới hạ giới.

– Thạch Sanh mồ côi.

– Thạch Sanh được thiên thần dạy võ nghệ và phép thần thông.

Thân bài : Kể về những thử thách mà Thạch Sanh đã chiến thắng.

1. Thạch Sanh tiêu diệt chằn tinh.

– Thạch Sanh kết nghĩa với Lí Thông và bị Lí Thông lừa đi gác miếu cho chằn tinh ăn thịt.

– Thạch Sanh giao chiến với chằn tinh. (Tả cảnh giao chiến bằng lời văn của mình.)

– Thạch Sanh bị mẹ con Lí Thông lừa để cướp công. Chàng trở về gốc đa.

2. Thạch Sanh diệt đại bàng cứu công chúa và con vua Thủy Tề.

– Thạch Sanh thấy đại bàng cắp người bèn giương cung bắn.

– Lí Thông nhờ Thạch Sanh cứu công chúa bị đại bàng bắt đi.

– Thạch Sanh đánh nhau với đại bàng cứu được công chúa nhưng lại bị Lí Thông lấp hang. (Tả cảnh Thạch Sanh và đại bàng giao chiến.)

– Thạch Sanh cứu được thái tử con vua Thủy Tề và được vua Thủy Tề tặng cho cây đàn thần.

3. Thạch Sanh bị hãm hại và được giải oan.

– Thạch Sanh bị hốt chằn tinh và hốt đại bàng trả thù nên chàng bị nhốt vào ngục.

– Thạch Sanh mang đàn ra gảy, công chúa nghe tiếng đàn hết bị cảm.

– Thạch Sanh được giải oan, được lấy công chúa, còn mẹ con Lí Thông bị trừng phạt.

4. Thạch Sanh khiến quân mười tám nước chư hầu phải lui về.

– Quân mười tám nước chư hầu kéo đến.

– Thạch Sanh mang đàn ra gảy. (Tả tiếng đàn và cảnh quân các nước chư hầu bị tiếng đàn tác động.)

– Các nước chư hầu xin giảng hoà. Thạch Sanh mang niêu cơm thần ra thết họ. (Tả thái độ ngạc nhiên, cảm phục của họ.)

Kết bài :

- Cuộc sống thanh bình của đất nước sau khi mười tám nước chư hầu lui về.
- Thạch Sanh và công chúa sống hạnh phúc.

Đề 3 : *Hãy kể một cách sinh động chuyện bà mẹ Mạnh Tử chuyển chỗ ở để dạy con (truyện "Mẹ hiền dạy con") bằng cách tưởng tượng thêm chi tiết.*

Mục đích, yêu cầu

– Đề bài yêu cầu kể một mẩu chuyện trong một câu chuyện. Các em hãy nhớ “mẹ hiền dạy con” gồm có ba mẩu chuyện : bà mẹ chuyển nhà để tìm môi trường sống tốt cho con ; bà mẹ mua thịt cho con ăn để giáo dục con biết giữ lời hứa ; bà mẹ cắt vải để dạy con phải chuyên cần học hành. Mỗi mẩu chuyện, khi tách ra có thể thành một chuyện độc lập.

– Với đề bài trên, khi kể, các em cần giữ nguyên cốt truyện, có thể giữ cả lời kể, chỉ cần thêm những chi tiết làm rõ tâm trạng nhân vật hoặc hành động.... để lời kể sinh động và làm nổi bật hơn ý nghĩa truyện.

Dàn bài

Mở bài :

- Giới thiệu về Mạnh Tử và mẹ.
- Chuyện bà mẹ Mạnh Tử chuyển nhà.

Thân bài :

1. Khi nhà Mạnh Tử ở gần nghĩa địa.

- Cảnh nghĩa trang.
- Khi chơi đùa, chú bé Mạnh Tử bắt chước các hoạt động ở nghĩa trang.
- Nỗi lo lắng của bà mẹ.

2. Bà mẹ chuyển nhà đến gần chợ.

- Những trò chơi của Mạnh Tử.
- Suy nghĩ của bà mẹ về nguyên nhân của những trò chơi đó và quyết định chuyển nhà.

3. Bà mẹ chuyển nhà đến gần trường học.

- Thái độ, hoạt động của Mạnh Tử từ khi nhà dọn đến ở gần trường học.
- Niềm vui của bà mẹ.

Kết bài :

Những suy nghĩ của bà mẹ Mạnh Tử về môi trường sống với con người.

III – MỘT SỐ BÀI LÀM CỦA HỌC SINH

Đề 1 : Kể lại câu chuyện bà mẹ Mạnh Tử chuyển nhà để dạy con.

Bài làm

Mạnh Tử còn bé lắm, tóc để trái đào, mặt mũi khôi ngô và rất hay hỏi, hay bắt chước người lớn. Mẹ của Mạnh Tử yêu con vô cùng, bà mong con sau này học hành giỏi giang, trở thành hiền tài. Chính vì vậy, bà luôn quan tâm đến việc dạy con.

Ngày ấy, nhà Mạnh Tử ở gần một nghĩa địa lớn. Ngày nào nghĩa địa cũng có đám tang, có ngày vài ba đám chôn cất. Đám tang đông, người khóc thương thảm thiết, người chôn cất thì đào huyệt, hạ quan tài, lấp đất vất vả. Những câu chuyện của các bà trong xóm không thể thiếu các lời bình luận về đám tang và việc chôn cất. Bọn trẻ con cứ tròn xoe mắt nhìn đám tang và nghe người lớn bình luận. Thế rồi, chúng chơi trò đám ma, cũng chia ra đóng vai người chôn cất, người khóc lóc, người đưa tang, thật náo nức. Mạnh Tử cũng say mê chơi với bạn bè những trò ấy, cũng đào, chôn, lăn, khóc... Hôm ấy, mẹ Mạnh Tử đang ngồi dệt vải, thấy lũ trẻ rủ nhau đi chơi cũng cho Mạnh Tử theo cùng. Một lát sau, nghe tiếng con trẻ gào khóc, tiếng hô dẫn đám tang lạ tai, bà rời khung cửi ra ngõ xem và giật mình thấy đấy là đám tang trò chơi của lũ trẻ. Mạnh Tử cũng cùng lũ trẻ đào, chôn, lăn, khóc như đám tang chúng vẫn xem. Bà mẹ lo lắng, nói với chồng : "Con ta thơ dại mà cứ suốt ngày đào, chôn, lăn, khóc như thế này rồi thì trò chơi ám ảnh, nó sẽ sinh buồn chán còn đâu tâm trí mà học hành nữa". Bố Mạnh Tử cũng hiểu ý vợ nên để bà tự lo liệu. Bà mẹ đã quyết dọn nhà đi chỗ khác, thay đổi nơi sống cho con.

Thế là, mẹ Mạnh Tử đã dọn nhà. Nhà ở gần một cái chợ to của cả vùng, việc mua bán rất thuận tiện. Mạnh Tử cũng không chơi trò đào, chôn, lăn, khóc nữa. Bà mẹ thấy thế cũng có vẻ yên lòng. Nhưng rồi, một hôm, bà thấy Mạnh Tử chơi trò bán hàng với bọn trẻ. Chúng cũng bày rau củ, những con gà, con lợn, con trâu nặn bằng đất và cả thịt bò, thịt lợn bằng đất để mua bán. Chúng cũng mặc cả, nói thách, cãi nhau vì cân gian... hết như phiên chợ của người lớn. Bà sợ quá. Thì ra, những trò lừa lọc, mua gian bán lận ở chợ đã nhiễm vào lũ trẻ tự bao giờ mà chẳng ai hay. Phải chuyển nhà đi chỗ khác thôi, bà nghĩ.

Nhà Mạnh Tử được dọn đến nơi xa nhưng sát với trường học của thầy Đổ. Học trò đến học rất đông, tiếng giảng bài của thầy Đổ ngân nga, sang sảng vọng

sang nhà Mạnh Tử. Bà mẹ xin thầy giáo cho Mạnh Tử sang học. Mạnh Tử chăm chỉ đọc sách, học hành ngày một giỏi.

Sau này, khi Mạnh Tử đã trưởng thành, bà mẹ càng nghĩ càng thấy việc chuyển nhà của mình là đúng. Thật là “Gần mực thì đen, gần đèn thì rạng”.

Nguyễn Bảo Khởi

(Trường THCS Giảng Võ¹)

Đề 2 : Kể một truyện dân gian bằng cách tưởng tượng thêm chi tiết cho câu chuyện thêm sinh động.

Bài làm

Xưa kia, trên vùng đất Lạc Việt màu mỡ, có một vị thần mình rồng, vốn là con trai thần Long Nữ. Ấy là Lạc Long Quân. Với sức khoẻ vô địch, thần luôn giúp đỡ dân lành, trở thành ân nhân của bao gia đình nghèo khổ. Thần có nhiều phép lạ, đã mấy lần diệt trừ Ngư Tinh, Mộc Tinh, Hồ Tinh. Ôn nghĩa của chàng với nhân dân cao hơn núi, rộng hơn biển, dân làng biết lấy gì mà đền đáp cho nổi. Tấm lòng nhân hậu của Lạc Long Quân đã bao lần ban hạnh phúc cho nhân dân. Chẳng đòi hỏi gì, vị thần của chúng ta còn dạy dân trồng trọt, chăn nuôi, cấy cấy, rồi lại được dạy cách làm nhà, ăn ở. Trước một vị thần phổ độ chúng sinh như thế, nhân dân rất lấy làm cảm kích. Vốn sinh ra đã là rồng, Lạc Long Quân chỉ lên cạn khi có việc cần, không thì ở dưới nước với mẹ. Nhờ thần, mảnh đất Lạc Việt trở nên kì ảo, lộng lẫy.

Bây giờ, nơi vùng núi cao, có nàng Âu Cơ xinh đẹp tuyệt trần, xứng đáng là tiên nữ hạ thế. Nàng thuộc dòng dõi Thần Nông, cũng yêu dân như con của mình. Nàng dịu dàng, nhã nhặn, làm mẹ hoặc đàn ông cả một vùng. Biết đến tiếng thơm của nơi kia Lạc Việt, nàng ghé thăm với ước muốn được nhìn thấy những hoa thơm cỏ lạ của mảnh đất kì diệu này.

Đứng ngắm nhìn những bông hoa dại nhỏ bé, Âu Cơ gặp Lạc Long Quân ở ngay trên vùng đất ấy. Ngay từ ánh mắt đầu tiên, họ đã trao nhau những tình cảm sâu sắc. Mây đang hé nụ cười rạng rỡ. Mặt trời đang cười khà khà ở nơi nào quanh đây. Đám hoa cỏ dại rung rinh theo tiếng sóng. Những ngọn gió thổi vào trong nhịp đập trái tim hai vị thần. Họ yêu nhau, họ lấy nhau, nên duyên vợ chồng. Cả trời đất như tung hô sự kết duyên này. Lạc Long Quân và Âu Cơ cùng ở tại cung điện Long Trang – nơi đông đầy hạnh phúc.

(*) Các bài làm được tuyển chọn trong sách này là của học sinh ở Hà Nội.

Chẳng bao lâu sau, Âu Cơ có mang. Đôi vợ chồng vui mừng khôn xiết. Nhưng lạ thay, nàng tiên núi cao không sinh ra một đứa con như người phàm trần, nàng đẻ ra một cái bọc, cái bọc trăm trứng. Âu Cơ và Long Quân sững sờ ngấm nhìn cái bọc, ngấm nhìn từng sự chuyển động của nó. Từ trong ấy, phát ra những tiếng lục đục, rồi một quả nứt ra, hai quả, ba quả. Cái bọc nở ra một trăm người con. Đứa nào đứa ấy hồng hào, khoẻ mạnh, sức khoẻ chẳng thua gì cha, sắc đẹp không kém hơn mẹ. Một trăm đứa con, một trăm con người thần kì. Chẳng cần bú mớm gì, chúng vươn vai, trưởng thành trong tích tắc. Rồi một trăm người anh em nắm tay nhau, xếp thành vòng tròn, nhảy múa trên bãi cỏ. Hoàng hôn đang xuống, nàng Âu Cơ khóc trong niềm hạnh phúc, hạnh phúc khôn tả !

Ngày tháng cứ thế trôi đi, thấm thoát đã mấy năm ròng rã, Lạc Long Quân vốn đã là rồng, nên chẳng thể nào sống thiếu nước. Chàng đã quá mệt mỏi với việc ở trên cạn. Một đêm nằm nghỉ, Long Quân quyết định quay lại Thủy cung. Nhưng rồi chàng bứt rứt : “Ta đi, để Âu Cơ một mình thì khổ cho nàng quá !”. Sau một đêm dài thức trắng, chàng vẫn không từ bỏ ý định về biển, dù trong lòng áy náy vô cùng. Vậy là, chàng bỏ đi, để Âu Cơ một mình nuôi con. Biết tin này, Âu Cơ buồn lắm ! Nàng luôn cố giấu nước mắt trước những đứa con của mình nhưng lại âm thầm rơi lệ những đêm cô đơn. Cái cảnh thiếu vắng thật lạnh lẽo quá ! Rồi một ngày, Âu Cơ không thể quên nỗi Long Quân bèn gọi chàng lên và báo :

– Sao chàng nỡ lòng nào bỏ thiếp mà đi ? Để thiếp một mình, chàng vô tâm quá ! Xin đừng bắt thiếp đợi hãy quay về !

Lạc Long Quân thấu hiểu nỗi lòng của Âu Cơ nhưng chàng không tài nào ở trên cạn được nữa. Thôi thì, vị thần này an ủi vợ rằng :

– Ta vốn là thái tử dưới biển, còn nàng là công chúa vùng non cao. Gặp nhau, yêu nhau rồi cả lấy nhau vốn đã do trời định nhưng hoàn cảnh lại thật trở trêu. Được lấy nàng, ta vô cùng hạnh phúc nhưng liệu cuộc hôn nhân có bền vững dài lâu ? Nay, kẻ miền biển, người miền núi, từ nhỏ phong tục tập quán đã khác nhau, sao sống cùng nhau cho được.

Âu Cơ nghe Lạc Long Quân nói mà nước mắt cứ tuôn trào. Nàng không thể rời bỏ chàng được ! Long Quân vẫn cố gắng thuyết phục :

– Không ở cùng nhau, nhưng trái tim vẫn cùng nhau. Ta mang năm mươi đứa con xuống biển dạy dỗ, nàng đem năm mươi con còn lại lên non nuôi nấng ; chia nhau cai quản bốn phương trời. Xin nàng đừng trách ta, ta cũng buồn lắm chứ ! Nhưng tuy vậy, vẫn luôn hướng về nhau, gặp chuyện gì cũng sẵn sàng giúp đỡ. Đừng bao giờ quên lời hẹn ước !

Lạc Long Quân vừa dứt lời, chim ngừng ca, gió không thổi. Biển ào ào cuộn sóng mang nỗi nhớ về đây. Cỏ cây hoa lá cũng thôi khoe sắc, không gian tưởng chừng hiu quạnh cả. Đầu đây còn âm vang tiếng Long Quân ban nãy. Đôi vợ chồng bịn rịn chia tay, khoé mi còn đọng lại những tâm sự chưa nói hết. Một trăm người anh em cũng quyến luyến tạm biệt. Sâu thẳm trong đôi mắt của Âu Cơ lúc này, là cái gì đó xao xuyến lắm, còn lảng động trong trái tim. Một cơn sóng bất ngờ ập vào đưa Lạc Long Quân cùng năm mươi người con đi. Âu Cơ đứng nhìn, vẫy theo bóng người chồng dần dần khuất xa, cổ họng nằng như nghẹn lại. Âu Cơ chỉ biết đưa ánh mắt đi tìm vị thần rồng kia.

Về sau, người con trưởng theo Âu Cơ được tôn làm vua. Con trai vua là Lang, con gái là Mị Nương. Đất nước phát triển, triều đình vững mạnh, đời này nối tiếp đời kia, vua vẫn lấy hiệu là Hùng Vương, chẳng hề thay đổi. Nước Văn Lang ra đời.

Từ đó đến nay, dân tộc Việt Nam chúng ta vẫn luôn luôn tự nhận mình là con cháu rồng tiên. Con người Việt Nam sẽ mãi mãi tự hào về bốn chữ "Con Rồng cháu Tiên".

Nguyễn Hồng Quân
(Trường THCS Hiến Minh)

Đề 3 : Kể truyền thuyết "Bánh chưng, bánh giầy".

Bài làm 1

Trong chương trình Ngữ văn lớp 6, em đã được học năm truyền thuyết. Mỗi truyền thuyết đều để lại cho em một ý nghĩa sâu sắc. Nhưng em thích nhất là truyền thuyết "Bánh chưng, bánh giầy". Câu chuyện xảy ra như sau :

Vua Hùng Vương thứ sáu lúc về già muốn tìm người nối ngôi. Nhưng nhà vua có tới hai mươi người con, không biết truyền ngôi cho con nào cho xứng. Không như những đời vua Hùng trước chỉ truyền ngôi cho con trưởng, vua Hùng thứ sáu nghĩ rằng, người nối ngôi phải là người có tài, nối được chí vua, biết thương yêu dân chúng, không nhất thiết cứ phải là con trưởng. Nghĩ mãi, nghĩ mãi, cuối cùng, vua gọi các con đến và nói :

– Giặc vẫn nhiều lần sang xâm lược nước ta. Nhờ phúc ăm của Tiên vương, ta đều đánh đuổi được. Đất nước đã thanh bình. Nay ta đã già rồi, không còn sống bao lâu được nữa. Ta muốn tìm người nối ngôi để chăm lo cho dân chúng được ăm

no, hạnh phúc. Người nối ngôi phải nối được chí ta, không nhất thiết phải là con trưởng. Năm nay, nhân lễ Tiên vương, ai làm vừa ý ta, ta sẽ truyền ngôi cho người đó. Xin Tiên vương chứng giám.

Nghe vua nói, các lang ai cũng muốn ngôi báu về tay mình nhưng không ai biết ý vua như thế nào. Họ chỉ biết đua nhau làm cỗ thật ngon, đầy sơn hào hải vị cho vua cha vừa lòng.

Người buồn nhất là Lang Liêu. Chàng là con thứ mười tám của vua Hùng. Mẹ mất sớm, chàng ra ở riêng từ nhỏ, suốt ngày chăm việc cấy cày. Trong khi các anh em sai người đi tìm của ngon vật lạ dâng vua thì Lang Liêu chẳng có gì. Trong nhà chàng chỉ có khoai và lúa. Nhưng những thứ đó thì tầm thường quá.

Một hôm, chàng mơ thấy thần đến và bảo :

– Trên đời này, không gì quý bằng hạt gạo. Hạt gạo là hạt ngọc của trời. Hãy lấy gạo làm bánh để tế lễ Tiên vương.

Tỉnh dậy, Lang Liêu mừng thầm. Chàng suy nghĩ hồi lâu rồi lấy thứ gạo nếp trắng tinh, vo thật sạch, lấy đậu xanh và thịt lợn làm nhân, lấy lá dong xanh gói bánh. Để đổi kiểu, cũng thứ gạo nếp ấy, chàng đổ lên giã nhuyễn. Bánh làm xong, Lang Liêu phân vân không biết gọi tên bánh là gì.

Đến ngày lễ Tiên vương, các lang đem đến biết bao sơn hào hải vị, nem công chả phượng... Vua Hùng xem qua một lượt rồi dừng chân trước chõng bánh của Lang Liêu. Rất vừa ý, vua cha cho gọi chàng lên để hỏi. Lang Liêu bèn đem giấc mộng gặp thần ra kể. Vua ngắm nghĩ một lúc rồi nói :

– Bánh hình tròn tượng trưng cho Trời, ta đặt tên là bánh giầy. Bánh hình vuông tượng trưng cho Đất, ta đặt tên là bánh chưng. Lang Liêu đã làm vừa ý ta, Lang Liêu sẽ nối ngôi ta. Xin Tiên vương chứng giám.

Từ đó, nước ta chăm nghề trồng trọt chăn nuôi và có tục ngày Tết làm bánh chưng, bánh giầy. Thiếu chúng là thiếu hân hương vị ngày Tết.

Trần Lê Ngân
(Trường THCS Đồng Đa)

Bài làm 2

Mỗi khi Tết đến xuân về, mâm cỗ nhà nào cũng có bánh chưng, bánh giầy. Nhưng các bạn có bao giờ hỏi về nguồn gốc của bánh chưng, bánh giầy ? Vì sao khi Tết đến mọi người lại làm hai thứ bánh này. Tôi kể các bạn nghe nhé.

Vua Hùng Vương thứ sáu lúc về già muốn truyền ngôi cho con nhưng ông có tới hơn hai mươi người con trai. Không biết chọn ai, vua bèn gọi các con đến bảo :

– Tổ tiên ta từ khi dựng nước Văn Lang đã truyền được sáu đời. Nay ta đã già, ta muốn truyền lại ngôi cho một trong số các con. Người nối ngôi ta phải nối được chí ta, không nhất thiết phải là con trưởng. Năm nay, nhân ngày lễ của Tiên vương, ai làm vừa ý ta, ta sẽ truyền ngôi cho.

Các lang ai cũng muốn ngôi báu thuộc về mình nhưng ý vua thế nào thì không ai biết. Họ chỉ biết soạn cỗ thật ngon, thật hậu lễ Tiên vương. Người buồn nhất là Lang Liêu. Chàng là con thứ mười tám. Trước đây, mẹ chàng bị vua cha ghê lạnh, ốm nặng rồi qua đời sớm. Trong các anh em, chàng là người thiệt thòi nhất. Vốn chăm chỉ, siêng năng, hiền từ nên, từ khi trưởng thành, chàng đã ra ở riêng, suốt ngày chú tâm vào đồng áng. Trong nhà chàng chỉ có khoai với lúa là nhiều. Nhưng khoai lúa thì tầm thường quá.

Một đêm, sau buổi làm đồng nặng nhọc, mệt quá, chàng ngủ thiếp đi. Trong giấc mơ, chàng nhìn thấy một ông lão râu tóc bạc phơ, đến bên chàng, hiền từ cười nói :

– Trong trời đất, không gì quý bằng hạt gạo. Chỉ có gạo mới nuôi sống con người và khiến ta không bao giờ chán. Các thứ khác tuy ngon, tuy hiếm nhưng con người không làm ra được. Hãy lấy gạo làm bánh lễ Tiên vương.

Sáng sớm tỉnh dậy, càng ngẫm nghĩ, chàng càng thấy lời thần nói đúng. Chàng bèn khéo léo chọn thứ gạo nếp thơm lừng, trắng tinh, đem vo thật sạch rồi lấy đậu xanh thịt lợn làm nhân, lấy lá dong trong vườn gói thành hình vuông, nấu một ngày một đêm thật nhừ. Để đổi vị, đổi kiểu, vẫn thứ gạo ấy, chàng đồ lên, giã nhuyễn, nặn thành hình tròn.

Đến ngày lễ Tiên vương, các lang đua nhau khoe sơn hào hải vị, nem công chả phượng. Vua Hùng xem qua rồi dừng lại trước chồng bánh của Lang Liêu. Thấy lạ, vua cho vời Lang Liêu lên hỏi. Lang Liêu kể hết mọi chuyện cho vua cha nghe. Ngẫm nghĩ một lát, vua lấy bánh của Lang Liêu đem lễ Tiên vương.

Lễ xong, vua cho mọi người thụ lộc, ai cũng khen ngon. Nhà vua nói :

– Bánh hình tròn tượng trưng cho Trời, ta gọi là bánh giầy, bánh hình vuông tượng trưng cho Đất, ta gọi là bánh chưng. Lá bọc ngoài, mĩ vị bên trong ngụ ý đùm bọc yêu thương nhau. Lang Liêu đã làm đúng ý ta, ta sẽ truyền ngôi cho Lang Liêu. Xin Tiên vương chứng giám.

Từ đây, nước ta chăm nghề trồng trọt, chăn nuôi và có tục ngày Tết làm bánh chưng, bánh giầy.

Nguồn gốc bánh chưng, bánh giầy là thế đấy các bạn ạ. Câu chuyện tôi kể không chỉ nói về nguồn gốc bánh chưng, bánh giầy mà còn đề cao nghề nông và sự tôn kính đối với tổ tiên của nhân dân ta ngay từ buổi đầu dựng nước.

Minh Hằng

(Trường THCS Nguyễn Huy Tưởng)

Đề 4 : Kể về sự tích Hồ Gươm.

Bài làm

Có lẽ, nhiều bạn sẽ thắc mắc, sao người ta lại gọi là Hồ Gươm ? Bây giờ mình sẽ giải thích cho các bạn nhé.

Vào đầu thế kỉ thứ XV, nước ta bị giặc Minh xâm lược, chúng coi dân ta như cỏ rác, làm nhiều điều bạo ngược khiến dân ta vô cùng căm hận. Không cam chịu cảnh làm nô lệ, Lê Lợi đã dấy binh khởi nghĩa chống lại giặc Minh. Do còn non trẻ nên nhiều lần nghĩa quân bị thất bại. Đức Long Quân thấy vậy, quyết định cho Lê Lợi mượn gươm thần diệt giặc. Hồi đó, có một chàng đánh cá tên Lê Thận, một đêm kéo lưới thấy nặng tay, chắc mẫm lần này được nhiều cá, ngờ đâu, lưới kéo lên không có cá mà chỉ có một lưỡi gươm. Lê Thận mang về nhà cất giữ. Về sau, chàng tham gia vào đội nghĩa binh của Lê Lợi. Lê Thận dũng cảm xông pha trận mạc, không sợ hiểm nguy. Một lần, Lê Lợi đến nhà Lê Thận chơi. Căn nhà tối om nhưng góc nhà có vật gì đó phát sáng. Ông lại gần và cầm lên xem. Thì ra đó là lưỡi gươm mà Lê Thận đánh lưới được, trên có hai chữ "Thuận Thiên". Lê Lợi vẫn không biết đấy là báu vật.

Một lần, bị thua, Lê Lợi chạy vào rừng. Từ xa, ông nhìn thấy một vật gì đang phát sáng trên cây. Khi quân lính lấy xuống, hoá ra là một chuôi gươm. Chợt nhớ đến lưỡi gươm ở nhà Lê Thận, Lê Lợi đem chuôi gươm về. Hôm sau, quân tướng gặp nhau. Lê Lợi kể lại chuyện bắt được chuôi gươm cho mọi người nghe. Lê Thận bèn đem dâng lưỡi gươm cho Lê Lợi. Thật kì lạ, chuôi gươm và lưỡi gươm vừa khít với nhau. Nghĩ đây là ý trời, Lê Lợi bèn sử dụng thanh gươm này trong các cuộc chiến. Từ khi có gươm thần, nghĩa quân đánh đâu thắng đấy. Cục diện hoàn toàn thay đổi, quân ta mạnh như chẻ tre, quân giặc thì tan tác tởm như ong vỡ tổ. Cứ thế, địch thua ngày một nặng, cuối cùng phải rút quân về nước. Lê Lợi lên làm vua. Đất nước trở lại thái bình.

Một hôm, đang ngồi thuyền rồng dạo chơi hồ Tả Vọng, Lê Lợi chợt thấy một con rùa vàng nổi lên, đòi lại gương thần về trả cho Đức Long Quân. Lê Lợi bèn rút kiếm ra, dâng trả. Rùa ngậm kiếm và lặn thẳng xuống nước. Từ đó hồ Tả Vọng còn có tên gọi là hồ Hoàn Kiếm hay Hồ Gươm.

Tên gọi Hồ Gươm bắt nguồn như thế đấy. Bây giờ thì các bạn đã hiểu rồi, đúng không ? Truyền thuyết trên không chỉ giải thích tên gọi của Hồ Gươm mà còn ca ngợi chiến thắng vẻ vang của cuộc khởi nghĩa Lam Sơn đấy.

Chu Thủy Dung

(Trường THCS Lê Quý Đôn)

Đề 5 : Kể truyền thuyết Thánh Gióng.

Bài làm 1

Ngày xưa ngày xưa vào đời Hùng Vương thứ sáu, ở làng Gióng có hai vợ chồng ông lão chăm chỉ làm ăn và có tiếng là phúc đức. Hai vợ chồng ao ước có một đứa con để an ủi tuổi già. Một hôm, bà vợ ra đồng trông thấy một vết chân to, bà liền đặt chân vào ướm thử để xem thua kém bao nhiêu. Không ngờ về nhà bà thụ thai. Sau mười hai tháng, bà sinh được một đứa con trai khôi ngô tuấn tú. Hai vợ chồng mừng lắm, nhưng lạ thay, chú bé đã ba tuổi mà vẫn như lúc mới lọt lòng, không biết nói, không biết cười, cũng chẳng biết đi, đặt đâu nằm đấy.

Bấy giờ, giặc Ân sang xâm lược nước ta. Chúng hung hăng, tàn bạo khiến ai ai cũng đều căm giận. Nhưng thế giặc rất mạnh, triều đình không thể chống đỡ nổi bèn sai sứ giả đi tìm người tài ra cứu nước. Khi nghe tiếng loa của sứ giả, chú bé bỗng cất tiếng nói : "Mẹ mời sứ giả vào đây cho con". Nhìn thấy sứ giả, chú bé nói : "Ông tâu với nhà vua chuẩn bị cho tôi một con ngựa sắt, một cái roi sắt và một bộ áo giáp sắt. Tôi sẽ đánh tan quân giặc.". Dù rất ngạc nhiên nhưng sứ giả vẫn tâu với nhà vua chuẩn bị những thứ mà chú bé dặn. Và càng lạ lùng hơn, từ sau khi gặp sứ giả, chú bé bỗng lớn nhanh như thổi. Cơm ăn mấy cũng chả no, áo vừa may xong đã đứt chỉ. Hai vợ chồng làm ra bao nhiêu cũng không đủ nuôi con. Cuối cùng hai ông bà đành chạy nhờ bà con lối xóm. Mọi người vui vẻ góp gạo nuôi chú vì ai cũng mong chú sớm ra đánh giặc cứu nước.

Giặc đã kéo đến chân núi Trâu. Mọi người đều hoảng sợ. Sứ giả mang roi sắt, ngựa sắt, giáp sắt đến. Chú bé đứng dậy, vươn vai thành một tráng sĩ cao lớn khỏe mạnh, uy nghi, hùng dũng. Tráng sĩ vỗ vào mông ngựa, ngựa hí lên mấy tiếng vang dội. Tráng sĩ mặc giáp sắt, cầm roi sắt nhảy lên mình ngựa. Ngựa phun lửa sáng rực cả góc trời. Tráng sĩ vung roi sắt, quân giặc chết như ngã rạ. Roi sắt gãy,

tráng sĩ nhổ bụi tre bên đường quật tới tấp vào quân giặc. Giặc tháo chạy tán loạn. Tráng sĩ đuổi giặc đến chân núi Sóc. Đến đó, tráng sĩ cởi giáp sắt, cả người cả ngựa bay vút lên trời. Vua nhớ công ơn, phong chàng là Phù Đổng Thiên Vương, và lập đền thờ ngay tại quê nhà.

Hiện nay, đền thờ vẫn còn ở làng Phù Đổng, tục gọi là làng Gióng. Tháng tư hằng năm, làng mở hội rất to. Người ta còn nói rằng, những bụi tre ở huyện Gia Bình bị ngựa phun lửa vào nên mới có màu vàng óng như thế. Những ngọn lửa do ngựa phun ra cũng thiêu cháy một làng, về sau làng đó được gọi là làng Cháy. Những vết chân ngựa giờ trở thành những ao hồ liên tiếp.

Hình tượng Thánh Gióng với nhiều màu sắc thần kì chính là biểu tượng về sức mạnh tinh thần yêu nước chống giặc ngoại xâm của dân tộc, đồng thời cũng thể hiện quan niệm của nhân dân ta về người anh hùng cứu nước. Em vô cùng tự hào về những anh hùng dân tộc. Thật hạnh phúc khi chúng em được sống trong hoà bình. Chúng em sẽ cố gắng học tập tốt, ngoan ngoãn vâng lời cha mẹ để góp phần xây dựng đất nước ngày càng giàu mạnh.

Tạ Thuỳ Linh

(Trường THCS Lê Quý Đôn)

Bài làm 2

Mỗi chú bé đều nằm mơ ngựa sắt

Mỗi con sông đều muốn hoá Bạch Đằng

(Tố Hữu)

Hai câu thơ trên đã nói về ước mơ của mỗi đứa trẻ khi đất nước có giặc ngoại xâm. Ngựa sắt ở đây chính là ngựa của người anh hùng chống giặc Ân xâm lược. Đó là Phù Đổng Thiên Vương – Thánh Gióng.

Vào thời Hùng Vương thứ sáu, ở làng Phù Đổng có hai vợ chồng ông lão rất tốt bụng. Họ chăm chỉ làm ăn, siêng năng giúp đỡ mọi người nhưng không hiểu sao, mãi mà họ vẫn chưa được một mụn con nào. Hai vợ chồng ông lão buồn lắm. Một hôm, người vợ ra đồng, bỗng nhìn thấy vết của một bàn chân to kì lạ. Bà thắc mắc không hiểu sao lại có vết chân to gấp tám, chín lần chân người bình thường. Ngạc nhiên, bàướm thử chân mình xem thua kém bao nhiêu. Và kì lạ thay, ngay trong hôm đó, bà có thai. Mười hai tháng sau, một bé trai khôi ngô tuấn tú ra đời. Hai vợ chồng mừng vui khôn tả, lòng thấm tạ ơn trời đất đã ban cho mình một đứa con. Nhưng niềm vui chẳng được bao lâu. Đã ba tuổi rồi mà đứa bé chẳng biết nói, chẳng biết cười cũng chẳng biết đi.

Hồi ấy, giặc Ân sang xâm lược nước ta. Chúng tham lam, tàn bạo. Người người căm giận. Vua sai sứ giả đi khắp nước tìm người tài đánh đuổi giặc ngoại xâm. Khắp nơi, hang cùng ngõ hẻm đều nghe tiếng loa của sứ giả :

– Loa... loa... loa... loa... loa... Giặc Ân đang dần xâm lược nước ta. Tình thế nguy kịch. Ai có tài ra giúp vua cứu nước... loa... loa... loa... loa... loa...

Nghe tiếng loa của sứ giả, chú bé ngồi bật dậy nói với mẹ :

– Mẹ ra gọi sứ giả vào đây cho con.

Bà mẹ vừa ngạc nhiên vừa mừng rỡ, mời sứ giả vào nhà. Gióng bảo :

– Ông hãy về tâu với vua, rèn cho ta một bộ giáp sắt, một con ngựa sắt và một cây gậy sắt, ta sẽ phá tan lũ giặc.

Sứ giả vội vàng về tâu vua chuẩn bị những thứ Gióng cần. Kể từ hôm đó, Gióng ăn bao nhiêu cũng không vừa, quần áo vừa may đã đứt chỉ. Hai vợ chồng phải nhờ bà con làng xóm giúp đỡ gạo nước để nuôi con.

Giặc đã đến chân núi Trâu, dần dần tiến về kinh thành. Vua chuyển ngựa sắt, roi sắt, áo giáp sắt đến cho Gióng. Gióng vươn vai, biến thành tráng sĩ mình cao hơn trượng. Tráng sĩ mặc áo giáp sắt, cầm roi sắt treo lên lưng ngựa sắt. Ngựa hí vang trời, phun lửa, phi thẳng đến nơi có giặc. Chàng cầm roi sắt, vụt tới tấp vào lũ giặc. Chúng chết như ngả rạ. Bỗng, roi sắt gãy, chàng nhổ các bụi tre bên đường tiếp tục vụt vào lũ giặc. Chúng hoảng hốt giẫm đạp lên nhau bỏ chạy. Chàng đuổi đến chân núi Sóc, cởi bỏ giáp sắt, cưỡi ngựa sắt phi thẳng lên trời.

Nhớ công lao người có công đuổi giặc Ân, bảo vệ non sông gấm vóc, nhà vua phong chàng là Phù Đổng Thiên Vương và cho lập đền thờ ngay tại làng quê.

Hằng năm, cứ đến ngày mồng bốn tháng chín âm lịch, làng Gióng mở hội rất to. Người ta kể lại rằng, sở dĩ những bụi tre gần làng quê Gióng có màu vàng là do ngày xưa bị lửa của ngựa phun vào. Những ao hồ liên tiếp trong quê chính là những vết chân ngựa phi. Và làng Cháy là do ngựa phun lửa thiêu cháy cả làng...

Các bạn có thấy không, Gióng chính là biểu tượng của sức mạnh, của sự dũng cảm, đồng lòng chống ngoại xâm của dân tộc ta. Gióng – Phù Đổng Thiên Vương chính là anh hùng, là một trong Tứ bất tử trong lòng dân tộc Việt Nam.

Nguyễn Thị Phương Anh

(Trường THCS Nguyễn Huy Tưởng)

Đề 6 : Kể truyền thuyết Sơn Tinh, Thủy Tinh.

Bài làm 1

Vua Hùng thứ mười tám có một người con gái xinh đẹp tuyệt trần tên là Mị Nương. Vua rất thương con và muốn tìm cho Mị Nương một người chồng xứng đáng.

Mị Nương càng lớn càng đẹp. Đến tuổi trăng rằm, không biết bao nhiêu chàng trai dòng dõi mong được lấy nàng làm vợ. Tiếng tăm về người con gái đẹp người đẹp nét vang xa tới tận núi Tản Viên, nơi Sơn Tinh – vị thần của núi và đất – sinh sống. Một buổi sang, Sơn Tinh quyết định cưới hổ trắng oai phong lắm liệt đến cầu hôn Mị Nương. Cũng ngày hôm đó, một chàng trai cười rỗng nước uy nghi to lớn, tự xưng là Thủy Tinh cũng đến cầu hôn Mị Nương. Vua Hùng băn khoăn, ai cũng tài giỏi, biết gả con gái yêu cho ai bây giờ ? Cuối cùng, vua quyết định, hai người so tài, ai thắng sẽ được lấy Mị Nương. Lập tức, Thủy Tinh hô mưa gọi gió, sấm chớp nổ đùng đùng, cả thành Phong Châu như muốn nổ tung vì lũ quét, khiến cho không chỉ các lạc hầu lạc tướng kinh hãi mà đến ngay cả vua Hùng cũng phải run sợ. Sơn Tinh cũng chẳng thua kém, chàng chỉ tay về phía Đông, phía Đông mọc núi đồi, chàng chỉ tay về phía Tây, phía Tây nổi cồn bãi, ai ai cũng đều thần phục. Vua Hùng muốn gả Mị Nương cho Sơn Tinh nhưng lại sợ Thủy Tinh nổi giận. Sau một hồi bàn bạc với các lạc hầu lạc tướng, vua phán : "Cả hai chàng đều tài giỏi nhưng ta chỉ có một mụn con, vì vậy, ngày mai, ai đến sớm, mang được đầy đủ một trăm ván cơm nếp, một trăm nệp bánh chưng, voi chín ngà, gà chín cựa, ngựa chín hồng mao sẽ được đón Mị Nương về làm vợ".

Sáng hôm sau, khi tia nắng đầu tiên của ngày mới chưa xuất hiện, khi bầu trời còn đang đắm chìm trong màn sương đêm thì Sơn Tinh cùng đoàn tùy tùng đã đến rước Mị Nương về núi Tản. Thủy Tinh đến sau, không lấy được vợ liền dưng dưng nổi giận, sai đoàn thủy quái đánh đuổi Sơn Tinh. Sơn Tinh gọi một đoàn quân hùng dũng gồm hùm beo gấu răn... lên đánh lại Thủy Tinh. Trời đất tối sầm, những tia sét ngang dọc lượn trên bầu trời như những con rắn khổng lồ đang uốn lượn như muốn xé tan bầu trời. Sơn Tinh cùng quân lính liên tục ném đá vào lũ thủy quái. Sau một hồi giao chiến, Thủy Tinh bèn dâng nước lên cao, nhấn chìm mọi nhà cửa ruộng đồng cây cối,... chẳng bao lâu, cả thành Phong Châu ngập chìm trong biển nước. Nhân dân cùng muông thú vội chạy lên núi cao trú ẩn. Sơn Tinh hoá phép cho đồi núi luôn cao hơn nước của Thủy Tinh. Thủy Tinh dâng nước cao bao nhiêu, Sơn Tinh lại dâng núi cao bấy nhiêu. Trận chiến diễn ra hết ngày này sang ngày khác. Thủy Tinh dần kiệt sức, đành phải rút quân về. Mọi người xuống núi dựng lại nhà cửa, vỡ ruộng khai hoang.

Từ đó, năm nào Thuỷ Tinh cũng dâng nước đánh Sơn Tinh, nhưng đều thua trận. Ngày nay, nhân dân ta vẫn đắp đê, trồng rừng, hằng năm vẫn chung sức chống lại lũ lụt, như xưa kia, ông cha ta và Sơn Tinh đã chống lại Thuỷ Tinh.

Thế mới biết, nếu đồng sức đồng lòng, không có việc gì chúng ta không làm được.

Đặng Thị Phương

(Trường THCS Nguyễn Huy Tưởng)

Bài làm 2

Trong các truyền thuyết đã được học ở đầu lớp 6, em thích nhất truyện *Sơn Tinh, Thuỷ Tinh*. Câu chuyện có nhiều chi tiết tưởng tượng kì ảo đã góp phần thêm sinh động cho cuộc cầu hôn đầy gay cấn để tranh giành nàng Mị Nương xinh đẹp giữa hai vị thần Sơn Tinh và Thuỷ Tinh. Em xin kể lại câu chuyện :

Hồi đó, vua Hùng Vương thứ mười tám có duy nhất một nàng công chúa xinh đẹp tuyệt trần tên là Mị Nương. Năm ấy, Mị Nương đã đến tuổi lấy chồng, nhà vua muốn kén cho con gái mình một chàng rể thật tài ba, xứng đáng với sắc đẹp nghiêng nước nghiêng thành của công chúa.

Hay tin nhà vua kén rể, thần núi Tản Viên là Sơn Tinh và thần nước Thuỷ Tinh đều đến thành Phong Châu để cầu hôn. Sơn Tinh có phép lạ : vẫy tay về phía đông, phía đông nổi cồn bãi, vẫy tay về phía tây, nơi đó mọc lên từng dãy núi đồi. Thuỷ Tinh cũng không kém phần thần thông, chàng ta có thể hô mưa gọi gió. Hùng Vương phân vân vì hai người đều vừa lòng vua, liền mời các Lạc hầu vào bàn chuyện. Xong, vua phán :

– Hai chàng đều xứng đáng làm con rể ta, nhưng ta chỉ có một người con gái không thể lấy cả hai được. Thôi thì ngày mai ai đem sính lễ tới trước, ta sẽ gả con gái cho. Sính lễ gồm có : một trăm ván cơm nếp, một trăm nệp bánh chưng, voi chín ngà, gà chín cựa, ngựa chín hồng mao, mỗi thứ một đôi.

Sáng hôm sau, đã thấy Sơn Tinh đến, đem đầy đủ lễ vật và rước được Mị Nương về.

Mãi đến gần trưa Thuỷ Tinh mới đến, không lấy được vợ, dùng dùng nổi giận, thần hoá phép đuổi đánh Sơn Tinh. Thuỷ Tinh hô mưa gọi gió, làm thành dòng bão, nước từ biển cuốn cuộn chảy ngược về đất liền. Nước mỗi lúc một cao, làm ngập cả ruộng đồng, nhà cửa, nước ngang lưng đồi, thành Phong Châu như nổi lên trên một biển nước. Sơn Tinh không hề nao núng. Chàng dùng phép bốc từng dãy núi, ngọn đồi đắp thành một con đê khổng lồ, vững chắc ngăn dòng nước lũ.

Cuộc chiến kéo dài mấy tháng trời, Sơn Tinh vẫn vững vàng mà sức Thủy Tinh đã đuối, thần liền rút quân về.

Từ đó, oán nặng thù sâu, hằng năm, Thủy Tinh vẫn thường dâng nước đánh Sơn Tinh hòng cướp được Mị Nương. Nhưng năm nào cũng vậy, Thủy Tinh đánh mệt mỏi, chán chê cũng không thắng nổi Sơn Tinh, đành rút quân về.

Em rất yêu thích câu chuyện này – câu chuyện đầy cao trào của cuộc chiến. Truyện phần nào giúp em hiểu rõ hơn về hiện tượng bão lũ hằng năm, ước mơ chế ngự thiên tai của người Việt cổ.

Trần Văn Quý
(Trường THCS Ngũ Hiệp)

Đề 7 : Kể truyền thuyết "Con Rồng cháu Tiên" bằng những lời kể khác nhau.

Bài làm 1

Nhiều lúc, chúng ta tự hỏi : "Dân tộc Việt Nam sinh ra từ đâu nhỉ ? Tại sao người Việt lại xưng là con Rồng cháu Tiên". Để biết được điều này, chúng ta cùng đến với truyện *Con Rồng cháu Tiên* nhé.

Ngày xưa ở vùng đất Lạc Việt – bây giờ chính là vùng Bắc Bộ nước ta – có một vị thần tên là Lạc Long Quân. Thần mình rồng, là con trai thần Long Nữ. Thần sống dưới thủy cung, thỉnh thoảng hiện lên giúp dân diệt trừ yêu quái và dạy dân cách trồng trọt, chăn nuôi. Ở vùng núi cao phương Bắc khi ấy có một nàng tiên cực kì xinh đẹp, thuộc họ Thần Nông, tên gọi Âu Cơ. Nghe nói vùng đất Lạc Việt nhiều hoa thơm cỏ lạ, nàng liền đến thăm. Tại đây, nàng gặp Lạc Long Quân. Hai người yêu nhau rồi nên vợ nên chồng. Họ sống trong cung điện Long Trang.

Ít lâu sau, Âu Cơ có thai. Thật kì lạ, đến kì sinh nở, nàng sinh ra một bọc trăm trứng, sau trăm trứng nở ra trăm người con trai khôi ngô tuấn tú. Đàn con cứ lớn nhanh như thổi, chẳng cần bú mớm gì. Lạc Long Quân, vì không quen sống trên cạn nên một thời gian sau trở về thủy cung, bỏ lại Âu Cơ cùng đàn con trên cạn. Chờ mãi, chờ mãi mà chẳng thấy chồng về, Âu Cơ bèn gọi chồng lên than thở. Lạc Long Quân đành phải nói với Âu Cơ rằng, hai người không thể tiếp tục cùng nhau chung sống vì tập quán, nơi sinh... khác nhau. Âu Cơ cùng Lạc Long Quân chia đàn con, năm mươi người con theo cha xuống biển, năm mươi người con theo mẹ lên rừng, cùng cai quản bốn phương.

Người con trai trưởng của Âu Cơ lên làm vua, lấy hiệu là Hùng Vương, đóng đô ở Phong Châu, đặt tên nước là Văn Lang. Theo tục cha truyền con nối, mười tám đời vua Hùng đều lấy hiệu là Hùng Vương. Cũng bởi sự tích này mà về sau, người Việt Nam ta – các con cháu vua Hùng – khi nhắc đến nguồn gốc của mình thường xưng là con Rồng cháu Tiên.

Câu chuyện đến đây là kết thúc. Bằng trí tưởng tượng phong phú, truyện *Con Rồng cháu Tiên* đã giải thích, suy tôn nguồn gốc giống nòi và thể hiện ý nguyện đoàn kết, thống nhất của cộng đồng người Việt.

Dương Hoài Phương

(Trường THCS Dịch Vọng)

Bài làm 2

Các bạn có biết vì sao ta luôn tự hào là "Con Rồng cháu Tiên" không ? Câu chuyện *Con Rồng cháu Tiên* tôi kể sau đây sẽ giúp các bạn hiểu thêm về điều đó.

Ngày xưa, ở miền đất Lạc Việt, cứ như bây giờ là Bắc Bộ nước ta, có một vị thần thuộc nòi rồng, tên gọi Lạc Long Quân, con trai của thần Long Nữ. Thần có sức khỏe vô địch, thường lên cạn để dạy dân cách ăn ở, giúp dân diệt trừ yêu quái.

Bấy giờ, ở vùng núi cao phương Bắc, có nàng Âu Cơ là con của thần Nông – vị thần giúp dân trồng trọt lúa ngô.... Nghe nói vùng đất Lạc Việt nhiều hoa thơm cỏ lạ, nàng Âu Cơ xin phép vua cha cho tới thăm. Ở đó, nàng gặp Lạc Long Quân. Hai người yêu nhau và nên duyên chồng vợ, cùng sống ở cung điện Long Trang.

Thời gian sau, Âu Cơ có mang. Đủ ngày đủ tháng, nàng sinh ra một cái bọc có trăm trứng. Lạ thay, trăm trứng lại nở ra trăm người con trai đẹp đẽ, hồng hào. Chúng không cần bú mớm gì mà vẫn lớn nhanh, khỏe mạnh như thần.

Sống với nhau một thời gian, cảm thấy mình không thể tiếp tục cuộc sống trên cạn, Lạc Long Quân đành từ biệt vợ con trở về Long cung.

Lại nói về Âu Cơ. Ngày đêm nàng buồn tủi chờ mong Lạc Long Quân trở về. Không chịu được, nàng gọi chồng lên, bảo :

– Sao chàng lại bỏ thiếp mà đi, không ở lại cùng thiếp nuôi dạy các con ?

Lạc Long Quân nắm tay vợ, bùi ngùi :

– Ta ở miền nước thẳm, nàng ở chốn non cao, ta là Rồng còn nàng là Tiên. Rồng và Tiên không thể sống mãi cùng nhau. Nay, ta đưa năm mươi con xuống biển, nàng đưa năm mươi con lên núi, cùng nhau cai quản bốn phương, bảo vệ đất nước, có việc gì thì giúp đỡ nhau, đừng quên lời hẹn.

Âu Cơ nghe theo, từ biệt chồng lên đường.

Người con lớn của Âu Cơ theo mẹ lên núi, được tôn làm vua. Chàng đóng đô ở đất Phong Châu, lấy hiệu là Hùng Vương. Mười tám đời vua Hùng đã nối tiếp nhau. Từ đó, dân tộc ta dù ở khắp mọi nơi nhưng vẫn gọi nhau là đồng bào. Mỗi khi gặp giặc ngoại xâm vẫn cùng nhau đứng lên giữ nước. Mỗi khi nơi nào gặp khó khăn, các nơi khác lại cùng nhau giúp đỡ.

Câu chuyện tôi kể chắc đã giải thích suy tôn nguồn gốc giống nòi dân tộc Việt và cũng gửi gắm ước mơ thống nhất cộng đồng người Việt của dân ta đây các bạn ạ.

Trương Thụy Anh

(Trường THCS Lê Quý Đôn)

Bài làm 3

Ngày xưa ngày xưa, đã lâu lắm rồi, ở miền đất Lạc Việt, bây giờ là Bắc Bộ nước ta, có một vị thần mình rồng, con trai thần Long Nữ, tên là Lạc Long Quân. Với sức khoẻ vô địch của giống rồng cùng những phép thần thông biến hoá mà cha mẹ dạy cho, chàng hay lên cạn giúp dân diệt trừ yêu quái và dạy dân cách trồng trọt, chăn nuôi...

Cùng lúc ấy, ở vùng núi cao phương Bắc có một tiên nữ xinh đẹp tuyệt trần, tên là Âu Cơ, thuộc dòng họ Thần Nông. Nghe nói vùng đất Lạc Việt đất đai màu mỡ, vạn vật phong phú tốt tươi, nhiều hoa thơm cỏ lạ, nàng bèn đến thăm. Tại đây, nàng gặp Lạc Long Quân và hai người nên duyên chồng vợ. Họ sống với nhau rất hạnh phúc ở cung điện Long Trang.

Không lâu sau, Âu Cơ có mang. Mọi người mừng rỡ chờ ngày nàng nở nhụy khai hoa. Nhưng thật kì lạ, đến kì sinh nở, nàng sinh ra một bọc trăm trứng, sau trăm trứng lại nở ra trăm người con hồng hào bụ bẫm. Đàn con chẳng cần bú mớm, lớn nhanh như thổi, đứa nào đứa nấy mặt mũi khôi ngô, sức khoẻ vô địch.

Một ngày nọ, Lạc Long Quân bỗng nhớ biển cồn cào, chàng bèn về thủy cung, để lại Âu Cơ và đàn con đêm ngày nhớ mong buồn tủi. Mãi rồi một hôm, Âu Cơ đành phải gọi Lạc Long Quân lên, nàng than thở :

– Sao chàng lại bỏ thiếp mà đi, không ở lại cùng thiếp nuôi dạy con cái ?

Lạc Long Quân rầu rĩ :

– Cả đời ta gắn với biển sâu, nàng lại là tiên nữ chốn non cao. Người dưới nước, kẻ trên cạn thì một cuộc biệt li chắc không tránh khỏi. Và lại, ta còn cha già mẹ yếu nơi biển sâu không ai chăm sóc, công việc ở đó không ai gánh vác thay ta. Thôi, ta đem năm mươi con xuống biển, nàng đưa năm mươi con lên núi, chia nhau cai quản các phương, mỗi khi khó khăn hoạn nạn thì phải giúp đỡ lẫn nhau.

Không còn cách nào khác, Âu Cơ đem năm mươi người con lên núi. Người con trưởng của Âu Cơ được tôn làm vua, lấy hiệu là Hùng Vương, đặt tên nước là Văn Lang, đóng đô ở đất Phong Châu. Trong triều có tướng văn, tướng võ, con trai vua gọi là Lang, con gái vua gọi là Mị Nương. Tục truyền rằng, mười mấy đời vua đều không thay đổi hiệu – Hùng Vương.

Cũng bởi sự tích này mà về sau, nhân dân ta rất tự hào vì mình là con Rồng cháu Tiên.

Nguyễn Thuỳ Dương

(Trường THCS Nguyễn Huy Tưởng)

Bài làm 4

Ngày xưa ở miền đất Lạc Việt, cứ như bây giờ là Bắc Bộ nước ta, có vị thần thuộc nòi rồng, con trai thần Long Nữ, tên là Lạc Long Quân. Thần mình rồng, sức khoẻ vô địch và có nhiều phép lạ. Thần thường sống dưới nước, thỉnh thoảng lên cạn diệt trừ yêu quái giúp dân và dạy dân chăn nuôi trồng trọt...

Bấy giờ ở vùng núi cao phương Bắc có nàng Âu Cơ thuộc dòng dõi Thần Nông. Biết vùng Lạc Việt nhiều hoa thơm cỏ lạ nên nàng đến thăm. Tại đây, nàng gặp Lạc Long Quân. Họ yêu nhau, kết duyên đôi lứa, sống tại cung điện Long Trang trên cạn.

Ít lâu sau, Âu Cơ có mang. Kì lạ làm sao, đến kì sinh nở, nàng sinh ra một bọc trăm trứng, sau trăm trứng đó nở thành trăm người con trai đẹp đẽ lạ thường. Đàn con không cần bú mớm mà vẫn lớn nhanh như thổi, sức khoẻ như thần. Âu Cơ và Lạc Long Quân mừng vui khôn xiết.

Nhưng Lạc Long Quân vốn quen sống dưới nước. Một hôm, chàng đành từ biệt vợ con trở về thủy cung. Âu Cơ một mình vò võ nuôi con trong chờ mong buồn tủi. Một hôm, nàng gọi chồng lên than thở :

– Sao chàng lại bỏ thiếp mà đi, không cùng thiếp nuôi các con ?

Lạc Long Quân ngậm ngùi :

– Ta thuộc nòi rồng, quen sống dưới vùng nước thẳm, nàng là tiên nữ, quen sống chốn non cao. Kẻ trên cạn, người dưới nước, tính tình tập quán khác nhau, khó mà ăn ở với nhau lâu dài được. Nay ta đem năm mươi người con xuống biển, nàng đem năm mươi người con lên núi, chia nhau cai quản đất đai, khi có việc cần thì giúp đỡ nhau.

Âu Cơ mang năm mươi người con lên rừng. Người con trưởng của Âu Cơ lên làm vua, lấy hiệu là Hùng Vương, đặt tên nước là Văn Lang, đóng đô ở Phong Châu. Triều đình có đủ tướng văn tướng võ. Con trai được gọi là Lang, con gái gọi là Mị Nương. Khi cha chết, ngôi báu được truyền cho con trưởng. Cứ thế, mười mấy đời vua Hùng đã thay nhau trị vì đất nước, không hề thay đổi hiệu Hùng Vương.

Kể từ đó, dân Việt Nam, con cháu các vua Hùng, đều tự coi mình là con Rồng cháu Tiên.

Đây là truyền thuyết giải thích nguồn gốc của dân tộc ta. Truyền thuyết cũng cho ta hiểu rõ hơn hai tiếng thiêng liêng "đồng bào" (cùng trong một bọc). Chúng ta tự hào hơn về nòi giống Tiên Rồng của mình. Tự hào hơn về tình đoàn kết của các dân tộc anh em trên đất Việt.

Nguyễn Thu Hương
(Trường THCS Quảng An)

Đề 8 : Kể tóm tắt truyện "Bức tranh của em gái tôi".

Bài làm

Nhà có hai anh em, Kiều Phương là em gái. Hai anh em vốn quý mến nhau, anh đặt cho em biệt danh là "Mèo" và được em rất thích. Biết em lấy nhọ nổi và phẩm màu tự chế thuốc vẽ nhưng anh cũng không mách mẹ. Em tinh nghịch, có trêu anh thì anh cũng vui vẻ cho qua.

Thế rồi, một hôm, chú Tiến Lê, bạn của bố, phát hiện Kiều Phương có năng khiếu đặc biệt về hội họa. Từ hôm đó, mọi người cố gắng tạo điều kiện cho Kiều Phương rèn luyện, phát triển khả năng. Thấy vậy, anh rất buồn vì cảm thấy mình bị coi thường, vì mình bất tài. Tâm trạng ấy khiến anh không thân thiện với em nữa, anh hay bắt bẻ em. Còn em vẫn hồn nhiên như trước kia.

Kiều Phương được đi dự trại thi vẽ thiếu nhi quốc tế. Trước khi đi, Kiều Phương có vẻ xét nét anh hơn. Trong cuộc thi ấy, Kiều Phương đã được giải nhất. Kiều Phương mời cả anh đi nhận giải cùng mình. Trong phòng trưng bày tranh, người anh đã "ngỡ ngàng, rồi đến hãnh diện, sau đó là xấu hổ" trước bức tranh em gái vẽ mình là người anh hoàn hảo. Anh hiểu ra rằng bức tranh ấy là tâm hồn và lòng nhân hậu của em gái.

Nguyễn Xuân Mai
(Trường THCS Vĩnh Ngọc)

Đề 9 : Kể lại một cách ngắn gọn, mạch lạc truyện cổ tích "Thạch Sanh".

Bài làm

Xưa, có hai vợ chồng già sống nhân hậu mà vẫn chưa có con. Ngọc Hoàng cho Thái tử xuống trần đầu thai làm con hai vợ chồng già ấy. Đó là Thạch Sanh.

Thạch Sanh mồ côi cha mẹ, sống ở gốc đa và được các thiên tướng dạy cho võ nghệ. Lí Thông dỗ Thạch Sanh kết nghĩa anh em với mình. Năm ấy, Lí Thông phải đi nộp mạng cho chằn tinh. Hắn đã lừa Thạch Sanh đi thế mạng với lí do đi canh miếu thờ. Thạch Sanh đã giết chết chằn tinh, đốt xác nó và được cây cung vàng. Thế nhưng, Lí Thông đã cướp công Thạch Sanh. Thạch Sanh lại về sống ở gốc đa.

Lí Thông dâng đầu chằn tinh và được vua cho làm quan. Lí Thông nhờ Thạch Sanh giết đại bàng cứu công chúa. Thạch Sanh xuống hang, giao chiến với Đại bàng và cứu được công chúa nhưng sau khi đưa được công chúa lên khỏi hang, Lí Thông đã lấp hang để giết Thạch Sanh. Chàng lại cứu được con vua Thủy Tề và được vua Thủy Tề tặng cho cây đàn thần.

Nhờ mang cây đàn thần ra gảy khi bị giam trong ngục do hôn chằn tinh và hôn đại bàng trả thù, Thạch Sanh đã được minh oan, được vua gả công chúa cho. Còn Lí Thông bị trời phạt.

Thái tử mười tám nước chư hầu vì không được vua gả con gái cho, đã kéo quân sang đánh nước ta. Thạch Sanh đem đàn ra gảy và lui được quân các nước chư hầu. Chàng cũng đã hào phóng cho họ ăn cơm đựng trong niêu cơm thần.

Ngô Minh Huyền

(Trường THCS Khương Đình)

Đề 10 : Kể tóm tắt truyện "Buổi học cuối cùng".

Bài làm

Phrăng đi học muộn và định trốn học nhưng rồi em vẫn đến trường dù đã trễ giờ. Em đi qua trụ sở xã, thấy có nhiều người đứng trước bảng cáo thị nhưng em không để ý. Em vào lớp muộn và rất ngạc nhiên khi thấy Ha-men không vắng mặt như mọi khi. Em còn ngạc nhiên vì trong lớp có cả ông xã trưởng, cụ Hồ-de và những người khác, họ ăn mặc rất trang trọng.

Thầy Ha-men đã thông báo cho cả lớp biết đó là bài học tiếng Pháp cuối cùng bởi quân Phổ đã ra lệnh chỉ được dạy tiếng Đức ở các trường trong vùng An-dát và Lo-ren. Phrăng choáng váng, ân hận vì mình đã lười học tiếng Pháp.

Trong buổi học cuối cùng đó, thầy Ha-men đã nói với tất cả mọi người trong lớp về tiếng Pháp, khuyên mọi người giữ lấy nó bởi "Một dân tộc rơi vào vòng nô lệ, chừng nào họ vẫn giữ vững tiếng nói của mình thì chẳng khác nào nắm được chìa khoá chốn lao tù". Thầy đã cho học sinh tập viết tên quê hương An-dát, Lo-ren. Trong tâm trạng ân hận, Phrăng và cả lớp đã tập trung hết sức vào bài học.

Đồng hồ nhà thờ điểm 12 tiếng, tiếng kèn của bọn lính Phổ vang lên. Thầy Ha-men dùng hết sức viết lên bảng bốn chữ "Nước Pháp muôn năm" và kết thúc buổi học trong nỗi xúc động tột cùng.

Trần Mai Hạnh

(Trường THCS Ngọc Thụy)

C – DẠNG BÀI KỂ CHUYỆN ĐỜI THƯỜNG

I – MỘT SỐ ĐỀ BÀI

1. Em hãy kể về gia đình của mình.
2. Kể về một ngày chủ nhật đầy niềm vui của em.
3. Kể câu chuyện lần đầu em được đi chơi xa.
4. Em đã từng làm được những việc tốt. Hãy kể lại một việc tốt mà em đã làm cho gia đình hoặc bạn bè.
5. Kể chuyện một lần em mắc lỗi (bỏ học, nói dối, không làm bài).
6. Kể về một thầy (cô giáo) mà em quý mến.
7. Kể một kỉ niệm hồi ấu thơ mà em nhớ mãi.
8. Kể về một tấm gương tốt trong học tập hay trong việc giúp đỡ bạn bè mà em biết.
9. Kể lại một chuyến đi về quê.
10. Kể về một kỉ niệm đáng nhớ (được khen, bị chê, gặp may, gặp rủi, bị hiểu lầm,...).
11. Kể một chuyện vui trong sinh hoạt (như nhận lầm, nhát gan,...).
12. Kể về một người bạn mới quen của em.
13. Kể về những đổi mới ở quê em.
14. Kể về một người thân của em.
15. Kể lại một chuyện cảm động xảy ra tại nơi em ở.

II – MỘT SỐ DÀN BÀI

Đề 1 : Kể câu chuyện lần đầu tiên em được đi chơi xa.

Mục đích, yêu cầu

– Chuyện được kể có thật trong cuộc sống. Các em chú ý yêu cầu của đề : kể lần đầu tiên được đi chơi xa. Cái lần đầu tiên ấy chắc sẽ khiến em có nhiều ấn tượng và nhớ mãi. Còn “xa” là khoảng cách từ nhà em đến nơi được đi chơi. Khoảng cách này tùy thuộc chuyến đi, tùy thuộc hoàn cảnh đi chứ không chỉ là độ dài không gian.

– Kể loại truyện này cũng chính là tường thuật một chuyến đi, vì vậy bố cục sẽ theo mạch thời gian diễn ra sự việc từ bắt đầu đến kết thúc. Khi kể, các em cần miêu tả người, cảnh cho câu chuyện thêm sinh động.

Dàn bài

Mở bài :

- Lí do của chuyến đi chơi xa và nơi sẽ đến.
- Chuẩn bị cho chuyến đi và lên đường.

Thân bài :

1. Cảnh dọc đường đi.

- Phong cảnh, những nét đặc biệt.
- Tâm trạng của em và thái độ mọi người trên xe.

2. Đến nơi.

- Hoạt động thứ nhất.
- Kể những hoạt động nổi bật, thú vị tiếp theo (chú ý : chọn kể nhiều dạng hoạt động khác nhau cho phong phú ; nên sắp xếp thứ tự kể theo thời gian. Mỗi hoạt động kể trong một đoạn văn có kết hợp kể với miêu tả cảnh vật, hoạt động....).

3. Kết thúc chuyến đi

- Chuẩn bị trở về.
- Cảnh vật, tâm trạng, hoạt động trên đường về.

Kết bài :

- Suy nghĩ về chuyến đi.
- Mong ước.

Đề 2 : Kể về một người bạn thân của em.

Mục đích, yêu cầu

– Đề bài thuộc dạng kể người thật, việc thật nên khi kể cần chọn được những chi tiết gợi sự chân thực mà kể. Có thể kể vài ba mẫu chuyện về bạn để làm nổi bật chủ đề của câu chuyện.

– Là bạn thân của em nên khi kể về bạn, em nhớ chọn kể mẫu chuyện cảm động về tình bạn của hai người.

– Bố cục bài văn gồm ba phần. Em có thể kể theo ngôi thứ ba, trong khi kể có kèm những lời bình luận, nhận xét của mình. Hoặc cũng có thể đứng ngôi thứ nhất để kể về bạn.

Dàn bài

Mở bài :

- Giới thiệu người bạn thân của em.
- Mối quan hệ hiện nay giữa em với bạn.

Thân bài :

1. Kể chuyện gặp gỡ và kết bạn.
 - Hoàn cảnh gặp gỡ.
 - Chuyện làm quen, kết thân.
2. Kể một mẫu chuyện về tình cảm của bạn đối với em.
3. Kể một mẫu chuyện về bạn với các bạn khác hoặc với thầy cô giáo.
4. Kể một mẫu chuyện về bạn với cha mẹ.

Kết bài :

- Tình cảm của em đối với bạn.
- Những mong ước về tình bạn.

Đề 3 : Kể chuyện một lần em mắc lỗi.

Mục đích, yêu cầu

– Đề bài yêu cầu kể về một lần em mắc lỗi, nghĩa là kể chuyện người thật việc thật. Do đó, các em nên chọn những chuyện có tính chân thực mà kể.

– Lỗi mà mình mắc phải có thể là những lỗi nhỏ trong đời sống thường ngày như : không học bài, không nghe lời cha mẹ, nói dối.... hoặc những lỗi lớn hơn, gây ảnh hưởng không tốt với người khác như cãi nhau, đánh bạn.... khiến bạn bị đau... Những lỗi ấy, dù lớn hay nhỏ cũng để lại cho em bài học nhớ mãi.

– Kể chuyện cần chú ý miêu tả nhân vật. Kể chuyện mắc lỗi em cũng cần miêu tả diện mạo, hành động, tâm trạng nhân vật cho sinh động, phù hợp với tính cách nhân vật.

– Em có thể kể câu chuyện theo cách kể xuôi hoặc kể ngược theo lối hồi tưởng.

Dàn bài

Mở bài :

Giới thiệu câu chuyện và hoàn cảnh xảy ra câu chuyện.

Thân bài :

– Sự việc nguyên nhân xảy ra câu chuyện.

– Sự việc diễn biến câu chuyện.

– Sự việc kết thúc câu chuyện.

Kết bài :

Những suy nghĩ, bài học khi nhớ lại câu chuyện.

III – MỘT SỐ BÀI LÀM CỦA HỌC SINH

Đề 11 : *Hãy kể về người bà kính yêu của em.*

Bài làm 1

Trong đời này, ai chẳng có một người bà. Và tôi cũng vậy, ngoài tình yêu thương mà bố mẹ dành cho, tôi còn được sống trong tình thương yêu trìu mến của bà. Vì điều kiện gia đình, tôi phải chuyển nhà, không được ở bên bà nhưng hình ảnh bà luôn khắc sâu trong trái tim tôi.

Bà tôi năm nay đã ngoài bảy mươi tuổi. Tóc bà trắng như những bà tiên trong các câu chuyện cổ tích. Lưng bà còng lúm rỗi. Làn da nhăn nheo với nhiều chỗ có chấm đồi mồi. Bà đã hi sinh cả tuổi xuân, tần tảo, bươn chải, thức khuya dậy sớm nuôi nấng mẹ và các dì tôi. Đôi mắt bà không còn tinh tường như trước nhưng cái nhìn thì vẫn như ngày nào : trìu mến và nhân hậu. Đôi bàn tay thô ráp, chai sần bởi suốt đời lặn lội, vất vả kiếm cơm áo cho các con.

Ngày còn thơ bé, tôi được sống trong vòng tay yêu thương vô bờ bến của bà. Đêm nào tôi cũng chìm trong giấc ngủ êm đềm nhờ những câu chuyện cổ tích bà kể. Sáng sớm, bà gọi tôi dậy đi học. Lời gọi : "Cháu ơi, dậy đi nào, đã đến giờ đi học rồi" luôn làm tôi tỉnh táo sau giấc ngủ dài. Bà dắt tay, đưa tôi đến trường. Chờ cho cánh cổng trường khép hẳn, bà mới an tâm ra về. Chiều chiều, vẫn cái dáng đi lạng lẽ ấy, bà đưa tôi trở về nhà. Mỗi khi ở cạnh bà, tôi cảm thấy ấm áp vô cùng.

Có lần bị ngã, tôi đã nằm ăn vạ rất lâu. Bà ấy con lật đật và bảo : "Con lật đật luôn biết đứng dậy sau mỗi lần vấp ngã. Cháu của bà cũng vậy, đứng không nào ? Cháu được như con lật đật là bà rất vui". Nghe lời bà, tôi nín khóc và tự đứng dậy. Bà cười móm mém "Cháu ngoan lắm, lại đây bà phải dắt cho nào". Những hôm học khuya, buồn ngủ quá, tôi gục luôn xuống bàn thiếp đi. Sáng hôm sau, khi tỉnh dậy, tôi thấy mình đang đắp chăn, nằm trên giường. Trên bàn học, đèn đã tắt từ lúc nào, sách vở được sắp xếp gọn gàng, ngăn nắp. Bà đã bế tôi lên giường, xếp lại sách vở cho tôi.

Bà luôn chăm lo việc nhà. Mẹ tôi không muốn bà làm, sợ bà mệt nhưng bà không nghe. Tôi mong mình lớn thật nhanh để đỡ dần cho bà nhưng nhiều khi, tôi lại ước ao thời gian trôi thật chậm để tôi mãi mãi nằm trong vòng tay yêu thương của bà.

Bà rất vui tính, thường kể cho cả nhà nghe những chuyện hài hước. Bà cũng luôn sẵn sàng giúp đỡ hàng xóm, vì vậy, ai cũng yêu quý bà. Bà yêu thương tôi nhưng không nuông chiều. Có lần, tôi không nghe lời bà. Cả tuần, bà không nói với tôi một câu nào. Sang tuần sau, bà gọi tôi vào phòng, giảng giải cho tôi biết đâu là điều hay lẽ phải. Tôi cảm thấy ảm đạm, xấu hổ vì để bà buồn. Sau chuyện đó, tôi tự hứa với mình, không bao giờ được phụ công lao tình cảm của bà.

Bà thích chăm sóc cây cảnh. Sáng sáng, bà dậy sớm tưới cây trên sân thượng. Những chồi non, nụ hoa không phụ công chăm sóc của bà, luôn từng bừng khoe sắc thắm. Những lúc rảnh rỗi, bà ngồi ngắm không biết chán những cái cây đang dần dần lớn lên

Tối tối, khi đi ngủ, bà thường kể chuyện cho tôi. Nghe các câu chuyện của bà, tôi như được hoá thân vào các nhân vật, khi thì là cô Tấm dịu hiền, khi lại là cô tiên tốt bụng. Bà mua cho tôi rất nhiều sách, nhờ đó kiến thức của tôi được rộng mở hơn.

Giờ đây, khi Hà Nội vào đông lạnh giá, ở nơi xa, tôi luôn lo bà có mặc đủ ấm không, bà ngủ có ngon giấc không... Tôi mong bà sống mãi bên tôi. Bà ơi, cháu yêu bà nhất trên thế gian này. Bà là người bà tuyệt vời nhất.

Trần Quốc Dũng
(Trường THCS Đống Đa)

Bài làm 2

Trong gia đình, người tôi yêu mến và kính trọng nhất là bà nội tôi.

Năm nay, đã ngoài bảy mươi tuổi nhưng bà còn rất khoẻ. Da bà nhăn nheo, ngăm đen. Tôi vẫn đùa, đây là chứng tích của thời gian. Khác với những người già cùng tuổi, bà tôi có mái tóc đen, dài, lúc nào cũng được búi gọn sau gáy. Vầng

trán cao, đôi mắt to đã có phần mờ đục. Đặc biệt nụ cười với hàm răng nhuộm đen làm bà thêm phúc hậu. Đôi bàn tay xương xương với những vết chai sần vì làm lụng vất vả. Bà ăn mặc rất giản dị, nhiều khi chỉ là những bộ đồ nâu đã cũ. Mỗi khi mẹ tôi biểu tiền để mua quần áo, bà thường lắc đầu và bảo : "Mẹ già rồi, không cần nhiều quần áo, con để tiền đó lo cho bọn trẻ".

Bà nội tôi rất thích chăm sóc cây xanh. Sáng sáng, bà thường tự tay tưới tắm và bắt sâu cho cây. Một lần, cái Anh, em họ tôi hỏi bà : "Bà ơi, tại sao bà quý những cái cây này thế. Có khi nào bà yêu chúng hơn bọn cháu không ?". Bà nhìn chúng tôi, bảo : "Sao thế được, tất nhiên là bà phải yêu các cháu bà hơn rồi. Những cái cây này chỉ là thú vui của bà thôi. Đây là những cái cây ông để lại khi mất. Bà thay ông chăm sóc chúng".

Bà rất yêu chúng tôi. Hồi tôi còn bé, bà đã thay mẹ, chăm bẵm tôi từng li từng tí. Hằng đêm, bà đưa tôi vào giấc ngủ qua những khúc hát ru. Mỗi lần tôi ốm, bà xuống chăm nom tôi để mẹ đi làm. Bà ngồi bên giường, dỗ dành, dút cho tôi từng thìa cháo nhỏ. Suốt những năm tuổi thơ, tôi đã lớn lên trong vòng tay yêu thương của bà. Sau này, khi không còn ở bên tôi thường xuyên nữa nhưng cứ mỗi lần xuống nhà tôi chơi, bà lại mang rất nhiều quà quế lên cho tôi và hàng xóm láng giềng. Ai cũng yêu quý và kính nể bà.

Bà rất nhân hậu. Có lần, nhìn thấy một em bé ăn xin từ xa, bà vội bước lại cho bé tiền và bảo bé đi mua gì ăn cho đỡ đói. Đợi em đi khỏi, bà nói với tôi : "Cháu đã nhìn thấy em đó chưa ? Bà đoán chắc em bé đó chỉ tầm tuổi cháu thôi, thế mà đã phải ra đường ăn xin. Thật tội nghiệp. Nếu từ nay về sau, cháu gặp ai cơ nhỡ, khó khăn, cháu nhớ giúp người ta. Họ cũng là người như chúng ta, chẳng qua cuộc sống của họ không được may mắn, cháu không bao giờ được kì thị, chế giễu người ta".

Vì rất yêu quý bà nên tôi rất thích được về quê. Tôi chỉ mong luôn được gặp bà, được nghe những câu chuyện cổ tích của bà, được nằm trong lòng bà, thiu thiu ngủ qua tiếng ru à ơi của bà.

Tôi rất yêu bà. Tôi mong sẽ không bao giờ phải xa bà.

Nguyễn Minh Hoàng Phương

(Trường THCS Lê Quý Đôn)

Đề 12 : *Hãy kể về người mẹ yêu quý của em.*

Bài làm 1

Vào một lúc nào đó, khi không gian yên tĩnh, tôi ngồi bên cửa sổ, và những dòng suy nghĩ về mẹ chạy qua tôi.

Mẹ tôi là hiệu phó một trường Mầm non. Mẹ tôi rất đẹp và còn rất trẻ nhưng đôi bàn tay đã dần xuất hiện những vết chai. Hằng ngày, với đôi bàn tay ấy, mẹ dắt tôi đến trường, nấu cho gia đình những bữa ăn ngon lành... Với bao công việc, mẹ suốt ngày bận rộn, ít khi được nghỉ ngơi. Hồi tôi còn nhỏ, chưa có em nên bao nhiêu thời gian, tình cảm, mẹ dành hết cả cho tôi. Khi mẹ sinh em bé, nhìn mẹ chăm em, tôi nghĩ, hình như mẹ chỉ lo cho em, không quan tâm tới tôi. Tôi giận mẹ. Bây giờ nghĩ lại, tôi thấy mình thật buồn cười và trẻ con quá. Tôi mong mẹ có thật nhiều thời gian dành cho chị em tôi. Tôi muốn kể cho mẹ nghe nhiều chuyện vui chỉ để nhìn thấy nụ cười trên môi mẹ. Tôi muốn mẹ có nhiều thời gian rỗi để nghe nhạc, bởi đó là sở thích của mẹ. Nhưng mẹ nào đâu có thời gian.

Tôi nhớ, có một lần, sau khi đi làm về, mẹ có vẻ căng thẳng và chột nôi câu với tôi. Tôi tức lắm và "trả thù" lại bằng cách không học bài, không làm bài tập. Thâm tâm, tôi sợ mẹ mắng, nhưng mẹ không nói gì, chỉ buồn bã một mình. Đêm ấy, tôi chợt nghe tiếng mẹ khóc. Mẹ khóc vì tôi. Tôi bắt đầu hối hận, nước mắt chảy dài, thấm lên trên gối. Đó là đêm tôi khó ngủ nhất, với bao suy nghĩ day dứt trong đầu. Hôm sau, mẹ xin lỗi tôi vì vô ý câu giận. Nhưng còn tôi, tôi cũng có lỗi cơ mà. Tôi day dứt quá, tôi thậm chí phải cố gắng chuộc lỗi với mẹ. Và các bạn biết không, tôi đã làm được điều đó.

Cũng có ngày, tôi làm mẹ buồn chỉ vì cái tính hay hờn dỗi của tôi. Hôm ấy là một ngày rất quan trọng đối với mẹ. Tôi cũng háo hức chờ cái ngày ấy, ngày mẹ tôi bảo vệ luận văn thạc sĩ. Bạn bè và những người thân trong gia đình đều tập trung ở nhà tôi để chuẩn bị đến dự buổi bảo vệ luận văn của mẹ. Khi sắp đi, tôi vô tình làm ngã đĩa em họ. Bố mắng tôi. Tôi bực mình và dỗi không đến dự lễ bảo vệ luận văn của mẹ. Mẹ buồn mãi, tôi cũng vậy, nhưng bộ mặt lạnh lùng của tôi đã giấu đi tâm trạng thật.

Mẹ mắng, thậm chí giận tôi cũng chỉ vì muốn tôi nên người, nhưng tôi đã bỏ ngoài tai tất cả. Sau này, khi đã biết nghĩ, tôi nghĩ đến một ngày nào đó, khi tôi đã trưởng thành, khi tôi là một người thành đạt và hạnh phúc thì mẹ tôi đã già, và rồi, mẹ sẽ qua đời, chúng tôi không được thấy mẹ nữa. Nghĩ đến đó tôi bật khóc, và tôi cầu nguyện, cầu cho mẹ luôn ở bên tôi, tôi luôn bên mẹ. Hai mẹ con cứ thế, dắt tay nhau đi vào cuộc sống.

Tôi muốn nói với mẹ tôi: "Mẹ ơi, khi con còn nhỏ, mỗi khi vấp ngã, mẹ đã đỡ con dậy, nâng bước con đi. Giờ đây, con đã trưởng thành, con đang đi từng bước chắc chắn trên đôi chân mẹ đã dạy con đi. Con sẽ đi thật xa nhưng mẹ luôn ở trong trái tim con. Mẹ ơi, con yêu mẹ rất nhiều".

Trần Lan Phương
(Trường THCS Lê Quý Đôn)

Bài làm 2

Mẹ tôi là người khá nghiêm khắc. Hồi bé, tôi hay hỏi mẹ : "Sao mẹ hay quát khe với con thế ? Hay mẹ không yêu con ?". Mẹ cười, xoa đầu tôi : "Con ngốc nghếch của mẹ, mẹ không yêu con thì yêu ai". Mãi sau này, khi đã có chút khôn lớn, biết suy nghĩ, tôi mới hiểu được sự nghiêm khắc của mẹ, mẹ uốn nắn tôi, mong tôi trở thành người có ích cho xã hội.

Mẹ là người vất vả. Ngoài việc cơ quan mẹ phải đảm đương gần hết các việc trong nhà. Hằng ngày, cứ đi làm về là mẹ lại tiếp tục làm các việc nhà. Tôi còn bé, giúp mẹ được rất ít. Mẹ nấu ăn rất ngon. Tôi không bao giờ bỏ bữa vì mẹ nấu ngon quá. Bố bận đi công tác luôn nên việc học hành của tôi cũng do mẹ kèm cặp. Mẹ thường xuyên kiểm tra bài vở của tôi, có bài nào không hiểu mẹ giảng giải lại cho tôi. Buổi tối, bao giờ mẹ cũng là người đi ngủ sau cùng. Trước khi đi ngủ, mẹ vào xem tôi đã ngủ chưa, có tung chăn ra ngoài không ?... Mẹ cũng là người bạn thân nhất của tôi. Mỗi khi băn khoăn điều gì, mẹ sẽ là người đầu tiên tôi tâm sự, chia sẻ. Mẹ luôn lắng nghe những điều tôi nói, chỉ bảo cho tôi cách vượt qua. Mẹ tôi thật tuyệt vời.

Tôi không thể kể hết công lao to lớn của mẹ. Câu ca dao "Cha mẹ nuôi con bằng trời bằng bể" cũng không nói hết được công lao của cha mẹ. Mẹ đã yêu thương tôi bằng tình yêu vô bờ bến, mẹ đã dạy dỗ tôi bằng cả tấm lòng của người mẹ. Tôi chỉ muốn mãi mãi là đứa con bé bỏng của mẹ. "Mẹ yêu của con, con yêu mẹ nhiều lắm" – tôi luôn muốn nói với mẹ câu đó. Tôi sẽ cố gắng học thật giỏi để xứng với tình yêu của mẹ.

Dương Phương Hoài
(Trường THCS Lê Lợi)

Đề 13 : Hãy kể chuyện một lần em mắc lỗi.

Bài làm 1

Đó là một ngày đầy ý nghĩa đối với tôi. Một ngày tôi không thể quên. Câu chuyện như sau :

Hôm đó, ba mẹ tôi được nghỉ nên đưa chị em tôi về quê thăm ông bà. Tôi rất háo hức. Không biết dạo này ông bà thế nào ? Gặp tôi chắc ông bà mừng phải biết. Bên đường, những hàng tre xanh ngắt. Xa xa, những bác nông dân đang làm đồng. Đi thêm một đoạn nữa, lấp ló sau bụi cây bàng già là ngôi nhà cổ xưa của ông bà tôi. Gặp nhau, mọi người mừng rỡ, tíu tít chào hỏi. Tôi nhanh chóng cất đồ rồi

chạy ra sân chơi với bọn trẻ con. Chơi được một lúc thì chán, chúng tôi cùng thi nhau nghĩ ra những trò chơi mới. Chợt có đứa nói : "Chị Thuỳ Anh bày trò chơi trên thành phố cho bọn em chơi đi". Tôi nghĩ một lúc rồi nói với lũ trẻ : "Chúng ta chơi trò treu gà đi". Bọn trẻ có vẻ không hài lòng. Tôi bực mình : "Đứa nào không chơi thì rút". Nghe thế, chúng sợ sệt vội hò nhau chia thành hai phe chơi trò đuổi bắt gà. Thấy chúng tôi chơi trò này, bà cũng không hài lòng, bảo : "Thôi, các cháu chơi trò khác đi, gà nhà ta dạo này yếu lắm". Nghe thấy thế, tôi bực mình cả với bà và bảo chúng cứ chơi tiếp. Một lúc sau, tôi thấy một chú gà nằm lăn ra đất. Tôi tưởng nó ngủ, hoá ra không phải, vì mệt quá, nó đã chết. Tôi sợ hãi cùng bọn trẻ đi tìm một cái hộp chôn chú gà xuống đất. Sau đó, ai về nhà nấy, coi như không có chuyện gì. Buổi tối, khi ăn cơm, ông tôi nói với cả nhà : "Nhà mình bị mất một con gà. Không hiểu nó chết ở đâu hay ai bắt mất ?". Tôi im lặng coi như không biết. Ăn cơm xong, tôi cùng chị chuẩn bị đồ đạc để mai về thành phố sớm. Đêm đó, tôi ngủ không yên. Sáng sớm, bà vào đánh thức chị em tôi dậy. Ông bà và bọn trẻ con tiễn chị em tôi ra tận đầu làng. Tôi thấy hối hận quá. Tôi quay lại ôm chầm lấy bà : "Cháu xin lỗi, lần sau cháu sẽ nghe lời bà". Ông bà xoa đầu tôi, mỉm cười : "Cháu biết nhận lỗi thế là tốt. Thôi về đi kéo muộn". Tôi như trút được một gánh nặng, chào ông bà và chạy ra xe.

Sau chuyện đó, tôi hiểu rằng cần phải lắng nghe những gì người lớn khuyên bảo, cần phải biết dừng cảm nhận lỗi và sửa chữa lỗi lầm.

Hoàng Thuỳ Anh
(Trường THCS Lê Quý Đôn)

Bài làm 2

Ai cũng có lần mắc lỗi, nhưng có những lỗi lầm ta thật khó quên. Tôi đã có lần như vậy. Tôi mắc lỗi với mẹ, đã lâu lắm rồi mà tôi vẫn không quên.

Chuyện xảy ra vào một mùa hè cách đây khoảng hai năm. Khi đó mẹ tôi là bác sĩ quân y, suốt ngày bận rộn việc cơ quan và gia đình. Hôm đó, nhìn thấy mẹ đi làm về, tôi chạy ra chào mẹ rồi chạy vội vào góc học tập để đọc nốt quyển truyện tranh Co-nan. Một lát sau, tôi nghe tiếng mẹ gọi dưới nhà :

- Trang ơi, xuống quét nhà hộ mẹ đi con.
- Con đang bận mẹ ơi. - Tôi nói, mắt vẫn không rời quyển truyện.
- Mẹ đột ngột bước vào phòng tôi, khuôn mặt đầy vẻ mệt mỏi :
- Sao con không quét nhà hộ mẹ mà vẫn ngồi đây đọc truyện ?

Tôi phụng phịu cất quyển truyện vào ngăn bàn, lê bước xuống nhà, cầm lấy cây chổi vung tứ tung cho xong. Đồ bị rơi xuống đất tôi cũng chẳng thèm nhặt lên. Mặt tôi cau có, giận dữ. Căn phòng khách gọn ghẽ, đẹp đẽ của mẹ dưới bàn tay tôi đã bừa bộn như một bãi chiến trường. Mẹ nhẹ nhàng bảo :

– Con nhẹ tay thôi không hư hết đồ đạc bây giờ.

Sự bực bội trong tôi chợt bùng lên. Tôi ném cái chổi xuống đất, hét vào mặt mẹ :

– Thế con phải làm thế nào. Nếu mẹ không vừa ý thì mẹ tự đi mà dọn lấy !

Mẹ sững sờ nhìn tôi, vì đây là lần đầu tiên tôi cãi mẹ, sau mẹ buồn rầu nói :

– Nếu con không muốn làm thì thôi, từ giờ mẹ sẽ không nhờ con nữa.

Mặc dù biết là mình có lỗi nhưng tôi vẫn chạy lên phòng, khoá cửa lại, ngồi vào bàn. Tôi lấy sách vở ra nhưng không làm nổi một bài nào. Hình ảnh mẹ với đôi mắt ngấn nước luôn hiện ra. Tôi đã hỗn láo với mẹ. Trong bữa cơm buổi tối, bố hỏi vì sao tôi đã hỗn láo với mẹ, tôi không trả lời được. Sự hối hận làm tôi bật khóc. Lỗi của tôi đối với mẹ là không thể chấp nhận được. Tôi muốn xin lỗi mẹ nhưng không dám.

Đêm hôm ấy, mẹ tôi phải đi cấp cứu. Bác sĩ nói mẹ bị cảm nặng và kiệt sức. Nhìn mẹ xanh xao nằm trên giường bệnh, tôi hối hận vô cùng. Phải chăng lúc đó tôi quan tâm đến mẹ hơn ? Phải chăng thay vì giận dữ, tôi cố giúp mẹ việc nhà thì mẹ đâu đến nỗi ? Tôi nắm lấy bàn tay xương xương, gầy gầy của mẹ, nghẹn ngào nói trong nước mắt : "Mẹ ơi, con có lỗi với mẹ, mẹ hãy tha thứ cho con nhé !".

Đã hai năm trôi qua nhưng tôi không quên được ngày hôm ấy. Giờ tôi đã là nữ sinh lớp sáu, đã trưởng thành hơn và biết giúp mẹ nhiều việc nhà. Tôi tự nhủ với lòng mình, sẽ không bao giờ được phép lặp lại lỗi lầm như thế nữa. Bởi vì, bạn biết không, nếu như chúng ta đối xử không tốt với những người thân yêu ruột thịt của mình, chúng ta sẽ cảm thấy cắn rứt và tội lỗi.

Đỗ Thu Trang

(Trường THCS Nguyễn Du)

Bài làm 3

Mặc dù đã lên lớp 6 nhưng tôi không quên được lần mắc lỗi hồi lớp 3. Mỗi khi nhớ lại chuyện đó, tôi thấy vô cùng ân hận.

Hồi lớp 3, tôi luôn là một học sinh chăm chỉ, luôn làm đầy đủ bài tập thầy cô giao, luôn thuộc những đoạn thơ văn hay trong sách mà thầy cô bảo. Bài kiểm tra văn và toán, tôi luôn đạt chín hoặc mười. Những lúc thầy cô gọi báo điểm, tôi luôn hãnh diện đáp rõ to những điểm chín, điểm mười của mình. Tôi tự hào về bản thân

tôi. Các bạn lớp tôi cũng tự hào về tôi. Các bạn luôn yêu quý và noi gương tôi. Nhưng rồi tôi đã làm các bạn thất vọng.

Đó là tối thứ hai. Cứ nghĩ mình đã giỏi nên tôi chủ quan, không học thuộc bài thơ cô giáo giao. Sáng hôm sau, tôi đến lớp với bộ mặt vui vẻ, không gợn chút lo âu vì nghĩ cô sẽ không gọi mình đọc bài. Tôi ung dung nhìn qua cửa sổ, ngắm những vệt nắng ban mai, lắng nghe tiếng chim hót trên cây, mặc cho xung quanh các bạn đang cố ôn lại bài lần cuối. Trống báo vào lớp vang lên. Cô giáo cầm một tập giấy kiểm tra trên tay, thông báo với cả lớp kiểm tra 15 phút bài thơ cũ. Một thoáng lo lắng chạy qua trong tôi. Tôi ngồi ngẩn người ra vì không thuộc tí nào. Cô bạn bên cạnh nhắc tôi nhanh lên kẻo hết giờ. Tôi cắn bút, suy nghĩ xem mình sẽ thế nào nếu bị điểm kém ? Sẽ nói với bố mẹ như thế nào ?... Một loạt các câu hỏi xuất hiện trong tôi, tôi không thể nghĩ được gì cho bài kiểm tra. Cô giáo bắt đầu nhắc các tổ trưởng thu bài. Tôi nộp bài với phần bài làm để trắng. Cô giáo ra khỏi lớp. Các bạn bàn tán về bài kiểm tra. Còn tôi ? Tôi có gì đâu để mà bàn với tán. Tôi thấy sợ. Cả buổi học hôm đó, tôi luôn bị các thầy cô giáo nhắc vì không tập trung nghe giảng. Về nhà, tôi không dám kể với bố mẹ.

Đã đến ngày có trả bài. Vừa nhận bài từ tay bạn tổ trưởng, tôi như tụt xuống hố sâu. Tôi bị "zero" vì "không học bài" (cô phê thế). Khi cô lấy điểm vào sổ, vì không muốn xấu hổ với các bạn, tôi đọc 8,5. Tôi nghĩ đơn giản cô sẽ không nhớ và không xem lại bài. Về nhà, tôi cũng thông báo với bố mẹ điểm 8,5. Một tuần trôi qua, không thấy có nói gì, tôi chắc mẩm mình đã thoát. Bỗng một hôm, cô bảo đưa cô tất cả các bài kiểm tra văn của tôi. Xem xong, cô gọi tôi lên hỏi về bài kiểm tra tuần trước. Tôi đành phải nói hết sự thật và xin lỗi cô. Cô gọi điện thông báo cho bố mẹ tôi. Trên đường về, tôi vừa lo sợ vừa ân hận. Thế nào cũng bị bố mẹ mắng. Nhưng không, về đến nhà, mẹ chỉ nhẹ nhàng bảo tôi : "Lần sau con đừng như thế nhé !". Tôi xin lỗi mẹ và hứa sẽ nghe lời mẹ. Cho đến giờ tôi vẫn xấu hổ mỗi khi nghĩ tới chuyện đó.

Tôi mong mọi người hãy tha lỗi cho tôi. Các bạn cũng đừng bao giờ mắc lỗi như tôi nhé.

Đề 14 : Kể một kỉ niệm về tình cảm chị em trong gia đình.

Bài làm

Từ bé tôi đã ao ước có một cô em gái để cùng chơi, cùng chia sẻ buồn vui. Đến năm tôi học lớp 2, ước muốn của tôi đã thành sự thật. Mẹ tôi sinh một em gái. Lúc đầu tôi vui lắm nhưng càng về sau tôi càng buồn. Mọi người trong gia đình

đường như không ai quan tâm tới tôi nữa. Mọi sự yêu thương, quan tâm, che chở... trước đây đều đổ dồn về em bé mới sinh. Em gái tôi trông rất kháu khỉnh nên ai cũng thích. Khuôn mặt em bầu bĩnh, trắng trẻo, đôi mắt lanh lợi tỏ rõ sự thông minh, cái miệng thì luôn chúm chím cười. Tôi ghen tị với em. Từ lúc có em, tôi không được yêu thương nuông chiều nữa, không được mẹ chở đi chơi, không được bố đọc truyện cổ tích cho nghe, thay vào đó là những ngày cuối tuần buồn chán ở nhà học bài, những buổi tối không được ngồi trong lòng bố xem ti vi. Tôi cảm thấy ghét tất cả mọi người trong gia đình và tôi đã bỏ bê việc học hành. Có lần, do em bé bị ốm, bố mẹ thay nhau trông em trong viện, tôi phải đi học một mình. Nhìn những đứa bạn được bố mẹ chở đi học, tôi thấy mình thật tội nghiệp và lạc lõng. Tôi lủn quủn nghĩ: "Tại sao lại phải đi học trong khi không ai quan tâm tới mình?". Thế là tôi không đi trên con đường dẫn đến trường nữa mà rẽ sang lối khác để đi tới công viên. Cả ngày, tôi chơi đùa thoải thích. Do không thấy tôi đến lớp, cô giáo gọi điện đến nhà. Buổi chiều, bước chân vào nhà, tôi nhận ngay thấy vẻ mặt lo lắng và buồn rầu của mẹ. Tôi lúng túng nhận lỗi với mẹ. Mẹ dịu dàng nhưng nghiêm khắc nói với tôi:

– Mẹ biết, từ khi sinh em bé, mẹ không có điều kiện quan tâm tới con như trước, nhưng con đừng bỏ bê việc học hành. Bố mẹ hi vọng vào con. Mọi người trong gia đình tin tưởng con. Mọi người luôn yêu thương con và tình cảm đó không bao giờ với cạn. Em bé còn nhỏ nên cần nhiều sự quan tâm hơn. Con có hiểu điều mẹ nói không?

Tôi lúng túng "ạ, vâng" nhưng thực chất, tôi chưa hiểu hết những điều mẹ nói. Tôi vẫn nghĩ đơn giản rằng, đó là cái cớ bào chữa cho việc mẹ không còn yêu thương tôi nữa mà thôi. Cùng với cái suy nghĩ đáng ghét đó, việc học hành của tôi cũng sa sút nhiều, và điều tất yếu, bài kiểm tra định kì hằng tháng tôi không làm được.

Mấy hôm sau, cô trả bài. Vì biết trước mình sẽ bị điểm kém nên tôi xung phong trả bài cho các bạn. Trong khi trả bài, tôi lén giấu bài của tôi đi. Đây là lần đầu tiên tôi bị điểm kém. Biết ăn nói thế nào với bố mẹ bây giờ?

Về đến nhà tôi mới biết bố mẹ đã biết kết quả bài kiểm tra của tôi. Tôi thấy được nỗi thất vọng và vẻ buồn bã trên mặt mẹ. Nhưng mẹ chỉ im lặng, không nói gì. Tôi buồn lắm. Tôi biết mẹ đã thất vọng về tôi. Tôi quyết tâm làm mẹ vui. Tôi cố gắng chăm chỉ học tập, hăng hái giờ tay xây dựng bài... Cuối học kì, tôi lại đứng đầu lớp như trước kia.

Khi tôi về đến nhà, mẹ ôm chầm lấy tôi, rưng rưng:

– Con của mẹ giỏi quá. Mẹ xin lỗi vì mấy tuần qua đã không nói chuyện với con nhưng mẹ muốn con phải tự nhận ra.

Tôi vội ngắt lời mẹ :

– Con mới là người phải xin lỗi mẹ. Con xin lỗi mẹ vì đã ghen tị không đúng với em, đã bỏ bê việc học hành làm mọi người thất vọng.

Từ đó, tôi đã hiểu thêm về gia đình. Nó tràn đầy yêu thương và hạnh phúc. Tôi cũng thấy em gái tôi thật ngoan ngoãn dễ thương, em không hề lấy đi tình yêu của mọi người đối với tôi. Đặc biệt, tôi càng yêu và kính trọng mẹ hơn. Tôi hiểu, tình mẫu tử thật thiêng liêng và cao quý. Tôi sẽ cố gắng là một trò giỏi con ngoan. Tôi sẽ mãi mãi yêu quý gia đình của mình.

Lê Minh Thuý

(Trường THCS Nghĩa Tân)

Đề 15 : *Em hãy viết thư cho bạn kể lại một kỉ niệm cảm động về công ơn của cha mẹ đối với mình.*

Bài làm

Cây phượng già còn những chùm hoa rực rỡ nữa. Những cành lá loà xoà vào cửa sổ nhà mình như những người bạn thân thiết. Vài năm về trước, một kỉ niệm khó quên đã đến với mình... Hôm ấy, là một buổi trưa hè nắng gay gắt. Cây phượng vĩ rực đỏ những chùm hoa và tiếng ve kêu. Lan còn nhớ không, những chú ve bao giờ cũng là niềm yêu thích của bốn chúng mình. Trên tầng gác cao của cửa sổ, mình ngắm nhìn cây phượng vĩ mà lòng đầy thích thú. Chà, những chú ve mới to làm sao. Có chú ve này mà được chú ta ngân cho mấy bản nhạc thì sướng biết bao ! "Nam ơi ! Nam !". Tiếng gọi của thằng Hùng làm mình bừng tỉnh khỏi suy nghĩ. Mình nhoài người hét to : "Ê, lên đây này ". Thằng Hùng đi ình ình trên cầu thang gỗ. Thấy nó, mình mừng rơn. Thế rồi mình và nó mỗi đứa xách một cái chai đi dọc các phố bắt ve. Mặt trời ngày càng toả sức nóng hơn, mình vẫn mãi mê bắt ve. Nhìn chiếc chai đựng đầy những chú ve, mình cảm thấy thật là sung sướng... Về đến nhà, mắt mình hoa lên, đầu nặng trĩu. Mình nằm vật xuống giường rồi thiếp đi mê man. Mình tỉnh dậy. Mẹ đang ngồi trước mặt mình. Bàn tay gầy gầy mát như kem sữa đặt lên trán mình. Giọng nói thanh thanh quen thuộc của mẹ cất lên : "Con bị sốt rồi. Thôi ngủ đi con", "À ơi ! Con cò ! Mà đi ăn đêm...".

Tiếng ru ca dao của mẹ vang lên nhẹ nhàng. Mình ngủ thiếp đi. Đêm hôm ấy, mẹ thức trắng để trông mình. Bóng gầy gầy của mẹ lúc nào cũng theo dõi mình.

Khi thì mẹ bưng thuốc, khi thì nấu cháo cho mình. Vẫn bằng giọng ca dao sâu lắng, bằng bàn tay âu yếm, mẹ đã chăm sóc mình. Có lúc mình mê man, mẹ vội chạy đến bên mình. Bàn tay dịu dàng chăm sóc mình. Đến sáng, mình đã đỡ hơn. Ôi ! Có qua một đêm mà mẹ gầy đi nhiều quá. Đôi mắt thâm quầng trũng sâu. Nhưng sao đôi mắt ấy vẫn tràn đầy tình thương mến đối với mình. Cứ thế mình đã vượt qua khỏi trận ốm nhờ tình thương của mẹ. Buổi tối, đêm đầy sao. Mình đứng bên ban công cùng mẹ. Giọng nói của mẹ thủ thỉ bên mình. Mẹ khuyên mình hãy cố gắng học tập, không mãi chơi. Nghe những lời nói của mẹ, mình rơi nước mắt vì hối hận. Mẹ ơi ! Mẹ, con xin hứa với mẹ sẽ chăm ngoan, học giỏi, không làm mẹ phải buồn. Cho dù có đi xa đến đâu, con cũng sẽ không bao giờ quên được tình thương yêu vô bờ bến mà mẹ đã dành cho con trong suốt cả cuộc đời. Mẹ ơi ! Con thương mẹ quá ! Vì con mà mẹ đã biết bao nhiêu đêm không ngủ. Từ nay con xin nghe lời mẹ. Con sẽ cố gắng học hành cho giỏi giang để khỏi phụ lòng mong mỏi của mẹ. Nghĩ đến đây mình oà khóc, những cảnh phượng lao xao như muốn khuyên mình hãy nín đi. Mình vào trong buồng, lấy chiếc chai đựng đầy ve rồi mở nút thả cho chúng bay. "Hãy bay đi hồi những chú ve của mùa hè. Bay đi và cất lên tiếng hát yêu đời ca ngợi mùa hè". Trên dãy phố, hàng trăm chú ve cất lên tiếng hát lao xao.

Chu Thuỳ Hương

(Trường THCS Trưng Vương)

**Đề 16 : Lễ bế giảng năm học đã mang lại cho em nhiều cảm xúc.
Hãy thuật lại buổi lễ ấy để bạn cùng chia vui với em.**

Bài làm

Sáng thứ bảy, bầu trời trong xanh, mát mẻ. Mình đến trường, trong lòng tràn ngập niềm vui. Ôi ! Sân trường hôm nay sao đẹp thế ! Những bông hoa phượng đầu tiên đã nở đỏ, lấp ló sau những cành lá xanh rờn. Tiếng ve bắt đầu rí rả gọi hè. Bầu trời xanh mát, làm cho sân trường lại càng đẹp thêm. Các bạn học sinh với những bộ quần áo muôn màu muôn vẻ, khăn quàng đỏ thắm trên vai.

Các bạn đứng thành từng tốp nói chuyện với nhau. Tiếng cười nói vang lên rộn khắp sân trường.

"Tùng ! Tùng ! Tùng !". Hồi trống báo hiệu buổi lễ bắt đầu vang lên. Tùng lớp xếp hàng ngay ngắn, lần lượt đi qua lễ đài. Lớp mình đi sau lớp 6C. Chúng mình hân hoan tiến vào sân. Đi qua lễ đài, chúng mình giơ tay chào các thầy, các cô và các đại biểu đang đứng thành từng hàng thẳng tắp để chuẩn bị cho lễ chào

cờ. Cô tổng phụ trách bắt nhịp bài Quốc ca. Bài ca hùng tráng vang lên. Trên lễ đài, lá cờ Tổ quốc được từ từ kéo lên tung bay trước gió. Cô hiệu trưởng thay mặt cho các thầy, các cô và toàn thể học sinh trong trường đọc báo cáo tổng kết năm học. Giọng nói của cô ấm áp. Khuôn mặt cô dịu hiền và xúc động. Hàng trăm con mắt đổ dồn về phía lễ đài, nơi cô hiệu trưởng đang đứng đọc. Minh chăm chú nghe cô đọc từng câu, từng chữ. Cô nói :

– Trường ta năm học qua có nhiều tiến bộ về mọi mặt. Năm học này, số lớp đạt danh hiệu tiên tiến đã nhiều hơn năm học trước, trong đó có lớp 6D nổi lên như một lá cờ đầu của toàn trường.

Ôi ! Sao mà giây phút này thiêng liêng quá. Mình chỉ muốn nhảy lên vì sung sướng Liên ạ ! Cô nói tiếp :

– Năm học này, trường ta có số học sinh giỏi đã tăng lên, số học sinh tiên tiến cũng tăng lên. Và số học sinh yếu đã giảm đi nhiều.

Sau bản báo cáo, cô đọc tên các bạn học sinh được khen thưởng. Khi cô đọc đến tên lớp 6D thì hàng trăm con mắt đổ dồn về phía lớp mình đứng. Khi cô đọc đến "Nguyễn Thái Quỳnh Chi" mặt mình nóng bừng lên vì ngượng và vì vui sướng. Tiếng trống dội vang lên rộn rã khi lễ phát phần thưởng cho các bạn học sinh giỏi và tiên tiến. Bạn lớp trưởng đại diện cho cả lớp lên nhận phần thưởng. Cô hiệu trưởng phát phần thưởng cho các bạn lớp trưởng của các lớp, mỗi cô nở một nụ cười duyên dáng và hiền từ với từng bạn. Khi phát phần thưởng xong, tất cả học sinh của trường đứng nghiêm trang để chuẩn bị tiễn các anh chị lớp 9 ra trường. Cảm động trước cảnh đó, một chị lớp trưởng lớp 9 lên hứa với các thầy cô giáo :

– Kính thưa các thầy, các cô và các bạn ! Thay mặt cho các bạn học sinh khối 9 sắp ra trường để chuyển sang khối khác, chúng em xin hứa sẽ phát huy truyền thống học tập của trường để học tập và rèn luyện tốt hơn nữa.

Cả trường reo hò, vỗ tay cổ vũ các anh, các chị lớp 9.

Tùng ! Tùng ! Tùng ! Tùng ! Hối trống bể giảng vang lên, tiếng trống như quyến luyến và không muốn rời xa chúng mình. Trong 9 tháng học tập, nó đã gắn bó với chúng mình, nhắc nhở chúng mình học tập tốt để xứng đáng là học sinh của trường Trưng Vương thân yêu.

Sau đó là những tiết mục văn nghệ được diễn ra sôi nổi với nhiều tiết mục đặc sắc của các "ca sĩ không chuyên" của tất cả các lớp. Các bạn được hoan nghênh bằng những tràng vỗ tay sôi nổi.

Nguyễn Thái Quỳnh Chi
(Trường THCS Trưng Vương)

Đề 17 : Kể một kỉ niệm về tình bạn thời thơ ấu.

Bài làm 1

Chắc ai trong chúng ta cũng có ít nhất một lần mắc lỗi. Và tôi cũng vậy. Tôi cũng đã nhiều lần mắc lỗi. Nhưng có một lần, khi đang học lớp 4, tôi đã mắc một lỗi lớn với bạn mà đến giờ nghĩ lại, tôi vẫn thấy ân hận.

Tôi và Dương chơi thân với nhau từ hồi mẫu giáo. Dương xinh xắn và rất hiền lành. Dương học giỏi lại cần cù chịu khó nên bài kiểm tra nào của bạn cũng đạt điểm cao. Còn tôi, sức học chỉ trên trung bình một chút, lại còn lười nữa nên kết quả học tập không cao. Tuy sức học khác nhau nhưng tôi và Dương vẫn thân nhau, lúc nào cũng như hình với bóng.

Một hôm, có tiết kiểm tra Lịch sử. Do hôm trước mãi xem phim trình thám nên bài vở tôi nắm rất lơ mơ. Tôi cắm mặt vào tờ giấy kiểm tra, lo lắng vì biết chắc mình không làm được câu nào. Chợt một ý nghĩ vụt qua đầu tôi. Đúng rồi, mình sẽ hỏi Dương. Chắc chắn Dương thuộc bài. Tôi đá vào chân Dương mấy cái, ra hiệu cầu cứu. Dương quay sang nhìn tôi nhăn nhó. Tôi hỏi khẽ :

- Cậu làm bài xong chưa. Cho tớ chép với.
- Cậu không học bài à ?
- Tớ mới học sơ sơ thôi, đưa bài cho tớ chép !

Lúc đầu, Dương lưỡng lự, không biết xử trí thế nào nhưng khi nhìn bộ mặt "dáng thương" của tôi, nó liền chìa bài cho tôi chép. Tôi không hề suy nghĩ gì, cầm cúi chép một mạch từ đầu đến cuối. Hết giờ, tôi nộp bài với tâm trạng sung sướng. Thế nào bài cũng được điểm cao.

Thế nhưng, tuần sau, đến giờ trả bài, cô giáo đã phê bình tôi và Dương trước lớp vì đã chép bài của nhau :

– Cô rất buồn vì Thanh và Dương đã chép bài của nhau. Cô không biết ai chép của ai, vì vậy, cô cho cả hai bạn điểm không.

Tôi cúi mặt, im lặng lén nhìn sang Dương. Nó như người mất hồn, nước mắt trào ra lăn trên má.

Cuối giờ, Dương đứng lên đi về mà không đợi tôi. Tôi hiểu Dương giận tôi về cái điểm không quá ác đó. Nhưng điểm không thì có làm sao mà phải buồn rầu đến như vậy. Nghĩ thế nên tôi ung dung về nhà, định bụng an ủi Dương sau.

Sáng hôm sau, tôi tới lớp. Dương đã ngồi đó với hai mắt sưng húp. Tôi ngồi xuống, hỏi :

– Cậu có bị bố mẹ mắng không ?

Dương nhìn tôi, trào nước mắt :

– Có, nhiều là đằng khác. Mình buồn vì đã làm bố mẹ không vui. Tớ lo điểm này ảnh hưởng đến điểm tổng kết cuối năm.

Nghe Dương nói vậy tôi thấy hối hận và thương Dương quá. Dương đã chịu oan ức vì tôi. Chưa bao giờ tôi xấu hổ như vậy. Tôi đứng dậy, ra cửa lớp. Tôi chờ cô tới để nhận lỗi, để Dương khỏi bị oan.

Thế đấy các bạn ạ. Sau khi nói sự thật với cô, tôi thấy vô cùng thanh thản. Cho đến giờ, tôi và Dương vẫn chơi thân với nhau. Bài kiểm tra Sử hôm đó đã trở thành kỉ niệm giữa hai chúng tôi.

Lê Thị Phương Thanh
(Trường THCS Lê Quý Đôn)

Bài làm 2

Trong cuộc sống, không ai không thể tránh khỏi một lần mắc lỗi. Em cũng vậy. Lần ấy xảy ra đã gần một năm rồi nhưng đến giờ em thấy vẫn ân hận.

Em và Đức là đôi bạn thân từ hồi học mẫu giáo nhưng lên lớp năm, bạn ấy học giỏi vượt hẳn em và các bạn nên được cô giáo chọn làm lớp trưởng. Điều ấy làm em ghen tị và nảy sinh lòng thù ghét. Ngoài ra, em còn thấy, từ khi làm lớp trưởng, Đức rất "tinh vi", hay để ý, xét nét đến mọi người.

Năm ấy, em được vào đội tuyển học sinh giỏi của trường. Đức cũng vậy nhưng cậu ta còn đỗ với điểm số cao nhất. Một lần, sau khi học xong buổi bồi dưỡng học sinh giỏi do nhà trường tổ chức, Hà, bạn thân của em từ trên lớp chạy xuống, đưa cho em một tờ giấy phôi-tô cùng một cái bút bi. Em hỏi :

– Cái gì đấy ?

Hà trả lời :

– Cậu biết rồi còn gì. Đây là giấy bút để bọn mình kể tội Đức.

Em đồng ý với Hà. Chúng em say sưa kể tội Đức. Đến chiều, tờ giấy đã kín đặc những chữ. Nhưng rồi, do Hà sơ suất nên tờ giấy lọt vào tay Đức. Đức mở ra xem. Tuy trong đó ghi rất nhiều điều quá đáng về bạn nhưng Đức không nói gì.

Mọi chuyện tưởng như thế là xong. Nhưng không hiểu sao, buổi chiều đi học về, em thấy tờ giấy đó đang nằm trong tay mẹ. Nghiêm khắc, mẹ hỏi :

– Đây là cái gì ?

Em im lặng, cúi mặt nhìn xuống đất. Mẹ hỏi đến lần thứ ba, em mới ấp úng :

– Dạ, đây là... là... là tờ giấy... con với... với Hà viết viết... về... về bạn Đức ạ.

Tôi nhìn thấy vẻ thất vọng trên mặt mẹ :

– Hoá ra trên lớp con toàn làm những trò nhảm nhí này.

Em đứng yên. Mẹ nói với em rất nhiều, mẹ nói về sự khiêm nhường, về tình bạn, về sự thẳng thắn... Cuối cùng, mẹ nói :

– Sự ghen tị của con đã phá đi những tình cảm chân thành, trong sáng giữa hai đứa. Bây giờ con hãy nhờ bố đưa sang nhà bạn Đức xin lỗi bố mẹ và cả bạn nữa, nghe chưa ?

Nghe mẹ nói, em thấy tự ái. Nhưng rồi, bố cũng đến bên em. Bố phân tích thêm sai lầm của em và động viên em dũng cảm nhận lỗi. Sau cùng, sự hối hận đã thắng sự xấu hổ và lòng tự ái. Em cùng bố sang nhà bạn Đức .

Sáng hôm sau, em đang chuẩn bị đến trường thì nghe tiếng Đức từ ngoài ngõ. Bạn sang rủ em cùng đi học.

Đây là bài học cho em về thói ghen tị, nói xấu người khác sau lưng.

Đặng Thị Việt Hương

(Trường THCS Hoàn Kiếm)

Bài làm 3

Bây giờ đã là học sinh lớp 6 nhưng có những kỉ niệm thời thơ ấu tôi không làm sao quên được, trong đó có chuyện giữa tôi và Minh Trang – cô bạn hàng xóm thân thiết nhất của tôi.

Tôi và Minh Trang vốn là bạn rất thân. Nhưng hồi Minh Trang mới từ Quảng Ninh đến ở với bố cạnh nhà tôi, không hiểu sao tôi rất ghét Trang. Chắc là vì Trang chăm chỉ việc nhà, biết ăn mặc, không những thế lại học rất giỏi. Chỉ trong một tuần, Trang đã theo kịp chương trình học ở đây. Tất cả mọi người đều yêu quý Trang, khen Trang hiền lành, nết na, chăm chỉ làm cho tôi như bị kém cạnh.

Tôi nhớ rõ lần đầu tiên tôi va chạm với Trang. Hôm ấy, sau một tuần mưa kéo dài, trời hửng nắng, nhà nào cũng giặt giũ phơi phóng đầy cả sân. Tôi nhanh chóng làm bài. Học xong, tiện thể tôi xếp luôn sách vở vào cái bàn cũ kĩ ngoài hành lang. Sau đó tôi đi giặt quần áo. Khi đem quần áo ra sân phơi thì dây phơi nhà tôi đã đầy quần áo của Trang. Tôi tức lắm, giặt hết quần áo của Trang vắt xuống đất rồi phơi quần áo của mình lên. Trang nhìn thấy nhưng không nói gì, lặng lẽ đi tìm sợi dây khác, phơi quần áo của mình lên đó.

Hôm ấy, tôi cùng mẹ đi chợ, nhân thể thăm bà ngoại và ghé qua hiệu sách, đến chiều mới về. Không ngờ đến chiều trời đổ mưa to. Nhìn trời, tôi lo lắng nghĩ đến sách vở và quần áo. Chắc ướt sạch hết rồi. Quần áo thì không sao nhưng còn quần áo sách vở ? Tôi tự trách mình không cẩn thận. Giá như khi học xong tôi để sách vở vào trong nhà thì đâu đến nỗi. Nhưng khi tôi về đến nhà thì quần áo đã được ai thu dọn còn quần áo sách vở thì được xếp ngăn nắp trên bàn trong nhà. Tôi đưa mắt nhìn quanh thì thấy Trang chạy sang bảo :

– Lúc trời sắp mưa, tớ đã kịp rút quần áo và thu dọn sách vở hộ cậu.

Tôi ngượng ngùng, lí nhí nói lời cảm ơn. Thì ra tôi đã nghĩ xấu về Trang. Sau chuyện đó, tôi và Trang trở thành đôi bạn thân.

Nhưng rồi, một thời gian sau, Trang lại theo gia đình chuyển vào Nam. Thế là từ đó tôi không được gặp lại cô bạn thân của mình nữa nhưng những hình ảnh, những kỉ niệm về Trang sẽ còn mãi trong tâm trí tôi.

Bùi Bích Phương

(Trường THCS Ngô Gia Tự)

Đề 18 : Hãy kể về gia đình thân yêu của em.

Bài làm

Xin chào các bạn ! Nhân buổi họp tổ đầu tiên của năm học, tôi sẽ giới thiệu về gia đình mình cho các bạn nghe. Gia đình tôi luôn tràn ngập tiếng cười và hạnh phúc.

Gia đình tôi có sáu người : ông bà, bố mẹ, anh tôi và tôi. Ông tôi năm nay đã bảy tư tuổi rồi. Tóc ông bạc trắng. Dáng người ông thấp đậm. Tuy đã già nhưng ông vẫn tham gia các hoạt động của phường. Hiện ông đang làm tổ trưởng dân phố. Ông rất thích đọc báo và xem ti vi. Còn bà tôi năm nay đã sáu mươi tám tuổi. Mắt bà sâu và vẫn còn đen lẫm. Người bà gầy gầy nhỏ nhỏ. Cũng giống như ông, bà tôi cũng tham gia hoạt động xã hội. Hiện giờ, bà đang là Chủ tịch Hội chữ thập đỏ của phường. Bà rất thích ăn bánh ngọt, uống bột ngũ cốc và đặc biệt, các bạn có biết không, bà nấu ăn rất ngon. Bố tôi đã gần năm mươi tuổi, dáng người cao ráo, khoẻ mạnh. Bố tôi có đôi mắt giống bà – đen lẫm. Khuôn mặt bố tôi vuông chữ điền nên trông bố hơi nghiêm nghị... Bố là cán bộ làm việc ở Nhà xuất bản Giáo dục. Mọi người nói bố tôi là một cán bộ có năng lực, tính tình vui vẻ, hoà đồng nên ai cũng quý. Bố tôi thích xem thể thao, chơi bóng bàn và bóng đá. Ngoài ra, bố tôi còn rất thích uống cà phê. Tuy công việc nhiều nhưng tối nào bố cũng cố gắng về sớm hỏi han tình hình học tập của anh em chúng tôi. Còn mẹ tôi, mẹ tôi

năm nay ngoài bốn mươi tuổi. Mẹ là giáo viên giảng dạy của Trường cán bộ phụ nữ Việt Nam. Mẹ tôi có mái tóc ngắn ánh nâu, hơi xoăn. Mẹ hơi thấp, không xinh nhưng rất ưa nhìn. Với tôi, mẹ là người phụ nữ tuyệt vời nhất. Mẹ thích chơi cầu lông, thích ăn bánh quy. Mẹ nấu ăn cũng rất ngon. Anh tôi năm nay hơn hai mươi tuổi. Anh tôi cao lăm, gần mét tám. Anh có mái tóc màu nâu đen, hơi rủ xuống trán trông rất đẹp. Năm nay anh đã là sinh viên năm thứ ba Trường đại học Luật Hà Nội. Anh tôi học giỏi, vui tính nên được nhiều người mến. Anh rất thích chơi bóng, uống cà phê và ăn sô cô la. Anh rất quan tâm đến tôi, luôn chỉ bảo cho tôi cách giải những bài toán khó. Còn tôi, nhân vật cuối cùng trong gia đình, các bạn biết rồi đấy, tôi là Nguyễn Tiến Phong, năm nay tôi mười một tuổi. Tôi rất thích xem truyện, chơi bóng đá và ăn sô cô la giống anh tôi. Tôi rất muốn sau này trở thành một bác sĩ giỏi để cứu giúp mọi người.

Gia đình đúng là cái nôi nuôi tôi khôn lớn từng ngày. Tôi rất yêu quý gia đình tôi. Tôi tự nhủ và khuyên mọi người hãy tôn trọng và giữ gìn tổ ấm thân thương của mình.

Nguyễn Tiến Phong
(Trường THCS Vĩnh Hưng)

Đề 19 : Hãy kể một chuyến về thăm quê của em và gia đình.

Bài làm

Quê tôi ở Thanh Hoá, nằm ven con sông Mã anh hùng. Vừa rồi, nhân dịp nghỉ hè, tôi được bố mẹ cho về quê chơi.

Đã lâu rồi tôi không được về quê nên lần này tôi háo hức lắm. Tôi cùng mẹ chuẩn bị thật kĩ lưỡng, từ gói bánh, gói kẹo, thuốc lá đến mảnh vải, áo quần,... cho mọi người ở quê. Quê tôi không biết dạo này ra sao, đổi mới thế nào ? Chẳng biết bọn trẻ dưới quê có vui khi nhận được quà không ? Tôi đi ngủ với vô vàn câu hỏi và một tâm trạng hồi hộp.

Sáng hôm sau, tôi thức dậy sớm hơn thường lệ. Sau khi chuyển đồ đạc lên phía sau, đúng tám giờ, xe chúng tôi chuyển bánh. Xe chạy bon bon trên con đường trải nhựa phẳng lì. Hết đường Giải Phóng, xe xuôi theo quốc lộ 1A. Tôi mở cửa kính xe. Gió và nắng ủa vào. Đã ra khỏi thành phố Hà Nội nên không khí thoáng đãng hơn nhiều. Không còn cảnh xe cộ nườm nượp nối đuôi nhau do tắc đường. Không còn cái bụi bặm và tiếng ồn ào của động cơ xe. Chà ! Thật khoan khoái và dễ chịu. Tôi mãi mê ngắm nhìn khung cảnh bên ngoài. Những hàng cây, những cánh đồng, nhà cửa... cứ như lùi dần sau xe tôi. Lúc đầu, thế chỗ cho

những cao ốc chọc trời là những khoảng không gian bát ngát trời mây tươi non màu cỏ. Dần dần, thay vào đó là những khu công nghiệp, những nhà máy lớn nhỏ xếp xen nhau với những ống khói lớn toả lên trời xanh. Thế rồi, lại những cánh đồng lúa mênh mông hiện ra, màu mạ non xanh hoà quyện với màu nâu màu mỡ của đất đai hứa hẹn một vụ mùa bội thu. Khoảng gần trưa, chúng tôi qua cầu Hàm Rồng. Cầu bắc qua con sông Mã hùng vĩ, xanh ngát như dải lụa màu xanh da trời. Chỉ thoáng sau, chúng tôi đã đặt chân lên khoảng đất trống đầu làng, bên lũy tre già xanh xanh và trước cổng làng khum khum được xây bằng đá.

Đường vào làng tôi vẫn vậy. Vẫn con đường dẫn qua cây đa cổ thụ đầu làng với tán lá xanh rậm, che mát cho lũ trẻ đùa vui dưới gốc cây. Xa xa, cánh đồng rộng lớn với những bóng nón trắng nhấp nhô. Thi thoảng, một giọng ca dao, một điệu hát ru con lại vút lên, len lỏi qua các lùm cây, ngõ ngách toả khắp xóm làng. Kia là mái đình cong cong cổ kính cùng hồ sen với những bông sen nở rộ, khoe nhị vàng tươi lấp ló dưới những cánh hồng... Chỉ có điều, con đường không còn là đường đất nữa, nó đã được trải nhựa đen bóng, phẳng lì.

Tôi sai bước vào giữa làng. Những làn khói lam bốc lên mờ mờ trên mỗi nóc nhà. Lạ quá, bao nhà tranh vách đất xưa đã được thay bằng nhà mái ngói đỏ tươi. Trên mái mỗi nhà đều có đường dây điện. Điện đã về tới quê tôi. Tôi dừng chân trước cổng nhà cô tôi, cất tiếng chào cô chú. Thấy gia đình tôi về, cô chú mừng lắm. Chẳng đợi tôi sắp xếp đồ đạc, cô kéo tôi vào lòng hỏi han đủ mọi chuyện. Mẹ tôi trao quà cho mọi người, ai cũng thích.

Trưa hôm đó, cô đãi tôi một bữa cơm quê. Chỉ là mấy món ăn giản dị mà sao tôi thấy ngon miệng thế. Ăn xong, tôi nhanh chóng nhập bọn với lũ trẻ quê. Chúng tôi chơi đùa vui vẻ. Nhưng rồi xảy ra một việc. Lúc đó, tôi chạy theo đám trẻ ra đầu làng, ngang hồ nước. Chẳng may, tôi trượt chân, té ùm xuống nước. Mà tôi lại không biết bơi. Thấy tôi cứ chơi vơi, lũ trẻ hiểu ngay sự cố. Tất cả chúng lao ùm xuống hồ, ra sức kéo tôi lên bờ. Sau khi thoát hiểm, tôi thấy mình thật sự gắn bó với lũ trẻ. Rồi chúng lại kéo tôi đi chơi. Chúng tôi chơi nhiều trò lắm. Nào là chơi ô ăn quan dưới gốc đa, nào là cưỡi trâu đánh trận giả, nào là bịt mắt bắt dê... Nhưng tôi vẫn thích nhất trò thả diều. Được chạy dài trên con đê, nhìn cánh diều bay bổng trong gió, nghe tiếng sáo vi vu rồi hò hét vang trời mới vui làm sao.

Nhưng cũng đến lúc phải chia tay cô chú và các bạn. Chiều hôm đó, tôi trở về Hà Nội với bao nhiêu là quà quê, bao nhiêu là lưu luyến. Tôi vẫn nghe đâu đó tiếng sáo diều vi vút. Tôi sẽ không quên, không bao giờ quên những kỉ niệm đẹp của ngày hè đó.

Quê hương đối với tôi là những gì thân thương gần gũi nhất. Quê hương chính là vi vu cánh diều tôi thả cùng bọn trẻ. Quê hương chính là buổi chia tay đầy lưu luyến giữa tôi và lũ trẻ chân trâu... Tôi yêu quê mình biết bao nhiêu. Mong sao sau này tôi sẽ làm được những việc thật có ích cho quê hương.

Lê Phương Anh

(Trường THCS Tây Sơn)

Đề 20 : Kể về một việc tốt mà em đã làm.

Bài làm

Có một lần tôi đã không hoàn thành tốt nhiệm vụ trực nhật của mình, ấy vậy mà tôi không những không bị phê bình mà còn được biểu dương nữa. Chắc hẳn các bạn rất tò mò "tại sao lại thế ?", phải không nào ? Tôi sẽ kể các bạn nghe.

Hôm ấy, thứ năm, trời mưa dầm dề. Tôi thấy thật xui xẻo vì đúng hôm tôi phải đến sớm trực nhật. Tôi mặc áo mưa, xắn quần đến đầu gối, chân thấp chân cao bước trên con đường nhão nhoét đầy bùn đất, ồ voi ồ gà sũng nước. Chợt tôi nhìn thấy từ xa một bà cụ gầy yếu xiêu vẹo chống chiếc gậy dò dẫm từng bước một, người như muốn đổ. Tôi vội đi lại chỗ cụ, lễ phép hỏi :

– Thưa bà, bà có việc gì mà lại đi giữa trời mưa thế này ạ ?

Bà cụ nhìn tôi, móm mém cười :

– À, đứa con gái của bà ở làng bên bị ốm. Bà lo quá nên sang xem sao.

Tôi ái ngại nhìn con đường phía trước. Từ đây sang làng bên dễ đến hai cây số, liệu bà cụ có thể sang tới nơi ? Ngần ngại một lúc, tôi nói với bà :

– Bà ơi, đường từ đây sang làng bên xa lắm. Hay bây giờ, bà vịn vào tay cháu, cháu đưa bà sang làng bên nhé !

Bà cụ mừng rỡ :

– Bà cũng đang lo, đường trơn quá, lỡ ngã thì khổ lắm. May quá, có cháu giúp bà rồi.

Thế là hai bà cháu tôi, bà vịn cháu, cháu đỡ bà cùng "dắt" nhau đi. Trời sáng dần, một số anh chị học sinh cũng đang trên đường tới trường. Có anh chị còn vô lễ, lấn đường của bà cháu tôi. Trời mỗi lúc một mưa to, gió mỗi lúc một thổi mạnh. Thấy bà cụ co ro, răng đập vào nhau lập bập, tôi biết là bà đang lạnh. Bà lẩm bẩm : "Thời tiết thế này chỉ tội con người thôi". Tôi vội dừng lại, cởi áo khoác của mình ra choàng lên người bà cụ. Bà tấm tắc khen :

– Cháu thật ngoan ngoãn, hiếu hạnh.

Dần dần, hai bà cháu cũng tới được làng bên. Bà cảm ơn tôi mãi. Đợi bà vào làng rồi, mặc trời mưa, tôi ba chân bốn cẳng chạy tới lớp. Muộn gần nửa tiếng. May quá, bạn Hà cùng bàn đã trực nhật giúp tôi. Cô giáo phê bình :

– Hôm nay bạn Dương đã không hoàn thành nhiệm vụ trực nhật của mình lại còn đi học muộn. Cô phê bình bạn Dương trước lớp.

Tôi liền đứng dậy, xin phép cô kể lại nguyên nhân đi học muộn để cô và các bạn nghe. Cô giáo và cả lớp hiểu ra mọi chuyện cô không phê bình tôi nữa mà còn biểu dương :

– Bạn Dương tuy đi học muộn nhưng đã làm được một việc tốt, thật đáng khen. Cô sẽ đề nghị nhà trường khen thưởng. Thôi, chúng ta tiếp tục bài học.

Tuy hơi mệt nhưng tôi cảm thấy rất vui vì đã làm được một việc tốt. Đúng như mẹ tôi dạy : hạnh phúc luôn đến khi ta làm việc tốt.

Nguyễn Thuỳ Dương
(Trường THCS Sơn Tây)

Đề 21 : *Kể về người bố kính yêu trong trái tim em.*

Bài làm

"Bố ơi, con xin lỗi bố, con sai rồi bố ơi !". Tôi nấc lên. Bố đang nằm mê man trong bệnh viện. Bác sĩ kết luận, do bị nhiễm lạnh nên bố bị viêm phổi nặng. Tôi ân hận quá. Nhìn bố trên giường bệnh, tôi hối hận vô cùng.

Đó là một ngày mùa đông buốt giá. Tan học đúng lúc trời đổ mưa. Tuy mưa không lớn nhưng nó cũng đủ làm cho không khí, vốn đã giá lạnh lại càng thêm ướt át âm đạm. Tôi chờ trước cổng trường đã nửa tiếng rồi mà không thấy bố đâu cả. Tôi giậm chân thành thịch xuống đất : "Bây giờ chắc sắp hết chương trình hoạt hình". Hôm nay lại còn hẹn cái Hà đi ăn chè nữa chứ. Bao nhiêu kế hoạch bị bố phá hỏng cả. Tức quá đi mất thôi.

– Dương ơi ! – Tiếng bố gọi cắt đứt dòng suy nghĩ của tôi.

Đứng nép vào nhà xe của trường, tôi hậm hực mặc áo mưa và hỏi bố như quát :

– Sao bố đến muộn thế ? Bố có biết bây giờ là mấy giờ không ?

Bố tôi cười :

– Cho bố xin lỗi. Bố phải giúp một chú trong công ti chuyển nhà nên mới đón con muộn như vậy. Chú ấy tặng con đôi cặp tóc này. Rất đẹp phải không ? Bố nghĩ là con sẽ thích đấy.

Bố lấy trong túi áo đôi cặp tóc đưa tôi. Lúc này tôi thật sự rất giận bố. Tôi chờ bố tận nửa tiếng đồng hồ mà chỉ nhận được mỗi lời xin lỗi và đôi cặp tóc lỗi mốt kia ư ? Tôi giận dữ, lấy hết sức đập vào tay bố để đôi cặp tóc rơi xuống đất. Thật không may, chiếc áo mưa tôi đang mặc bị vướng vào cửa nhà xe và rách đến tận nách. Tôi ngượng ngùng quay mặt đi chỗ khác.

Thái độ của tôi làm bố sững sờ một lúc rồi thờ dài. Bố cởi áo mưa của bố cho tôi mặc rồi hai bố con lặng lẽ ra về.

Nhà tôi xa lắm, cách trường gần năm cây số. Trời tối dần, mưa mỗi lúc một nặng hạt, gió thổi mỗi lúc một mạnh. Không có áo mưa thế này chắc bố tôi lạnh lắm. Tôi có áo mưa, không bị ướt còn thấy lạnh nữa là bố. Thế mà bố vẫn không kêu một tiếng nào. Tôi định hỏi bố xong lại thôi.

Về đến nhà, tôi lẳng lặng cất cặp vào phòng mình. Bố có vẻ mệt mỏi. Thay quần áo xong, bố nói với tôi : "Bố hơi mệt, mẹ đi vắng nên con cứ ăn cơm trước đi" rồi bố vào phòng nằm nghỉ. Tôi ăn xong rồi ngồi học bài, khi nhìn lên đồng hồ đã gần mười một giờ đêm. Bố vẫn ở trong phòng. Tôi thấy lo lắng liền vào phòng bố. Trời ơi, bố đang nằm mê man trên giường. Tôi đặt tay lên trán bố, giật mình vì trán bố quá nóng. Không biết làm thế nào, tôi vội sang nhà hàng xóm, nhờ bác Thu đưa bố đi bệnh viện.

Ngồi bên giường bệnh, tôi nắm chặt tay bố. Nghĩ lại sự việc chiều nay, tôi thấy mình thật có lỗi. Ngày bình thường, tôi vẫn đợi bố có khi cũng hàng nửa tiếng cơ mà. Chỉ vì hôm nay cãi nhau với đứa bạn thân nên tôi đã trút giận lên đầu bố. Nếu tôi không giận dữ thì sẽ không làm bố buồn, sẽ không bị rách áo mưa và bố cũng không phải nhập viện. Tôi là một đứa con hư, bất hiếu và ích kỷ. Chắc bố buồn lắm vì có một người con như tôi. Ngày trước, bố còn bị đau dạ dày. Nhiều lúc, những cơn đau lại tái phát và hành hạ bố nhưng bố luôn giấu cả nhà để tiếp tục đi làm, kiếm tiền nuôi hai chị em tôi ăn học. Bố luôn sống vì mọi người. Tôi thật không xứng đáng là con của bố.

Giờ đây tôi chỉ biết khóc. Tôi tin khi khoẻ lại, bố sẽ nói như những lần tôi mắc lỗi trước đây : "Không sao đâu con ạ, bố chỉ mong con luôn được vui vẻ". Nhưng không, lần này tôi sẽ không tha thứ cho chính mình. Tôi sẽ nói bố rằng tôi thật nhiều, đánh tôi thật đau, răn dạy tôi thật nghiêm khắc để đây sẽ là lần cuối cùng tôi mắc lỗi, lần cuối cùng tôi làm bố phiền lòng. Tôi tự hứa với lòng mình như vậy.

Nguyễn Thuý Hạnh

(Trường THCS Nguyễn Bình Khiêm)

Đề 22 : Kể về một người thân của em.

Bài làm 1

"Cháu gái yêu của bà đã về đấy à ? Đạo này lớn quá rồi". Bà ngoại đã đứng đầu ngõ đón tôi. Bàn tay bà vuốt nhẹ lên mái tóc mượt mà của tôi. Được bà âu yếm, chiều chuộng, tôi rất thích. Bà yêu tôi lắm.

Bà ngoại tôi năm nay đã hơn sáu mươi nhưng dáng người nhỏ nhắn còn nhanh nhẹn lắm. Khuôn mặt bà đầy đặn, thật hiền. Mái tóc điểm bạc được búi lên gọn gàng. Bà rất hiền và rất nhân hậu. Hồi tôi còn nhỏ, bố mẹ tôi thường gửi tôi cho bà. Bà chăm sóc tôi chu đáo từ bữa ăn đến giấc ngủ. Có những hôm, bố mẹ tôi đi làm về muộn, bà dỗ dành để tôi khỏi khóc. Có những trưa, dù mệt mỏi nhưng bà vẫn không được ngả lưng vì còn phải chơi đồ hàng với tôi. Tôi đã lớn dần lên trong tình yêu thương của bà. Khi bắt đầu đi học mẫu giáo, dù không ở với bà nhưng tôi vẫn nhận được tình yêu thương ấp ủ của bà.

Bà rất chiều tôi. Tôi còn nhớ rõ lần bà mua quà để tặng tôi vào dịp Nô-en. Tôi tưởng tượng ra những món quà bà sẽ tặng tôi : nào là búp bê biết khóc biết cười, nào là những chú gấu bông xinh xắn... chờ mãi, cuối cùng ngày mong đợi đã đến. Ăn cơm xong, bà tặng tôi một hộp quà không trang trí cầu kỳ mà vẫn đẹp một cách trang nhã. Tôi nghĩ bên trong chắc phải là món quà mà mình rất thích. Tôi hồi hộp mở hộp quà. Hoá ra bên trong chỉ có một chú vịt nhồi bông nhỏ xíu. Quá thất vọng, mặt tôi xị xuống, hai tay buông xuôi làm hộp quà rơi bịch xuống đất, chú vịt con lập tức lăn vào một góc nào đó. Tôi không hề để ý đến gương mặt sùng sờ xen lẫn buồn tủi của bà. Mẹ thấy thế chạy đến hỏi tôi tại sao nhưng tôi không trả lời, ngúng nguẩy bỏ chạy vào phòng. Suốt mấy tuần liền, tôi dỗi bà. Một tuần, hai tuần... rồi bốn, năm tuần trôi qua, tôi vẫn giận bà. Nhưng vào một buổi tối, khi đến gần phòng mẹ, tôi chợt nghe thấy mẹ và bà đang tâm sự. Vô tình nghe được câu chuyện giữa bà và mẹ, tôi bỗng giật mình vì những sai trái mà tôi đã làm trong thời gian qua. Tôi ân hận quá, nước mắt cứ thế trào ra.

Sáng hôm sau, tôi dậy sớm ra vườn ngồi. Một lúc sau, bà nhẹ nhàng đến ngồi bên tôi. Tôi gục vào lòng bà, xin lỗi. Bà cười hiền hoà, xoa đầu tôi bảo không sao. Tuy bà nói vậy nhưng tôi vẫn thấy áy náy, nước mắt cứ trào ra. Bà lại vỗ về an ủi tôi.

Bây giờ tôi có rất nhiều em. Bà có bốn đứa cháu nhưng tôi vẫn cảm nhận được tình yêu thương trọn vẹn từ bà. Mỗi lần về thăm bà, tôi lại được nghe câu nói đầy yêu thương trìu mến :

– Cháu yêu của bà về rồi đấy à ? Đạo này lớn quá nhỉ !

Bà nói đúng, tôi đã lớn nhiều nhưng tôi vẫn là đứa cháu yêu nhỏ bé của bà. Tóc bà mỗi ngày mỗi bạc, duy ánh mắt và nụ cười của bà thì vẫn như xưa, không hề thay đổi.

Nguyễn Hà Thuỷ

(Trường THCS Lương Thế Vinh)

Bài làm 2

"Bà nội... bà... mẹ... mẹ ơi...". Tiếng gọi thất thanh của cả nhà khi thấy bà ngã xuống đất. Bố vội vã chở bà đi bệnh viện, cả nhà cùng đi theo. Ngồi ở ghế đợi trước phòng bà nằm, cả nhà sốt sắng chờ tin. Lúc này, tình yêu bà tràn ngập trong tôi. Tôi nhớ sao...

Những ngày tôi ghét bà, tôi muốn xua đuổi bà, những ngày tôi luôn làm bà phiền lòng, làm bà tức giận. Tôi nhớ ánh mắt trù mến, mái tóc bạc phơ, khuôn mặt phúc hậu của bà nội. Nhìn lên đồng hồ, đã nửa tiếng trôi qua, tôi thấy lo cho bà nhiều hơn. Càng nghĩ tôi càng thấy bà thật tuyệt vời, thế mà tôi đã không nhận ra, không biết trân trọng tình cảm của bà. Ở bà, lòng bao dung, tính nhân hậu, tình yêu thương con cháu... không bao giờ khô cạn. Tối nào, nội cũng kể chuyện cho hai chị em tôi. Tuy vậy, chỉ có em thích còn tôi thì nghĩ chuyện của bà lạc hậu, nhàm chán, toàn điều linh tinh vớ vẩn của trẻ con. Nhưng tôi đâu có biết rằng tôi đã lầm. Chính những câu chuyện kể của bà lại là những bài học rất hay về cuộc sống, và cũng là cái nôi nuôi dưỡng những ước mơ thơ bé của tôi. Giờ tôi thấy mình thật kém cỏi. Tôi ân hận khi không biết trân trọng những điều mình có, không biết thương bà. Tôi chỉ biết nghĩ đến bản thân mình. Những lời khuyên nhẹ nhàng tràn trề tình cảm mà nội dành cho tôi, tôi cũng không hề hay biết. Không chịu vâng lời bà, đến khi bà lớn tiếng thì lại giận dữ. Giờ đây tôi mới biết những giây phút đó bà đau đớn biết chừng nào. Cái đau này khủng khiếp hơn cái đau về thể xác. Càng nghĩ tôi càng cảm thấy mình nhỏ nhen. Tôi nhớ có lần tôi tìm cách phá cây cảnh của bà, không phải vì tôi không yêu thiên nhiên mà vì tôi cố ý làm bà buồn. Bà biết rõ điều đó nhưng cũng chẳng trách mắng tôi mà chỉ âm thầm chịu đựng. Cái tính ích kỷ của tôi đã gây ra biết bao đau khổ cho bà. Những giọt nước mắt hối hận lăn dài trên má tôi. Ngay lúc ấy, bác sĩ bước ra ngoài với vẻ mặt đầy hối tiếc :

– Chúng tôi đã cố gắng hết sức, mong gia đình thông cảm !

Tôi vội vã chạy vào phòng. Những tiếng "tít, tít" liên hồi của máy đo nhịp tim như kết thúc cuộc đời chằng kín lỗi lầm của tôi. Tôi chỉ biết nắm tay người bà đã quá cố mà khóc. Trong tôi, nỗi buồn đã hoàn toàn bao phủ. Một nỗi buồn

khủng khiếp khó tả của một người cháu tội lỗi. Giờ đây tôi đã thực sự khôn lớn. Tôi thực sự hiểu được tấm lòng bà thì bà đã ra đi.

"Bà nội ơi, con thương bà nhiều lắm. Bà có biết trái tim nhỏ bé đáng thương này đang chờ bà trở về?". Cho dù thế nào đi chăng nữa thì hình ảnh người bà tần tảo, giàu đức hi sinh, thương con thương cháu đã trở thành hình ảnh rất đỗi thân thương, hình ảnh mà tôi không bao giờ, không bao giờ quên.

Nguyễn Thị Phương Anh

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 23 : Kể về một thầy giáo (cô giáo) mà em yêu quý.

Bài làm 1

Trường em có rất nhiều thầy cô giáo. Mỗi thầy cô dạy một bộ môn khác nhau. Em yêu quý tất cả các thầy cô nhưng quý nhất là cô Nga – dạy môn Ngữ văn.

Cô Nga năm nay bốn mươi bảy tuổi nhưng trông cô vẫn trẻ trung, xinh đẹp. Tóc cô chỉ dài tới vai nhưng được uốn xoăn, rất phù hợp với khuôn mặt trái xoan và nước da trắng trẻo của cô. Mũi cô cao, và đặc biệt, cô cười rất tươi.

Ai cũng khen cô có mắt thẩm mỹ. Những bộ đồ cô mặc rất trang nhã, lịch sự, phù hợp với thân hình thon thả của cô, trông không yếu điệu mà rất duyên dáng.

Cô Nga rất hiền nhưng đôi lúc, cô cũng rất nghiêm khắc với những bạn có thái độ không tốt trong học tập. Cô giảng bài rất sinh động, dễ hiểu nên hầu như các bạn trong lớp đều học giỏi môn của cô. Ngoài việc là một giáo viên dạy Ngữ văn, cô Nga còn là Phó hiệu trưởng của trường. Cô chăm sóc cho học sinh từ bữa ăn trưa cho tới chỗ để xe... Ngày nào cũng vậy, cô là người về muộn nhất trường.

Em rất yêu quý cô Nga. Ngày Nhà giáo Việt Nam 20 tháng 11 sắp đến rồi, em cùng các bạn sẽ cố gắng chăm ngoan, học giỏi để cô vui lòng.

Phạm Minh Lộc

(Trường THCS Đông Thái)

Bài làm 2

Hôm nay, chúng tôi tập làm văn viết một tiết. Đề bài : "Em hãy tả hình dáng và tính tình một cô giáo (thầy giáo) mà em yêu kính nhất".

Lớp tôi có 32 bạn. Họ đều cảm cú làm bài. Tiếng bút viết rào rào. Riêng tôi thấy khó quá. Từ năm lớp mẫu giáo đến nay tôi đã học ba cô giáo và một thầy giáo. Thầy cô nào tôi cũng quý, cũng yêu. Biết tả thầy cô nào bây giờ ? Cái chữ "nhất" trong đề bài làm tôi lúng túng. Tôi ngồi lạng cấn bút suy nghĩ. Bất chợt, tôi

ngược lên bảng. Thầy giáo tôi đang nhìn chúng tôi âu yếm, khuyến khích. Nét mặt thầy hiền từ mà rất tươi, y như hôm ông ngoại đến thăm anh em tôi ý. Mái tóc thầy đã điểm bạc như vương nhiều bụi phấn. Bỗng dưng tôi nhớ lại một sự việc. Hôm ấy, tôi đang chạy đuổi theo bạn Tân ở trường thì không may đâm bổ vào thầy làm thầy ngã kênh. Tôi sợ quá, run bắn cả người, quên cả xin lỗi. Máy lần thầy đã phê bình tôi về tội nghịch ngợm, bướng bỉnh rồi mà !

Không ngờ, sau khi đứng dậy, một tay nắm vào lưng, một tay thầy đặt lên đầu tôi hỏi :

– Em có sao không ?

Tôi meo máo :

– Thưa thầy không ạ !

– Thôi nín đi ! Làm sao mà mau nước mắt thế ? Lần sau chơi gì thì chơi cũng phải chú ý nhìn xung quanh nhé !

Thầy vỗ nhẹ nhẹ vào vai tôi rồi tập tễnh bước đi cà nhắc. Chắc là thầy đau lắm, tuổi già mà. Lòng tôi ân hận quá !

Chợt thầy đằng hắng một tiếng làm tôi giật mình bừng tỉnh. Nhưng cũng chính lúc ấy, một ý vẫn loé ra trong óc. Ừ nhỉ, tại sao tôi lại không tả ngay về thầy mà phải đi tìm ở đâu. Thế là tôi cầm bút viết một mạch. Làm xong, tôi đọc lại rồi nhìn lên bảng. Thầy giáo tôi vẫn ngồi kia, im lặng, hiền từ, vui vui. Tôi cảm thấy như chính thầy đã làm cho tôi bài văn hôm nay. Ước gì mai sau tôi cũng được như thầy nhỉ !

Đặng Thuỳ Dương

(Trường THCS Chu Văn An)

Đề 24 : Kể về việc em gửi quà tặng bạn vùng lũ.

Bài làm

Mấy hôm nay, đài, báo, vô tuyến tập trung đưa tin miền Trung bị bão lũ, đồng bào bị thiệt hại nặng nề do bão lũ gây ra. Mọi người trong nhà tôi, ai cũng bàng hoàng, xót xa. Xem ti vi, mẹ tôi lén lau nước mắt. Tôi cũng thương đồng bào và các bạn miền Trung quá. Hôm nay, trường tôi vận động quyên góp ủng hộ đồng bào miền Trung với khẩu hiệu "Hướng về miền Trung ruột thịt".

Tôi như thấy hiện ra trước mắt hình ảnh miền Trung đang bị ngập trong biển nước, các bạn nhỏ phải sơ tán lên những vùng cao hơn, phải sống trên nóc nhà. Rồi những bàn tay chơi với giữa dòng nước lũ... Các bạn đã phải nghỉ học nhiều ngày nay vì trường đã ngập chìm trong nước, sách vở và đồ dùng học tập không

còn nữa. Tôi nghĩ, mình phải góp phần giúp đỡ các bạn vượt qua khó khăn để khi nước rút có thể đến trường. Về nhà, tôi chạy ngay đến góc học tập của mình, tìm những đồ dùng học tập và chọn những thứ chưa dùng hoặc còn tốt để tặng các bạn. Tôi xếp những bút thước vào một cái hộp xinh xắn, ghi lời để tặng và dán băng dính cho khỏi rơi. Tôi cũng chọn sách giáo khoa, sách tham khảo, xếp thành một chồng cao, buộc dây cẩn thận. Chắc các bạn cần sách này lắm đây. Nghĩ là đã đủ nhưng nhìn lại, tôi thấy những thứ này vẫn thiếu vì bão lũ đã cuốn trôi tất cả nhà cửa, quần áo, đồ dùng, sách vở... "Mình nên tặng thêm quần áo nữa", tôi nghĩ và tìm trong va li đựng những quần áo tốt nhưng đã chật, gấp gọn gàng và xếp vào một cái túi. Tất cả đã sẵn sàng để ngày mai mang đến trường.

Xong việc, tôi ngồi uống nước. Tôi bật ti vi, màn hình hiện lên hình ảnh em bé đói lả. Giá em ấy có tiền mua thức ăn nhỉ ? Trong đầu tôi chỉ biết nghĩ thế. Tại sao mình không tặng các bạn ấy tiền nhỉ ? Nhưng lấy đâu ra tiền bây giờ ? Tôi không muốn xin tiền bố mẹ mà phải có phần ủng hộ của riêng mình. Và chợt, tôi nghĩ đến con lợn đất đựng tiền tiết kiệm từ lâu nay. Nghĩ thế nhưng tôi cũng phân vân có nên đập nó không nhỉ vì số tiền này tôi dành dụm để mua xe đạp. Tôi đã từng dẹp bỏ bao ý định mua sắm để giữ cho con lợn đất ngày một béo hơn.

Tối hôm ấy, bố vừa bật chương trình thời sự lên thì một lần nữa, hình ảnh miền Trung trong bão lũ lại hiện lên. Tôi ngồi học bài mà lòng day dứt quá. Tôi đã đập con lợn đất, vuốt phẳng phiu những đồng tiền có được rồi cho vào phong bì, nắn nót viết dòng chữ "Minh Trang gửi các bạn miền Trung".

Đêm đó, tôi mơ một giấc mơ đẹp : Các bạn ở một làng nhỏ đã nhận được những món quà của tôi và của các bạn khác. Lũ rút. Các bạn lại tung tăng tới trường.

Sáng hôm sau, tôi đến trường với niềm hân hoan hiếm có.

Phan Minh Trang
(Trường THCS Ngô Sĩ Liên)

ĐỀ 25 : Kể về tình mẹ.

Bài làm

"Tình mẹ bao la như biển Thái Bình dạt dào"... Đã bao lần tôi muốn cất lên câu hát ấy khi nghĩ về người mẹ yêu quý của mình !

Không cầu kì, diêm dúa như những người phụ nữ khác, mẹ tôi giản dị, dân dã trong những bộ quần áo bà ba cũ kĩ, bạc màu. Khuôn mặt mẹ gầy guộc nhưng lúc nào cũng rạng rỡ nụ cười mỗi khi trò chuyện, âu yếm anh em tôi. Nhà có cả thầy

năm người : Ba anh em tôi đang tuổi ăn học, bố ốm yếu quanh năm, mọi việc trong nhà đều dồn lên đôi vai bé nhỏ của mẹ. Những lúc rảnh rỗi, mẹ thường ngồi chải tóc, xoa lưng cho anh em tôi, những lúc ấy, trông mẹ nhàn tản lạ thường ! Mẹ thường bảo : Khó nhọc bao nhiêu, vất vả bao nhiêu mẹ cũng chịu được, chỉ mong các con khôn lớn thành người.

Anh em chúng tôi lớn lên bao nhiêu, vai mẹ gầy đi, mắt mẹ mờ hơn, khuôn mặt mẹ hốc hác đi từng ấy. Tuy vậy, tối tối về mẹ vẫn rạng rỡ, vẫn chăm sóc bố và dạy dỗ anh em tôi.

Thời gian dần trôi...

Một ngày kia, đi học về thấy mẹ cầm trên tay mảnh giấy và khóc rưng rưng, tôi lo sợ lại bên mẹ, thì ra giấy báo anh tôi đỗ vào trường Trung học phổ thông. Tôi hiểu đó là nước mắt của sự sung sướng tột cùng, nước mắt của bao ngày mong đợi... Mẹ tôi – vừa là mẹ, vừa là bố thế nhưng chưa bao giờ tôi thấy mẹ than phiền hay có một tiếng thở dài để bố con tôi lo lắng. Tôi từng nghĩ, nếu không có mẹ, chẳng hiểu bố con tôi sẽ xoay sở ra sao ? Bài thơ *Mẹ vắng nhà ngày bão* xưa tôi học chắc cũng chưa nói hết hộ con bão lòng của bố con tôi.

Có lần tôi hỏi mẹ :

– Mẹ ơi ! Có bao giờ mẹ hối hận khi lấy bố con và sinh ra chúng con không ?

Mẹ cười hiền lành, nói :

– Chưa bao giờ và không bao giờ mẹ hối tiếc khi lấy bố con và có những đứa con đáng yêu như thế này cả.

Nói rồi, mẹ ôm tôi vào lòng.

Nghe mẹ nói, tim tôi như thắt lại, tôi sung sướng vô cùng ! Quả thật, chưa bao giờ tôi nghe một tiếng than phiền hay một lời kêu ca phàn nàn về những khó nhọc mà mẹ đang phải bươn chải, gánh chịu. Tôi tự hào về mẹ tôi biết nhường nào.

Anh em tôi lớn dần cũng là lúc bố tôi càng yếu hơn, chi tiêu trong gia đình càng eo hẹp, vai mẹ lại oằn đi vì những khoản tiền thuốc, tiền học của anh em tôi. Mẹ tôi cũng chỉ là một nông dân chân lấm tay bùn, chỉ biết xoay sở quanh thửa ruộng, mớ rau, biết làm sao đây trước những khó khăn như thế. Nhiều đêm, tôi thấy mẹ trần trọc không ngủ, sáng dậy mắt mẹ thâm quầng.

Một hôm, gọi anh em chúng tôi lại, mẹ bảo :

– Có lẽ mẹ phải đi xa các con một thời gian, mẹ đã xin bố rồi, anh em con đã lớn, tự chăm nhau và chăm sóc bố giúp mẹ. Mẹ đi sẽ gửi tiền về cho các con ăn học.

Chúng tôi khóc như mưa, gặng hỏi thế nào mẹ cũng không nói đi đâu, đi làm gì ? Tình cờ đọc được quyển hồ sơ gối đầu giường bố mẹ, tôi biết : mẹ định đi làm tận Đài Loan như nhiều người ở làng tôi đã đi.

Tôi thần thờ ! Tôi muốn gào lên : Mẹ ơi, con yêu mẹ nhất trên đời, bố con con xin mẹ đừng đi !

Nguyễn Thị Oanh

(Trường THCS Phú Xuân, TP. Thái Bình)

D – DẠNG BÀI KỂ CHUYỆN TƯƠNG TƯỢNG

I – MỘT SỐ ĐỀ BÀI

1. Thay lời nhân vật Lang Liêu kể lại câu chuyện *Sự tích bánh chưng, bánh giầy*.
2. Đóng vai Lạc Long Quân kể lại truyện *Con Rồng cháu Tiên*.
3. Bà mẹ của Gióng kể chuyện về cuộc đời của Thánh Gióng.
4. Tưởng tượng và kể chuyện *Ông lão đánh cá và con cá vàng* theo một kết thúc khác.
5. Em đã được gặp nhân vật Thạch Sanh trong cổ tích cùng tên. Hãy tưởng tượng và kể lại cuộc gặp gỡ đó.
6. Kể một câu chuyện tưởng tượng mà nhân vật là con vật.
7. Ngày cuối cùng của học kì một, quyển sách *Ngữ văn 6*, tập một của một bạn học sinh đã có dịp gặp và nói chuyện với quyển sách *Ngữ văn 6*, tập hai. Em hãy ghi lại cuộc trò chuyện đó.
8. Một ngày, trong khi thu dọn tủ quần áo, em đã gặp lại cái áo cũ của mình hồi còn bé. Một cuộc trò chuyện giữa em và cái áo đã diễn ra. Hãy kể lại chuyện đó.
9. Một cái bàn cũ và một cái bàn mới gặp nhau ở hành lang lớp học. Theo em, chúng sẽ nói chuyện gì với nhau. Hãy tưởng tượng và kể lại.
10. Hai cái cây trong sân trường nói chuyện với nhau.
11. Hãy tưởng tượng cuộc dạo sức giữa Sơn Tinh và Thủy Tinh trong điều kiện ngày nay với máy xúc, máy ủi, xi măng cốt thép, máy bay trực thăng, điện thoại di động, xe lội nước,...
12. Tré em vẫn mơ ước vươn vai một cái là trở thành tráng sĩ như Thánh Gióng. Em hãy tưởng tượng mình mơ thấy Thánh Gióng và hỏi ngài bí quyết xem ngài khuyên em như thế nào ?

13. Do một lỗi lầm nào đó mà em bị phạt buộc phải biến thành một con vật trong thời hạn ba ngày. Trong ba ngày đó, em đã gặp những điều thú vị và rắc rối gì ? Vì sao em mong chóng hết hạn để trở lại làm người ?
14. Trong nhà em có ba phương tiện : ô tô, xe đạp và xe máy. Chúng cãi nhau, so bì hơn thua kịch liệt. Hãy tưởng tượng em nghe thấy cuộc cãi nhau đó và sẽ dàn xếp như thế nào ?
15. Kể chuyện mười năm sau em về thăm lại mái trường mà hiện nay em đang học. Hãy tưởng tượng những đổi thay có thể xảy ra.

II – MỘT SỐ DÀN BÀI

Đề 1 : *Em hãy tưởng tượng và kể lại cuộc gặp gỡ, trò chuyện với một cây xanh trong sân trường.*

Mục đích, yêu cầu

- Qua cuộc trò chuyện với cây xanh trong sân trường, em có thể kể về những kỉ niệm với cây, vai trò của cây xanh với khung cảnh trường và môi trường.
- Để kể được câu chuyện này, các em cần dùng nhân hoá một cách tự nhiên.

Dàn ý

Mở bài : Giới thiệu hoàn cảnh gặp và trò chuyện với cây, ví dụ :

- Ngồi dưới gốc cây chờ mẹ đón và bỗng nghe tiếng cây hỏi chuyện.
- Hoặc làm gãy cành cây và có cuộc trò chuyện.

Thân bài :

1. *Cây kể những điều biết về bạn học sinh (nhân vật "tôi").*

2. *"Tôi" hỏi chuyện cây :*

- Cây nói về cuộc đời của nó.
- Cây nói suy nghĩ của về nhà trường, về học sinh của trường...
- Cây nói về ước mơ của nó.

Kết bài :

- Chia tay với cây (ví dụ : Mẹ đến đón.).
- Hiểu mỗi cây có cuộc sống riêng, cần chăm sóc, bảo vệ cây xanh.
- Tưởng tượng mai sau, khi trở lại thăm trường, thăm cây.

Đề 2 : Tưởng tượng, kể lại cuộc tranh công của những quyển sách giáo khoa.

Mục đích, yêu cầu

– Khuyến học sinh cần nhận ra vai trò của từng môn học và coi trọng tất cả các môn học.

– Để kể được chuyện này, các em cần dùng nhân hoá và tạo được hoàn cảnh gặp gỡ hợp lí cho các nhân vật.

Dàn bài

Mở bài : Hoàn cảnh xảy ra câu chuyện.

– Có thể những quyển sách trên giá sách trò chuyện

– Có thể những quyển sách trong cặp, chuẩn bị cho buổi học ngày mai.

Thân bài :

1. *Sách Ngữ văn khoe về vai trò của mình :*

– Giúp học sinh có hiểu biết về văn chương.

– Làm cho tâm hồn học sinh thêm phong phú.

– Có thêm vốn tiếng Việt phong phú, chính xác.

– Thực hành nói, viết qua Tập làm văn.

2. *Sách Toán :*

– Giúp học sinh biết tính toán, điều rất cần trong cuộc sống.

– Rèn tư duy chính xác, khoa học...

3. *Sách Vật lí cũng tranh luận về vai trò của mình.*

4. *Sách Sinh học kể về những điều thú vị mà nó mang lại cho học sinh.*

5. *Sách Lịch sử,...*

Kết bài :

– Bạn học sinh lên tiếng can ngăn : khẳng định công lao của mỗi cuốn sách.

– Phân tích dễ thấy : học sinh cần học tốt tất cả các môn học, mỗi cuốn sách có vị trí riêng nhưng chỉ có ý nghĩa giúp bạn học sinh trở thành người toàn diện khi cùng biết kết hợp với nhau.

Đề 3 : Tưởng tượng cuộc dạo sức giữa Sơn Tinh và Thuỷ Tinh trong điều kiện ngày nay với máy xúc, máy ủi, xi măng cốt thép, máy bay trực thăng, xe lội nước,...

Mục đích, yêu cầu

– Phát huy trí tưởng tượng để tạo ra một câu chuyện mới trên cơ sở câu chuyện đã có.

– Ca ngợi sức mạnh chống thiên tai của con người, việc chống lũ lụt cho đến nay vẫn tiếp tục.

– Biết dùng cách nhân hoá.

Dàn bài

Mở bài : Giới thiệu cuộc giao chiến.

– Xưa, Sơn Tinh và Thủy Tinh đã giao chiến vì Mị Nương. Thủy Tinh thua nhưng hằng năm vẫn dâng nước đánh Sơn Tinh và lại thua... bao đời vẫn thế.

– Thế kỉ XX, Thủy Tinh vẫn tiếp tục dâng nước đánh Sơn Tinh.

Thân bài :

1. *Sơn Tinh chuẩn bị ứng phó với Thủy Tinh* :

– Sơn Tinh được trung tâm khí tượng thông báo về khả năng dâng nước của Thủy Tinh.

– Sơn Tinh họp bàn chuẩn bị phương tiện và lập kế hoạch chống bão lũ...

2. *Thủy Tinh dâng nước* :

– Thủy Tinh ở dưới sâu, không hiểu sự phát triển của mặt đất.

– Thủy Tinh dâng nước, cảnh bão lũ khủng khiếp.

3. *Sơn Tinh chống lại Thủy Tinh* :

– Sơn Tinh dùng di động, dùng Internet chỉ huy quân tướng chống lại Thủy Tinh, cứu người dân vùng lũ.

– Sơn Tinh điều xe lội nước tiếp tế, cứu dân vùng lụt. Máy bay trực thăng cấp cứu người bị nạn, tiếp tế lương thực, đưa quân ứng cứu...

– Xe ủi, xe ben... được huy động củng cố vùng bị đe dọa....

4. *Cuộc giao chiến kết thúc* :

– Nước rút, cảnh tan hoang....

– Tâm sự của Sơn Tinh.

Kết bài :

– Kêu gọi người dân phòng chống lũ cùng Sơn Tinh.

– Niềm tin vào sức mạnh của con người.

III – MỘT SỐ BÀI LÀM CỦA HỌC SINH

Đề 26 : Kể về phần kết mới của truyện "Ông lão đánh cá và con cá vàng".

Bài làm

Nhờ việc ông lão đánh cá tha chết cho cá vàng và được cá vàng đền ơn mà vợ ông đã có một chiếc máng lợn mới và một ngôi nhà vừa to, vừa đẹp như mơ ước. Nhưng người đàn bà ấy vẫn chưa thoả lòng. Một hôm, bà ta lại bắt ông lão ra biển để đòi cá vàng cho mẹ được làm một nhất phẩm phu nhân danh giá, khiến những người xung quanh mẹ ai cũng phải nể vì. Nghe vợ nêu ra yêu sách đó, ông đánh cá trợn tròn mắt đầy kinh ngạc. Rồi ông nói :

– Bà lão ơi, bà có điên không đấy ? Bà muốn trở thành nhất phẩm phu nhân để làm gì cơ chứ ? Tôi thấy giờ đây chúng ta sống sung sướng hơn trước nhiều rồi. Tôi sẽ không xin cá vàng một thứ gì nữa đâu !

Nghe vậy, lập tức mẹ vợ tru tréo khóc than rồi quát chồng ầm ĩ. Mẹ bảo ông lão là đồ ngu ngốc, chỉ muốn suốt đời làm một kẻ đánh cá hèn kém. Chưa hết, mẹ còn đẩy ông lão ra khỏi nhà rồi lôi xềnh xệch ông ra bờ biển. Ông lão không chịu đi liền bị mẹ chửi thậm tệ ; mẹ còn định tát vào mặt ông. Lúc ấy, người đàn ông đáng thương nhìn chăm chăm vào mặt vợ rồi lắc đầu, buồn bã thờ dài. Mẹ vợ lại quát to, thúc ông lão phải đi. Lần này thì ông lão đi rất nhanh ra biển. Cảnh biển hôm nay như thay đổi hẳn : nước biển không trong xanh mà đục ngầu, sủi bọt ; gió biển không vi vút, du dương mà ào ào cuốn bụi cát mịt mù. Đứng trước biển, ông lão cất tiếng gọi to :

– Cá vàng ơi ! Cá vàng ơi !

Chỉ trong giây lát, cá vàng đã hiện lên hỏi :

– Ông lão tốt bụng ơi, ông cần gì thế ?

Mẹ vợ ông lão nhanh nhẩu trả lời :

– Chồng ta là ân nhân của mi. Vậy mi hãy trả ơn chúng ta bằng cách biến ta thành một nhất phẩm phu nhân cao quý !

– Thế còn chồng bà sẽ được biến thành một bá tước hay công tước ? – Cá vàng hỏi lại mẹ già

– Không, ông ta thì ngu si lắm ! Ta không cần một người chồng như vậy. Cứ để ông ấy mãi là một gã đánh cá hoặc là một kẻ hầu hạ cho ta cũng được rồi !

Lúc này ông lão mới cất tiếng, ông nói một cách đau khổ.

– Cá vàng ơi, hai lần trước vì thương bà vợ già phải sống cuộc sống nghèo khổ cùng ta gần hết cuộc đời nên ta mới làm theo yêu cầu của bà ấy. Nhưng bây giờ ta không thể chịu đựng được mẹ vợ tham lam, bạc ác này nữa rồi. Cá vàng ơi mi hãy giúp ta, cho ta được giải thoát, được sống tự do ! Ta không cần giàu sang, ta chỉ cần thanh thản.

Ông lão vừa dứt lời thì cá vàng quẫy mạnh đuôi : Một con sóng lớn chồm lên cuốn phăng mẹ vợ xuống biển. Ông lão đánh cá thở dài như vừa trút được một gánh nặng. Đứng thừ người trong giây lát, bỗng ông lão hoảng hốt, thất thanh gọi :

– Cá vàng ơi, cá vàng ơi ! Liệu ta có thanh thản được không khi chỉ còn lại một mình ?

Nguyễn Hồng Liên

(Trường THPT chuyên Hà Nội – Amsterdam)

Đề 27 : Tưởng tượng đoạn kết mới cho truyện cổ tích “Cây bút thần”.

Bài làm

Hẳn các bạn học sinh như tôi đều đã biết câu chuyện về Mã Lương và cây bút thần : Mã Lương là một em bé giàu lòng thương người và rất có ý chí. Mồ côi bố mẹ từ sớm, em phải tự mình kiếm sống. Tuy nghèo khó nhưng em sẵn sàng giúp đỡ mọi người xung quanh. Em được thần ban cho một cây bút, vẽ gì thì lập tức thứ đó biến thành thật. Em dùng bút đó vẽ cho dân làng nhà cửa, bát đĩa, thóc gạo... Nhờ đó, mọi người được sống no ấm, vui vẻ và hạnh phúc. Nhưng vua chúa không muốn vậy. Chúng hãm hại Mã Lương để đoạt cây bút thần. Mã Lương đã dùng chính cây bút đó diệt trừ bọn gian ác. Sau đó, Mã Lương đi đâu, làm gì, không ai rõ.

Mọi người đưa ra các giả thiết khác nhau. Giả thiết nào cũng có lí, và chính vì vậy, chúng ta vẫn chưa có được câu trả lời chính xác Mã Lương đi đâu, làm gì ?

Gần đây, nhân chuyến du lịch cùng bố mẹ sang Trung Quốc, tôi tìm được một tài liệu nói về đoạn kết cuộc đời của Mã Lương. Tôi kể lại cho các bạn nghe nhé :

Sau khi giết chết tên vua tham lam, độc ác, Mã Lương về quê. Làng quê giờ đã khá hơn xưa. Mọi người hân hoan đón chào em. Một ông già rẽ đám đông đến bên Mã Lương :

– Cháu ơi ! Cháu hãy vẽ cho già một con bò và một cái giếng để già đỡ vất vả

Mã Lương đến nhà ông cụ, chỉ qua vài nét vẽ, một con bò béo múp míp, lông vàng mượt và một cái giếng nước trong leo lẻo hiện ra. Mọi người nhảy quanh con

bò reo hò. Nó sợ quá, chạy lung tung chẳng may đâm sầm vào Mã Lương, hất cây bút em đang cầm trong tay ra xa. Mọi người vội vã tìm kiếm. Tìm mãi, tìm mãi, ngày này qua ngày khác mà vẫn không thấy. Tất cả những thứ Mã Lương vẽ trước đây đều biến mất. Làng quê lại xác xơ, tiêu điều như xưa. Nhiều người bỏ quê đi nơi khác sinh sống. Mã Lương lên kinh đô. Ở nơi phồn hoa đó, Mã Lương đã không giữ được ý chí thời thơ bé của mình, em trở nên chán nản, biếng lười,... Ít lâu sau, em ốm rồi mất. Dân làng vẫn nhớ ơn em, lập đền thờ. Trong đền có tượng Mã Lương cầm cây bút thần, đang vẽ.

Tôi không biết giả thiết này có đúng không. Nếu bạn nào tìm được những tài liệu khác về đoạn cuối đời của Mã Lương thì cho tôi biết nhé.

Phạm Thanh Tùng

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 28 : Tưởng tượng kết thúc mới cho truyện cổ tích "Sọ Dừa".

Bài làm

Sau đám cưới của Sọ Dừa với cô Út, hai cô chị xấu hổ quá nên bỏ đi biệt xứ. Sau bao biến cố, cả hai vợ chồng Sọ Dừa đều muốn có một cuộc sống yên bình, hạnh phúc. Vì vậy, Sọ Dừa quyết định trả mũ áo, ấn tín cho triều đình, cáo quan về quê cày ruộng. Họ chăm chỉ làm ăn, chẳng bao lâu sau đã có của ăn của để, xây được cái nhà to và đẹp hơn nhà của phú ông. Các con họ đã lớn, thông minh và khoẻ mạnh. Dân làng ai cũng mừng cho Sọ Dừa. Khi không còn gì để lo lắng nữa, Sọ Dừa rước mẹ từ nhà phú ông về nhà mình. Thấm thoát, đã mười năm trôi qua.

Một ngày nọ, trong lúc hai vợ chồng đang mải miết làm vườn, lũ trẻ đang chơi đùa với nhau thì có một người đàn bà gầy gò đen nhẻm, ăn vận xác xơ đến trước cửa nhà, sợ sệt nép mình vào tường, tay chìa bát xin ăn. Sẵn lòng thương người, lũ trẻ ngưng chơi, chạy vào nhà lấy gạo biếu bà. Vừa cầm cái bát, bà bỗng ngã vật xuống đất. Chắc là đói và mệt. Cả nhà Sọ Dừa vội khiêng bà vào nhà. Vợ Sọ Dừa vội vã nấu cháo, các con thì ngồi quạt cho bà... Sau khi húp vài thìa cháo, bà hồi tỉnh. Không hiểu sao, bà cứ len lén nhìn vợ chồng Sọ Dừa. Một lúc, bà kêu lên :

– Đúng rồi. Có phải vợ chồng chú Sọ Dừa không ? Chị đây mà. Các em không nhận ra chị sao ?

– Chị là... là... – Cô Út ngạc nhiên.

– Chị là chị Cả của các em đây. Chị đây. – Bà vừa nức nở vừa giơ hai tay về phía vợ chồng Sọ Dừa.

– Ôi, chị Cả. Mười năm rồi. Chị khác xưa nhiều quá, em không nhận ra chị. –
Cô Út mừng rỡ, nước mắt giàn giụa ôm lấy bà.

Bà chị Cả lấy tay quạt nước mắt :

– Chị biết mình mắc tội với cô chú nhiều quá, có trốn cũng không trốn cả đời được. Chị về để tạ tội với cô chú

Cô Út vội an ủi :

– Thôi, chuyện qua lâu rồi, chị nhắc lại làm gì. Thế chị Hai em đâu ?

– Bọn chị đi đâu cũng bị xua đuổi. Hôm vừa rồi, gặp phải kẻ ác xua chó ra đuổi. Chị Hai ngã gãy chân. Một người tốt bụng cho cô ấy ở nhờ còn chị tìm về đây.

Nghe chuyện, vợ chồng Sọ Dừa rất đau lòng. Họ cùng gia nhân mang võng đi đón chị Hai về. Người chị thứ hai này cũng không khác gì chị Cả : người gầy quắt, má hóp sâu, da đen nhẻm, quần áo rách bươm....

Gặp vợ chồng người em út, cô Hai quay mặt đi, nước nở. Sọ Dừa cảm ơn người đã cứu mang chị Hai rồi mời chị lên võng.

Chị Hai khóc hu hu như trẻ nhỏ :

– Chị không tốt nên trời phạt chị. Các em không phải làm vậy.

Cô Út quàng tay chị Hai qua vai mình :

– Chị Hai à, chúng ta là người một nhà. Phải biết tha thứ cho nhau, yêu thương nhau. Và lại, đã hơn mười năm rồi còn gì.

Chị Hai vẫn nước nở :

– Chị cảm ơn các em. Chị xin lỗi các em.

Từ đó, chị Cả và chị Hai sống cùng gia đình Sọ Dừa. Sáng sáng, họ vui vẻ cùng nhau ra đồng, chiều chiều, họ cùng nhau quây quần bên mâm cơm... Mọi lỗi lầm đã được xóa bỏ. Khi phú ông bệnh nặng, qua đời, bao nhiêu tài sản của phú ông, vợ chồng Sọ Dừa giao lại cho hai người chị cai quản

Lưu Thị Thuý Dương

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 29 : Dựa vào truyện cổ tích "Thạch Sanh", em hãy đóng vai Thạch Sanh, kể lại chiến công diệt đại bàng cứu công chúa.

Bài làm

Tôi là Thạch Sanh. Chắc mọi người đều nghe câu chuyện kể về tôi rồi. Bây giờ tôi đã lấy công chúa Quỳnh Nga và lên ngôi vua. Đôi khi tôi lại nhớ về kỉ niệm, tôi đã quen hoàng hậu của tôi như thế nào...

Sau khi nghe lời người anh kết nghĩa – Lí Thông – trốn vào rừng, tôi trở lại đời sống như trước đây : một mình, không cha mẹ, người thân. Một sáng, tôi cầm cung và rìu đi săn. Bỗng, tôi nghe tiếng la hét trên cao. Ngược nhìn, tôi giật mình vì thấy một con đại bàng khổng lồ đang quắp một cô gái. Không do dự, tôi rút tên bắn vào cánh con đại bàng. Nó không chết, chỉ bị thương thôi. Lấn theo dấu máu, tôi đến tận hang đại bàng trú ngụ. Tôi định xuống hang cứu cô gái nhưng hang quá sâu. Nghĩ rằng, con đại bàng cần phải trị thương, chưa làm gì được cô gái nên tôi trở về nhà, nhờ Lí Thông giúp đỡ.

Tôi nghe dân làng nói Lí Thông đang làm quan, hẳn mở hội mười ngày ngay gần làng. Hôm đó là ngày cuối cùng. Tôi đến hội, gặp hẳn, tôi kể hết mọi chuyện. Lí Thông mừng quýnh lên, hẳn nói cho tôi biết, cô gái bị đại bàng quắp chính là công chúa Quỳnh Nga – con gái yêu của đức vua. Hẳn còn khoe rằng : vua tin hẳn, sai hẳn đi tìm công chúa. Hẳn mở hội để nghe ngóng tình hình. Hẳn thúc tôi đưa đến chỗ công chúa. Tôi liền dẫn hẳn và cả một đội lính vào rừng, đến nơi ở của con đại bàng.

Đến nơi, hẳn và bọn lính sợ chết nên không dám xuống. Tôi liền bảo hẳn ở trên, giữ dây thừng để tôi trèo xuống hang. Tôi cầm đuốc đi sâu vào hang. Có ba ngã rẽ, tôi đi thẳng vào lối giữa. Đi được một đoạn, tôi thấy một cô gái bị nhốt trong cái lồng rất to. Nhìn dáng vẻ kiều sa và bộ váy áo lộng lẫy, tôi đoán đây là công chúa. Nàng nhìn tôi bằng đôi mắt đẫm nước đầy vẻ ngạc nhiên. Tôi tự giới thiệu mình là Thạch Sanh, đến đây để cứu công chúa. Theo chỉ dẫn của công chúa, tôi tìm đến được phòng của đại bàng. Sợ dĩ công chúa biết đường vì nàng đã bỏ trốn nhưng không thành.

Con ác thú đang nằm trên một tảng đá lớn, nó có vẻ rất đau đớn. Phát hiện ra tôi, nó vùng dậy giao chiến. Con đại bàng này sống lâu, đã thành tinh nên có phép thuật. Sau một hồi giao tranh dữ dội, con quái vật bị tôi hạ gục bằng một mũi tên vào cổ. Tôi chạy về chỗ công chúa, dùng rìu đập tan xích sắt, giải thoát cho nàng. Ra cửa hang, tôi gọi Lí Thông thả thừng xuống. Nhưng khi công chúa ra thoát, Lí Thông đã cắt đứt dây, lấy đá lấp cửa hang, nhốt tôi lại...

Chuyện sau đó thì mọi người đã biết. Giờ tôi không muốn nhắc lại nữa. Dù sao kẻ ác cũng đã bị trừng trị, còn tôi và hoàng hậu sống rất vui vẻ, hạnh phúc. Đúng là "ác giả ác báo".

Đỗ Bảo Ngọc

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 30 : *Hãy tưởng tượng cuộc độ sức giữa Sơn Tinh và Thủy Tinh trong thời hiện đại với máy xúc, máy ủi, xi măng cốt thép, máy bay trực thăng, xe lội nước,...*

Bài làm

Vua nước Văn Lang có một người con gái xinh đẹp tuyệt trần. Sơn Tinh và Thủy Tinh cùng đến cầu hôn, và phần thắng đã thuộc về Sơn Tinh.

Cứ nghĩ đến cảnh Sơn Tinh đưa Mị Nương về núi Tản Viên bằng máy bay trực thăng là Thủy Tinh giận sôi người. Thần Nước liền rút máy di động, gọi cho tể tướng Rùa rồi ra lệnh cho tể tướng triệu tập binh lính dưới Thủy cung cùng tàu chiến, tàu ngầm có trang bị thủy lôi. Sau đó, Thủy Tinh cho tung lên các phương tiện thông tin đại chúng lời thách đấu với Sơn Tinh. Thần hô mưa gọi gió, tạo ra một cơn bão lớn với tốc độ khủng khiếp tiến vào đất liền. Trong khi nước chảy cuồn cuộn, gió rít liên hồi thì thần vội vã về ngôi biệt thự trên đảo Cát Bà để bàn kế sách chiến thắng Sơn Tinh.

Lời khiêu khích của Thủy Tinh chẳng mấy chốc đến tai Sơn Tinh. Thần Núi vô cùng tức giận nhưng cũng lo cho sự an nguy của dân khi bão đến. Lập tức trên đài, ti vi, báo chí xuất hiện những tin cảnh báo người dân về cơn bão, khuyên mọi người không nên ra khơi vào lúc này. Thần cùng dân chúng không quản gió mưa ra đắp lại đê điều. Rất may trước đây, để đề phòng bão lũ, Sơn Tinh đã cho công nhân sử dụng máy xúc, máy ủi dựng nên những con đê vững chắc. Bây giờ, hầu hết những con đê đều được làm bằng xi măng cốt thép nên có thể chống trả lại những ngọn sóng dữ của Thủy Tinh. Sơn Tinh có nhiều cổ phần trong các công ti bất động sản, trong khi đó, Thủy Tinh lại sở hữu phần lớn cổ phần của các công ti thủy hải sản, hàng hải. Ai cũng nghĩ cuộc độ sức lần này là ngang tài ngang sức. Cơn bão đã đổ bộ vào thành Phong Châu – và đây cũng là hiệu lệnh tấn công của Thủy Tinh. Vô số tàu ngầm chở các binh sĩ đổ bộ lên đất liền, tàn phá nhà cửa ruộng nương của dân chúng. Cả thành Phong Châu ngập trong biển nước. Nhưng không ai ngờ, Sơn Tinh có vô số các loại máy móc đi lại được trên nước như tàu chiến, xe lội nước,... đồng thời, các máy xúc, máy ủi, xe tăng,... cán chết vô vàn binh lính của Thủy Tinh. Nhưng trong đám lính thủy, có rất nhiều rô bốt lợi hại được điều khiển từ xa. Sơn Tinh đoán bộ điều khiển chắc chắn nằm trên biển, liền cho tàu chiến và xe lội nước ra tìm. Thần Núi đoán quả không sai, khu chỉ huy nằm giữa các chiến xa trên biển. Cuộc chiến đấu thật kịch liệt. Tàu chiến của Sơn

Tinh bị tàu ngầm của Thủy Tinh bắn thủy lôi. Nhưng Thần Nước không thể ngờ. Sơn Tinh đã cho máy bay B52 ném bom vào khu điều khiển. Các rô bốt bị tê liệt. Các ngọn sóng dữ bị các con đê ngăn lại.

Thủy Tinh thất bại hoàn toàn. Bao nhiêu kẻ sách tan thành bong bóng. Sơn Tinh chiến thắng vẻ vang, trở về với ánh mắt ngưỡng mộ của dân chúng.

Thất bại quá lớn khiến Thủy Tinh dường như không thể đứng dậy được nữa. Nhưng thù sâu, năm nào Thần Nước cũng dùng hết sức mình dâng nước đánh Sơn Tinh, nhưng lần nào cũng chuốc lấy thất bại.

Các bạn tin truyện này có thật hay không. Riêng tôi, tôi đảm bảo truyện này có thật một trăm phần nghìn đó.

Nguyễn Ái Linh

(Trường THCS Ngô Gia Tự)

Đề 31 : Thay lời nhân vật người em, kể lại truyện "Sự tích trầu cau".

Bài làm 1

Tôi tuy là một tảng đá vôi nhưng cuộc đời của tôi lại rất dài. Tôi không phải là một tảng đá vôi bình thường như bao tảng đá khác. Bởi vì xưa kia tôi chính là một con người.

Hồi đó, nhà họ Cao chúng tôi có hai anh em. Tôi và anh của tôi. Chúng tôi giống nhau như đúc, đến nỗi người ngoài không thể phân biệt được ai là anh, ai là em. Hai anh em tôi hơn nhau một tuổi và rất thương yêu, quý trọng nhau. Những tháng năm được sống vui vầy bên cha mẹ, bên người anh ruột thịt là những ngày tháng hạnh phúc nhất trong đời tôi. Nhưng những ngày tháng êm đềm ấy không cùng tôi suốt cuộc đời. Khi hai anh em tôi mới mười bảy, mười tám tuổi thì cha mẹ chúng tôi đều lần lượt qua đời. Từ đó, chúng tôi lại càng yêu quý nhau hơn trước.

Không được cha mẹ dạy dỗ cho nữa, tôi và anh tôi đến xin học tại ông thầy họ Lưu. Chúng tôi đều cố gắng chăm chỉ học hành nên được thầy Lưu yêu như con. Thầy Lưu có một người con gái, tuổi chừng mười sáu, mười bảy rất xinh đẹp, dịu dàng, con gái trong vùng ít ai sánh kịp. Từ khi hai anh em tôi đến học, cô gái có vẻ quấn quýt với hai anh em chúng tôi lắm. Một hôm, nhà nấu cháo, cô gái múc một bát cháo và một đôi đũa mời chúng tôi ăn. Cảm bát cháo từ tay cô gái, tôi nghĩ : "Anh mình lớn hơn mình, vì vậy mình phải nhường cho anh ăn trước mới phải.". Nghĩ vậy, tôi bèn mời anh ăn trước. Sau đó, anh tôi đã lấy cô gái làm vợ. Việc mời ăn cháo chính là một cái cớ để cô gái phân biệt được chúng tôi ai là anh,

ai là em. Cũng từ khi anh tôi lấy vợ, tôi cảm thấy rằng tình cảm anh em giữa chúng tôi hình như không được thâm thiết như trước nữa thì phải. Tôi buồn lắm nhưng anh tôi vẫn vô tình không để ý đến. Một buổi chiều nọ, anh và chị dâu đã đi vắng, tôi ngồi trước cửa và nhìn ra khu rừng xa xa. Càng nghĩ, tôi càng cảm thấy mình là đồ thừa trong cái gia đình nhỏ bé, hạnh phúc này. Vừa tủi thân, lại cảm thấy thật cô đơn, tôi vùng đứng dậy ra đi. Tôi cứ đi mãi, đi mãi đến khi rừng già ở trước mắt. Theo con đường mòn, tôi đi thẳng vào rừng. Trời đã tối, trăng đã lên cao. Tôi đi mãi miết cho tới khi gặp một con suối rộng, nước sâu và xanh biếc trong rừng. Không thể lội qua được, tôi đành ngồi nghỉ bèn bờ. Tôi đã khóc, khóc nhiều lắm. Đêm đã khuya, sương lạnh rơi xuống mỗi lúc một nhiều. Những giọt sương cứ thấm dần, thấm dần vào da thịt tôi. Cuối cùng tôi đã chết mà vẫn ngồi trơ trơ, biến thành tảng đá vôi như bây giờ. Tôi có ngờ đâu, anh tôi về nhà, không thấy tôi đâu bèn vội vàng đi tìm nhưng không nói cho ai biết cả. Cũng theo con đường tôi đã đi, Anh cũng tới được con suối rộng, nước xanh biếc đang chảy cuộn cuộn dưới ánh trăng vàng. Không lội qua được nữa, anh tôi bèn ngồi xuống, tựa lưng vào tảng đá bên bờ suối. Anh có ngờ đâu tảng đá ấy chính là đứa em ruột thịt của mình. Anh cứ ngồi đấy gọi tên tôi, những giọt sương từ cành lá rơi lã chã xuống vai áo anh, thấm vào da thịt anh. Anh tôi đã ngất đi và chết cứng, biến thành một cái cây không cành mọc thẳng lên bên tảng đá. Cái cây cứ rì rào, rì rào, tán lá trên cao như nói lời xin lỗi muộn màng. Anh ơi, em sẵn sàng tha thứ cho anh bởi vì chúng ta là ruột thịt của nhau, chính em phải nói lời xin lỗi với anh. Tôi chỉ muốn hét thật to lên như vậy. Nhưng đâu còn thời gian nữa, giờ đây, tôi đã biến thành tảng đá. Đá thì làm sao nói được.

Ở nhà, chị dâu tôi chẳng thấy chồng đâu, cũng chẳng thấy em đâu bèn tất tả đi tìm. Bước thấp, bước cao. Cuối cùng chị cũng tới được con suối trong rừng. Cũng như anh em tôi, không lội qua được, chị đành ngồi lại bên bờ tựa lưng vào cái cây. Chị ơi, cái cây chị đang tựa vào chính là chồng của chị đấy. Tôi rất muốn nói cho chị biết điều đó. Chị dâu tôi cứ ngồi đấy, than khóc, vật vã. Chưa đầy nửa đêm, chị đã mình gầy xác ve, thân dài lêu nghêu biến thành cây leo cuộn chặt lấy cây không cành. Về sau, chuyện chúng tôi đến tai mọi người, ai nấy đều thương xót. Dân trong vùng gọi tôi là đá vôi, anh tôi là cây cau còn người chị dâu là cây trầu. Tôi cũng rất mong rằng bây giờ cũng sẽ có những tình cảm anh em vợ chồng gắn bó như chúng tôi đây.

Bùi Mai Anh

(Trường THCS Trưng Vương)

Bài làm 2

Tôi là một tảng đá vôi nhưng quãng đời của tôi lại rất dài. Tôi không phải là một tảng đá bình thường đâu mà tôi là một con người đã bị biến thành đá. Hôm nay, tôi muốn tâm sự với bạn về cuộc đời của tôi. Các bạn nghe nhé !

Trước đây, tôi sống với bố mẹ tôi và người anh song sinh. Hai anh em tôi giống nhau lắm và anh em tôi yêu thương nhau vô hạn. Ít lâu sau, bố mẹ chúng tôi đều qua đời. Không được bố mẹ dạy cho nữa, anh em chúng tôi bảo nhau đến xin học ở nhà ông thầy họ Lưu.

Ông Lưu có một cô con gái rất xinh đẹp, nét na. Thấy hai anh em tôi chăm chỉ học hành, lại đứng đắn nên cô gái sinh lòng yêu mến, muốn kén người anh của tôi làm chồng. Nhưng cô ấy không thể phân biệt được ai là anh, ai là em.

Một hôm nhân nhà nấu cháo, cô gái nghĩ ra một kế, cô múc một bát cháo với một đôi đũa lên mời anh em tôi ăn. Thấy vậy, tôi liền bưng bát cháo lên mời anh tôi ăn. Cô gái đã phân biệt được ai là anh, ai là em. Cô bèn nói với cha, mẹ cho phép mình được lấy người anh làm chồng.

Từ khi anh tôi có người vợ thì tôi cảm thấy tình cảm của tôi và anh tôi không được thắm thiết như trước nữa. Tôi buồn lắm nhưng anh tôi nào có để ý đến.

Một buổi chiều, như thường lệ, tôi cùng anh tôi trên nương trở về. Tôi vào nhà trước, vừa thấy tôi, người chị dâu của tôi từ trong nhà bước ra, tưởng tôi là chồng chị, chị ôm chăm lấy, tôi kêu thét lên, cả nhà tôi và chị dâu của tôi đều xấu hổ. Giữa lúc ấy, anh trai tôi bước vào nhà. Từ đấy, anh của tôi lại càng hững hờ với tôi hơn.

Một hôm, anh chị tôi đều đi vắng cả. Tôi ở nhà một mình. "Ôi, sao tôi lạnh lẽo, cô đơn và buồn tủi thế này ? Có lẽ mình phải ra đi để tránh sự cãi nhau của anh chị tôi vì có thể anh tôi sẽ trách chị tôi là có thể mà cũng nhâm lẫn, rồi sinh ra cãi nhau". Và thế là tôi quyết định ra đi.

Tôi cứ nhằm thẳng khu rừng trước mặt mà đi, theo con đường mòn, tôi đi mãi, đi mãi. Trăng lên cao, chiếu sáng cả một vùng. Sương đã xuống mỗi lúc một nhiều nhưng tôi vẫn cứ đi và tôi phải dừng lại trước một con suối rộng, sâu và xanh

biết. Không lội qua được, tôi ngồi gục xuống khóc. Nhưng chỉ đến nửa đêm là tôi rùng mình biến thành một tảng đá trắng tinh. Tôi đã hoá thành tảng đá trắng để tượng trưng cho tấm lòng trong sáng và vững vàng của tôi.

Lúc bấy giờ, anh tôi mới đi về, tìm mãi không thấy tôi đâu, anh tôi mới lảng lảng đi tìm. Lúc này, tôi mới hiểu rằng anh tôi vẫn thương tôi như trước. Anh tôi cũng đi theo con đường mà tôi đã đi, anh đi mãi, đi mãi. Trăng đã lên cao, sáng vàng vạc. Sương vẫn xuống đều. Anh tôi cũng đi đến con sông đang chảy cuộn cuộn. Anh tôi không còn đi được nữa, anh ngồi gục bên tảng đá rên rỉ gọi tôi, khóc than đến nửa đêm thì anh rùng mình biến thành một cái cây không cành, mọc bên tảng đá. Anh tôi đã hoá thành cây thẳng để chứng minh rằng anh rất thẳng thắn, các tán lá xoè ra vẫn luôn hướng về mọi phía như để ngóng chờ tôi.

Lại nói đến chuyện người chị dâu của tôi ở nhà, không thấy chồng mình đâu, vội vã đi tìm. Chị cũng đi theo con đường mòn và đến con sông đang chảy dưới ánh trăng sáng và màn sương đêm. Chị đành dừng lại bên bờ suối ôm lấy cái cây không cành mà khóc. Chị đang khóc đấy, nhưng chị có ngờ đâu chị đang ôm lấy chồng mình và gần đấy là tảng đá em chồng của mình. Nhưng chỉ chưa đầy nửa đêm, thân hình chị đã thành một dây leo, quấn chặt lấy cái cây.

Chị đã chết dựa vào chồng mình.

Chuyện đến tai mọi người, ai nấy đều thương xót, Thế rồi một hôm, vua Hùng đi qua, dân đem câu chuyện kể cho vua nghe và rước vua đến xem. Vua bảo : "Nếu quả thực là tình cảm ba người thâm thiết như vậy thì cây không cành, đá, cây dây leo sẽ có mối giao hoà với nhau.". Quả nhiên khi đem nghiền thứ quả ở cây không cành với lá cây dây leo thì thấy có mùi vị cay cay, nhai thử thấy thơm và nhỏ nước vào tảng đá thì thấy có màu đỏ chót. Dân trong vùng gọi cây không cành là cây cau, cây leo là cây trầu, còn tảng đá là tảng đá vôi.

Từ đó có tục ăn trầu. Tục ăn trầu bắt nguồn từ tình cảm keo sơn, thâm thiết của ba người. Vì thế các ngày lễ, hội hè, ăn trầu đã trở thành một tập tục đẹp của dân tộc ta.

Phùng Minh Hiếu

(Trường THCS Trưng Vương)

Đề 32 : Kể chuyện "Ông lão đánh cá và con cá vàng" bằng thơ.

Bài làm

Ngày xưa có một túp lều
Của ông bà lão vốn đều siêng năng
Ông lão đánh cá thật hăng
Bà lão kéo sợi băng băng ở nhà
Một ngày sóng lớn ngoài xa
Ông lão kéo lưới, lưới tha toàn bùn
Ông nghĩ : Chẳng lẽ ăn bùn
Chắc cá sợ sóng ùn ùn ngoài xa
Rồi ông lùi bước lấy đà
Mong cho quăng lưới ra xa, xa nhiều
Nhưng mà trời vẫn chẳng chiều
Tôm cá không thấy, chỉ nhiều rong rêu
Ông lại quăng lưới thật đều
Làm sao để được về lều ăn ngon
Thế rồi được cá vàng con
Ông nhìn thấy cá tí hon mà buồn
Cá liền cất tiếng kêu luôn :
"Ông ơi, ông chớ có buồn vì tôi
Muốn gì chỉ cần bảo thôi
Cá đánh không có thì tôi xin đến"
Ông nghe liền thấy lòng mềm
Thả ngay chú cá chẳng thêm điều gì
Về vợ hỏi : "Gặp chuyện chi ?"
Ông kể hết, chẳng giấu đi chút nào
Chẳng ngờ mẹ vợ thét gào :
"Máng lợn bị vỡ tại sao không đòi ?"
Ông ra biển gọi : "Cá ơi"
Cá nghe gọi, hỏi rằng : "Ông cần gì ?"
"Cá cho cái máng lợn đi"
Ông lão tội nghiệp tí tê cá vàng
Cá vàng đáp ngắn gọn gàng :
"Đừng lo, sẽ có máng đằng hoàng ngay"

Ông về, mẹ vợ vung tay :
"Lều cũ đã nát, phải thay căn nhà"
Tội thay cho cái thân già
Lại phải xin cá căn nhà thật to
Biển xanh nổi sóng hơi to
Cá vàng liền nói : "Đừng lo, hãy về"
Mẹ vợ lại mắng thật ghê :
"Phu nhân nhất phẩm, hả hê lòng bà !"
Ông lại lóc cóc đi ra
Biển giận dữ gọi phong ba đến cùng
Ông nói : "Vợ tôi phát khùng
Phải được nhất phẩm tội cùng mới an"
Cá vàng an ủi đừng buồn
Về ông bị đuổi xuống chuồng ngựa hôi.
Nhưng chỉ được ít tuần thôi
Mẹ vợ chửi lão, lời thôi ăn đòn
Ông chẳng biết làm gì hơn
Đành quay ra biển, cá con hỏi liền
Ông kể trong lòng chẳng yên
Biển xanh nổi sóng liên miên chẳng dừng
Về nhà, vợ đuổi thật thương
Đúng là vợ lão không còn lương tâm
Vài tuần lại thét, lại găm
"Cho tao làm lớn : Long Vương đứng đầu"
Đồng tố thổi bay căn lầu
Ông lão gặp cá, âu sầu nói ngay
Cá vàng lặn xuống... thật gay !
Ông lão chờ mãi mới quay trở về
Ô kìa, lại cảnh nhà xưa
Còn đâu cung điện, bờ bể đầy chuồng
Chỉ còn bà lão ngồi buồn
Tham lam là thế, mất luôn hết rồi.

Tô Duy

(Trường THCS Trưng Vương)

Đề 33 : *Mượn lời một đồ vật hay con vật gần gũi với em để kể chuyện tình cảm giữa em và đồ vật hay con vật đó.*

Bài làm

Chào các bạn, tôi là mèo Tôm. Tôi tự nhận mình là một chú mèo rất thông minh và đáng yêu. Tôi có một cậu bạn tên Duy. Chúng tôi kết thân với nhau đã hai năm rồi.

Vào ngày này hai năm trước, tôi gặp Duy lần đầu tiên nhân sinh nhật lần thứ chín của cậu ấy. Vừa nhìn thấy tôi, cậu ấy đã reo lên : "Mẹ ơi, con mèo này thời trang quá !". Chả là, "bộ cánh" của tôi toàn thân màu trắng, chân tôi đi giày màu đen, hai tai bé xíu màu hồng, ria trắng như cước và đôi mắt xanh biếc như trời mùa thu. Bà chủ bảo với Duy : "Đây là quà sinh nhật của con. Mẹ mong con sẽ đối xử tốt với Tôm". Không chút do dự, cậu chủ nhỏ của tôi hứa với mẹ sẽ chăm sóc tôi chu đáo.

Duy đã giữ đúng lời hứa. Cậu ấy thường xuyên tắm táp cho tôi, lo từng bữa ăn cho tôi, chơi với tôi, thậm chí còn đá bóng với tôi... Duy làm cho tôi một cái "giường" rất xịn với đệm nhồi bông, chăn và mái che. Vào những đêm đông, gió bắc, cái lạnh ăn đến tận xương tận tủy, cậu chủ thương tôi lạnh, cho tôi lên nằm chung chăn với cậu.

Một hôm, nhà Duy có thêm một vị khách mới : anh chó Bốp. Trông mặt anh ấy cũng khá hiền, chỉ tội hay bắt nạt tôi thôi. Có lúc, Bốp đến gần cái ổ của tôi, định giở trò, tôi phải đẩy cái mái che ra phía trước để tự vệ. Nhiều khi, Bốp định cắn tôi, lúc đó, tôi phải cầu cứu Duy. Duy lao đến cùng với thanh kiếm nhựa, đập túi bụi vào đầu Bốp. Thình thoảng, Duy thì thầm với tôi : "Tôm cứ yên tâm, anh không cho ai bắt nạt Tôm đâu". Tuy Duy nói vậy nhưng tôi biết, Duy yêu quý cả hai chúng tôi.

Đã hai năm rồi, giờ thì tôi và Bốp chỉ chơi đùa với nhau, không còn đánh nhau nữa. Đôi khi, cậy thế có anh Duy, tôi cắn nhẹ vào tai Bốp rồi "meo, meo" cầu cứu.

Hai năm qua, chúng tôi vui buồn bên nhau. Mỗi ngày, chúng tôi lại thân thiết nhau hơn.

Tôi thấy cuộc đời thật tươi đẹp vì có Duy và Bốp. Tôi yêu cuộc đời này quá !

Lê Nhật Duy

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 34 : Kể chuyện về ba cậu bé thông minh.

Bài làm

Ngày xưa có ba cậu bé chơi với nhau rất thân tên là Thìn, Mão và Mùi. Cả ba đều là những thần đồng. Một ngày nọ, Thìn đề nghị :

– Chúng ta chơi trò "con vật biết nói" đi ?

– Có phải là làm gì để cho con vật kêu lên tiếng giống người không ? – Mão hỏi.

– Đúng rồi đấy. – Thìn trả lời.

– Hay quá ! – Mùi kêu lên. – Ngày mai chúng ta sẽ chơi trò đó nhé ! Các cậu về chuẩn bị đi.

Hôm sau, Thìn dắt bò, Mão dắt dê còn Mùi ôm mèo đến. Thìn bảo :

– Mày tên là gì ? – Vừa nói, em vừa đẩy nhẹ vào con bò. Nó rống lên : "Ầm... bò". –

Thấy chưa, đây đúng là con bò mà !

Mão kêu lên :

– Thật chí lí ! Bây giờ, tớ sẽ biểu diễn. – Nói rồi, Mão hích vào sườn con dê của mình và hỏi to : "Rượu đựng trong cái gì hả dê ?". Dê ta kêu : "Be... be...".

Mão reo lên :

– Đúng rồi, bố tớ toàn uống rượu đựng trong be mà.

Mùi gật gù ra vẻ tán đồng và hỏi :

– Đến lượt tớ phải không ? Nào, mèo ơi, cho ta hỏi : "Quả dổi kia hình gì ?".

Mèo kêu lên : "Méo".

– Thông minh thật ! Đúng là quả dổi đó méo thật. – Thìn công nhận.

Có một vị quan được vua giao nhiệm vụ đi tìm người tài. Hôm ấy, ông đi qua đó và được chứng kiến cuộc thi tài. Xem xong, ông nhận ra đó là ba thần đồng. Vậy là ông liền đưa ba cậu bé về công quán. Sau này, các em đều trở thành những vị quan tài trí và liêm khiết.

Trần Thiện Hoàng

(Trường THCS Nguyễn Trường Tộ)

Đề 35 : Kể chuyện sự tích hoa hồng.

Bài làm

Ngày xưa, ở một làng nọ có hai bà cháu sống với nhau rất hạnh phúc. Nhưng do tuổi già nên bà cứ yếu dần. Cô bé tên là Hồng rất yêu quý và thương bà.

Năm đó, dịch ồm lan truyền khắp làng em. Lo cho sức khoẻ mọi người, Hồng ngày nào cũng lên rừng tìm thuốc. Một hôm, em gặp một cụ già, vẻ mặt hiền từ đến ăn xin. Tuy chỉ có một mẩu bánh nhỏ để ăn vào bữa trưa nhưng em bé vẫn cho ông cụ mẩu bánh đó. Ăn xong cụ cho Hồng bốn bông hoa rất đẹp với bốn màu đỏ, hồng, trắng, vàng và nói :

– Cháu bé, cháu là một cô gái đáng yêu và hiền thảo. Ta cho cháu bốn bông hoa này với bốn điều ước.

Vừa dứt lời, ông cụ biến mất. Mừng rỡ, Hồng chạy về đầu làng và ước :

- Điều ước thứ nhất : mọi người khoẻ mạnh.
- Điều ước thứ hai : mọi người sống hạnh phúc.
- Điều ước thứ ba : bà em sống lâu trăm tuổi.
- Điều ước thứ tư : nhà nhà không còn nghèo khổ.

Trong lúc mãi ước cho mọi người, em đã quên không ước cho mình sẽ khoẻ mạnh. Vì vậy, sau khi ước nguyện, em đã ngất lịm bên gốc đa đầu làng. Hồng đã chết trong khi mọi người còn đang khoẻ mạnh và sống rất hạnh phúc. Dân làng thấy cô bé chết bên gốc đa, tay cầm bốn bông hoa đã héo. Họ đã chôn cô bé cùng bốn bông hoa đó. Và từ đó, trên mộ cô đã xuất hiện một loài hoa rất đẹp. Đó chính là những bông hoa mà ông cụ cho cô bé với bốn màu sắc. Dân làng đặt tên cho loài hoa đó là Hoa Hồng để tưởng nhớ đến cô bé dũng cảm.

Hoàng Thu Thủy

(Trường THCS Nguyễn Trường Tộ)

Đề 36 : Chú mèo của tình thương.

Bài làm

Gia đình tôi không giàu và cũng chẳng quá nghèo để mở một cửa hàng nhỏ. Mẹ tôi ngày ngày trông coi nó và bán những thứ linh tinh như bánh kẹo, kem, ổi... Sáng nay vừa thức giấc tôi đã nghe tiếng búa nện chan chát ngoài đường. Tôi lững thững bước ra thì thấy bố tôi đang cặm cùi làm gì đó ở trên cao. Tôi bước lại gần và hỏi :

- Bố ơi ! Bố làm gì trên đó thế ?
- Bố tôi từ trên cao nói vọng xuống :
- Bố đang treo biển con ạ.
- Treo biển gì vậy bố ?

– À thì bố chỉ viết mấy chữ : "Ở đây có bán mèo con" để người ta biết mà đến mua thôi.

– Ô ! Bố định bán mèo hả ? Chúng nó còn nhỏ lắm ai thèm mua chứ.

– Con không biết đó thôi, người ta thường mua mèo nhỏ để dễ dạy mà. Với lại nhà ta còn túng thiếu không đủ tiền để nuôi nó lớn lên được. Nếu giữ mãi chúng không sống được thì tội nghiệp lắm.

Tôi thờ dài buồn bã, chẳng nào cũng chẳng ngăn được nổi quyết định của bố vì bố vốn là người quả quyết trong công việc. Tám biển của bố linh nghiệm thật, mới treo lên mà đã có khách vào mua. Một cô bé thân hình mảnh dẻ, ốm yếu đã đứng trước cửa tự lúc nào. Cô bé lên tiếng nhỏ nhẹ :

– Chú ơi ! Cháu muốn mua một chú mèo con.

Bố tôi từ trong bước ra :

– Ô ! Cháu muốn mua mèo hả ?

– Vâng ạ ! – Cô bé nhanh nhẩu đáp. – Thế giá của mỗi con là bao nhiêu hả chú ?

– Cũng tùy, từ hai mươi ngàn đến bốn mươi ngàn. Tùy vào kích cỡ của chúng để trả giá cháu ạ.

Cô bé mở nắp khoá, móc ra từ trong cặp sách một ít tiền lẻ.

– Cháu chỉ có mười ngàn đồng thôi. Chú cho phép cháu xem chúng nhé.

Bố tôi mỉm cười hiền hậu. Vừa kêu "meo... meo" bố vừa gõ cho lũ mèo con ra. Ngay lập tức sáu chú mèo lon ton chạy ra vây quanh bố, một chú chậm chạp theo sau.

Cô bé kêu lên :

– Ôi đẹp quá !

Và sau một hồi ngắm nghía cô bé chỉ vào con mèo khập khiễng.

– Con mèo ấy làm sao thế ạ ?

Bố tôi ngập ngừng trả lời :

– Tội nghiệp. Sinh ra nó đã thế, chân nó bị khiếm khuyết nên phải khập khiễng què quặt thế đấy.

– Đây chính là con mèo cháu muốn mua. – Cô bé tỏ vẻ thích thú.

– Không, chú nghĩ cháu không muốn mua nó đâu. Còn nếu cháu thật sự thích nó thì chú tặng cháu đó.

Cô bé chìa tay đáp một cách quả quyết :

– Cháu không muốn được chú tặng. Nó cũng đáng giá như những con mèo khác và cháu sẽ trả tiền cho chú.

– Không đâu ! Cháu sẽ ghét nó cho mà xem. Nó không thể chạy nhảy vui đùa với cháu được.

Cô bé không nói gì, cặp mắt mở to như muốn khóc. Và từ từ cô đưa tay kéo ống quần lên để lộ chiếc chân trái bị teo cơ đang được nâng giữ bằng khung kim loại. Cô bé ngược nhìn ba tôi chậm rãi nói :

– Cháu cũng đâu thể chạy nhảy vui đùa và con mèo nhỏ này cũng cần một ai đó thông cảm chú ạ !

Bố tôi như sống người trước câu nói của cô bé. Và bỗng nhiên ông cúi xuống đặt hai bàn tay lên đôi vai gầy của cô.

– Cháu đúng là một cô bé ngoan và giàu lòng nhân hậu nữa. Thôi được, chú sẽ bán cho cháu con mèo đó.

Cô bé sung sướng cảm ơn bố tôi. Đôi mắt ngây thơ ứa ra những giọt nước mắt của tình thương.

Tôi lặng thinh đứng nhìn theo cái bóng nhỏ của cô bé bước ra khỏi cửa và dần khuất sau tán lá bàng xanh thắm. Và tôi chợt nghĩ : "Cuộc sống ảm áp làm sao !".

Đỗ Thị Kim Chi

(Trường THCS Vĩnh Ninh – Quảng Bình)

Đề 37 : Đóng vai một con hổ kể lại câu chuyện "Con hổ có nghĩa".

Bài làm

Ta là chúa sơn lâm của chốn rừng xanh. Bây giờ, ta đã già rồi, nhưng ta vẫn không sao quên được ân nhân đã cứu sống ta. Đó là bác tiểu tốt bụng tên Mỗ.

Hôm đó, ta rất đói bụng, may mắn thay, ta vớ bẫm được một con bò lớn. Ta lao vào bắt nó, sau một hồi vật lộn, ta lôi con bò ra gần gốc cây rồi vui vẻ đánh chén. Đang ăn thì chợt có một chiếc xương to bị mắc ngang cổ họng khiến ta rất khó chịu. Chẳng biết làm thế nào, ta cho tay vào cổ họng móc xương ra. Nhưng dường như, ta không thích hợp để làm việc này. Ta loay hoay mãi mà chiếc xương vẫn không ra. Bàn tay ta to quá nên càng móc, chiếc xương lại càng vào sâu. Những nanh vuốt sắc nhọn chỉ làm cho cổ họng ta thêm đau đớn. Ta lăn lộn trên đất khiến cát bụi bay mù mịt, những cành cây xung quanh giập nát. Chốc chốc, ta lại cho tay vào họng móc thử mong là nó sẽ ra, nhưng đều bất lực. Đến lúc ta cảm thấy tuyệt vọng rồi, thì có một bác tiểu từ xa tới. Bác ta bước đi lảo

đào, mặt đỏ gay. Chắc bác ta đang say rượu. Thấy ta móc họng, máu me trào ra, bác tiểu liền trèo lên cây, kêu lên : "Cổ họng người đau phải không, đừng cắn ta, ta sẽ lấy xương ra cho." Hiểu ý của bác, ta nằm phục xuống, há to miệng nhìn bác tiểu với vẻ mặt cầu cứu. Bác tiểu trèo xuống, tiến lại gần rồi lấy tay thò vào cổ họng ta, móc ra chiếc xương bò to bằng cánh tay. Ta cảm thấy nhẹ nhàng như trút được một gánh nước. Sau đó, bác tiểu bỏ đi và chỉ nói lại một câu : "Nhà ta ở thôn Mỗ, hễ được miếng gì lạ thì nhớ nhau nhé.". Sáng hôm sau, ta khoẻ mạnh như thường, và lại tiếp tục đi kiếm mồi. Săn được một con nai to, nhớ lời bác tiểu, ta đem đặt nai trước cửa nhà bác. Cứ như vậy, thỉnh thoảng ta lại mang mồi ngon đến với bác. Mười năm thấm thoát trôi qua. Rồi một hôm, khi ta mang lợn đến nhà mới hay bác đã qua đời. Hôm sau, từ xa, ta thấy rất nhiều người đứng quanh chiếc quan tài, bên cạnh một hố sâu. Ta chạy lại, đứng trên hai chân sau và găm thét. Mọi người sợ hãi bỏ chạy. Ta ngồi rất lâu cạnh quan tài, dụi đầu vào nó để tỏ lòng thương tiếc. Sau đó, ta đi quanh quan tài vài vòng rồi bỏ vào rừng sâu, lòng đầy thương cảm. Từ đó về sau, cứ đến ngày giỗ bác tiểu, ta lại đem lợn hoặc dê đặt trước cửa nhà bác.

Giờ đây ta đã già nua ốm yếu lắm rồi. Ta kể lại chuyện này cho các cháu nghe. Các cháu phải biết ơn những người đã giúp đỡ mình trong lúc khó khăn, hoạn nạn. Có như vậy, sống ở đời mới giữ được tình cảm lâu bền.

Hà An

(Trường THCS Lê Ngọc Hàn)

Đề 38 : *Sơn Tinh kể chuyện giao chiến với Thủy Tinh.*

Bài làm

Ta là Sơn Tinh, vị thần cai quản núi Tản Viên hùng vĩ. Hôm nay, ngồi ngắm cảnh Phong Châu xanh tươi trù phú với những cánh đồng bát ngát, những vườn cây hoa trái toả hương ngào ngạt ta bỗng bồi hồi nhớ lại câu chuyện năm xưa...

Hồi đó, vua Hùng thứ mười tám có một cô con gái tên là Mị Nương xinh đẹp nét na. Vua rất thương con nên muốn kén cho nàng một tấm chồng xứng đáng.

Được tin vua mở hội kén rể, ta nhanh chóng cưỡi bạch hổ đến thành Phong Châu xin cầu hôn công chúa.

Khi ta bước chân vào cung điện thì cùng lúc đó cũng có một vị thần đến cầu hôn. Vị thần này cưỡi trên một con rồng uy nghi. Vua truyền ta và vị thần đó vào. Vị thần đó xưng là Thủy Tinh và xin được trở tài trước. Thủy Tinh hô mưa, gọi

gió, làm đông bão, sấm chớp nổi ùng ùng, cây cối nghiêng ngả. Vua Hùng và các vị Lạc hầu có vẻ khiếp sợ. Đến lượt ta trở tài, ta vẫy tay về phía đông, phía đông nổi cồn bãi, vẫy tay về phía tây, phía tây hiện lên từng dãy núi đồi và hiện ra những cánh đồng bát ngát, những khu vườn sai trĩu quả.

Vua Hùng không biết chọn ai nên gọi các Lạc hầu vào bàn bạc. Một lúc sau vua ra bảo ta và Thuỷ Tinh : Các thần đều ngang tài ngang sức, trăm không biết chọn ai cả, vậy ngày mai ai mang sính lễ đến trước ta sẽ gả con gái cho. Ta và Thuỷ Tinh hỏi sính lễ cần gì, vua bảo : Một trăm ván cơm nếp, một trăm nệp bánh chưng, voi chín ngà, gà chín cựa, ngựa chín hồng mao mỗi thứ một đôi.

Mờ sáng tinh mơ ngày hôm sau, khi ánh bình minh của một ngày mới chưa xuất hiện, khi bầu trời còn chìm trong màn sương huyền ảo thì ta và đoàn tuỳ tùng đã hối hả lên đường. Khi đến thì Thuỷ Tinh vẫn chưa tới, ta dâng sính lễ cho vua Hùng và vui mừng được rước Mị Nương về núi.

Đang đi chợt ta thấy mây đen ùn ùn kéo tới. Gió mạnh quật những cành cây đổ ngổn ngang. Chớp loang loáng như những con rắn trắng trên nền trời đen kịt. Sấm ùng ùng như muốn làm nổ tung trời đất. Trong dòng tố ta thấy Thuỷ Tinh hiện ra. Thuỷ Tinh cười rống đen, kéo theo sau là một đoàn thuỷ quái nhe răng gào rú. Thuỷ Tinh dâng nước lên cuộn cuộn thành những cột sóng lớn làm ngập nhà cửa, ruộng vườn. Ta biết Thuỷ Tinh muốn đòi cướp lại Mị Nương.

Nhìn cảnh dân kéo nhau chạy lên núi lòng ta đau đớn vô cùng. Ta gọi hổ vằn, voi xám, gấu nâu đến giúp sức chống lại Thuỷ Tinh. Ta dùng phép bốc từng quả đồi, dời từng dãy núi, dựng thành đất ngăn dòng nước lũ đang ào ào ập đến. Nước dâng cao bao nhiêu thì núi cao lên bấy nhiêu. Quân của ta và Thuỷ Tinh giao chiến hàng tháng trời mà vẫn không phân thắng bại. Dần dần sức của quân Thuỷ Tinh suy kiệt mà đoàn quân của ta vẫn vững vàng. Cuối cùng Thuỷ Tinh đuối sức phải rút quân về.

Sau đó, ta lại dùng phép làm cho cây cối nghiêng ngả đứng thẳng lại. Những cánh đồng trở lại xanh tươi. Năng vàng trải khắp thành Phong Châu...

Từ đó, hằng năm Thuỷ Tinh vẫn dâng nước đòi cướp Mị Nương nhưng năm nào cũng thua ta.

Bây giờ Thuỷ Tinh ngày càng có vẻ ghé gớm hơn xưa nhưng ta tin rằng các con cháu của vua Hùng sẽ cùng ta tiếp tục trừng trị hắn, bảo vệ cuộc sống cho dân lành...

Phạm Thái Hà

(Trường THCS Trưng Vương)

Đề 39 : Đọc bài thơ ngụ ngôn "Ếch muốn to bằng con bò" và kể lại câu chuyện bằng văn xuôi sao cho hấp dẫn và sinh động.

Ếch muốn to bằng con bò

Ếch kia nom thấy chú bò
Trước con mắt ếch, bò to kèch xù
Cái thân ếch bé như quả trứng
Lại muốn trương cho xứng với bò
Cố phình, cố phệnh cho to
Phình xong bảo bạn : "Thử so xem nào
Đã to chưa, nói tao nghe thử
Bằng bò chưa, đã đủ hay chưa ?
"Cóc bằng", tiếng chị em thưa,
Ếch ta lại cố : "Đấy vừa bằng chẳng ?"
Chị em bảo : "Khó bằng bò được !"
Ếch lại càng : "Đến lúc bằng đây !"
Chị em cứ bảo : "Này này !
Còn thua xa lắm, sức mày đừng mong"
Cái con vật gầy nhong lại cố
Phình, phình thêm đến... vỡ bụng kình !
Ngẫm trong thế sự chúng mình
Đại như cái ếch thật tình thiếu dẫu !
Trưởng giả muốn ra màu vương giả
Học công khanh xây cả đền đài
Tiểu vương đặt sứ cho oai
Tước hầu cũng muốn làm trai thị đồng.

(Thơ ngụ ngôn La Phông-ten)

Nguyễn Đình dịch

Bài làm

Con ếch sống ở ven một cái đầm rộng, quanh quẩn chẳng đi đâu xa. Thế nhưng, ếch vốn tính hay ghen tị, học đòi, không bao giờ nó chịu thua kẻ khác.

Một hôm, ếch thấy một con bò ung dung gặm cỏ ở ven đầm nước. Lũ nhái, cua, tôm thấy bò thì kính nể lắm, chúng bảo nhau rằng ở đầm nước này chẳng có ai to lớn, oai phong như bò. Nghe vậy, ếch bực mình vô cùng, nó cho rằng lũ cóc nhái phục bò vì cái thân xác to lớn của bò mà thôi. Nếu mình to bằng bò thì chắc chúng cũng phục mình như vậy. Mà muốn to thì có gì là khó, họ nhà ếch mình chẳng có cái bụng to như cái trống đấy sao ?

Nghĩ sao làm vậy, ếch cất tiếng ồm ộp bảo : "Các người hãy xem đây, bò đâu đã to. Ta đây cũng có thể to bằng bò chứ đâu có kém". Thấy lạ, dân trong đầm kéo nhau đến đông nghịt. Thấy thế, ếch càng cao hứng, nó hụp xuống uống nước, bụng nó căng tròn như trái bóng. Xong, nó vênh mặt hỏi mọi người : "Thế nào, đã to bằng bò chưa ?". Mọi người đồng thanh : "Làm sao bằng được !". Thế là ếch lại cúi xuống, cố sức uống, uống mãi. Rồi, nó lại hỏi : "Thế này chắc to bằng bò rồi chứ nhỉ ?". Mọi người buồn cười quá, lại hô to : "Làm sao bằng bò được, còn lâu !". Ếch lại càng cố phình bụng ra mà uống, cái bụng nó căng mỏng, đau tức, lũ nhái được thể càng khích thêm. Ếch quyết không chịu thua, nó cố phình mãi bụng ra để chứa nước. Nó cứ tưởng chỉ cần uống nhiều là sẽ to bằng bò. Thế nhưng, không ngờ, cái bụng nó cứ rạn dần ra, không còn chịu nổi nữa. Mắt ếch lồi ra vì cố sức, bụng ếch mỏng dần rồi... Ùng ! Bụng ếch vỡ tan, ếch nằm gục xuống, không động đậy nổi nữa.

Thấy đồ cóc biết chuyện, bảo lũ học rằng : "Ồ đời, những kẻ không biết mình, cố sức đua đòi thì đều thế cả thôi !".

Nguyễn Trần Linh Chi
(Trường THCS Trưng Vương)

Phần thứ hai

VĂN MIÊU TẢ

A – KHÁI QUÁT VỀ VĂN MIÊU TẢ

Văn miêu tả là loại văn bản được đưa vào giảng dạy ngay từ cấp Tiểu học. Ở chương trình lớp 5, học sinh đã được giới thiệu về loại văn bản này. Sang đến lớp 6 văn miêu tả lại được nhắc lại, có nâng cao hơn, được đặt trong mối quan hệ với văn tự sự.

Phần khái quát về văn miêu tả nhằm hệ thống hóa lại những kiến thức học sinh đã được học trong các năm lớp 5, lớp 6, nhằm giúp cho học sinh hiểu được những đặc điểm cơ bản của loại văn bản này để các em có thể đọc hiểu một cách chủ động, có ý thức những văn bản miêu tả (nhiều văn bản được giảng dạy trong chương trình Ngữ văn 6 thuộc phương thức miêu tả), giúp các em bước đầu tập viết những văn bản miêu tả có trong chương trình Tập làm văn của lớp 6, cũng như sau này biết kết hợp miêu tả với tự sự, với thuyết minh, biểu cảm.

Để thực hiện mục đích đó, chúng tôi chú trọng nhiều hơn tới việc đưa và phân tích các ví dụ cụ thể hơn là việc trình bày lại những kiến thức đã có trong sách giáo khoa. Những ví dụ được sử dụng có thể quen thuộc, nằm trong các văn bản học sinh đã được học ; có thể lạ, thậm chí là khó cảm nhận so với trình độ chung của học sinh THCS. Nhưng chúng tôi tin rằng việc được tiếp xúc với những đoạn văn miêu tả đặc sắc, hiểu được cách các nhà văn đã viết chúng như thế nào để rồi từ đó cố gắng học làm theo là một việc làm có thể giúp các em học sinh yêu văn hơn, hứng thú với việc học văn hơn. Hi vọng có thể giúp các em học sinh học và làm bài về văn miêu tả được tốt hơn.

I – NHU CẦU MIÊU TẢ VÀ VĂN MIÊU TẢ

1. *Nhu cầu miêu tả* : Trong giao tiếp, ngoài việc thông báo cho nhau những sự việc đã và đang xảy ra, kể cho nhau nghe chuyện này, chuyện nọ, người ta còn

có nhu cầu muốn được biết một cách rõ ràng cặn kẽ hơn về những sự việc, con người. Khi ấy, người ta cần phải miêu tả. Đi chơi vườn bách thú về, mẹ hỏi : *"Con thấy con hổ không, nó thế nào ?"*. Hè này, em định sẽ rủ bạn về quê chơi. Em muốn giới thiệu với bạn những phong cảnh đặc sắc của quê mình. Một kẻ gian đột nhập vào khu nhà tập thể nơi em ở, em muốn giúp các chú công an nhận diện kẻ gian ấy. Khi đó chúng ta cần phải miêu tả,

2. Văn miêu tả là loại văn nhằm giúp người đọc, người nghe hình dung ra những đặc điểm, tính chất nổi bật của một sự vật, sự việc, con người, phong cảnh... làm cho những cái đó như hiện ra trước mắt người đọc, người nghe.

3. Sự khác nhau giữa văn miêu tả với văn tự sự và văn thuyết minh

a) Miêu tả và tự sự thường được kết hợp với nhau một cách chặt chẽ trong quá trình nói hoặc viết. Chỗ khác nhau giữa chúng là : khi tự sự (kể) thì chú ý vào diễn tiến của các sự vật, sự việc, hoạt động của các nhân vật còn khi tả thì chú ý vào đặc điểm, tính chất của các sự vật, sự việc, nhân vật ; khi kể thì sắp xếp các sự vật, sự việc theo trình tự của thời gian, khi tả thì sắp xếp các sự vật, sự việc theo bố cục của không gian. Các nhà văn thường kết hợp cả kể và tả trong quá trình sáng tác : khi nào thì kể, khi nào thì tả tùy theo đối tượng và mục đích.

Ví dụ một đoạn văn tả :

Có buổi nắng sớm mờ, biển bốc hơi nước, không nom thấy đảo xa, chỉ một màu trắng đục. Không có thuyền, không có sóng, không có mây, không có sắc biếc của da trời.

Một buổi chiều lạnh, nắng tắt sớm. Những đảo xa lam nhạt pha màu trắng sữa. Không có gió mà sóng vẫn vỗ đều đều, rì rầm. Nước biển dâng đầy, quánh đặc một màu bạc trắng, lấm tấm như bột phấn trên da quả nhót.

Chiều nắng tàn, mát dịu. Biển xanh veo màu mảnh trai. Đảo xa tím pha hồng. Những con sóng nhẹ nhẹ liếm lên bãi cát, bọt sóng màu bưởi đào.

(Vũ Tú Nam – *Biển đẹp*, SGK Ngữ văn 6, tập hai, trang 48)

Và một đoạn văn kể :

Hôm nay là ngày khai trường. Mấy tháng nghỉ hè của chúng tôi đã đi qua như một giấc mộng. Sáng nay, mẹ tôi dắt tôi đến phân hiệu Ba-rét-ti để ghi tên tôi vào lớp ba. Còn tôi thì mãi nhớ thôn quê, tôi đến trường chỉ là miễn cưỡng. Tất cả các đường phố đều tấp nập học sinh, đông như kiến. Hai cửa hiệu bán sách chật những bố mẹ học sinh, vào mua nào vở, nào giấy thấm, nào cặp sách bằng da...

Trước trường, người đông đến nỗi ông gác cổng và người canh bình đều phải chận vật lắm mới giữ được thông lối vào ra. Tôi sắp bước qua cổng thì thấy có người đặt tay lên vai mình : đó là thầy giáo lớp hai của tôi, có mái tóc hung, bù xù và tính vui vẻ không bao giờ cạn. Thấy bảo tôi : "Chúng ta thế là xa nhau mãi rồi, phải không En-ri-cô ?".

(A-mi-xi – Những tấm lòng cao cả, trang 21)

b) Văn miêu tả và văn thuyết minh tuy đều chú ý tới những đặc điểm, tính chất của các sự vật, sự việc nhưng giữa chúng cũng có sự khác nhau. Miêu tả nhằm giúp làm nổi bật những đặc điểm tính chất của các sự vật, sự việc, tạo ấn tượng cho người đọc, người nghe còn thuyết minh nhằm cung cấp những tri thức về đặc điểm, tính chất của các sự vật sự việc nhằm giúp cho người đọc, người nghe nắm chắc được về sự vật, sự việc : miêu tả đòi hỏi người viết phải quan sát, tưởng tượng, liên tưởng khi trình bày còn thuyết minh lại đòi hỏi người viết phải khách quan, chính xác, khoa học khi trình bày.

Đây là cách viết của văn miêu tả về chổi rơm :

Trong họ hàng nhà chổi thì có bé Chổi Rơm vào loại xinh xắn nhất. Cô có chiếc váy vàng óng, không ai đẹp bằng. Áo của cô cũng bằng rơm thóc nếp vàng tươi, được tết sẵn lại, cuốn từng vòng quanh người, trông cứ như áo len vậy.

Còn đây là cách viết của văn thuyết minh : *Trong các loại chổi, chổi rơm vào loại đẹp nhất. Chổi được tết bằng rơm nếp vàng. Tay chổi được tết sẵn lại thành sợi và quấn quanh thành cuộn.*

(SGK Ngữ văn 6, tập hai, trang 58)

II – MỘT SỐ KỸ NĂNG CƠ BẢN ĐỂ LÀM TỐT MỘT BÀI VĂN MIÊU TẢ

1. Quan sát, tưởng tượng, so sánh và nhận xét là những kỹ năng rất quan trọng để miêu tả :

a) Quan sát kỹ đối tượng miêu tả để tìm ra những đặc điểm, tính chất tiêu biểu, đặc sắc nhất của đối tượng. Điều này cũng giống như việc lựa chọn các sự việc, chi tiết khi làm văn tự sự

b) Sau khi đã nắm bắt được những đặc điểm, tính chất tiêu biểu, đặc sắc của đối tượng, người viết cần vận dụng trí tưởng tượng, khả năng liên tưởng, đối chiếu, so sánh để làm nổi bật những đặc điểm, tính chất của đối tượng miêu tả, gây ấn

tượng cho người đọc, khiến cho người đọc như hình dung ra trước mắt mình một bức tranh về cuộc sống với những cảnh, những người cụ thể, sinh động.

c) Trong miêu tả, người viết có thể xen vào đó những nhận xét, những cảm xúc để tạo nên sự đồng cảm giữa người viết và người đọc. Đây là chỗ giao nhau giữa miêu tả và biểu cảm.

Độc đoạn văn (1) : Cảnh một buổi chiều nơi phố huyện

Tiếng trống thu không trên cái chòi của huyện nhỏ ; từng tiếng một vang ra để gọi buổi chiều. Phương tây đỏ rực như lửa cháy và những đám mây ánh hồng như hòn than sắp tàn. Dãy tre làng trước mặt đen lại và cắt hình rõ rệt trên nền trời.

Chiều, chiều rồi. Một chiều êm ả như ru, văng vẳng tiếng ếch nhái kêu ran ngoài đồng ruộng theo gió nhẹ đưa vào. Trong cửa hàng hơi tối, muỗi đã bắt đầu vo ve ...

... Các nhà đã lên đèn cả rồi, đèn treo trong nhà bác phở Mĩ, đèn hoa kì leo lét trong nhà ông Cửu, và đèn dây sáng xanh trong hiệu khách... Những nguồn sáng ấy đều chiếu ra ngoài phố khiến cát lấp lánh từng chỗ và đường mấp mò thêm vì những hòn đá nhỏ một bên sáng, một bên tối.

(Thạch Lam – Hai đứa trẻ, SGK Ngữ văn 11, tập một, trang 95)

Chú ý để thấy được : cảnh buổi chiều nơi phố huyện đã được miêu tả qua âm thanh tiếng trống thu không "từng tiếng một", tiếng ếch nhái "kêu ran ngoài đồng ruộng", tiếng muỗi "vo ve" ; qua những chuyển biến của ánh sáng trên bầu trời "đỏ rực như lửa cháy", "ánh hồng như hòn than sắp tàn", qua ánh sáng của những ngọn đèn "leo lét", "sáng xanh". Đặc biệt là những quan sát rất tinh tế khi nhà văn tả "dãy tre làng trước mặt đen lại và cắt hình rõ rệt trên nền trời", tả ánh sáng từ trong nhà chiếu ra ngoài phố khiến "cát lấp lánh từng chỗ và đường mấp mò thêm vì những hòn đá nhỏ một bên sáng, một bên tối". Nó giúp người đọc hình dung ra một bức tranh với những màu sắc, âm thanh, đường nét

Độc đoạn văn (2) : **Chim họa mi hát**

Chiều nào cũng vậy, con chim họa mi ấy không biết tự phương nào bay đến đậu trong bụi tầm xuân ở vườn nhà tôi mà hát.

Hình như nó vui mừng vì suốt ngày đã được tha hồ rong ruổi bay chơi trong khắp trời mây gió, uống bao nhiêu nước suối mát lành trong khe núi. Cho nên những buổi chiều tiếng hát có khi êm đềm, có khi rộn rã, như một điệu đàn trong bóng xế mà âm thanh vang mãi giữa tĩnh mịch, tưởng như làm rung động lớp sương lạnh mờ mờ rủ xuống cỏ cây.

Hót một lúc lâu, nhạc sĩ giang hồ không tên không tuổi ấy từ từ nhắm hai mắt lại, thu đầu vào lông cổ, im lặng ngủ, ngủ say sưa sau một cuộc viễn du trong bóng đêm dày.

Rồi hôm sau, khi phượng đông vừa vãn bụi hồng, con hoa mi ấy lại hót vang lồng chào nắng sớm. Nó kéo dài cổ ra mà hót, tựa hồ nó muốn các bạn xa gần đều đó lắng nghe. Hót xong, nó xù lông rũ hết những giọt sương rồi nhanh nhẹn chuyển từ bụi nọ sang bụi kia, tìm vài con sâu ăn lót dạ, đoạn vỗ cánh bay vút đi.

(Ngọc Giao – Chim hoa mi hót, SGK Tiếng Việt 5, tập hai, trang 123)

Chú ý để thấy được : quan sát đã giúp nhà văn tả thật sinh động chú chim hoa mi khi hót thì "kéo dài cổ ra", hót xong rồi thì "từ từ nhắm hai mắt lại, thu đầu vào lông cổ, im lặng ngủ". Cũng chính sự quan sát đã giúp nhà văn nhận ra được sự khác nhau trong mỗi tiếng hót khi "êm đềm", khi "rộn rã", "vang lồng" như một điệu đàn của người nhạc sĩ giang hồ.

Đọc đoạn văn (3) : **Hạng A Cháng**

A Cháng đẹp người thật. Mười tám tuổi, ngực nở vòng cung, da đỏ như lim, bắp tay, bắp chân rắn như trắc, gụ. Vóc cao, vai rộng, người đứng thẳng như cái cột đá trời trồng.

Nhưng phải nhìn Hạng A Cháng cày mới thấy hết vẻ đẹp của anh.

Anh đến chuồng trâu dắt con trâu béo nhất, khỏe nhất. Người và trâu cùng ra ruộng. A Cháng đeo cày. Cái cày của người Hmông to nặng, bắp cày bằng gỗ tối màu đen, vòng như hình cái cung, ôm lấy bộ ngực nở. Trông anh hùng dũng như một chàng hiệp sĩ cổ đeo cung ra trận.

Tới nương, A Cháng mắc cày xong, quát một tiếng "Mồng !" và bây giờ chỉ còn chăm chăm vào công việc... Hai tay A Cháng nắm đốc cày, mắt nhìn thế ruộng, nhìn đường cày, thân hình nhoài thành một đường cong mềm mại, khi qua trái, lúc tạt phải theo đường cày uốn vòng trên hình ruộng bậc thang như một mảnh trăng lưỡi liềm. Lại có lúc được sà cày thẳng, người anh như rạp hẳn xuống, đôi chân xoắn dài hoặc bắm những bước ngắn, gấp gáp...

(Ma Văn Kháng – Hạng A Cháng, SGK Tiếng Việt 5, tập một, trang 119)

Chú ý để thấy được : quan sát đã giúp nhà văn tả chính xác những động tác của Hạng A Cháng khi cày : tay "nắm đốc cày", "mắt nhìn thế ruộng", "thân hình nhoài thành một đường cong", người "như rạp hẳn xuống, đôi chân xoắn dài" tạo nên vẻ đẹp như chàng hiệp sĩ của người thanh niên lao động Hmông.

Không chú ý học cách quan sát thì không thể viết tốt được văn miêu tả. Những liên tưởng, so sánh, nhận xét chỉ có thể hình thành trên cơ sở của những quan sát, như hình ảnh *"phượng tây đỏ rực như lửa cháy và những đám mây ánh hồng như hòn than sắp tàn"* hay chú chim hoạ mi say sưa hót được nhân hoá thành *"nhạc sĩ giang hồ"* và Hạng A Cháng là *"chàng hiệp sĩ cổ đeo cung ra trận"*.

Và cũng như bất cứ một một loại văn nào, để cho những cảnh vật, con người ấy lắng đọng lâu dài trong lòng người đọc, người viết văn không chỉ dừng lại ở việc miêu tả khách quan mà cần thể hiện được những cảm xúc của mình : có khi là bằng những lời nhận xét được đưa vào một cách tự nhiên : *"A Cháng đẹp người thật ... phải nhìn Hạng A Cháng cày mới thấy hết vẻ đẹp của anh"* (đoạn văn 3) ; có khi người viết như hoà mình vào đối tượng mà mình miêu tả : *"Chiều nào cũng vậy, con chim hoạ mi ấy ... hình như nó vui mừng vì suốt ngày đã được tha hồ rong ruổi bay chơi trong khắp trời mây gió..."* (đoạn văn 2) ; cũng có khi chỉ là ở nhịp điệu co giãn của các câu văn, ở thanh âm vang lên của các từ ngữ : *"Tiếng trống thu không trên cái chòi của huyện nhỏ ; từng tiếng một vang ra để gọi buổi chiều... Chiều, chiều rồi. Một chiều êm ả như ru, văng vẳng tiếng ếch nhái kêu ran ngoài đồng ruộng theo gió nhẹ đưa vào"* (đoạn văn 1).

2. Nắm được bố cục chung của một bài văn miêu tả :

Một bài văn miêu tả thường gồm có ba phần : mở bài, thân bài và kết bài.

a) Mở bài : Giới thiệu đối tượng tả : cảnh, người, sự vật, sự việc, ...

Ví dụ : Mở bài của đề bài : Tả cây hoa phượng trong sân trường em

Bàng và phượng là hai thứ cây thường được trồng trong sân trường. Nếu như bàng đẹp bởi những tán lá xanh um toả bóng râm làm dịu bớt cái nắng hè oi ả thì phượng rực rỡ bởi những chùm hoa đỏ thắm báo tin hè, báo mùa thi đến. Chẳng thế mà nhà thơ Xuân Diệu đã gọi hoa phượng là hoa học trò.

b) Thân bài : Miêu tả chi tiết từng khía cạnh của đối tượng được tả theo một trình tự hợp lí nhằm làm rõ các đặc điểm, tính chất của đối tượng được tả.

Ví dụ : Thân bài của đề bài : Tả một ngõ phố Hà Nội.

Ngõ Phát Lộc ăn thông từ Hàng Mắm sang phố Nguyễn Hữu Huân – phố Bắc Ninh cũ – thêm một nhánh ăn thông Lương Ngọc Quyến. Ông giám sinh họ Bùi làng Phát Lộc huyện Đông Quan Thái Bình lên đây dựng lều trọ học. Rồi thành xóm thành làng, thành tên ngõ đã mấy đời, chỉ còn đền thờ và ngôi chùa cổ nhưng hoang phế nửa phần. Kháng chiến chống Pháp, Phát Lộc là trung tâm của

Khu Một, từng đón hoa đào Nhật Tân vào ăn Tết, từng uống lẫn cả Uýt-ki, Canh-ki-na con Mèo với nước giếng, là thứ giải khát của chiến sĩ Trung đoàn Thủ đỏ. Dân tản cư còn đeo kiềng vàng, hoa hột nhưng ngủ trên cánh cửa bức bàn ngả ra, gối đầu bằng tay nải.

Không trầm tư, không u uẩn. Đời thường đã xâm nhập khá nhiều vào Phất Lộc. Nhà đá rửa, ban công bên này sắp chạm ban công bên kia. Đầu ngõ đủ hàng quà : bánh cuốn, cà phê, bún mọc, phở gà, cháo tim gan,... cả chè chén "nước mứa". Tiếng xe lên xuống cầu Chương Dương rất rõ, ngõ Phất Lộc còn im lặng hoài niệm như thời chị tôi ở đó.

Tạt vào đây xuyên qua ngõ chữ chi, nhà hai bên như vừa quen vừa lạ, phố chật người đông hoà cùng rêu phong cổ kính. Phất Lộc có vào tranh Bùi Xuân Phái không nhỉ ? Ngõ sống mãi nhờ hoạ sĩ hay hoạ sĩ sẽ bất tử nhờ vào nét riêng biệt độc đáo của ngõ ? Trụ cột trên nóc nhà, tường khắp khểnh nhấp nhô, nhà thờ ra thụt vào, đường đi lắt léo, cái nệm rượu của chùa bằng xi măng đắp bệt trông thẳng thì đầy rượu, trông nghiêng chỉ là mảnh bìa... đã thành một mảng tâm hồn Hà Nội hào hoa mà anh dũng, lam lũ mà kiên cường, đắm say mà dữ dội...

(Bàng Sơn – Thú ăn chơi của người Hà Nội)

c) Kết bài : Nêu nhận xét, cảm nghĩ của mình về đối tượng được tả.

Ví dụ : Kết bài của đề bài : Tà bà nội của em.

Tôi kính trọng và yêu quý bà rất nhiều. Tôi cũng biết bà rất yêu thương tôi. Nếu không, sao bà quan tâm, chăm sóc tôi nhiều đến thế ? Nhiều lúc, tôi cứ băn khoăn tự hỏi : "Không biết bà là người hay là bà tiên bước ra từ trong những câu chuyện cổ" – những câu chuyện bà thường kể cho tôi nghe mỗi tối khi bố mẹ tôi đi công tác vắng. "Cháu sẽ cố gắng rất nhiều để làm vui lòng bà, bà ơi !". Tôi vẫn thấm nhuần lòng mình như vậy.

III. CÁC DẠNG BÀI VĂN MIÊU TẢ THƯỜNG GẶP

1. Tả cảnh : bao gồm tả phong cảnh thiên nhiên (núi rừng, sông biển, ruộng đồng,...), tả cỏ cây, hoa lá, sự vật, tả cảnh sinh hoạt (đường phố, trường học, chợ Tết,...).

a) Đối với bài văn tả phong cảnh thiên nhiên cần nêu rõ vị trí của cảnh vật những nét đặc sắc của cảnh vật nhìn từ nhiều góc độ khác nhau (địa lí, lịch sử, văn hoá,...), vai trò, tác dụng của cảnh vật đối với cuộc sống của con người.

Độc đoạn văn : Tả cảnh Hồ Tây.

Hồ Tây, rộng trên 535 mẫu tây, một vòng hồ dài 17 cây số, một đời làm dân Hà Nội, Việt Nam, ta đã vòng chưa ?...

... Con hồ từng mang nhiều tên như nhà thơ có nhiều bút danh, vẫn là gương mặt giai nhân nghìn năm lung linh cho bao thế hệ dân thường cùng tao nhân mặc khách gửi lòng mình niềm yêu mến thân thương. Dâm Đàm – hồ mù sương, lúc nào cũng như tấm khăn voan choàng niếm bí ẩn của đôi mắt lá đào và đôi má lông tơ con gái ta thơ tưởng. Lãng Bạc – những con sóng trắng bạc dẫu dấy ư, dù hồ có bao giờ biết tháng năm tuổi tác. Con cáo trắng đào hang trong lòng hồ sâu từ một thước rưỡi đến hai ba thước mà thành tên Hồ Cáo, cho đến Đoàn Hồ, Tây Hồ, những cái tên như luyến tiếc, như dư ba thoáng cảnh, như kêu gọi lãng du cho đến bây giờ, ta gọi Hồ Tây dân dã...

Đường Thanh Niên quá quen thuộc với người Hà Nội, hoá chăng chỉ kém bờ Hồ Gươm đôi chút. Ta vào đến Quán Thánh nghe gió ru qua hàng muôm già cổ thụ mấy trăm năm, chiêm ngưỡng người thợ đúc tài năng đang ngồi thiền. Ông Trùm Trọng, người đúc nên pho tượng đồng đen trong đền. Thời gian phối phai, nhưng tài năng thì còn mãi, tâm linh cũng chẳng hư hao...

Lướt trên sóng nước trập trùng, ta ngắm gương hồ hình gần giống chiếc còng cua, chỗ ấy là bán đảo, có khu nghỉ mát sang trọng, có phủ Tây Hồ nơi Trạng Bùng gặp cô tiên mà thi ca ứng đối, tao phùng, cô tiên chính là chúa Liễu Hạnh, một Mẫu Việt Nam... Có những hoàng hôn đỏ lự, đứng trên đường Thanh Niên, mặt ta gặp mây trời sà xuống phía bờ kia, còn trên mặt sóng là những lá thoi thuyền lướt, đôi người nào bập bênh tâm sự, còn ai dong buồm cho chơi với một nỗi Trương Chi... Trước mặt là chùa Trấn Quốc, ngôi chùa tịch lặng gần mười thế kỉ với hàng cau như đội quân danh dự xếp hàng chào ngoài cổng, còn sân chùa có cây bồ đề tổng thống Ấn Độ tự tay mang trồng, đã toả bóng như an ủi chúng sinh...

... Xa Hồ Tây bao năm, người bạn phương trời có còn nghe lao xao sóng nước, con cá vàng Hồ Tây quẫy trắng, làn sương chiều êm dịu, những màu hoa quanh hồ tặng cái đẹp cho đời... Xin hãy về đây, xuân đã sang, Hồ Tây vẫn đợi vẫn mong người đấy.

(Băng Sơn – Thú ăn chơi của người Hà Nội)

Chú ý để thấy : Phong cảnh Hồ Tây, một thắng cảnh của thủ đô Hà Nội, qua con mắt và ngòi bút tài hoa của nhà văn Băng Sơn, đẹp như một "gương mặt giai nhân" (theo cách nói của nhà văn). Từ cái tên hồ đổi thay theo tháng năm lịch sử đến những địa danh gắn bó với hồ : đường Thanh Niên, đền Quán Thánh, chùa Trấn Quốc, phủ Tây Hồ được nhà văn miêu tả qua những góc nhìn lịch sử, văn hoá cùng với sự hiểu biết sâu sắc và vốn kiến thức phong phú. Sự kết hợp giữa miêu tả và biểu cảm đã góp phần không nhỏ tạo nên sức cuốn hút của đoạn văn.

b) Đối với bài văn tả cỏ cây, hoa lá, sự vật... cần nêu rõ được những đặc điểm của sự vật tả (hình dáng, kích thước, màu sắc, đường nét...) vẻ đẹp được nhìn từ những góc độ, thời điểm khác nhau (xa gần, sáng chiều, theo từng mùa...) công dụng, lợi ích đối với cuộc sống của con người.

Đọc đoạn văn : *Qua những mùa hoa*

Trên con đường từ nhà đến trường, tôi phải đi qua bờ Hồ Gươm. Lúc có bạn thì chuyện trò tíu tít, có khi đuổi nhau suốt dọc đường. Nhưng khi đi một mình, tôi thích ôm cặp vào ngực, nhìn lên các vòm cây, vừa đi vừa lẩm nhẩm ôn bài.

Vì thế, tôi thường là đứa phát hiện ra bông hoa gạo đầu tiên nở trên cây gạo trước đền Ngọc Sơn. Rồi bông nọ gọi bông kia, bông nọ ganh bông kia, chỉ vài hôm sau, cây gạo đã như một cây đuốc lớn cháy rừng rực giữa trời.

Nhưng khi lửa ở cây gạo sắp lụi thì nó lại "bén" sang những cây vông cạnh cầu Thê Húc. Rồi thì cả một bãi vông lại bùng lên, đỏ gay, đỏ gắt suốt cả tháng tư.

Đến tháng năm thì những cây phượng đón lấy lửa ấy, chạy tiếp cuộc chạy tiếp sức của các loài hoa trong thành phố, báo hiệu những ngày nghỉ hè thoải mái của chúng tôi sắp đến.

Nắng trời vừa bắt đầu gay gắt thì sắc hoa như muốn giảm đi độ chói chang của mình. Hoa phượng màu hồng pha da cam chứ không đỏ gắt như vông như gạo. Đến cái anh bằng lăng thì đã vừa hồng vừa tím. Sang đến anh hoa muồng thì đã ngả hẳn sang sắc vàng chanh.

Nhưng nói chung, đó toàn là những màu sắc rực rỡ như muốn phô hết ra ngoài. Mãi đến năm nay, khi đã lên lớp Năm, đã "người lớn" hơn một tí, tôi mới nhận ra hoa sấu, những chùm hoa nhỏ xíu, sắc chỉ hơi hoe vàng, chìm lẫn vào từng đợt lá non, lẫn với màu nắng dịu.

Đến khi các loài hoa rực rỡ như hoa gạo, vông, phượng, bằng lăng, muồng,... đã kéo quân qua bầu trời Hà Nội, cây sấu trước cửa nhà tôi mới lấp ló những

chùm quả xanh giòn. Rồi sau đó, quả chín, những quả chín vừa ngọt vừa chua, ngọt một cách e dè, khiêm tốn như tính tình hoa sầu vậy.

(Vân Long – Qua những mùa hoa, SGK Tiếng Việt 5, tập hai, trang 98)

Chú ý để thấy đặc điểm của từng loại hoa, nhất là màu sắc của chúng, được tả qua khoảng thời gian từ đầu cho tới cuối mùa hè. Để văn tả không khô khan, người viết nên đưa vào những nhận xét, cảm xúc của mình. Đó cũng là sự khác biệt giữa miêu tả và thuyết minh.

Đọc đoạn văn : **Bánh cốm, bánh xu xê**

Bánh cốm Hàng Than... Một thứ bánh ngon mà cũng không đắt, một thứ bánh gợi cho ta những kỉ niệm rất nhiều màu. Bánh cốm chính là thứ bánh cưới, trao đi đổi lại trong những ngày mùa thu, để chứng nhận cho cái sung sướng của cặp vợ chồng mới, và cái vui mừng của họ hàng. Vương vấn như quyển sách vàng, bọc lá chuối xanh buộc lạt đỏ ; cái dây lạt đỏ như sợi dây tơ hồng buộc chặt lấy những cái ái ân... Nhân đậu xanh giã nhuyễn, vương mấy sợi dừa, và đường thì ngọt đậm...

... Bánh cốm thường đi đôi với bánh xu xê. Cái tên kì khôi này ở đâu mà ra ? Thứ bột vàng và trong như hổ phách ấy, dẻo và quánh dưới hàm răng, là một thứ bánh rất ngon. Dù sao, cũng là một thứ bột trắng thần, vì nó để cho ta đoán thấy trước – để mà thêm thưởng – những cái ngon ngọt hơn ẩn nấu bên trong. Qua các màu vàng óng ánh ấy, màu trắng của sợi dừa và màu xanh nhạt của đậu thêm một sắc nóng ấm và thân mật. Tôi bao giờ cũng ưa thức ăn nào có một hình sắc đẹp dẽ : cái đẹp lúc trông ngắm giúp nhiều cho cái thưởng thức lúc ăn lắm.

(Thạch Lam – Hà Nội băm sáu phố phường)

Chú ý để thấy : Thạch Lam tả bánh mà đẹp như vẽ một bức tranh “có hình sắc đẹp dẽ” (hình dáng, đường nét, và nhất là màu sắc). Ông không chỉ tả bằng mắt mà còn gợi ra hương vị, cảm giác (ngọt đậm, dẻo và quánh, ấm nóng, thân mật...) làm cho người đọc thấy “thêm thưởng”.

c) Đối với bài văn tả cảnh sinh hoạt cần làm rõ được khung cảnh chung nơi diễn ra những hoạt động (thời gian, không gian, địa điểm...), lựa chọn những hình ảnh tiêu biểu, đặc sắc cho những hoạt động của người, vật (hình dáng, tư thế, những sự thay đổi, chuyển động...), sắp xếp theo trình tự thời gian (trước sau, bắt đầu, kết thúc...), không gian (xa gần, trong ngoài...).

Đọc đoạn văn : Cảnh làng quê một ngày đông

Bố tôi bảo chưa có mùa đông nào lạnh ghê gớm như năm nay. Quả thật, mấy ngày nay không gian chỉ toàn màu xám xịt. Gió cuốn thành từng luồng bàng bạc, cuốn theo bao nhiêu là đất, bụi và lá vụn đã queo quắt màu nâu xỉn. Con đường làng phía xa lấp ló trong sương mù. Thỉnh thoảng lại nghe có tiếng cành cây gãy rãng rắc.

Một cơn gió lùa qua khe cửa mang thêm cái lạnh giá khiến tôi rùng mình dù đã mặc áo ấm và đang ở trong nhà. Thường những đêm mùa đông, tôi nghe thấy nhiều tiếng động. Đó là tiếng giàn mướp xác xơ, cành quắt lại vỗ vào cọc, là tiếng chân người đi ngoài đường giẫm lên lá khô giòn tan, là tiếng tranh trên mái nhà bị gió khua chạm vào nhau ràn rạt, là tiếng đứa trẻ hàng xóm khóc vì lạnh. Tôi gọi đó là âm thanh mùa đông.

Đã hơn sáu giờ sáng, tôi lấy chiếc khăn len dài quấn quanh cổ và đi ra ngoài. Trời đã sáng hẳn nhưng vẫn chưa nhìn thấy ánh mặt trời. Hơi nước vẫn còn đọng trên các lá cây ướt lạnh. Vậy mà bố tôi đã đi ra đồng từ lúc nào. Tôi lấy thóc cho lũ gà ăn và bỏ thêm ít rơm khô vào ổ cho con gà mái ấp. Rồi tôi đi quét dọn sân và ngõ. Sau mấy phút lao động, tôi cảm thấy nóng người lên. Đứng ở ngõ mà nhìn ra xa, mới thấy được toàn cảnh làng quê tôi. Những mái nhà tranh ẩn dưới lũy tre xanh. Đôi mái nhà có dòng khói xanh lặng lẽ bay lên như cố xua đi những cơn gió lạnh. Phía xa là cánh đồng loáng thoáng đám xanh, đám nâu. Đám xanh là chỗ ương mạ còn đám nâu là mảnh ruộng đang chờ được cấy. Con đường từ làng ra đồng có rặng phi lao xanh, giờ ngả lượn theo chiều gió. Ngoài đồng giờ chắc lạnh và nhiều gió lắm. Tự nhiên, tôi thấy chán mùa đông vì cái lạnh của nó làm đôi chân bố tôi tím bầm mỗi khi bố ở đồng về.

(Theo Hướng dẫn tập làm văn lớp 6, Vũ Nho (chủ biên), trang 107)

Chú ý để thấy những quan sát chính xác và tinh tế của người viết : cảnh vật làng quê (những đám ruộng, con đường, làn khói trên những mái nhà...), những tiếng động trong đêm đông gió lạnh, cảm giác về cái lạnh, công việc hằng ngày của những người trong gia đình... tất cả đã được chọn lọc và trình bày theo một trình tự hợp lí, kết hợp với những cảm xúc chân thành.

Đọc đoạn văn : Tết trên một bản của người Hmông

Trên đầu núi, các nương ngô, nương lúa gặt xong, ngô lúa đã xếp yên đầy các nhà kho. Trẻ con đi hái bí đỏ, tình nghịch, đã đốt những lều canh nương để sưởi lửa. Ở Hồng Ngài người ta thành lệ cứ ăn Tết khi gặt hái vừa xong, không kể

ngày, tháng nào. Ăn Tết như thế cho kịp lúc mưa xuân xuống thì đi vỡ nương mới. Hồng Ngài năm ấy ăn Tết giữa lúc gió thổi vào cỏ gianh vàng tưng, gió và rét rất dữ dội.

Nhưng trong các làng Mèo Đỏ, những chiếc váy hoa đã đem ra phơi trên mòm đá xòe như con bướm sặc sỡ [...]. Đám trẻ đợi Tết, chơi quay, cười ầm trên sân chơi trước nhà. Ngoài đầu núi lấp ló đã có tiếng ai thổi sáo rủ bạn đi chơi. Mọi người nghe tiếng sáo vọng lại, thiết tha bồi hồi. Mọi người nhắm thắm bài hát của người đang thổi [...].

Tiếng chó sủa xa xa. Những đêm tình mùa xuân đã tới.

Ở mỗi đầu làng đều có một mòm đất phẳng làm cái sân chơi chung ngày Tết. Trai gái, trẻ con ra sân chơi ấy tụ tập đánh pao, đánh quay, thổi sáo, thổi khèn và nhảy.

(Tô Hoài – Vợ chồng A Phủ, SGK Ngữ văn 12, tập hai, trang 6)

Chú ý để thấy những chi tiết tả cảnh vật, tả những sinh hoạt mang đậm nét văn hóa của người dân Hmông trong ngày Tết (mang váy ra phơi, tụ tập đánh quay, đánh pao, thổi khèn, nhảy múa, thổi sáo rủ bạn tình...). Tất cả đã tạo nên không khí Tết ở một bản vùng cao của người dân tộc.

2. Tả người : bao gồm tả ngoại hình, hoạt động, tính cách, tâm trạng nhằm giúp cho người đọc hình dung được rõ ràng chân dung của đối tượng được tả (đối với học sinh cấp THCS đối tượng tả nên là những người gần gũi với cuộc sống của các em như ông bà, cha mẹ, những người thân trong gia đình, thầy cô giáo, bạn bè...), thấy được tình cảm của người viết với đối tượng được tả.

a) Tả ngoại hình : cần làm rõ được những chi tiết về hình dáng, mặt mũi, cách ăn mặc, đi đứng, nói năng.... của đối tượng. Qua đó cũng có thể ít nhiều thấy được tính cách của nhân vật.

Đọc đoạn văn sau : **Bà tôi**

Bà tôi ngồi cạnh tôi, chải đầu. Tóc bà đen và dày kì lạ, phủ kín cả hai vai, xoã xuống ngực, xuống đầu gối. Một tay kê nâng mở tóc lên và úm trên tay, bà đưa một cách khó khăn chiếc lược thưa bằng gỗ vào mở tóc dày.

Giọng bà trầm bổng, ngân nga như tiếng chuông. Nó khắc sâu vào trí nhớ tôi dễ dàng, và như những đoá hoa, cũng dịu dàng, rực rỡ, đầy nhựa sống. Khi bà mỉm cười, hai con ngươi đen sẫm nở ra, long lanh, dịu hiền khó tả, đôi mắt ánh lên những tia sáng ấm áp, tươi vui. Mặc dù trên đôi má ngăm ngăm đã có nhiều nếp nhăn, khuôn mặt của bà tôi hình như vẫn tươi trẻ.

(Mác-xim Go-rơ-ki – Bà tôi, SGK Tiếng Việt 5, tập một, trang 122, 123)

Chú ý để thấy : những chi tiết mà người viết lựa chọn để tả ngoại hình : mái tóc, giọng nói, đôi mắt, khuôn mặt được lựa chọn rất khéo gây ấn tượng đối với người đọc. Những tình cảm của người viết đối với bà được thể hiện qua những nhận xét đi kèm sau mỗi chi tiết được tả, và được thể hiện bằng những hình ảnh so sánh giàu sức biểu cảm.

Đọc đoạn văn sau : *Thầy hiệu trưởng*

Trường thị xã của chúng tôi có tám thầy giáo, kể cả thầy phụ giáo, nhỏ nhắn và không có râu, nom còn trẻ măng.

Còn thầy hiệu trưởng của chúng tôi thì người cao lớn, hói đầu, đeo kính gọng vàng, và có bộ râu hoa râm dài xuống tận ngực ; chiếc áo chèn lúc nào cũng cài khuy rất đúng đắn đến tận cằm và người ta trông là biết ngay thầy rất hiền đối với bọn trẻ. Mỗi khi học sinh bị gọi lên để nhắc nhở điều gì, run sợ bước vào văn phòng của thầy thì thầy không hề rầy la, thầy nắm lấy tay học trò, dịu dàng, khuyến khích ; giảng giải cho họ phải cư xử như thế nào ; và thường thường thì học sinh đều hối hận vì lỗi lầm của mình và hứa sẽ không mắc lại nữa. Cuối cùng thầy nói với họ, vẻ hiền hậu hết sức và giọng thuyết phục vô cùng, đến nổi ra khỏi phòng của thầy, học sinh đều rơm rớm nước mắt, và hổ thẹn hơn là bị phạt.

(Theo A-mi-xi – Những tấm lòng cao cả)

Chú ý để thấy : những chi tiết mà người viết lựa chọn để tả ngoại hình : ngoài hình dáng là cách ăn mặc : kính, áo chèn lúc nào cũng cài khuy... Qua đó, người đọc có thể thấy được tính cách của thầy hiệu trưởng : nghiêm trang, trịnh trọng nhưng rất hiền từ, nhân hậu.

b) Tả người khi đang hoạt động : cần làm rõ được những chi tiết về tư thế, động tác phù hợp với tính chất của công việc.

Đọc đoạn văn sau : *Vượt thác*

Dương Hương Thư đánh trống đứng sau lái co người phóng chiếc sào xuống lòng sông nghe một tiếng "soạc" ! Thép đã cắm vào sỏi ! Dương Hương ghì chặt trên đầu sào, lấy thế trụ lại, giúp cho chú Hai và thằng Cù Lao phóng sào xuống nước. Chiếc sào của Dương Hương dưới sức chống bị cong lại. Nước bị cản văng bọt tứ tung, thuyền vùng vằng cứ chực trượt xuống, quay đầu chạy về lại Hoà Phước.

Những động tác thả sào, rút sào rập ràng nhanh như cắt. Thuyền cố lấn lên. Dương Hương Thư như một pho tượng đồng đúc, các bắp thịt cuồn cuộn, hai hàm

răng cắn chặt, quai hàm bạnh ra, cặp mắt nảy lửa ghì trên ngọn sào giống như một hiệp sĩ của Trường Sơn oai linh hùng vĩ. Dượng Hương Thư đang vượt thác khác hẳn dượng Hương Thư ở nhà, nói năng nhỏ nhẹ, tính nết nhu mì, ai gọi cũng vâng vâng dạ dạ.

(Võ Quảng – *Vượt thác*, SGK Ngữ văn 6, tập hai, trang 38)

Chú ý để thấy những chi tiết miêu tả tư thế, hình dáng : *co người, trụ lại, hàm răng cắn chặt, quai hàm bạnh ra, cặp mắt nảy lửa...* những động tác : *ghì chặt, thả sào rút sào rập ràng...* kết hợp với những chi tiết tả chiếc sào, con thuyền, sóng nước... giúp người đọc thấy được công việc lao động nặng nhọc cũng như sự khéo léo, nhanh nhẹn của người vượt thác.

Đọc đoạn văn sau : *Người thợ rèn*

Ngồi xem anh Thận làm việc thật thích : có cái gì rất khoẻ rất say trong công việc của anh, sinh động và hấp dẫn lạ thường. Ngày đây, anh bắt lấy thời thép hồng như bắt lấy một con cá sống. Dưới những nhát búa hăm hở của anh, con cá lửa ấy vùng vẫy, quằn quại, giãy lên đành dạch. Những chiếc vảy của nó bắn ra tung toé thành những tia lửa sáng rực. Nó nghiêng răng ken két, nó cưỡng lại anh, nó không chịu khuất phục. Anh quặp lấy nó trong đôi kìm sắt dài, lại dúm dẫu nó vào giữa đống than hồng.

– Thôi nào ! – Anh bảo cậu thợ phụ.

Cậu thanh niên rướn người lên. Đôi ống bễ thở phì phò. Những chiếc lưỡi lửa liếm lên rực rỡ.

– Thôi ! – Anh nói.

Cậu thợ phụ trở tay lau mồ hôi đầm đìa trên khuôn mặt ửng hồng vì hơi nóng, trong khi anh Thận lại lôi con cá lửa ra, quật nó lên hòn đe và vừa hăm hăm quai búa choang choang vừa nói rõ to : "Này... Này... Này..."

Cuối cùng con cá lửa đành chịu thua. Nó nằm uõn dài giữa bụng ra trên đe mà chịu những nhát búa như trời giáng. Và tới lúc anh trở tay ném nó đánh xèo một tiếng vào cái chậu nước đục ngầu làm cho chậu nước bùng sôi lên sùng sục thì nó đã biến thành một chiếc lưỡi rựa vạm vỡ và duyên dáng. Anh Thận chỉ liếc nhìn nó một cái, như một kẻ chiến thắng. Và anh lại bắt đầu một cuộc chinh phục mới.

(Nguyễn Ngọc – *Người thợ rèn*, SGK Tiếng Việt 5, tập một, trang 123)

Chú ý để thấy những chi tiết miêu tả hoạt động của người thợ rèn, nhất là những động tác nhanh nhẹn và thành thạo : *bắt lấy thời thép...quặp lấy nó...quật*

nó lên...quai búa choang choang ; của người thợ phụ : rớt người lên kéo bể. Thỏi thép được so sánh như một con cá sống, con cá lửa..., được nhân hoá : vùng vẫy, quần quai, giãy lên, nghiêng răng ken két, nằm uốn dài, ngửa bụng ra trên đe... đã góp phần rất quan trọng trong việc làm nổi bật hình ảnh của người thợ rèn đang say mê trong công việc. Đoạn văn miêu tả sinh động, hấp dẫn.

c) Khó nhất khi tả người là tả tâm trạng. Tâm trạng ít khi được nói lên một cách trực tiếp mà thường được bộc lộ qua lời nói, qua hành động, qua những suy nghĩ của nhân vật. Tâm trạng cũng có thể được bộc lộ qua khung cảnh thiên nhiên, qua giọng điệu của người viết.

Đọc đoạn văn : *Tôi đi học*

Hằng năm cứ vào cuối thu, lá ngoài đường rụng nhiều và trên không có những đám mây bàng bạc, lòng tôi lại nao nức những kỉ niệm mơn man của buổi tựu trường.

Tôi quên thế nào được những cảm giác trong sáng ấy nảy nở trong lòng tôi như mấy cành hoa tươi mỉm cười giữa bầu trời quang đãng.

Những ý tưởng ấy tôi chưa lần nào ghi lên giấy, vì hồi ấy tôi không biết ghi và ngày nay tôi không nhớ hết. Nhưng mỗi lần thấy mấy em nhỏ rụt rè núp dưới nón mẹ lần đầu tiên đi đến trường, lòng tôi lại tưng bừng rộn rã. Buổi mai hôm ấy, một buổi mai đầy sương thu và gió lạnh, mẹ tôi âu yếm nắm tay tôi dẫn đi trên con đường làng dài và hẹp. Con đường này tôi đã quen đi lại lắm lần, nhưng lần này tự nhiên thấy lạ. Cảnh vật chung quanh tôi đều thay đổi, vì chính lòng tôi đang có sự thay đổi lớn : hôm nay tôi đi học.

(Thanh Tịnh – *Tôi đi học*, SGK Ngữ văn 8, tập một, trang 5)

Chú ý để thấy : tâm trạng của chú bé lần đầu tiên đến trường đi học đã được miêu tả qua khung cảnh thiên nhiên gợi lên rất nhiều bằng khuâng, xao xuyến : *cuối thu lá rụng nhiều, những đám mây bàng bạc, buổi sớm mai đầy sương thu và gió lạnh...* đó là không gian của những kỉ niệm. Tâm trạng cũng được bộc lộ trực tiếp qua những cảm xúc : *nao nức, mơn man, cảm giác trong sáng, tưng bừng rộn rã...* cảnh vật và lòng người như có sự hoà điệu cùng nhau.

Đọc đoạn văn : *Phá bom*

Quả bom nằm lạnh lùng trên một bụi cây khô, một đầu vùi xuống đất. Đầu này có vẽ hai vòng tròn màu vàng...

Tôi dùng xẻng nhỏ đào đất dưới quả bom. Đất rắn. Những hòn sỏi theo tay tôi bay ra hai bên. Thành thạo lưỡi xẻng chạm vào quả bom. Một tiếng động sắc đến gai người, cứa vào da thịt tôi. Tôi rùng mình và bỗng thấy tại sao mình làm quá chậm. Nhanh lên một tí ! Vỏ quả bom nóng. Một dấu hiệu chẳng lành. Hoặc là nóng từ bên trong quả bom. Hoặc là mặt trời nung nóng.

Chị Thao thổi còi. Như thế là đã hai mươi phút qua. Tôi cẩn thận bỏ gói thuốc mìn xuống cái lỗ đã đào, châm ngòi. Dây mìn dài, cong, mềm. Tôi khoá đất rồi chạy lại chỗ ẩn nấp của mình.

Hồi còi thứ hai của chị Thao. Tôi nép người vào bức tường đất, nhìn đồng hồ. Không có gió. Tim tôi cũng đập không rõ. Đường như vật duy nhất vẫn bình tĩnh, phớt lờ mọi biến động chung là chiếc kim đồng hồ. Nó chạy, sinh động và nhẹ nhàng, dè lên những con số vĩnh cửu. Còn đằng kia, lửa đang chui bên trong cái dây mìn, chui vào ruột quả bom...

(Lê Minh Khuê – *Những ngôi sao xa xôi*, SGK Ngữ văn 9, tập hai, trang 117)

Chú ý để thấy : tâm trạng hồi hộp, căng thẳng nhưng cũng rất bình tĩnh của người thanh niên xung phong khi đặt mìn phá bom được thể hiện qua những chi tiết miêu tả hành động : *đào đất dưới quả bom, cẩn thận bỏ gói thuốc mìn, nép người vào bức tường đất...* và nhất là những cảm giác : *tiếng động sắc đến gai người khi lưỡi xẻng chạm vào quả bom, độ nóng từ vỏ quả bom, nhịp tim đập không rõ, chiếc kim đồng hồ chạy...*

IV – SỰ SÁNG TẠO TRONG VĂN MIÊU TẢ

Sự sáng tạo trong văn miêu tả nằm ở khả năng quan sát chọn lựa những chi tiết làm nổi bật được đặc điểm của đối tượng tả ; sự sắp xếp các chi tiết như người hoạ sĩ tạo bố cục cho bức tranh ; trí tưởng tượng để hình dung rõ đối tượng tả, đưa ra được các nhận xét tinh tế ; sự chọn lựa các từ ngữ, hình ảnh, nhất là những từ ngữ, hình ảnh có khả năng gợi cảm để diễn tả được những cảm giác của người viết.

Đọc những đoạn văn sau và trả lời các câu hỏi.

Mùa thu ở quê

Ở quê tôi, mùa thu trời hình như cao hơn, trong hơn, xanh hơn và nhiều gió hơn. Gió thổi lồng lộng trên cánh đồng lúa có cảm giác trải rộng đến tận chân trời. Những đêm trăng sáng, bọn trẻ chúng tôi kéo nhau từng tốp đi thung thăng trên con đường có hai hàng xà cừ dẫn ra cánh đồng. Ánh trăng chảy tràn trên những

cánh cây ngọn cỏ, đổ xuống mặt đất như dát vàng dát bạc cho chúng tôi đi qua, Ngoài kia, đồng lúa xanh như huyền ảo hơn, quyến rũ hơn và khác lạ hơn. Cái đêm nước dưới ánh trăng lung linh, bí ẩn và lãng mạn hào phóng ban tặng những hương thơm và gió mát tuyệt vời cho những đôi thanh niên nam nữ ngồi tâm tình trò chuyện. Đêm về khuya, những vì sao trên bầu trời như đã thức mới mắt nên cũng đi ngủ bớt. Chỉ có trăng và gió. Trăng dường như sáng hơn và gió mang nhiều hương thơm hơn để ru người ta vào giấc ngủ êm đềm sâu lắng...

Mùa thu, bầu trời rực rỡ một màu xanh như ngọc, cánh đồng lúa đương thì đang ngả sang màu hung hung, rồi màu vàng rực. Một mùa gặt bội thu đang về với làng quê. Con đường đất trải đầy những sợi rơm vàng óng như tơ, những khoảng sân gạch vuông vẫn đã ấp đầy những thóc mới vàng như kén. Mùi rơm mới nồng nồng, ngai ngái theo vào cả trong giấc ngủ, hiện hữu trong giấc mơ tôi suốt thời thơ ấu. Nhớ làm sao những buổi sớm tinh mơ trở dậy, đón bát xôi nếp thơm phức còn bốc hơi nghi ngút từ bàn tay mẹ, cả nhà quây quần bên ngọn đèn dầu thật ấm cúng biết bao. Phải chăng đó là những khoảnh khắc vô giá của mỗi con người, khắc sâu vào miền kí ức để ta nhớ mãi không quên, cho dù cuộc sống đưa đẩy đến những chân trời góc biển nào.

(Theo Nguyễn Thị Hồng Vân – Phố xinh, làng xinh, trang 57)

1. Những cảnh vật gì đã được tả trong đoạn văn ?
2. Tìm những từ ngữ chỉ màu sắc, gợi cảm giác mà người viết đã dùng để tả những cảnh vật ấy ?
3. Thử tìm xem trình tự của những sự vật được tả liên kết với nhau theo trình tự nào ?

Bến dò Trà Cổ

Bến dò Trà Cổ. Hai bờ sông, hai kè đá sừng sững như hai vết hoang tàn của một chiếc cầu lớn. Mặt trăng xế mãi phương Đoài, chiếu xuống lòng sông hơi gợn sóng một dải lung linh như nắm tơ vàng ngâm lơ lửng. Xe ngừng lại, đỗ lù lù trên cánh đồng vắng, đợi con dò chập choạng bờ sang.

Bốn bề im lặng, chỉ nghe tiếng ánh trăng lơ dờ trôi dưới sông khuya và tiếng mái chèo vỗ nước của con dò lẻ. Dò sang đến giữa dòng thì mặt trăng còn cách chân trời hơn một thước, chiếu dài một vệt lên như vàng cháy, phảng phất giống một chữ J run rẩy chết giữa dòng sông, đang chơi vơi cố ngoi lên với lấy dấu chấm vàng là mảnh trăng treo lạnh lùng ở chân trời. Con dò lừ lừ nhập vào cái vòng ánh sáng vàng rực ấy.

Xe sửa soạn xuống phà. Phải nghe tiếng tốt và lạnh lẽo của xích sắt vừa vọt dưới sông lên bị kéo lê trên bờ đá khua lạch với tiếng máy chạy đều đều của chiếc xe nằm đợi giữa dòng không, rồi tiếng mở máy rề rề như người buồn ngủ, tiếng phanh rít lúc xe xuống phà ; phải trông thấy những bóng đen hành khách vội vàng hoạt động trong cái vòng ánh sáng vàng vọt của chiếc đèn pha ở tô chiếu yếu ớt trên mặt sông, phải hưởng tất cả những thú vị ấy, mới biết cái buồn của chuyến dò đêm, cái vội vã của kiếp sông hồ lận đận.

Chiếc phà lại buông ra giữa dòng. Người tài xế cần kiệem tắt máy đi thành ra chuyển phà sang âm thầm quá. Chỉ nghe thấy tiếng cây sào lớn chọc bì bõm xuống lòng sông đẩy chiếc phà lững lờ lướt đi và ghé vào một bến đá có một ngọn đèn còn thức leo lét trong túp lều canh.

(Theo Nguyễn Hiến Lê – Hương sắc trong vườn văn)

1. Tìm những từ ngữ, hình ảnh, người viết đã dùng để tả ánh trăng (trên trời, trên sông...). Hãy tưởng tượng và cố gắng diễn tả lại cảm nhận của em về ánh trăng chiếu trên mặt sông được miêu tả trong câu văn in đậm trên.

2. Tìm những từ ngữ miêu tả tiếng động trong đoạn văn. Tiếng động nào được nhận biết bằng thính giác ? Tiếng động nào được cảm nhận bằng các giác quan khác ? Dựa trên những liên tưởng nào mà người viết lại miêu tả tiếng động như vậy ?

B – DẠNG BÀI VĂN TẢ CẢNH

I – MỘT SỐ ĐỀ BÀI

1. Mùa đông, cảnh vật như cũng cố gắng tránh ngọn gió lạnh. Hãy tả lại cảnh nơi em ở trong một sớm mùa đông.
2. Tả bức tranh mùa hè ở làng quê (hoặc nơi em ở).
3. Tả một dòng sông quê em.
4. Qua những ấn tượng thu nhận được từ thực tế, phim ảnh, tranh vẽ, thơ văn,... em hãy hình dung để tả một dòng sông.
5. Tả cây phượng nở hoa trong sân trường.
6. Tả cây bàng mùa hè hoặc mùa đông.
7. Tả phiên chợ Tết. (Chợ hoa ngày Tết).
8. Tả một vườn cây hoặc vườn hoa trong thành phố.

9. Tả mảnh vườn ở làng quê.
10. Tả khu phố em một ngày đông bão.
11. Tả một ngày đẹp trời.
12. Tả cảnh đường phố ngập nước sau cơn mưa rào.
13. Tả cây đào, cây mai ngày Tết.
14. Tả sân trường buổi sớm, khi học sinh chưa đến trường.
15. Tả trường em.
16. Tả lễ chào cờ đầu tuần.
17. Tả một tiết học mà em nhớ mãi.
18. Tả bình minh hoặc hoàng hôn trên biển.
19. Tả một đêm trăng đẹp.
20. Tả một cảnh đẹp em đã từng đến.
21. Hãy tả một giờ tan tầm ở phố (xóm) em.
22. Tả con đường em đến trường.
23. Tả ngôi nhà thân yêu của em.
24. Tả cảnh có cây cầu, dòng sông và con đò.
25. Tả bầu trời và những cánh diều.
26. Tả đêm pháo hoa.

II – MỘT SỐ DÀN BÀI

Đề 1 : Tả cây bàng trong sân trường.

Mục đích, yêu cầu

– Tái hiện lại một cách sinh động hình dáng, màu sắc, những đặc điểm của cây bàng trong sân trường.

– Đề bài không giới hạn mùa nên có thể tả cây bàng bốn mùa hoặc một mùa nào đó mà em ấn tượng nhất.

– Cần chú ý cho thấy sự gắn bó giữa cây bàng với học sinh.

Dàn bài

Mở bài : Giới thiệu cây bàng.

– Sân trường rộng, rợp mát bóng cây,... thế nhưng, gắn bó nhất vẫn là cây bàng ở góc sân.

- Cây bàng không biết trồng từ bao giờ mà đã cao ngang tầng 4 khu nhà tầng.

Thân bài :

1. Tả cây bàng mùa thu :

- Cây um tùm lá, đủ màu : lá xanh thẫm, lá ngả vàng, có cái lá đỏ như màu đồng.
- Quả bàng vàng ruộm lúc liu trên cành, nấp giữa vòm lá ; có quả rụng lăn lóc trên mặt đất.
- Mới sau khai giảng, bài vở chưa nhiều, lũ học trò túm tụm dưới gốc cây.

2. Tả cây bàng mùa đông :

- Thân cây lộ rõ vẻ sần sùi ; những cái u trên thân trơ ra.
- Cành trơ trụi lá, gầy guộc, nâu xám.
- Vài cái lá đỏ còn sót lại vẫy vẫy trong gió.
- Học trò tránh rét, đến trường vào ngay lớp học, cây bàng buồn.

3. Tả cây bàng mùa xuân :

- Gió đông ấm dần, xuân về.
- Một sáng, trên cây lấm tấm những chồi non hồng như ngọn lửa.
- Bỗng một hai hôm sau, cả cây xoè nở những cái lá non tí xiu, mơn mớn.
- Rồi cả cây xanh mượt màu lá. Lũ học trò ngỡ ngàng.

4. Tả cây bàng mùa hè :

- Cây như cái ô khổng lồ, xanh um.
- Lá bàng xanh thẫm, dày ; hoa bàng trắng li ti.
- Bàng ra quả.
- Học trò về nghỉ hè.

Kết bài :

- Cây bàng là bạn của học sinh.
- Sân trường và cây bàng là hình ảnh đẹp của tuổi thơ.

Đề 2 : Tả đường phố giờ tan tầm.

Mục đích, yêu cầu

- Tái hiện cảnh tấp nập, đổi thay của đường phố giờ tan tầm.
- Tạo thói quen quan sát cho học sinh.
- Biết viết bài văn tả sinh hoạt.

Dàn bài

Mở bài :

- Tả những dấu hiệu sắp đến giờ tan tầm : đường phố đông dần.
- Các cửa hàng cuốn bạt che cửa....

Thân bài :

1. Tả bầu trời, nắng, gió, cây khi chiều về.
2. Tả lòng đường :
 - Xe cộ ngược xuôi đông nghịt.
 - Tả ngã tư đèn xanh đèn đỏ : chuyển động của dòng xe, những âm thanh.
 - Tả người trên xe.
 - Tả công an giữ trật tự, chỉ đường....
3. Tả trên vỉa hè :
 - Người đi bộ vội vã...
 - Những cửa hàng đã sáng ánh đèn, những công sở đóng cửa...

Kết bài :

- Cảnh tan tầm tấp nập, ồn ào đã quen.
- Đi xa lại nhớ cảnh chiều trên phố.

Đề 3 : Tả lễ chào cờ đầu tuần ở ngôi trường mến yêu của em.

Mục đích, yêu cầu

- Tái hiện cảnh lễ chào cờ đầu tuần ở ngôi trường em học một cách sinh động.
- Rèn khả năng quan sát hoạt động cho học sinh.
- Rèn kĩ năng viết bài tả cảnh sinh hoạt.

Dàn bài

Mở bài :

Giới thiệu trường và lễ chào cờ đầu tuần.

Thân bài :

1. Tả khung cảnh trường vào sáng thứ hai :
 - Cờ, mi-crô, đội nghi thức.
 - Học sinh đến sớm, đồng phục, khăn đỏ.

– Cảnh thiên nhiên.

2. Lễ chào cờ :

a) Hồi trống tập trung, học sinh xếp hàng.

Học sinh chỉnh đốn trang phục, chuẩn bị chào cờ.

b) Chào cờ :

– Tiếng trống, tiếng hò

– Tả cảnh học sinh chào cờ.

– Lá cờ từ từ bay lên đỉnh cột, tiếng hát quốc ca, đội ca vang lên.

– Tiếng hát quốc ca, đội ca vừa dứt, lá cờ đã đến đỉnh cột, lời hứa "Sẵn sàng" vang lên.

3. Thầy giáo nhận xét thi đua tuần qua, kế hoạch tuần tới.

Kết bài :

– Học sinh lên lớp.

– Suy nghĩ về lễ chào cờ đầu tuần.

Đề 4 : Tả một ngày đẹp trời.

Mục đích, yêu cầu

– Tái hiện sinh động một ngày đẹp trời.

– Đề bài không yêu cầu tả ngày đẹp trời của mùa nào nên có thể tự lựa chọn.

– Cần chọn thứ tự miêu tả cho hợp lí.

Dàn bài

Mở bài :

Giới thiệu cảnh định tả : ngày đẹp trời của mùa nào, cảnh nơi nào ?

Thân bài :

1. Tả bầu trời : nắng, gió, màu trời,....

2. Tả cây cối.

3. Tả hồ nước, con đường,....

4. Tả người.

Kết bài :

– Nêu tâm trạng con người trước cảnh thiên nhiên đẹp.

Đề 5 : Tả mảnh vườn.

Mục đích, yêu cầu

- Gọi tả những vẻ đẹp của mảnh vườn, gọi được tình yêu thiên nhiên của con người.
- Biết thể hiện cách quan sát tinh tế khi ngắm cảnh.

Dàn bài

Mở bài : Giới thiệu về khu vườn ở quê.

Thân bài :

1. Miêu tả bầu trời

– Ánh nắng vàng

– Mây

2. Miêu tả cụ thể khu vườn

a) Cây đủ để trồng trước cửa.

b) Mấy chậu cây xương rồng.

c) Cây mít, cây nhãn, cây ổi, cây cau vua,...

d) Bụi chuối ở góc vườn.

e) Hoa giấy, các giò phong lan, khóm hoa hồng,...

g) Luống rau, lồng sáo, chuồng gà,...

h) Cái ao sau nhà.

Kết bài : Nêu cảm nghĩ của em đối với mảnh vườn.

III – MỘT SỐ BÀI LÀM CỦA HỌC SINH

Đề 40 : Tả một khu vườn vào buổi sáng đẹp trời.

Bài làm 1

Tôi vẫn nhớ mãi lần đầu tiên về quê. Lúc đó tôi sáu tuổi. Trên đường đi, mọi thứ thật mới mẻ làm sao. Khi xe đi trên đường làng, các khóm tre xanh rờn ôm lấy mái đình, mái chùa. Khi xe đỗ, mấy đứa em họ tôi từ trong làng chạy ùa ra. Đám trẻ dẫn mọi người vào nhà. Nhà ông bà không rộng nhưng lại sáng sủa, ấm cúng. Chào ông bà và thắp hương các cụ xong, tôi theo mấy đứa trẻ ra vườn nhà ông bà.

Ánh nắng vàng rực rỡ trùm lên khu vườn. Mây trôi lững lờ. Những vầng mây đó không đủ để che bớt cái nắng chói chang của ngày hè. Gió thổi nhẹ nhẹ. Khu vườn không rộng nhưng trồng nhiều loại cây, nhiều nhất là cây ăn quả. Mấy đứa em tôi bảo, ông yêu cây lắm, thấy cây nào lạ cũng đem về trồng.

Trong vườn, xanh nhất là cây dứa dẻ. Cây mọc thành bụi rậm, cao lút đầu tre con chúng tôi. Những chiếc lá cây màu xanh khoẻ khoắn, mình lá rất cứng, dày đều, cạnh lá trơn láng. Trong tán lá xanh rậm rạp ấy nở nhiều chùm hoa. Năm cánh hoa dứa dẻ màu vàng nhạt, không phải vàng chanh, vàng nghệ, mà là màu vàng của đất. Những cánh hoa rất dày, dày một cách bất thường như được nặn bởi bàn tay khéo léo của những người làm tò he. Hoa không sắc nhưng đầy hương. Dọc hàng rào là những khóm xương rồng cảnh, hoa đủ màu sắc. Góc vườn là cây mít to, sai trĩu quả. Thân cây nâu, có chỗ còn đồng nhựa trắng chảy ra. Cành mít đan xen, lá to như bàn tay người lớn. Từng quả mít nhỏ nằm chen chúc nhau. Hương mít thoang thoảng thật quyến rũ. Đến khi mít chín, quả xanh thẫm. Bên cạnh đó là bụi chuối. Máy cây chuối mẹ, chuối con đứng quây quần ở góc vườn. Lá chuối to, xòe ra bốn phía, lá non cuộn tròn, dựng đứng lên như cuộn giấy. Lá chuối bóng láng, xanh tươi. Giàn hoa giấy vẫn vít leo trên hiên nhà. Hoa màu đỏ thẫm, lá xanh tươi. Cạnh hàng rào là một bụi hoa hồng đỏ thẫm. Hoa hồng đỏ rực rỡ như muốn ganh đua với sắc đỏ chói chang của ánh mặt trời. Ong bay vòng quanh để lấy phấn hoa và lấy mật. Các chú bướm xanh, bướm trắng bay quanh trên các bông hoa. Máy giò phong lan rực rỡ được treo trên hàng rào. Hoa phong lan mọc thành từng chùm mềm mại, có phong lan vàng như màu vàng của ánh nắng rực rỡ. Có cành lại trắng muốt, màu trắng của những làn mây. Giữa vườn là một cây nhãn xanh tốt. Hoa nhãn không thơm bằng hoa lan, hoa huệ nhưng tôi cảm nhận được cái mùi thơm phảng phất dịu nhẹ đó. Gần đó là cây ổi. Quả ổi tròn, to mọc thành từng chùm. Kế tiếp đó là mấy cây cau cao ngất ngưỡng, thân thẳng đứng. Ông tôi còn trồng rất nhiều loại rau. Luống rau xanh được chia ra hai góc : một góc trồng để bán, một góc để ăn hằng ngày. Những cây rau dầy lá xanh muốt. Những cây mùng tơi xoắn, ngọn nhô lên như những chiếc vòi voi bé xíu. Trong vườn, có vài đàn chim sẻ sà xuống ríu rít. Góc vườn phía sau là chỗ nuôi gà. Có gà mái mơ thấy mỗi kêu "tục tục" gọi đàn con lại. Máy chú gà con ríu rít chạy lại, tranh nhau mổ. Khi thấy chúng tôi, đám gà con hốt hoảng chạy về núp dưới cánh mẹ. Gà mẹ xù lông, kêu "quác quát" có ý bảo chúng tôi đi. Trên cành cây treo mấy lồng sáo. Con sáo lông đen muốt, mỏ vàng, chân chì lạnh lợi trong chiếc lồng bằng nan tre. Máy đứa nó bảo, con sáo này khôn lắm, bắt chước tiếng người tốt lắm. Cạnh vườn là ao cá. Trong ao, ông thả cá quả, cá rô, cá chép.... Thế mà tôi câu cả buổi mà chẳng thấy con nào cắn câu. Chị em tôi tha thẩn trong vườn, trò chuyện ríu rít. Nào là chuyện học hành, chuyện ở lớp, đủ thứ chuyện....

Đã hơn năm giờ chiều, tôi sắp phải về Hà Nội. Khi về, ông bà lại đem quà quê. Nào nếp, nào lạc, gói cho mẹ tôi mỗi thứ một chút để cảm về. Mẹ tôi từ chối thế nào cũng không được. Tôi thích lũ trẻ con dễ gần, thích con đường quê vắng vẻ và đặc biệt là khu vườn nhà ông. Tôi ước mong sao trên thành phố cũng có nhiều khu vườn đẹp như khu vườn nhà ông tôi.

Phan Mĩ Trang
(Trường THCS Ngô Sĩ Liên)

Bài làm 2

Reng reng ! Tiếng chuông đồng hồ báo thức kêu lên. Như thường lệ, tôi tắt chuông và dậy ngay sau khi tiếng chuông dứt. Nhưng riêng hôm nay, tôi lại muốn nằm thêm một chút và nhìn ra ngoài cửa sổ phía bên dưới nơi mà có khu vườn nhỏ của nhà hàng xóm.

Từ trên nhìn xuống, khu vườn gần như chỉ toàn một màu xanh. Trời xanh, mây xanh, cỏ xanh. Vườn tràn ngập một màu xanh. Bầu trời sáng sớm xanh trong vắt. Ông mặt trời lấp ló sau những gợn mây làm chúng hồng lên. Thảm cỏ trong vườn mơn mớn nhờ được chủ vườn cắt tỉa thường xuyên.

Trong vườn có rất nhiều cây. Cây cam có cành lá xum xuê, quả vàng óng như những chiếc đèn lồng treo lủng lẳng trên cây. Cây chuối tàu lá xanh, thân cũng xanh, mang buồng chuối đến chục nải cũng xanh, lốm đốm vài quả chín rất hấp dẫn. Cây bưởi cành nhỏ chúc xuống, những quả bưởi to, tròn xanh mướt như "những đứa con đầu tròn, trọc lóc" mà nhà thơ Trần Đăng Khoa từng so sánh.

Các cây ăn quả tràn đầy sắc xanh như thế còn những khóm hoa thì rực rỡ sắc màu. Hoa cúc vàng rực như nắng làm nổi bật cả một góc vườn và ấm lên cả không gian xung quanh. Hoa đào cũng đua nhau khoe sắc áo hồng mới. Còn hoa hồng thì màu sắc cũng rất phong phú, hồng nhung, hồng đỏ, hồng trắng, hồng vàng, hồng cam tranh nhau khoe sắc, tỏa hương. Nhưng hoa hồng không được trồng theo khóm mà chúng được trồng xung quanh vườn.

Vui nhất là lũ chim. Chim vàng anh, chim chích choè, chim sẻ, chim sơn ca, chim sáo.... chúng bay khắp vườn, trò chuyện với nhau, hát cho nhau nghe, đùa với nhau hay thậm chí còn trêu nhau, nhộn nhịp kinh khủng, còn đàn bướm thì nhẹ nhàng vờn quanh những khóm hoa.

Khu vườn đẹp quá ! Tôi ước mơ rằng sau này nhà tôi cũng có một khu vườn đẹp như thế.

Nguyễn Kiều Trang
(Trường THCS Ngô Sĩ Liên)

Bài làm 3

Những câu hát buổi sáng ngân lên báo hiệu một ngày mới đã thực sự bắt đầu ! Nhân dịp nghỉ hè tôi được về quê thăm ngoại và được thưởng thức một buổi bình minh rực rỡ và tràn đầy sức sống trong khu vườn nhỏ thân yêu của ngoại tôi !

Sớm, tiết trời còn se lạnh. Gió thoảng, khẽ lay động cành lá để lộ những giọt sương mai trắng muốt của một buổi sớm tinh khôi. Cả xóm làng bỗng bồng bênh trong một biển sương sớm. Về phía đông, mặt trời e thẹn, ửng hồng sau hàng bạch đàn và thả muôn ngàn tia nắng lấp lánh xuống mặt đất. Trên trời, những đám mây đang nhẹ nhàng trôi với các sắc màu kì ảo.

Gió mơn man nhẹ nhàng đủ sức cho vạn vật cảm nhận được hương vị của một buổi sáng đẹp trời. Năng ban tặng sức sống ngày mới và cỏ cây nghiêng mình uống nắng trời. Cuối vườn, những quả cam khoác chiếc áo vàng như mật, căng tròn, mọng nước. Mấy bé na mở mắt tròn xoe đã dậy từ khi nào. Những trái sầu riêng, đu đủ chín thơm phức cả góc vườn, quyến rũ ong bướm bằng mùi thơm nồng nàn của chính nó. Các chị hồng duyên dáng ngát hương dịu dàng nhưng đủ sức đánh thức vạn vật. Mấy chú chim non trốn trong vòm lá um tùm đã tung đôi cánh bay vào khoảng trời bao la. Cả vườn cây hoa trái tự hào vì đã mang sức sống ngọt lành của mình dâng tặng con người !

Không khí của một buổi sáng sớm như một bài ca rộn rã, tươi vui ! Tôi ưỡn lồng ngực, dang đôi tay và cảm nhận cái không khí trong lành mà có lẽ ở thành thị sẽ chẳng có được ! Có bao giờ, bạn thử lắng nghe ?... Hãy lắng nghe... Để cảm thấy tiếng chim hót líu lo ! Những con tu hú cất tiếng kêu báo hiệu một mùa vải chín vào ngày chớm hè. Trên sân, mấy chú chim sẽ nhảy nhót đùa giỡn với nắng.

Ở góc vườn, ngoại tôi treo mấy cái chậu phong lan tím. Màu tím tao nhã ấy đã thu hút nào những anh ong, chị bướm. Tiếng kêu của chúng cứ vi vu nhưng nghe quen lại cảm thấy thích thú ! Những đàn bướm trắng, cánh mỏng bay rập rờn trong gió. Cảnh tượng ấy thật đẹp, trông xa như những cánh hoa bay lả tả trong gió. Đường như vào lúc này, tôi mới cảm nhận được hương thơm của bông hoa nhài. Nhài trắng muốt, tinh khiết nhưng lại có mùi thơm hăng hắc, nồng nàn... Chắc bởi thế mà tôi yêu hoa nhài !

Trên những cành lá vẫn còn đọng những giọt sương. Những giọt sương trắng tinh khiết, trong suốt như những viên pha lê lấp lánh làm cho cành lá càng thêm phần bóng mượt. Những chú ve ca lên bài ca hát chào hè, tiếng ong, tiếng bướm vi vu, hoà quyện vào nhau trở thành một bài hợp xướng rộn rã !

Năng bắt đầu chói chang hơn, những chú chim đã bay từ lúc nào. Cả khu vườn như khoác lên một chiếc áo sặc sỡ, tràn đầy hương thơm mùa hạ ! Có lẽ một buổi sáng sớm đã kết thúc bằng một bài hợp xướng tươi vui của những chú ve :

"Ve... Ve... Ve... Hè về !"

Không khí của một buổi sớm đã đánh thức vạn vật làm lòng tôi khoan khoái, tràn đầy sức sống để bắt đầu một ngày mới tuyệt vời !

Trần Thu Thủy

(Trường THCS Nguyễn Trường Tộ)

Đề 41 : *Tả cây đào hoặc cây quất trong dịp Tết.*

Bài làm 1

Cứ mỗi dịp Tết đến xuân về, chợ hoa lại nô nức, náo nhiệt những người đi mua sắm cây hoa, cây quất. Khắp một vùng bạt ngàn những cành đào, cành mai được chở từ khắp nơi về để bán. Giữa một rừng hoa như vậy, mẹ tôi cũng chọn được một cành đào phai đẹp nhất cho nhà tôi.

Vì là đào rừng nên nó rất lớn và có dáng vẻ tự nhiên, sinh động hơn bất kì cành đào nào trồng ở vườn dưới xuôi. Từ một cành chính rất to, các cành con mọc ra chi chít xung quanh. Cành nào cũng uốn cong một vẻ mềm mại, uyển chuyển. Nó không chỉ nhiều nụ mà còn vô vàn lộc xanh mơn mẫm. Một vài chiếc lá xanh mọc ở đầu cành non, điểm xuyết những bông hoa màu hồng nhạt. Đó mới là cành đào những ngày gần Tết.

Đến 30 Tết, hoa đào bắt đầu nở. Những nụ hoa trước kia giờ là những bông hoa rực rỡ. Các cánh hoa mỏng manh màu hồng xoè ra thật mảnh mai, nhẹ nhàng. Ngay giữa bông là nhị vàng rung rinh. Mỗi khi hoa lay động, những hạt phấn vàng nhỏ li ti bay khắp nơi. Những cánh hoa mỏng manh đến nỗi chỉ cần cành hơi rung là chúng lập tức rơi xuống đất thật vội vã, không chút do dự. Không chỉ hoa mà lá cũng mọc đầy. Từng chiếc lá nhỏ đậm một màu xanh man mát, làm bừng sáng góc nhà. Những chiếc lá đó kết thành chùm mọc ở đầu cành, cạnh những bông hoa gần chồi nách. Nhưng hoa vẫn còn thưa thớt, chưa phải là đã nở hết.

Đến độ mừng một, mừng hai Tết, hoa mới nở tràn trên cành. Cành nào cũng có hoa, có lá. Không khí xuân sang bừng trên cành đào. Hơi ấm mùa xuân phả vào những bông hoa làm chúng thêm phần rực rỡ, lá thêm phần xanh tươi. Cành đào đã trút bỏ lớp áo cũ với những lộc non còn e ấp, thay vào đó là bộ áo mới với muôn vàn hoa xinh nở tung bừng. Vẫn dáng đứng mềm mại, tự nhiên đó, cành đào giờ

dây đã trở thành nét đẹp duyên dáng của ngày Tết. Nó đưa ta đến với thiên nhiên, với một mùa xuân vui vẻ, hạnh phúc. Nó làm ta cảm thấy được sự êm dịu của những hạt mưa ngoài trời, những cơn gió lành lạnh thật dễ thương của mùa xuân đích thực.

Rồi hoa bắt đầu rụng dần. Từng cánh hoa nhẹ rơi xuống nền nhà. Chỉ loáng thoáng một vài bông xinh xinh nở muộn như muốn níu giữ lại chút không khí Tết. Cành đào lúc này tuy không tràn đầy sức sống nhưng vẫn có vẻ đẹp thanh thoát, dịu dàng. Nó cố khoe nốt vẻ đẹp cuối cùng trước khi hoa rụng hết. Với vẻ đẹp còn giữ được, cành đào đó vẫn nằm một góc trong căn nhà tôi. Nó vẫn là sứ giả của mùa xuân, đem đến cho gia đình tôi không khí và nét đẹp ngày Tết. Hình ảnh một cây đào to lớn, sần sùi nằm ở gần cầu thang đã trở thành thân quen với tôi và mọi người trong nhà.

Sẽ còn lại nỗi trống vắng băng khuâng khi những ngày Tết thật sự qua đi mà cành đào còn ở đó...

Nguyễn Hoàng Thuỳ Linh

(Trường THPT Giảng Võ)

Bài làm 2

Vậy là một cái Tết nữa sắp đến rồi. Ai nấy đều tất bật dọn dẹp nhà cửa cho gọn gàng sạch sẽ và chuẩn bị sắm Tết. Gia đình tôi, mỗi khi Tết đến lại quây quần cùng nhau gói bánh chưng. Bố tôi luôn được cả nhà "tín nhiệm" giao nhiệm vụ mua đào. Mọi năm, bố tôi thường mang về một cành đào Sơn La hay đào phai Nhật Tân nhưng sao năm nay, hôm 29 Tết vừa rồi, bố lại khệ nệ bê về một cây quất.

Bố cẩn thận để cây quất vào chậu sứ trắng, ngay sát bộ tràng kỉ. Sau đó, bố phủ kín những chiếc rễ ngoằn ngoèo bằng một lớp đất. Mỗi cây quất được người trồng uốn tạo những hình dáng khác nhau, tạo nên nét đặc trưng riêng biệt của cây. Người trồng quất gọi đó là tạo "thế" cho cây. Những thế cây thường là "phụ phụ, tam đa, tứ quý,..." nhưng cây quất nhà tôi lại có thế "ngũ phúc", tức là có một cành ở trên và bốn cành ở dưới.

Gốc cây sần sùi, màu nâu sẫm. Nhìn kĩ tôi mới phát hiện ra đôi chỗ gốc nổi lên những cái bướu nhỏ. Cành quất tỏa ra các phía, có khi lại vươn lên trên hoặc đan chéo vào nhau. Càng cao lên trên, cành quất càng nhỏ và màu nâu cũng dần nhạt theo. Lá cây nhỏ, dày. Chạm tay vào, tôi có cảm giác lá rất mịn. Mặt trên lá màu xanh thẫm, nhìn không rõ những đường gân. Mặt dưới lá màu xanh nhạt hơn. Đầu cành, dứng vào độ xuân sang, từng chiếc lá non nhỏ – mà ta gọi là "lộc" – hé mở, e ấp nhìn trời đất bao la. Lộc cây xanh mướt, đầy sức sống như chúc mừng gia

chủ một năm mới sức khoẻ, bằng an và thành đạt. Quả quất chín to, tròn đều, vỏ căng bóng trông như những chiếc đèn lồng bé xiu của Tết Trung thu. Các quả quất chưa chín thì nhỏ hơn, màu xanh sẫm, trên vỏ vẫn lấm tấm những chấm li ti màu cam. Sau tận mấy lớp lá xanh, từng bông hoa trắng muốt như hoa chanh lấp ló, nhẹ nhẹ dung đưa. Hoa có năm cánh, nhụy vàng, hương thơm man mát, rất dễ chịu. Cánh hoa mỏng manh, nhẹ nhàng như cánh bướm.

Tôi cùng em gái vui vẻ, lon ton chạy khắp phòng khách, trang trí cây quất sao cho thật đẹp. Tôi viết những lời chúc Tết vào bưu thiếp và gài lên cây quất. Dưới ánh đèn vàng của phòng khách, trông cây quất giống cây thông Nô-en rực rỡ và lung linh sắc màu. Mẹ tôi khen cây quất vừa có dáng đẹp lại vừa hội tụ được cả "tứ quý" – có quả xanh, quả chín, hoa, lộc.

Sau một mùa đông dài lạnh giá, cây khô lá vàng, cùng với các loại cây khác, quất bùng lên đâm chồi nảy lộc ra hoa kết trái để đón chào một mùa xuân tươi đẹp và những ngày Tết cổ truyền của dân tộc. Những cây đào, mai, quất không chỉ tô điểm cho căn nhà mà còn mang đến những lời chúc tốt đẹp, may mắn cho mỗi gia đình trong dịp xuân sang.

Vũ Hà Vi
(Trường THCS Tây Sơn)

Đề 42 : *Tả dòng sông quê em.*

Bài làm

Quê tôi có dòng sông Hồng chảy qua. Nơi đây đã chôn dấu không biết bao nhiêu kỉ niệm của tôi thời bé dại. Đến khi lớn khôn, tôi vẫn chẳng thể nào quên được người bạn hùng vĩ ấy.

Từ trên cao nhìn xuống, dòng sông như một dải lụa đào vắt ngang đồng bằng Bắc Bộ. Nước sông đỏ như màu gạch non. Hai bên bờ, những bãi mía, nương dâu xanh mướt một màu. Bình thường, dòng sông luôn hiền hoà và lặng lẽ. Chính dòng sông ấy đã nuôi sống cả nhà tôi. Mẹ tôi là người lái đò trên sông đã bao năm mới cảm nhận được con sông, hiểu nó như người bạn. Nhà thơ Tế Hanh có viết :

*Quê hương tôi có con sông xanh biếc
Nước gương trong soi tóc những hàng tre*

Con sông của Tế Hanh thật là đẹp, nên thơ. Chính vì vậy mà nhà thơ rất yêu nó. Sông Hồng lại có một vẻ đẹp khác. Chúng tôi coi nó như một người bạn để chia sẻ. Nhớ những buổi tắm sông, thấy vị phù sa mằn mặn, mát nồng, chúng tôi

lại càng yêu sông hơn, cứ muốn vùng vẫy mãi trong làn nước mát. Sông Hồng đẹp lắm ! Cùng một ngày, mà nó có đến ba màu khác nhau. Những màu sắc rất thật của thiên nhiên mà con người khó có thể tạo ra được. Buổi sáng nhờ mặt trời thân thiện chiếu vàng, dòng sông như được khoác thêm một chiếc áo choàng lung linh, dát bạc lên trên lớp áo đỏ gạch. Trưa đến, những hạt nắng thi nhau xuống tắm làm cho con sông ánh lên màu nắng vàng hoe. Chiều về, khi ánh mặt trời dần dần dịu lại, sông lại trở về lớp áo giản dị thường ngày, là nơi để trẻ con vui đùa, các bà mẹ vừa nói chuyện vừa giặt quần áo, cảnh sinh hoạt tấp nập, đông vui, thỉnh thoảng xen lẫn tiếng cười khanh khách của lũ trẻ. Buổi tối bên sông, tôi thường rủ các bạn thả đèn hoa. Dòng sông lúc này được ánh trăng chiếu vào, rực rỡ, lung linh kì ảo như khoác chiếc áo vàng lóng lánh. Chúng tôi chạy đến bờ sông, thả những chiếc đèn bằng giấy màu xuống. Đẹp quá ! Sáng quá !

Sông Hồng thơ mộng là vậy nhưng khi mùa lũ lụt đến, nó thay đổi hẳn. Tôi còn nhớ như in cái lần ấy, khi tôi chạy ra vui đùa với con sông mà không biết mùa lũ đã tới. Tôi bỗng thấy nước sông sôi sùng sục, tung bọt đỏ ngầu, giận dữ cuộn cuộn chảy. Tôi sợ hãi chạy về hỏi mẹ : "Mẹ ơi ! Con sông bị phù phép rồi mẹ ạ ! Nó hung dữ lắm, khắc hẳn mọi ngày !".

Mẹ cười, xoa đầu tôi, nói rằng :

– Không phải đâu ! Đó là lũ lụt ! Khi mùa lũ hết, con sông sẽ hiền hoà như xưa.

Tôi đã hiểu rằng đó là hiện tượng thiên nhiên mà con sông lớn nào cũng có. Ngày ngày trôi qua, mùa lũ khép lại, con sông lại trở về như xưa, dòng nước phù sa di tưới tẩm cho bao miệt vườn cây trái. Tôi không còn sợ mỗi khi con sông "thay đổi" nữa, mà tôi cảm thấy tự hào vì đó là nét hùng vĩ của con sông quê tôi.

Cho đến bây giờ, sông vẫn là người bạn vô cùng thân thiết của tôi. Sông gắn bó với tuổi thơ tôi và cả khi tôi trưởng thành. Mỗi lần về thăm quê, tôi lại cùng bọn trẻ thả đèn giấy trôi sông. Mặt sông lại ánh lên như chào mừng tôi trở về với mảnh đất quê hương yêu dấu.

Nguyễn Hồng Nhung
(Trường THCS Hoài Đức)

Đề 43 : Tả cảnh quê hương em đang đổi mới.

Bài làm

Con người chúng ta, ai cũng có một quê hương. Tôi cũng vậy. Quê hương đã dạy tôi cách gọi "Mẹ" và chính mảnh đất yêu thương ấy cũng là mẹ tôi. Cùng với

đồng thời gian đang trôi không ngừng nghỉ, quê hương tôi cũng đang có sự đổi mới vượt bậc.

Sau một thời gian xa cách, quê hương tôi đã thay đổi rất nhiều, nào từ con đường đất đỏ năm xưa : gồ ghề, lóc xóc giờ đây đã là đồng lúa thơm ngào ngạt như dòng sữa mẹ, một bên là con sông trong veo có thể soi rõ từng hạt cát, hạt phù sa dưới đáy. Con đường diêm ả như đang đi trên lụa vậy. Xe cộ cứ đi bon bon mà chẳng còn sợ "ngã" như ngày xưa. Lúc nào về quê, tôi cũng rủ cái Tầy đi ra ngoài vườn chơi. Nhà tôi có cái vườn rất đẹp và cái ao nông lắm, cá bơi tung tâng và có cây khế với bao nhiêu quả chín mọng. Tầy là em tôi, nó sống ở đây nên thuộc như lòng bàn tay nơi này vậy. Tôi hớn hờ ra chơi bờ ao, "Ồi ! Cái ao đâu rồi ?". Tôi gắng hỏi mãi mà Tầy chỉ gãi đầu gãi tai. Tôi hỏi lại lần nữa, nó trả lời :

- Người ta đã mua nó xây khách sạn rồi !

Giờ đây tôi mới để ý một điều : Quê hương tôi mới có thêm nhiều khách sạn, chắc là ở quê tôi, ngành du lịch đã rất phát triển. Tôi cũng mừng thầm vì điều đó nhưng... cái ao nông... với từng đàn cá bơi lượn ấy... là cả tuổi thơ tôi. Tôi cũng rất buồn...

Đi trên đường đến nhà có bác chào hỏi tôi mới để ý : Trạm y tế xã đã mở cửa lại để tiêm phòng, chữa bệnh cho dân làng, cái tường "lốm chốm" được sơn lại, hàng ghế chờ bằng sắt đã hoen gỉ nay đã được thay bằng ghế nhựa cứng ngồi rất thoải mái. Ngôi trường trong làng đã xây thêm nhiều lớp học hơn, lớp nào cũng có quạt mát, đèn sáng, bàn ghế mới sạch, đẹp. Mọi thứ đều rất hiện đại. Tuy vậy các lễ hội dân gian vẫn diễn ra thường xuyên và có cả phát thanh viên tuyên truyền, loa đi khắp xóm thông báo về ngày hội : "Loa... loa... sắp có hội Gò, xin quý ông, quý bà và mọi người cùng đến tham dự...".

Đó là sự thay đổi lớn về vật chất ở quê tôi.

Quê hương tôi không chỉ thay đổi về vật chất mà còn có thay đổi về cách giao tiếp, nếp sống. Các cô gái ăn mặc chẳng khác gì các cô ở thành phố, cũng quần bò cạp trễ, áo ba lỗ, áo ren,... Con trai con gái nhiều người nhuộm tóc, có anh để đầu đinh rất ngầu. Xe máy chạy về về khắp làng. Tết đến, trẻ con chạy lon ton đi mọi nhà nhận lì xì, mọi người vui vẻ qua nhà nhau chúc Tết. Tiếng chúc nào : "An khang thịnh vượng, phát tài, phát lộc..." vang lên khắp xóm. Không chỉ riêng Tết mà ngày nào cũng vậy. Chốc chốc cậu hàng xóm chạy sang :

- Bà ơi, cho cháu xin củ hành với ít lá chanh được không ạ ?

Cậu cu nhỏ lớp hai lại thở hển hển phóng qua :

– Bà ơi, cho cháu ăn cơm với bà nhé ! Bố mẹ cháu ra đồng về muộn rồi.

Hầu như ngày nào mọi người hỏi thăm, nhờ cậy và đều được những người hàng xóm sẵn sàng giúp đỡ. Mỗi giờ tan học, tiếng trẻ con hát "... chào đón chúng em mau bước nhanh chân tới trường..." rồi tiếng bàn bạc :

– Tuấn ơi, tối nay mình sang nhà cậu học nhóm nhé ?

– Ủ.

Ái cũng vậy, quê tôi mọi người sống hoà thuận, yêu thương nhau, văn minh hơn trước kia.

Ngày xưa, hầu hết trẻ em không được đi học mà phải giúp cha mẹ làm ruộng kiếm vài đồng qua ngày. Giờ đây trẻ thơ được vui vẻ cắp sách tới trường. Sáng sủa, tiếng trẻ con tới trường tíu tít :

– Lan ơi đi học thôi !

– Hạnh à ? Tớ ra ngay đây !

Bạn này dèo bạn kia trên chiếc xe đạp đi bon bon trên con đường bê tông. Bên trường học, tiếng hát của các em "Ai yêu Bác Hồ Chí Minh bằng chúng em nhi đồng..." rồi cả tiếng bi bô đánh vần của học sinh lớp một, tiếng đọc bảng cửu chương của cô cậu lớp hai... Thỉnh thoảng vài chú chim sà bên cửa sổ xanh như say mê ngắm các anh chị học trò đang say sưa nghe cô giáo giảng. Mặt ai cũng đắm chiêu suy nghĩ, quạt thổi vù vù mà trán cô cậu nào cũng ướt mát mồ hôi. Giờ ra chơi, các học sinh nhảy dây, đọc sách... – toàn những trò chơi bổ ích, lành mạnh và lí thú. Nhiều trường đi học bán trú, từng suất ăn đầy đủ chất dinh dưỡng tiếp cho học sinh năng lượng dồi dào để học buổi chiều. Ánh nắng chói chang chiếu vào lớp học sạch sẽ, không một mẫu giấy được các bạn giữ gìn. Nắng còn chiếu vào phòng tin học với toàn máy tính mới cho học sinh nâng cao hiểu biết về thông tin điện tử. Rồi nắng đi vào phòng thư viện, ngồi ghé đọc sách, nào là : *Tốt-tô-chan* – cô bé ngồi bên cửa sổ của Ku-rô-y-a-na-gi, *Không gia đình* của Héc-to Ma-lô, *Những vì sao* của An-phông-xơ Đô-đê,..., ánh sáng cứ như người dẫn đường cho chúng ta. Ngoài đồng, các bác nông dân nghe tiếng trẻ thơ ngoan ngoan học hành thì chắc đỡ vất vả phần nào.

Nhiều khi tôi vẫn tự hỏi : "Sao quê hương tôi lại có thể đổi mới ?". Và tôi đã tìm được câu trả lời cho mình. Nhờ có sự phát triển của kinh tế cùng với sự

lãnh đạo của Đảng và Nhà nước mà quê hương tôi phát triển. Nhưng chúng ta cũng không quên công sức của mọi người và tôi mong sao một ngày nào đó tôi sẽ cùng những người dân chăm chỉ nơi đây chung xây mảnh đất này và cùng làm cho đất nước giàu đẹp hơn, hiện đại hơn như Bác Hồ cũng như những người đi trước mong muốn.

Bùi Hà Phương

(Trường THCS Ngô Gia Tự)

Đề 44 : *Hãy tả lại một đêm trăng đẹp để lại cho em ấn tượng sâu sắc.*

Bài làm 1

Màn đêm đã buông xuống, trong các gia đình mọi người đang ngồi bên nhau rất hạnh phúc, chỉ còn trăng. Trăng trên cao, có độc một mình, toả sáng cho mọi vật trên trái đất. Trăng sáng mùa thu vàng vặc chiếu khắp thành phố, làng mạc, núi rừng trên quê hương thấm thiết của chúng ta. Trăng đêm nay sáng quá ! Ánh trăng dịu mát toả xuống không gian đen tối đem lại ánh sáng cho mọi người, trang hoàng cho cả thành phố. Cái hình tròn của trăng mới ngộ nghĩnh, đáng yêu làm sao. Nó như một đứa trẻ ngây thơ đang hoà vào bữa tiệc Trung thu của chúng em. Trăng đối với chúng em như người bạn thân, chúng em đi đâu, trăng cũng đi theo và soi đường cho chúng em đi. Những cây nến chúng em đốt giữa bữa tiệc Trung thu đã như những nàng tiên xinh đẹp mặc váy trắng, váy vàng và váy đỏ khoe sắc giữa bầu trời xanh mát. Để cho trăng khỏi buồn vì cô đơn, các nàng tiên đã dung đưa trước gió như muốn rủ trăng xuống đây phá cỗ Trung thu cùng với chúng em. Ở trên cao, trăng cũng nghe thấy lời mời của các nàng tiên nhưng trăng không thể xuống được vì trăng còn bận toả sáng cho thành phố. Thấy trăng không xuống được, chúng em buồn lắm, riêng em thì thấy buồn hơn cả và đã gọi trăng là chị Hằng. Chị Hằng ơi ! Chị có biết rằng em buồn như thế nào không ? Thiếu chị trong bữa phá cỗ Trung thu này, em cảm thấy trống vắng một cái gì đó rất quen thuộc mà không nhớ ra. Ôi ! Giá như trên đời này con người có thể lên được mặt trăng hoặc mặt trăng có thể xuống được với con người thì em sẽ được nhìn thấy khuôn mặt, hình dáng của chị đáng yêu như thế nào, hiền dịu như thế nào. Em nhìn chị Hằng và nghĩ tới ngày mai. Ngày mai, chúng em có quyền mơ tưởng một cuộc sống tươi đẹp vô cùng. Cũng dưới ánh mắt dịu dàng của chị, dòng thác đổ xuống làm chạy máy phát điện, chị sẽ soi sáng xuống ống khói nhà máy chỉ chút,

cao thắm, rải trên đồng lúa bát ngát vàng thơm, cùng với nông trường to lớn vui tươi. Đất nước Việt Nam chúng em sẽ giàu có, hùng mạnh không kém gì các nước khác. Chị Hằng hôm nay sao mà đẹp và sáng đến thế. Ngày mai, chị sẽ đẹp, sáng và duyên dáng hơn. Em mong rằng chị sẽ tham gia những Tết Trung thu tươi đẹp hơn cùng chúng em.

Dức Xuân

(Trường THCS Trưng Vương)

Bài làm 2

Vào những ngày đẹp trời, cứ mỗi buổi tối, ông trăng tròn lại xuất hiện trên bầu trời, trên những ngôi nhà cao tầng. Ông trăng bay lơ lửng, toả cái nhìn trìu mến xuống thành phố Hà Nội thân yêu.

Buổi tối ngày hôm ấy mới đẹp làm sao. Tôi ra ngoài ban công nhìn ánh trăng toả. Trăng tròn vàng vạc từ từ bay lên theo gió. Ánh trăng sáng đến nơi nào, nơi đó lại cất lên tiếng hát, tiếng cười vui vẻ. Trăng đêm nay soi sáng xuống đất Việt Nam. Trăng sáng vàng vạc chiếu khắp thành phố, làng mạc, núi rừng, nơi quê hương thân thiết của mọi người. Trăng soi sáng những ống khói nhà máy chỉ chít, cao thắm, rải trên đồng lúa bát ngát vàng thơm, cùng với nông trường to lớn, vui tươi. Cũng từ vầng trăng này, làn gió nhẹ nhẹ, mát rượi toả ra làm tuôn chảy những ánh nắng vàng tràn trên phố phường, trải dài trên khắp thành phố. Tôi nhìn trăng, nhìn mãi, nhìn mãi và nghĩ tới sự tích chú Cuội ngồi trên cung trăng. Kể ra chú Cuội cũng tài thật, ngồi mãi bên gốc đa của mình mà không đi đâu cả. Nghĩ đến chị Hằng mỗi năm chỉ xuống chơi với các em thiếu nhi một lần vào Trung thu, tôi lại nhớ, nhớ chị lắm ! Tôi ước mong, chú Cuội sẽ lại trở về sống với con người, chị Hằng sẽ xuống chơi với các em vào những ngày mười lăm hằng tháng. Nhưng cái ước mơ đó chỉ là ảo ảnh, hi vọng mỏng manh. Trăng chấp chới giữa muôn vạn vì sao. Ánh trăng lọt vào đáy giếng, chấp chới vẫy gọi những chiếc gầu múc nước, mặt giếng lung linh, toát hơi nước mát rượi tạo ra một luồng không khí trong lành. Ánh trăng óng ánh toả trên khắp cành cây, hoa lá để rồi chúng toát ra một màu vàng tươi đẹp. Trăng chiếu xuống dưới đường làm những khuôn mặt thanh niên tươi trẻ hơn. Trăng cũng có một tình yêu vĩnh cửu như con đối với mẹ. Trăng yêu quý trái đất của mình, yêu quý hành tinh của mình, yêu quý những con người thông minh, cần cù sáng tạo, yêu lao động của mình. Hình như trăng đặc biệt yêu quý những em nhỏ đang vui tươi, học hành dưới mái trường mà trăng đã ôm ấp vào tận trong tim. Trăng còn toả ánh sáng của mình vào những chậu cây cảnh để cây có nhiều sự sống hơn. Trăng cứ hiện lên trước mắt tôi, không bao giờ dứt ra

được trong đêm nay. Tôi mơ mộng, tưởng tượng như trăng đang đến sát bên mình và khẽ nói với tôi :

– Bạn làm gì đấy ?

Tôi trả lời :

– Tôi đang mơ mộng đấy !

Đến khi giật mình trở lại, tôi mới biết đó không phải là trăng, chỉ là tôi tưởng tượng mà thôi. Trăng còn phải đi đấy, đi đó xem đất nước của mình chứ. Sao hôm nay tôi kì lạ vậy, cứ mơ mộng, tưởng tượng suốt ! Vì ánh trăng đêm nay đầy các bạn ạ ! Các bạn có thấy trăng đẹp không ! Tôi thầm cảm ơn trái đất đã tạo nên vầng trăng đẹp như thế này để tôi yêu đời hơn, mơ mộng hơn, học giỏi hơn... Tôi rất sợ, sợ lắm khi trăng bị làm sao đó. Tôi ngồi ngắm trăng cho tới lúc trăng tan dần. Sao trăng lại tan ? Tôi tự hỏi tôi. Một đám mây không biết từ đâu bay đến, chen vào vầng trăng, che lấp vầng trăng và vầng trăng cũng tan dần. Thế là buổi tối ngày mai, tôi mới gặp lại được vầng trăng. Một ngày dài quá, dài quá, tôi không biết có chịu đựng được không ? Tôi đang nhìn theo bóng dáng trăng thì mẹ tôi gọi vào ngủ. Tôi không muốn ngủ chút nào nhưng vẫn phải vào. Vào trong chăn, tôi vẫn còn nghĩ đến trăng và thiếp đi lúc nào không biết. Vầng trăng đã đi tận vào trong giấc ngủ, vào tận trong giấc mộng của tôi.

Trăng đêm ấy đã để lại cho tôi nhiều ấn tượng sâu sắc. Dù đi đâu rất xa, dù có ở nơi nào đi nữa, nhưng tôi sẽ không bao giờ quên vầng trăng tròn vằng vặc. Tôi sẽ không bao giờ quên.

Lưu Quỳnh Hoa

(Trường THCS Trưng Vương)

Đề 45 : Hãy tả lại cảnh Thác Đa mà em đã có dịp tham quan.

Bài làm

Cuối học kì I, nhà trường tổ chức cho chúng tôi đi tham quan Thác Đa. Trước khi đi, tôi rất háo hức và phấn khởi vì nghe nói cảnh ở đó rất đẹp, tôi lại chưa đi đến đó bao giờ.

Sáng hôm ấy, trời se lạnh. Đúng bảy giờ, xe chúng tôi xuất phát. Chiếc xe bon bon trên đường rải nhựa, rợp bóng cây. Phố phường, nhà cửa lùi xa dần. Trước mắt tôi là những cánh đồng lúa vàng óng, rộng mênh mông. Chẳng mấy chốc, chúng tôi đã tới Ba Vì. Xa xa, những dãy núi cao sừng sững thấp thoáng trong sương mù. Càng vào

gần, chúng tôi càng thấy nhiều ruộng ngô, khoai, lúa... Vào trong thị trấn, có những cửa hàng bán sữa dê, sữa bò, đồ lưu niệm cho khách tham quan. Vào sâu trong thị trấn, đường đi lúc thì ngoằn ngoèo, lúc thì gập ghềnh hay thẳng tắp. Xe phanh lại trước cửa khu Thác Đa. Chúng tôi xuống xe, lòng không khỏi háo hức trước cảnh đẹp. Dù chỉ nhìn thấy những dãy núi thấp thoáng trong sương mù, chỉ nghe thấy tiếng thác chảy ồ ạt, chỉ trông thấy vẻ mặt vui tươi thoải mái của những người từ trên núi xuống cũng làm cho chúng tôi tò mò và muốn lên đường ngay. Sau khi sửa soạn và ổn định, chúng tôi bắt đầu leo núi. Những bậc thang đá chen giữa những lùm cây thâm thấp và rậm rạp dẫn chúng tôi đi lên núi. Đến đường chính, chúng tôi men theo một hàng cây lớn đi lên. Đến một đoạn đường đá gập ghềnh, mỗi người phải kiếm một cái gậy để đi cho dễ. Tuy đường hơi khó đi nhưng phong cảnh lại rất nên thơ. Hai bên đường, những cây cổ thụ dáng mãnh liệt mà dịu dàng, đứng trầm ngâm lặng nhìn vẻ đẹp xung quanh. Những chú chim đùa bỡn với cơn gió dịu nhẹ thoảng qua, làm lá cây xào xạc, rung đưa như múa. Cả những con bướm đủ màu sắc sỡ, dịu dàng và âu yếm ôm lấy những đoá hoa nhỏ bé bên vệ đường. Buổi sáng, ánh nắng chan hoà sưởi ấm bãi cỏ và hoa lá. Tôi ngấm nhìn cảnh đẹp này, đến bây giờ mới phát hiện ra bạn bè tôi đã rẽ sang một con đường khác để lên núi. Dọc sườn núi, tôi trông thấy những khe suối trong vắt. Nước suối ở đây trong đến nỗi có thể soi gương được. Dòng suối hiền hoà in bóng cây cỏ, hoa lá, bầu trời, chim chóc, trông như một thế giới dưới nước, trong trẻo và thanh bình. Tiếng suối chảy róc rách như tiếng đàn, càng làm cho chúng tôi thêm hưng phấn. Đi thêm một quãng, chúng tôi nghe thấy một thứ âm thanh quen thuộc mà hình như đã được nghe ở đâu đó, nhưng âm thanh này to và rõ ràng hơn nhiều. Phải rồi, đây là tiếng thác chảy ồ ạt mà tôi nghe thấy lúc vừa mới đến, khi nó vọng từ trên núi xuống ! Vậy là chúng tôi đã gần đến thác nước rồi. Dọc theo một khe suối, chúng tôi đã đến thác nước to đẹp nhất trên núi. Chúng tôi đứng lặng, ngất ngây trước cảnh đẹp. Thác nước trắng xoá đổ từ trên cao xuống, được ánh mặt trời chiếu sáng, trở nên lung linh ánh bạc, sáng trong và long lanh. Những cây liễu xanh um, duyên dáng ngả mái tóc mượt mà của mình xuống dòng nước tinh khiết, vừa chải tóc vừa rung đưa nhay múa. Những chú chim nhỏ bé đang bay lượn trên bầu trời trong xanh, cất lên những giai điệu mềm mại và thanh bình. Hoa lá, cây lá, nước non cùng hoà mình vào vũ điệu thiên nhiên. Ánh nắng mặt trời đã chiếu lên những vẻ đẹp dễ thương nhất ở nơi đây. Chúng tôi như bị thôi miên trước cảnh đẹp. Đồng hồ điểm mười hai giờ, chúng tôi còn phải xuống núi để ăn trưa và vào thị trấn. Dù còn muốn ở lại đây thật

lâu để thoải sức thăm thú, nhưng tôi không thể để cả lớp phải chờ đợi nên phải đi xuống núi ngay. Ăn trưa xong, tôi cùng mọi người lên xe ra thị trấn. Ở đây, họ bán đủ các thứ đồ lưu niệm như những bộ chén bằng đất rất nhỏ nhưng trông lại đáng yêu, cả vòng đá hoa, bóng lau to và mượt trắng tinh, những chú chuồn chuồn gỗ rất dễ thương. Nhưng đặc biệt nhất vẫn là món sữa dê Ba Vì nguyên chất. Nó đặc biệt ở chỗ hương vị rất thơm và ngậy, hơi ngọt, rất mát mà lại không chua, như có cái gì đó khác với sữa bò bình thường. Đúng bốn giờ, chúng tôi lên xe trở về Hà Nội.

Sau một ngày đi chơi Thác Đa, chúng tôi trở về Hà Nội với một tâm trạng vui tươi, thoải mái vì được hít thở không khí trong lành của thiên nhiên. Đi tham quan nhiều nơi, chúng ta sẽ thấy thiên nhiên vô cùng tươi đẹp. Khi đó, chúng ta sẽ càng thấy yêu quý thiên nhiên, đất nước.

Cao Khánh Linh

(Trường THCS Trưng Vương)

Đề 46 : Hãy tả lại một phiên chợ.

Bài làm

Bố mẹ cho tôi về quê thăm ông bà. Quê tôi là một ngôi làng nhỏ nhưng rất yên ả, êm đềm ở Thái Bình. Có lẽ ngày náo nhiệt nhất ở đây là vào những ngày có phiên chợ. Khi ấy, ngôi làng nhỏ này rộn rã và đông đúc hẳn lên.

Chợ phiên ở quê tôi chỉ họp vào ngày mồng 4 và mồng 6 âm lịch. Tôi rất muốn đến chợ chơi, xin bà đưa đi và bà đã đồng ý. Hôm ấy, hai bà cháu tôi phải dậy từ sớm tinh mơ vì chợ chỉ bắt đầu từ lúc này đến giữa trưa thôi.

Ông mặt trời đắp chiếc chăn bông bằng mây mềm mại, vẫn còn ngái ngủ ở phía đông. Tôi không ngờ mới có tờ mờ sáng thôi mà đường làng tôi đã đông người đến vậy. Có những người đi từ quê xuống, có những người ở bên kia sông đi đò sang, rồi lại có những người đi từ tỉnh khác về hoặc là chính người làng tôi. Mọi người ai cũng đẩy các xe hàng nặng. Tiếng trò chuyện, cười đùa vang lên. Ai cũng vui vẻ như đi trẩy hội. Chợ họp ở một bãi đất trống, rộng ở đầu làng. Dù không có quy định bắt buộc phải tuân theo hay có ai đó yêu cầu, nhưng những người bán hàng sắp xếp các thứ thành từng dãy thẳng tắp và theo từng loại mặt hàng. Giữa chợ là hàng chục nơi bán hàng tạp hoá, nào từ gương lược, kim chỉ, phấn son, vải vóc đến bóng đèn, cốc chén, phích nước,... đều có đủ cả. Những chỗ bán quần áo rất thu hút mọi người, đặc biệt là các bà, các cô và kể cả tôi nữa. Quần áo may sẵn bày la liệt để

người mua dễ nhìn, dễ chọn. Họ ước thử thử mình định mua rồi khen chê, hỏi giá. Tôi chọn cho mình một chiếc áo dài tay màu xanh da trời rất đẹp.

Bên trái chợ là nơi bán gia súc. Những chú lợn hồng ở trong rọ, nghếch mõm nhìn người qua lại. Ở đây bán đủ loại gà, từ gà ri, gà ác, gà lơ go, gà tam hoàng.... không thiếu loại nào nhưng có lẽ nhiều nhất là gà ri. Vịt thì bị trói thành từng cặp. Thỉnh thoảng chúng lại xòe cánh, vỗ phành phạch vào nhau rồi kêu lên mấy tiếng “quạc, quạc”. Bà tôi mua một cặp vịt, đưa cho tôi xách.

Bên phải chợ là nơi bán thực phẩm, rau quả. Từ gạo, ngô, khoai, sắn cho đến lạc, đậu, vừng, tất cả đủ hết, không thiếu thứ gì. Những người buôn chuyển mua tận hơn chục cân để mang ra thị xã bán. Rau quả thì đủ loại cây nhà lá vườn. Những cây củ cải xanh non. Những cây rau muống, rau dền thì như là vừa mới được thu hoạch. Những quả cà chua đỏ như son. Những sọt lê vàng tươi. Cam thì quả nào quả nấy to tròn, mọng nước và đủ các loại quả khác nữa. Bà cháu tôi chọn mua chục quả cam vàng mọng.

Góc chợ là nơi bán các loại tranh và đồ gốm. Phải nói đây là chỗ tôi thích nhất vì tôi phải tìm tranh ảnh cho môn Mĩ thuật, còn chỗ nào tốt hơn là ở đây ? Nơi này bán rất nhiều loại tranh dân gian như Đông Hồ, Hàng Trống, Kim Hoàng... Tôi chưa thấy tranh Kim Hoàng bao giờ nên đã mua vài bức. Lần này, chắc hẳn lũ bạn sẽ khâm phục tôi lắm đây vì có ai tìm được những bức tranh này như tôi chứ ! Ngoài tranh dân gian, chỗ này còn bán rất nhiều loại tranh khác như tranh cát, tranh thêu. Đồ gốm thì đủ loại hình và hoa văn thì lại rất đẹp và tinh xảo nhưng bà cháu tôi chỉ ngắm chứ không mua.

Suốt cả buổi sáng, cảnh mua bán diễn ra rất tấp nập. Những lời mời mọc, khen chê, mặc cả... tất cả đều có. Những người bán hàng thì vô cùng vui vẻ và xởi lởi. Dù khách có trả tiền hay chê bai như thế nào thì họ vẫn không hề tỏ ra bực tức hay mất hoà khí. Những điều đó làm người mua hàng cảm thấy hài lòng, vui vẻ mỗi khi ra về, khiến họ muốn trở lại lần nữa.

Đến giữa trưa, chợ tan. Mọi người ai nấy kéo nhau về các ngả. Những gánh hàng nhẹ hẳn đi. Chỉ một lát sau, con đường làng tôi đã trở nên yên tĩnh giống như những ngày thường của nó. Bà cháu tôi cũng ra về cùng với những thứ mua được. Trên đường về tôi nghĩ “Mình nhất định sẽ đến đây mua lần nữa”.

Nguyễn Ngọc Quỳnh
(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 47 : *Mảnh vườn của tuổi thơ tôi.*

Bài làm 1

Tuổi thơ, tôi có một mảnh vườn đầy kỉ niệm.

Ông tôi rất yêu cây cảnh. Ông có cả một khu vườn rất rộng. Tôi thừa hưởng được lòng yêu thiên nhiên ở ông. Giờ đây, khu vườn đã trở thành người bạn của tôi.

Sớm nay, ông dắt tôi ra vườn. Trời bắt đầu hửng sáng, không khí trong lành. Ông mặt trời đang lấp ló sau những đám mây xôm xốp, trắng muốt. Ông cháu tôi ngồi đó, ngắm nhìn sự chuyển dịch kì ảo của rặng đồng. Chim chóc hót véo von, tạo nên bản hoà tấu tuyệt vời, hoà vào làn gió thiên nhiên tươi mát, bay bổng. Vườn ông tôi trồng nhiều thứ lắm. Cây nào cũng được ông tôi chăm chút nên ngày càng tươi tốt. Xa xa, cây cam cao vút, quả vàng tươi mọng nước. Cây chanh be bé, quả xanh thẫm, tròn như trái bóng bàn. Rồi cây xoài, cây bưởi... Nhưng đặc trưng nhất là cây mít, đang sai trĩu quả. Từng trái mít treo lủng lẳng, vàng nâu như những tổ ong với những cái gai mọc chi chít. Tôi đã từng thưởng thức những múi mít vàng óng, thơm lừng...

Chẳng mấy chốc mặt trời đã lên cao, tinh nghịch trải những tia nắng vàng tươi khắp mảnh vườn. Cả khu vườn bừng tỉnh giấc. Những tán lá xanh biếc xen kẽ vào nhau để lộ các kẽ hở cho ánh nắng rọi vào, lốm đốm, giòn tan. Những bông hoa không còn e ấp nữa, chúng vươn mình đón lấy ánh nắng mặt trời. Ông tôi trồng rất nhiều loại hoa. Hoa mào gà đỏ chót đang ngậm túi phấn vàng. Hoa vi ô lét dịu dàng, mỏng manh một màu tím nhạt. Hoa hồng đậm thắm nhưng kiều sa, toả hương ngào ngạt như muốn làm bá chủ các loài hoa. Nhìn từ xa, hướng dương như một ông mặt trời vàng rực, đang tươi cười. Rồi những chùm ti gôn bé xiu đang tinh nghịch leo trèo... Tất cả đua nhau khoe sắc, toả hương, phô bày vẻ đẹp của mình dưới những tia nắng lung linh, vàng mật.

Vào những ngày đẹp trời như hôm nay thì khu vườn là trung tâm của các buổi vũ hội. Từng đàn chim bay đến, chúng í ới gọi nhau, làm náo loạn một góc vườn. Không khí vui nhộn ấy đã thu hút cả ong bướm cùng kéo đến góp vui. Các chú ong cần cù, vừa vui chơi vừa tranh thủ hút mật. Các cô bướm hiền lành, dịu dàng bay dập dờn xung quanh... Ai cũng khen ông tôi có khu vườn đẹp.

Hàng ngày, tôi vẫn cùng ông ra chăm sóc vườn. Trong khi ông tỉa cây thì chúng tôi tưới nước, làm cỏ, hoặc có khi chúng tôi ngồi cùng ông cho cá, vịt ăn.

Từng đàn cá ngoi lên dớp lẩy dớp để. Những con vịt chúc đầu xuống nước sục thức ăn xong lại ngửa cổ lên trời... Thật thanh thản khi được ngồi trong tiếng chim hót, tiếng lá lao xao...

Tôi rất yêu khu vườn này. Tôi cảm ơn ông vì đã truyền cho tôi tình yêu thiên nhiên, đặc biệt là tình yêu đối với khu vườn -- khu của những niềm vui.

Nguyễn Mĩ Linh

(Trường THPT Tây Sơn)

Bài làm 2

Mùa hè đã tới. Tôi sẽ được về quê thăm ông bà, được trở về thăm lại khu vườn -- người bạn thuở ấu thơ.

Tạm biệt màn đêm huyền ảo, sáng nay, cả vườn hoa bừng lên trong nắng sớm. Tôi ngạc nhiên vì sự trưởng thành của nó. Sau một đêm uống đẫm sương đêm, những bông hoa như được khoác bộ váy áo đính hàng ngàn viên kim cương lóng lánh dưới nắng mai. Những đám mây trên trời dường như cũng tạm dừng cuộc bay của mình để ngắm nhìn khu vườn, và cũng như tôi, chúng ngạc nhiên bởi vẻ thơ mộng chốn trần gian. Nào hoa cúc vàng ươm, hoa bưởi trắng xoá, hồng nhung đỏ thắm... cùng tụ hội nơi đây. Tất cả như một lễ hội để chọn ra nữ hoàng của các loài hoa. Hoa nào cũng đẹp, cũng kiều sa. Một đàn bướm dập dờn bay tới, chúng tranh nhau hút mật để về chia sẻ cho bạn bè những gì tinh túy nhất của bông hoa. Hoa đã đẹp nay có đàn bướm múa lượn xung quanh lại càng đẹp hơn. Một chú chào mào từ đâu bay tới. Chú vừa bay vừa hót rất yêu đời. Sau khi đã lượn vài vòng chào bạn bè, chú đáp xuống một cành hoa gạo. Một bầy sơn ca và hoạ mi đậu rải rác trên các cành cây cũng hoà theo tiếng hót của chào mào. Tiếng chim ngân vang, thánh thót như một bản hoà tấu ngợi ca cảnh sắc mùa hè. Các diễn viên của dàn đồng ca vừa chuyển từ cảnh này sang cảnh khác vừa say sưa lên bổng xuống trầm. Chắc chú chào mào phải rất hãnh diện về chiếc miệng lửa có một không hai của mình. Với bộ lông tuyệt đẹp và chiếc áo đuôi tôm sang trọng, chào mào trông như một nhạc trưởng của dàn hợp xướng. Nhờ những tia nắng vàng và làn gió nhẹ, cả vườn hoa toả hương thơm ngào ngạt, diệu kì. Máy chú bướm không thể rời xa những bông hoa. Chắc hoa phải tự hào lắm đây, vừa đẹp lại vừa thơm. Ô, nhìn kìa, những bông hướng dương thật rạng rỡ, chúng mỉm cười, vươn mình trong cái nắng ngập tràn khu vườn, dang hai cánh tay xanh mượt như muốn ôm lấy cả mùa hè. Các bạn có biết không ? Hướng dương là hoa mặt trời đấy ! Chắc nó cũng muốn như ông mặt trời, luôn đem lại sự sống và niềm vui cho muôn loài. Lúc

nào cũng vậy, hướng dương luôn lộng lẫy sắc màu với nụ cười rạng rỡ, trẻ trung trên môi. Bên trong những cánh hướng dương là nhụy hoa, đen một màu quyến rũ. Nó làm chúng ta cảm nhận được vẻ đẹp vừa huyền bí vừa lộng lẫy của mình. Lá hoa xanh non, bóng mượt, tràn đầy sức sống. Gần đấy là những khóm hồng nhung. Thật không hổ thẹn với biệt danh "Chúa tể của các loài hoa", hồng nhung thật kiêu sa. Nụ hoa đỏ thắm, trông như những ngọn lửa rực cháy giữa một vườn đầy nắng. Một vài hạt sương còn đọng lại trên cánh hoa, long lanh, trong trắng. Lá hoa xanh đậm, hơi dài, như những ngón tay nâng đỡ nụ hoa. Khu vườn của ông tôi giản dị mà rất nên thơ.

Trên thế giới tươi đẹp của chúng ta có biết bao nơi làm say lòng người. Nhưng với tôi, mỗi khi nghĩ đến những tiếng chim rộn rã, líu lo và những bông hoa rực rỡ ngát hương trong khu vườn của ông, lòng tôi lại trào lên một niềm vui, một sự phấn khởi không sao giải thích nổi. Năm nào, tôi cũng mong mùa hè mau đến và kéo dài, để tôi được về bên ông bà, được về với khu vườn yêu dấu của ông cháu tôi.

Nguyễn Thuý Tiên
(Trưởng THCS Tây Sơn)

Bài làm 3

Cứ mỗi dịp nghỉ hè, tôi lại được về quê. Trong dịp này, tôi không thể không ra thăm mảnh vườn của ông nội. Vườn tuy nhỏ nhưng với sự chăm sóc tỉ mỉ của ông, nó đã trở thành một bức tranh phong cảnh tuyệt đẹp.

Bầu trời trong xanh với những làn mây trắng, không khí buổi sáng dịu mát với những tia nắng vàng lọt qua kẽ lá... làm cho khung cảnh thêm thoáng đãng, êm ả.

Một vài luống hướng dương với những đài hoa to màu vàng cùng với những cây li, cây hồng Đà Lạt rực rỡ sắc màu làm cho mảnh vườn trở thành một bức tranh thiên nhiên rực rỡ. Từng đàn ong mật, đàn bướm dập dờn lượn lên lượn xuống giữa các luống hoa, tiếng chích choè lanh lốt hoà với tiếng chim cu gù tạo nên một khung cảnh thật thanh bình thơ mộng.

Nửa khu vườn, ông tôi trồng cây ăn quả. Máy cây hồng xiêm Xuân Đình trái màu nâu lấp ló trong kẽ lá như vẫn còn e thẹn với mọi người. Quả ngọt lịm, ăn một lại muốn ăn hai. Quanh vườn, ông nội tôi trồng nhiều cây chuối, loại buồng to nhiều nải. Những quả chuối to mập màu xanh, cong cong như hình trăng lưỡi liềm, khi chín sẽ có màu vàng lốm đốm chấm nâu, chấm với cơm thì ai

cũng muốn ăn. Những bà bán bánh thường sang ông tôi xin lá chuối về gói bánh. Còn thân chuối thái nhỏ trộn cùng rau muống chẻ, rau ngò, rau húng sẽ làm thành món rau ghém tuyệt vời. Món rau này ăn cùng canh riêu cá đấy các bạn ạ. Cuối vườn, một cây mít cổ thụ không biết được ông tôi trồng từ lúc nào, toả bóng râm che mát cả một góc vườn. Những trái mít to như những chú lợn con, mọc từ gốc đến thân, nhiều không sao đếm xuể. Múi mít to, màu vàng ươm, ngọt sắc, thơm nức, nổi tiếng khắp vùng. Tôi hay nằm dưới gốc cây, nghe lá rơi xào xạc, nghe chim sẻ chí choé gọi nhau, nhìn những chú chuồn chuồn ớt bay lượn trong không trung... Mùi mít chín, mùi hồng xiêm, mùi chuối làm không khí trong vườn dạt hương thơm ngát.

Mảnh vườn hoa đẹp trái thơm đã lôi cuốn lũ trẻ trong làng thường xuyên lui tới. Ông tôi cho phép bọn trẻ đến chơi nhưng không được bẻ cành ngắt lá... Những trái ngon, ông thường dành cho những đứa trẻ ngoan, có nhiều thành tích trong học tập cũng như lao động. Còn tôi – đứa cháu nội mà ông yêu quý – thì mỗi dịp nghỉ hè đều được ông dành cho những trái cây thơm ngon nhất trong vườn.

Thật hạnh phúc khi được nằm trong vòng tay yêu thương của ông bà, được nghỉ ngơi, thư giãn, hít thở không khí trong lành của miền quê dân dã. Mọi người cần phải chăm sóc và gắn bó với thiên nhiên. Thiên nhiên sẽ trao tặng con người những phần thưởng vô giá.

Nguyễn Thuý Dung
(Trường THCS Tây Sơn)

Đề 48 : *Tả một trận mưa rào.*

Bài làm

Mấy hôm trước, trời nắng như đổ lửa, cây cối như muốn khô lại vì nắng, đường sá bóng rợp, giãy nảy. Không ai muốn lộ mặt ra khỏi nhà. Bọn trẻ chúng tôi vẫn rủ nhau đi bắt ve giữa trưa, người đen trùi.

Chiều. Bật không một ngọn gió, cây cối im lìm không nhúc nhích như có người giữ lại. Ngồi luôn tay quạt mà người vẫn chảy nước ròng ròng. Các bác nông dân chạy lên rặng cây bên đường ngồi nghỉ. Dưới mương, một vài con cá tách mình khỏi mặt nước. Trong những cái hang ở rìa ruộng, cá sặt sọt tụ tập nhét đầy hang. Máy con cua lồm cồm bò lên bờ, giấu mình vào những cụm cỏ ở rìa bờ ruộng.

Chiều tối. Trời vẫn gấm gù khó chịu mãi mà không mưa được. Nửa trời đang tây vàng ối như màu mỡ gà. Gió thổi tốc cát cuốn xoáy hình ốc chạy lia lịa trên đường bụi mù. Trời vẫn vũ. Người ở đồng tới tả chạy về dọn rơm thóc, mệt không dám thở. Dọn xong, trời dịu hẳn, không gấm gù nữa. Vẫn chưa mưa !

Nửa đêm. Có tiếng gù lộp dộp trên mái nhà, gõ tong tong vào máng nước rồi ào ào đổ xuống. Mưa rào ! Mưa xối xả trút nước như cho bỏ những ngày nóng nực. Khắp mọi nhà dậy bắc máng nước, rồi thau, chậu liểng xiểng. Mưa dai dẳng đến sốt ruột, không biết bao nhiêu là nước.

“Lại ngập hết cánh đồng lúa mất thôi ! Cứ trút hết nước đi để rồi vài hôm nữa lại nắng chết người !”. – Mẹ lâu bầu. Bố thở dài đánh thượt : “Mai lại phải đi vớt lúa !”.

Sáng dậy. Nước tràn bể. Cái giếng khơi nước đầy lên tận miệng. Ao nọ nổi tiếp ao kia không nhìn thấy bờ. Ở sân, nước ngập đến cổ chân. Mấy con gà tới qua mãi chơi quên không vào chuồng, đứng run nhong nhóc ở chân đồng rơm.

Ngoài ngõ xóm, đường làng, tiếng chân người lội bì bõm, tiếng xe cải tiến lộc cộc. Liềm. Quang gánh. Mọi người ra đồng vớt lúa. Trời vẫn sùng sùng nước.

Quê mình thật vất vả !

Nguyễn Tố Như

(Trường THCS Ngô Quyền)

Đề 49 : Tả con đường từ nhà đến trường.

Bài làm 1

Mỗi buổi sáng, tôi lại rảo bước trên con đường tới trường. Đã từ lâu, con đường dường như là người bạn đồng hành gần gũi, chia sẻ với tôi niềm vui, nỗi buồn trong cuộc đời học trò. Con đường không đẹp, một vẻ đẹp lộng lẫy huy hoàng nhưng tiềm ẩn vẻ đơn sơ, mộc mạc gắn với cuộc sống yên bình của người dân phố tôi.

Con đường phố tôi chạy thẳng băng, không có nét uốn lượn mềm mại, quanh co. Nó nhỏ và hẹp, cũng dễ hiểu bởi phố tôi là một phố nhỏ nên đường sá cũng không được đầu tư khang trang rộng lớn. Hai bên đường, những ngôi nhà thi nhau mọc lên, mọc lên mãi như những mô hình lắp ráp làm cho con đường vốn đã hẹp nay càng hẹp hơn. Đặc biệt, phố tôi rất thơ mộng bởi hai hàng cây ven đường. Mùa hè, những chùm hoa xoan rụng xuống một màu trắng, vương lại và kết những vòng hoa trên mái đầu lũ trẻ chúng tôi. Những ống khói vươn lên cao, chỉ để lại cho chúng tôi một khoảng trời nho nhỏ, con con.

Bên cạnh bao ngã đường lớn, con đường phố tôi vẫn yên ả nằm đó với một bề mặt mà chỗ lồi, chỗ lõm. Nhưng tôi thấy điều đó chẳng làm con đường xấu đi mà còn làm cho nó thêm nét đơn sơ, giản dị. Hai bên đường, san sát biết bao cửa hàng, cửa hiệu đủ mọi thể loại khác nhau. Những cô bán hàng luôn tay vẩy nước lên những rổ hoa từ ngoại thành mang vào. Những bà hàng cơm, hàng phở mở hơi bóng nhẫy, luôn tay dóm dóm, thái thái. Vía hè phố tôi gạch sứt sọc nhưng tôi yêu những vết sứt đó vì nó luôn in trong trí nhớ của tôi, gợi cho tôi về hình ảnh con đường từ nhà tôi trường. Ở đây cũng đủ loại nhà. Có nhà to, có nhà nhỏ, có nhà cao, nhà thấp. Đi men theo con đường mà tôi đếm được hơn hai chục cửa hàng, cửa hiệu. Họ lấn, họ chiếm rồi làm bực, bệ khiến con đường phố tôi đã hẹp càng hẹp thêm...

Quên sao được những ngày học lớp một, tôi còn rụt rè, bỡ ngỡ bước những bước đầu tiên trên con đường này tới trường. Lúc đó, tôi thấy con đường sao lớn thế còn mình thì bé còn còn con. Lớn lên, tôi lại thấy con đường chẳng những không rộng ra mà còn bị thu hẹp lại. Cây hai bên đường xoè tán che mát, du đưa như reo vui, chim chóc hát ca ríu rít... Ôi, nhớ nhiều lắm, nhiều lắm.

Mỗi lần nhắc đến con đường này là bao kỉ niệm lại hiện về trong tôi, mãi mãi không bao giờ phai.

Con đường đã là một người bạn tốt của tôi từ khi tôi còn học lớp một cho đến bây giờ, nên mỗi khi đi đâu xa, tôi lại thấy nhớ nhung, quyến luyến nó vô cùng. Sau này, dù có may mắn được bước trên những ngã đường lớn ở mọi phương trời thì kỉ ức về con đường tới trường sẽ vẫn mãi khắc sâu trong ý nghĩ và trái tim tôi. Và dù mai đây trường thành, tôi mơ ước công việc đầu tiên tôi làm là sẽ tu bổ, sửa chữa con đường tới trường này sao cho đẹp và rộng rãi hơn.

Hà Minh Ngọc

(Trường THCS Ngô Sĩ Liên)

Bài làm 2

Ngày nào cũng vậy, tôi đi học trên con đường thân thiết này. Từng gốc cây, từng số nhà, từng ngõ ngách đã in đậm trong tâm trí tôi lúc nào mà tôi chẳng hay biết. Con đường phố tôi nhỏ và không đẹp, tuy nhiên nó trở nên gợi cảm hơn trong những ngày đông này.

Hà Nội trong những ngày đầu đông se se lạnh tuy không rét căm căm, lạnh thấu tận xương nhưng cũng làm mọi người phải áo khoác, mũ len. Khu phố tôi thì không như vậy. Mặc cho gió bão, mưa đông, quanh năm ngày tháng, những ngôi

nhà trên phố chỉ mặc một màu áo mà thôi. Con đường, nhìn từ xa như một dải lụa mềm mại uốn lượn dọc dãy phố. Nhà hai bên đường chẳng cái nào giống cái nào, cái cao, cái thấp, cái to, cái nhỏ, cái rộng, cái hẹp thật vui mắt. Vì đất chật người đông nên phố tôi chẳng có cái cây nào gọi là to vì mưa bão dễ đổ, dễ vướng vào dây điện. Cho nên, mỗi năm, tôi cứ lớn hần lên mà các cây trong phố tôi vẫn nhỏ bé, xinh xắn thế thôi. Trên cao có cả một khoảng trời rộng mở như cái ô nhiều màu sắc. Những ngày mưa gió bão bùng thì khoảng trời trên phố tôi đen kịt mây, sấm chớp ì ùng, sét rạch ngang trời. Khi ấy, những vũng bùn xuất hiện mà tôi thì chẳng thích đi lên bùn một chút nào cả.

Phố tôi lúc nào cũng tấp nập tấp nập tàu xe. Mới sáng sớm đã bắt đầu ngày mới bằng tiếng bìn bìn của ô tô, tìn tìn của xe máy và tu tu của tàu hoả vọng lại từ đầu phố. Lại cả tiếng gọi í ới, cười đùa, mời mọc âm ỉ cả một góc phố của học sinh trường Văn Chương trong cái ngõ đối diện nhà tôi. Bởi vậy, cứ khoảng bảy giờ sáng là tôi bị đánh thức bởi những tiếng ồn ã bên ngoài, mặc dù đã cố tình đóng hết các ô cửa sổ. Đôi khi, lúc học sinh đã vào lớp, tiếng ồn ào giảm bớt, tôi cố nằm lì chưa được bao lâu thì lại bị phá bởi tiếng chạy thành thịch của các "chàng" và "nường" đi học muộn. Những ngày đầu mới về ở đây, tôi tức muốn xịt khói lỗ tai. Lâu dần rồi cũng thành quen, tôi bắt đầu cảm thấy dễ chịu và thân thuộc với con đường này. Vía hè phố tôi bị các nhà dân lấn chiếm nên rất hẹp. Vía hè chỗ thụt vào, chỗ nhô ra trông chẳng đẹp chút nào ! Mặt đường nhựa thì sứt sẹo, lồi lên, lõm xuống, nhấp nha nhấp nhô. Ai mà vừa đi vừa mãi nhìn trời, nhìn mây thì thế nào cũng bị ngã vì các chỗ lồi lõm khó ưa ấy. Tôi cũng vì nó mà mấy lần bị ngã xuống cạnh đường, mấy vết sẹo đó cũng như là vết kỉ niệm của tôi. Mỗi lần đi qua chỗ này, tôi cũng lại quay nhìn xem nó ở đâu để mà tránh. Mặt đường nhiều màu sắc đậm nhạt khác nhau, sau vài lần được sửa, đường trông như chiếc áo vá chằng vá đụp. Phố tôi bao nhiêu là ổ gà. Vừa qua được một ổ gà, đi một quãng lại ổ gà khác ! Và nó chính là đặc trưng của phố Khám Thiên giai đoạn này. Nhà hai bên đường cũng rất đa dạng, có cái cao ba bốn tầng sơn nửa xanh nửa trắng rồi cái vàng, cái xanh, cái trắng.... Hàng quán bên đường là chỗ tụ họp ăn uống của lũ học trò nhất quỷ nhì ma. Mỗi sáng dậy nào là mùi phở thơm ngào ngạt, thoang thoảng trong gió mùi trứng vịt lộn, bún riêu cua, mùi xôi và các thức ăn khác. Các cửa hàng văn phòng phẩm, quần áo.... cũng chẳng chịu lép vế. Thế là bao nhiêu áo quần, tất, khăn.... được tung ra bày ngoài cửa lũng lảng... Phố tôi còn giữ được một số ngôi nhà có kiến trúc từ thời nào chẳng rõ. Trên mái và cửa của những ngôi nhà ấy có khắc những con rồng màu sắc sặc sỡ nhưng vì cổ quá rồi nên sơn vôi đã bạc và phai

màu. Vì bị lao vào vòng xoáy của công việc nên người dân phố tôi rất ít khi nói chuyện với nhau. Những ngôi nhà cổ mang lại vẻ đẹp cổ kính cho phố tôi, trông nhà nghiêm thể nhưng tiếng cười đùa vẫn vọng ra. Phố tôi có một di tích lịch sử. Đó là đài tưởng niệm Khâm Thiên được xây dựng sau khi cả phố bị Mĩ ném bom B 52 tiêu hủy. Bao nhiêu ngôi nhà bị sập, bao nhiêu người dân phải bỏ mạng trong đợt B 52 ấy. Đài tưởng niệm được xây dựng với mục đích tưởng nhớ những con người đã ra đi trong đợt Mĩ thả bom ấy. Hình tượng người đàn bà bế đứa con bé bỏng đã chết là biểu tượng cho nỗi đau khổ và căm hờn.

Con đường từ lâu đã là người bạn thân thiết, gần gũi, chia sẻ với tôi mọi nỗi vui buồn. Những ngày tôi bị điểm kém, con đường đổ dành tôi. Nhiều lần, vì tức tối, tôi co cẳng đá bay hòn sỏi trên đường. Lúc ấy, nó vẫn không nói gì, chỉ an ủi bàn chân tôi. Những ngày tôi được điểm cao, là học sinh giỏi, nó cũng chúc mừng tôi.

Con đường đã gắn bó với tôi từ những ngày tôi còn nhỏ. Bây giờ, tôi đã lớn khôn, nhà tôi sắp chuyển đi nơi khác. Tuy sẽ không còn ở nơi đây nữa nhưng tôi vẫn mãi mãi nhớ con đường này – con đường ngày nào cũng bị tắc đường mà tôi đã quen.

Lê Như Anh

(Trường THCS Ngô Sĩ Liên)

Đề 50 : Một mảnh đất còn bỏ hoang đã gợi cho em nhiều mơ ước. Hãy tưởng tượng để tả lại vườn hoa (hoặc vườn cây ăn quả) do em trồng.

Bài làm

Phía sau nhà tôi ở quê có một mảnh đất hoang, sát bờ sông. Mùa hè cách đây ba năm, khi về quê chơi, mấy anh em chúng tôi đã phát cỏ, trồng hàng rào và biến mảnh đất ấy thành một mảnh vườn. Trong mảnh vườn ấy, ai thích cây gì thì trồng cây ấy.

Vườn cây chúng tôi trồng có nhiều loài hoa và các loại cây ăn trái. Khu vườn đã đem lại cho chúng tôi nhiều niềm vui và sự thoải mái sau những ngày học tập và làm việc căng thẳng. Tôi rất yêu quý vườn cây và có dịp là về quê chơi, chăm sóc vườn cẩn thận.

Khu vườn thật đẹp ! Nó rộng khoảng trăm mét vuông và ngập trong sắc màu rực rỡ của hoa lá. Xung quanh khu vườn trồng cây ăn quả. Bây giờ đang là mùa cây bưởi trĩu quả. Nhìn từ xa, cây như một chiếc ô xanh khổng lồ. Thân cây to bằng cánh tay người lớn, vươn ra những cành dẻo dai, khoẻ khoắn. Chiếc áo màu

xanh sẫm của cây được kết từ muôn vàn chiếc lá. Lá bưởi dày, trông chẳng khác gì bàn tay trẻ nhỏ. Những chùm hoa trắng ngần, hương thơm dịu dịu. Hoa héo dần để nhường chỗ cho những trái bưởi chín mọng, vàng tươi. Những quả bưởi trĩu trên cành như những trái bóng tròn to. Mỗi khi gió thổi, những trái bóng bưởi đó lại du đưa có vẻ thích thú lắm.

Cây xoài Thái mới trồng được hai năm nhưng đã bội quả. Cây xoài này trồng theo cách chiết cành nên nhanh ra quả lắm. Thân cây chỉ bằng bắp tay, màu nâu xin nhưng lá dày, cành vươn dài. Quả xoài thuần dài hạt mọng ăn rất ngọt.

Mấy cây mít Thái cũng đã cao hơn tầm tay với của anh trai tôi. Loại mít này cho quả quanh năm lại rất sai quả. Cây mít tán dày xanh thẫm thật bắt mắt. Bà bảo rằng ngày rằm, mùng một, khi thổi xôi cúng tuần, muốn đóng oản xôi thì phải có lá mít làm đáy oản thì mới đẹp. Những cây nhãn, cây nhót cũng đến thời ra hoa kết quả... Nhìn vườn cây mà lòng chúng tôi lâng lâng niềm vui. Không ngờ, công sức của chúng tôi lại có kết quả tốt đẹp đến như thế.

Thích hoa nên giữa vườn, tôi dành một khoảng đất lớn để trồng các loại hoa. Có mấy luống đất mà đủ cả hoa hồng các loại, hoa cúc, hoa li.... Những cây hồng tằm xuân mảnh mai mọc cạnh hồng tỉ muội xinh xinh. Hương hoa bay ngào ngạt. Khi đêm buông xuống, hương hoa nhài lan tỏa khắp vườn. Sáng sớm, hoa hồng thơm sực nức. Mùa hè, đêm trăng sáng, dạ hương thơm nồng nàn.

Để nhanh có thu hoạch, chúng tôi trồng mười cây chuối, giờ chuối đã thành khóm, có cây mẹ, cây con. Có cây chuối đang trổ hoa, hoa chuối thành buồng, đỏ chói. Có cây mang cả buồng chuối hàng hơn chục nải. Vài cây na cũng đã vươn cao. Bà bảo phải trồng na, trồng chuối vì "Trẻ trồng na, già trồng chuối".

Mảnh vườn ấy ở xa Hà Nội nhưng nó lại rất gần với chúng tôi vì nó là hình ảnh của quê hương. Mảnh vườn ấy cũng làm cho anh em tôi gắn bó với nhau hơn và hiểu được giá trị sức lao động.

Nguyễn Trần Mai Hương
(Trường THPT Lý Thường Kiệt)

Đề 51 : Tả giờ ra chơi ở sân trường.

Bài làm

Mới vài phút trước đây thôi, sân trường im phăng phắc, chỉ có tiếng lá vàng rơi xào xạc và bước chân lướt qua của một vài người. Cây bàng cao lớn, già nua đứng im lặng, trầm tư suy nghĩ về những ngày đã qua và những ngày sắp tới. Vậy mà, giờ sân trường đã vô cùng ồn ào, náo nhiệt. Học sinh đổ ra từ các lớp học như bầy chim non

vỗ tổ, như làn sóng mạnh ồ ạt vỗ bờ. Trên sân trường, tiếng gọi nhau í ới, tiếng rì rầm trò chuyện, tiếng rầm rập của những bước chân chạy... hoà vào nhau thành một bản nhạc vang động. Sân trường rực rỡ sắc màu, nhất là trang phục của học sinh. Màu xanh và trắng của đồng phục làm nổi bật màu khăn quàng đỏ. Cây cối khoác chiếc áo vàng, lốm đốm màu xanh vì lá đã ngả màu gần hết. Thân cây bàng già màu nâu sẫm, xù xì bạc phếch vì đã trải qua nhiều mưa nắng gió sương. Bầu trời cao vời vợi như bao bọc cả không gian với màu xanh dịu dàng tươi mát.

Trong sân trường, các lớp học sinh đang nô đùa thoả thích với những trò chơi quen thuộc. Góc sân bên này, các bạn đàn trận chơi kéo co. Hai bên nam nữ lao vào cuộc kéo co. Tay nắm chắc dây, gồng người lên để kéo, họ ngả người về phía sau, chân xoãi ra, mặt rắn danh đầy quyết tâm. Xung quanh, người xem cũng căng thẳng, các bạn nín thở, hồi hộp, reo hò cổ vũ nhiệt liệt "Cố lên ! Cố lên !" như tiếp thêm sức mạnh cho người thi đấu. Hai bên đỏ bừng mặt, mồ hôi nhễ nhại. Cuộc chiến đang hồi gay go, quyết liệt thì bỗng một bên đuối sức, tuột dây làm cả hai bên ngã sóng xoài, đè cả lên nhau. Vậy là kết thúc một keo thú vị.

Góc sân bên trái, các bạn đang chơi trò mèo đuổi chuột thật vui. Chuột tinh ranh luồn lách mau lẹ, nhưng mèo cũng không kém phần nhanh nhẹn đuổi theo bám sát chuột. Chúng đuổi nhau vòng quanh sân rồi cuối cùng mèo cũng tóm được chuột. Chúng nhìn nhau thở hồng hộc rồi cười đùa với nhau. Người xem thích thú vỗ tay giòn giã.

Chỗ khác là đám đá cầu. Quả cầu bay vun vút, xoay tròn rồi lại nằm gọn trong bàn chân người khác. Xoay tròn, xoay tròn như cặp mắt tròn xoe đầy vẻ thần phục, trầm trồ khen ngợi của người đứng xem.

Và còn biết bao trò chơi khác cũng đang diễn ra.

Mặt trời đứng lại, bao dung nhìn đàn trẻ nhỏ chơi đùa mà thấy thích thú. Gió như ngừng thổi, mây như ngừng trôi, tất cả đều muốn hoà vào những trò chơi đang diễn ra. Cây bàng già như trở nên nhí nhảnh, nó vươn những bàn tay nhỏ ra hoan hô, cổ vũ chúng tôi. Dưới gốc bàng, một số bạn túm năm tụm ba hàn huyên, rì rầm tâm sự, sôi nổi bàn tán, chốc lại phá lên cười vui vẻ.

Tùng... tùng... tùng... trống báo hết giờ chơi thú vị ; học sinh bót đi những căng thẳng để lại vào những giờ học mới.

Giờ chơi, đó là những kỉ niệm không thể quên của tuổi học trò.

Lê Thu Hoài

(Trường THCS Ngô Sĩ Liên)

C – DẠNG BÀI VĂN TẢ NGƯỜI

I – MỘT SỐ ĐỀ BÀI

1. Tả người bạn thân của em.
2. Tả em bé đang tuổi tập nói, tập đi.
3. Em hãy tả mẹ em trong một công việc quen thuộc.
4. Tả bà em với mái tóc bạc phơ.
5. Tả một người lao động mà em thường gặp như : người lái xe tắc xi ; người bán vé xe buýt....
6. Tả một nghệ sĩ đang biểu diễn.
7. Tả một vận động viên.
8. Hãy tả ông đang tưới cây hoặc làm một công việc nào đó.
9. Tả cô giáo cũ trong lúc bất ngờ gặp lại.
10. Hãy tả một người mà em ngưỡng mộ.

II – MỘT SỐ DÀN BÀI

Đề 1 : *Hãy tả thầy hoặc cô giáo của em.*

Mục đích, yêu cầu

– Tái hiện hình ảnh thầy hoặc cô giáo của em (có thể là người đang dạy em hoặc là thầy hoặc cô giáo cũ).

– Thể hiện được vẻ đẹp tâm hồn của thầy cô và tình cảm của em với người đó.

Dàn bài

Mở bài :

Giới thiệu thầy (cô) hoặc hoàn cảnh bất ngờ gặp lại thầy (cô).

Thân bài :

1. Tả hình dáng thầy (cô)

– Tả khuôn mặt, mắt, miệng,... : nét đặc biệt trên khuôn mặt.

– Tả trang phục thường mặc.

2. Tả công việc của thầy (cô)

– Khi giảng bài : Giọng nói, nét mặt, nụ cười....

– Khi chấm bài cho học sinh.

3. Tính tình của thầy (cô)

Tả qua một số việc xảy ra để thấy được tình cảm của thầy với trò.

Kết bài :

Nêu cảm xúc, suy nghĩ của em về thầy (cô).

Đề 2 : Tả bà của em.

Mục đích, yêu cầu

– Giúp người đọc hình dung được hình ảnh bà của mình về hình dáng cũng như tình cảm.

– Cần làm rõ nét chung và nét riêng của người già của người được tả là bà mình.

– Thứ tự miêu tả cần hợp lí và rõ ràng.

– Nén tả bà trong một công việc nào đó.

Dàn bài

Mở bài : Giới thiệu bà.

– Tuổi tác và tên gọi của bà.

– Nhận xét chung về bà.

Thân bài :

1. Tả hình dáng của bà

– Dáng vẻ của bà khi đi lại.

– Tả khuôn mặt, chú ý tả nét riêng và dấu hiệu của tuổi già trên khuôn mặt bà.

– Tả giọng nói.

– Tả bàn tay bà khi làm việc.

– Tả trang phục thường mặc.

2. Tả tính tình :

– Tả một vài hoạt động của bà, qua đó thể hiện được tình cảm của bà với mọi người.

– Tả thái độ của bà khi vui, khi buồn.

– Gợi vài kỉ niệm về bà để làm rõ hơn tính cách của bà.

Kết bài :

Nêu những cảm xúc, suy nghĩ về bà và tình cảm của bà.

Đề 3 : Tả một vận động viên.

Mục đích, yêu cầu

– Tái hiện hình ảnh một vận động viên của một môn thể thao như : võ, bơi, bóng đá hoặc thể dục dụng cụ....

– Thể hiện được sự quyết tâm của một vận động viên trong luyện tập.

Dàn bài

Mở bài :

– Giới thiệu nhân vật được tả : tên, vận động viên của môn thể thao nào.

– Nơi luyện tập.

Thân bài :

1. Tả vận động viên khi tập luyện :

– Tả những động tác luyện tập để làm nổi bật hình dáng, đường nét của vận động viên.

– Tả khuôn mặt khi luyện tập, khi nghỉ giải lao....

2. Tả tính cách, phẩm chất :

– Tả thái độ của vận động viên khi có một động tác chưa như ý.

– Thái độ của huấn luyện viên với vận động viên đó.

Kết bài :

Nêu những suy nghĩ của bản thân về công việc và sự thành công của vận động viên được tả.

III – MỘT SỐ BÀI LÀM CỦA HỌC SINH

Đề 52 : *Hãy tả anh trai của em.*

Bài làm

"Dậy, dậy đi, dậy đi chứ !" – Một giọng nói vang lên bên tai tôi. Rồi một bàn tay lạnh ngắt áp vào má tôi. Đang cuộn tròn người trong lớp chăn bông ấm áp, tôi giật mình, cúi kinh : "Em đang ngủ ngon, hơn nữa hôm nay là chủ nhật.". Anh tôi giận dữ : "Không xem thì thôi, hoa li nở thì anh mới gọi em chứ !". Vừa nghe thế, tôi vùng dậy, tỉnh hẳn ngủ. Hoa li nở, đối với tôi đó là một sự kiện. Tôi líu ríu theo anh ra vườn, lòng ngập tràn sung sướng.

Anh tôi hơn tôi những sáu tuổi. Anh giống bố, dáng cao gầy và giống mẹ ở đôi mắt đen sâu thẳm thẳm. Mọi người đều khen anh đẹp trai nhưng có lần, tôi nói với anh, trông anh xấu tệ, như một con mèo mướp. Anh cười và nói rằng mèo mướp cũng có cái đẹp của nó, có điều tôi chưa nhận ra thôi.

Ai cũng nói anh giống bố nhưng khuôn mặt của anh nhòn nhọn chứ không vuông vắn như bố. Nước da của anh rám nắng vì trưa hè nào anh cũng vác bóng ra sân sau chơi. Nếu ai chưa biết anh tôi thì đặc điểm dễ nhận ra anh nhất là mái tóc màu nâu bù xù, rối kinh khủng. Thỉnh thoảng, anh lại lùa tay vào trong mái tóc, gãi gãi. Tay chân anh dài, trông khá tương xứng với dáng người nhưng kì lạ là bàn tay anh tôi rất đẹp. Những ngón tay thon dài, bàn tay hình ô van... Anh có chiếc mũi cao và cái miệng rộng, hay cười. Mỗi khi cười, chiếc răng khểnh lại nhô ra cùng hàm răng đều, sáng bóng.

Bố mẹ tôi rất tự hào về học lực của anh. Ngay cả tôi, tuy ghét anh vì hay bị bắt nạt, cũng phải nể phục sức học của anh. Nói thế không có nghĩa anh là một thiên tài. Các môn anh học đều khá nhưng trội nhất vẫn là các môn khoa học tự nhiên. Chính những môn này đã đem lại nhiều vinh quang cho anh. Anh có rất nhiều bằng khen nhưng anh không bao giờ treo. Anh bảo bằng khen chả để làm gì, cái chính là tự mình phải luôn vươn lên. Những lúc nói với tôi như thế, trông anh thật già dặn, chín chắn, nghiêm túc... cứ như những người lớn.

Anh thường nói với tôi anh ghét động vật nhưng chính tôi nhìn thấy anh nuôi một con chó. Những lúc cho nó ăn, anh nhẹ nhàng cắt từng lát rau củ quả rồi lại nhẹ nhàng đặt vào lồng như sợ làm đau cái lồng hay đau con chó. Qua hành động đó, tôi biết, anh yêu rất nhiều thứ, từ những thứ đơn giản bình thường cho đến những thứ lạ, mặc dù anh không bao giờ lộ ra, như sợ mọi người cười sỡ thích của mình.

Nhưng chắc tôi chưa bao giờ biết rằng, chỉ giả vờ bắt nạt tôi nhưng anh thực sự yêu tôi. Cho đến một lần. Lần đó, tôi dắt con Mi-lu đi dạo như mọi khi. Trên đường, chợt nhìn thấy anh đi học về, và đúng lúc đó, tôi vô tình để con chó chạy xuống đường. Tôi lao theo, không kịp nhìn thấy một chiếc ô tô đang phóng tới. Có tiếng hét thất thanh của người đi đường. Chợt hai bàn tay rắn chắc của ai đó nắm chặt lấy tay tôi, kéo tôi lên lề đường. Hoá ra, anh tôi đã vớt chiếc xe đạp xuống lòng đường, lao vào cứu tôi. Hôm đó, nếu không có anh... Về nhà, mặt mũi tím bầm, xây xước khắp người nhưng anh rất vui vì đã cứu được em mình, anh dặn tôi phải cẩn thận khi ra đường.

Rồi anh đi du học. Ngôi nhà thiếu hẳn tiếng nói cười của anh. Đến lúc này, tôi mới nhận ra rằng anh yêu quý tôi, quan tâm tới tôi biết bao nhiêu, và tôi, tôi cũng rất yêu quý anh. Anh trai của em ơi !

Lê Bảo Ngọc

(Trường THPT chuyên Hà Nội - Amsterdam)

Đề 53 : Em gái tôi.

Bài làm

Trong gia đình tôi, mỗi người đều có một sở thích riêng. Bố tôi thích đọc báo, mẹ say mê nấu ăn, tôi thì không thể xa rời đồng truyện tranh. Và đặc biệt nhất là Linh – em gái tôi – với sở trường rất đáng yêu : vẽ tranh về những người thân trong gia đình. Tôi đã có lần xem Linh vẽ tranh và thực sự thấy rất nhiều điều thú vị về cô em của mình.

Linh là một cô bé rất dễ thương khiến cả nhà ai cũng yêu mến em. Nhưng nó cũng nghịch ngợm lắm. Nó luôn nghĩ ra đủ thứ trò tai quái để trêu chọc tôi.

Một lần, Linh mượn tôi quyển an-bum ảnh. Tôi đoán nó lại nghịch ngợm gì đây nên bí mật nép sau cánh cửa theo dõi. Thật ngạc nhiên, Linh đang vẽ tôi. Khéo léo đặt tấm ảnh chân dung của tôi lên bàn, Linh bắt đầu thể hiện. Đôi bàn tay nhỏ nhắn, trắng hồng của nó cầm cây chì sáp đen khoanh một vòng rõ to. Đôi mắt đen long lanh chăm chú nhìn vào bức ảnh rồi tiếp tục khoanh hai vòng trong nhỏ hơn màu tím. Thì ra đó là khuôn mặt của tôi – mà đúng hơn đó là hai cục đá méo mó nom đến thảm hại và chiếc kính bị lệch gọng gần nửa mặt. Tôi cảm thấy tội nghiệp cho khuôn mặt của mình quá. Còn Linh không biết sự có mặt của tôi, vẫn cái vẻ vui tươi, nó tiếp tục vẽ. Mái tóc tết đuôi sam của nó lúc lắc, cái miệng hồng tươi vừa vẽ vừa cười. Bàn tay nó vẫn tiếp tục tạo cho tôi một mái tóc đen buộc vênh lên như cái đuôi gà và được điểm trang bằng một chiếc nơ xanh xinh xinh. Chợt ánh mắt Linh bỗng trở nên tinh nghịch lạ thường, gương mặt vui tươi hắt lên, đôi má hồng hào, chân cứ dậm vào thành bàn và còn hát nữa. Không biết nó nghĩ ra trò gì đây.

Tay cầm một viên sáp đỏ, Linh vẽn thành hình một chiếc môi – giống như một quả chuối. Nó chọn cây sáp màu đỏ, nhưng chỉ tô một nửa, còn dùng màu xanh tô nửa còn lại. Vậy là môi của tôi có những hai màu – thật nghịch ngợm. Nhưng ánh mắt nó lại càng thích thú hơn, miệng nó cười tươi hơn khi dùng màu hồng chấm vào giữa má tôi. Tôi không thể hiểu nổi Linh đang vẽ cái gì. Sờ lên má, trời ơi, thì ra là cái mụn mới mọc của tôi. Chuyện gì nó cũng nghĩ ra được. Cô nàng vẫn tiếp tục vẽ. Vẽ mặt vẫn tươi vui.

Nhưng càng vẽ sau, Linh càng thấm mệt. Cố vẽ cho tôi một cái áo màu hồng thật độc đáo – mà tôi yêu thích. Mồ hôi nó bắt đầu lấm tấm. Mặt nó đỏ lên. Đường như để tô một chiếc áo với rất nhiều bông hoa như vậy là rất khó khăn với nó.

nhưng nó vẫn rất say sưa vẽ. Bàn tay nhanh nhẹn tô màu, ánh mắt long lanh dễ thương, mái tóc lúc lắc. Cuối cùng Linh cũng hoàn thành bức tranh. Nó vui vẻ chạy ra khoe với tôi.

Sau lần tận mắt xem Linh vẽ, tôi thấy Linh thật đáng yêu. Biết đâu trong tương lai, em gái tôi sẽ trở thành một họa sĩ nổi tiếng.

Nguyễn Thảo Trang
(Trường THCS Giảng Võ)

Đề 54 : *Tả em bé.*

Bài làm

Hai vợ chồng cô Liên đi làm việc ở nước ngoài. Hè vừa rồi, cô chú đưa con về thăm bà ngoại. Bé Việt Anh đã được 2 tuổi.

Chỉ sau vài ba ngày, bé đã quen hết mọi người : ông, bà và mẹ em. Bé bám lấy bà suốt ngày. Chân và tay bé Việt Anh rất xinh. Móng chân, móng tay như những nụ hồng tươi thắm. Cặp mắt nó tròn xoe, đen lay láy như hai hột nhãn. Má nó bầu bĩnh, thơm mùi sữa. Tóc Việt Anh mềm mượt như tơ. Cổ tay, cổ chân bé có ngấn, đeo cái vòng bạc lấp lánh. Việt Anh đã biết đi, và đi đã khá vững. Việt Anh chỉ thích ngồi lên xe máy để được đèo đi chơi.

Mỗi bữa, Việt Anh ăn được một bát cháo đầy. Nó thích được cầm thìa để tự múc cháo ăn. Tám chiếc răng sữa trắng nõn, nhai thức ăn chóp chép. Thấy ai làm gì cũng bắt chước làm theo với một sự thích thú đến kì lạ. Việt Anh nói được “nhiều thứ tiếng”, phần lớn là do nó tự nghĩ ra. Việt Anh còn thích cầm cái điều khiển vô tuyến nhấn nút, lắc lư như người lớn. Việt Anh đã bắt đầu ê a tập hát và reo lên khi xem phim hoạt hình.

Hôm trở về nhà, Việt Anh ôm chặt lấy bà, thơm lấy thơm để. Nó nắm chặt tay mẹ em. Nó còn đòi em bế. Nó gọi ông, gọi bà, gọi em rồi cất tiếng chào “Bai bai” trước khi lên ô tô ra sân bay. Từ hôm Việt Anh đi, nhà bà ngoại vắng hẳn. Ai cũng nhớ, cũng mong Việt Anh về chơi nhiều lần nữa.

Nguyễn Huy Tùng
(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 55 : *Tả người bạn thân của em.*

Bài làm

Đây là người bạn của em – bạn Hưng. Bạn đang chuẩn bị đi chơi bi.

Dáng người nhỏ nhắn, Hưng mặc chiếc áo gi lê như chàng Đế Choắt trong “Đế Mèn phiêu lưu kí”. Ấy thế mà Hưng nhanh nhẹn lắm, bàn tay xương xương của bạn ấy thoăn thoắt lấy bi ra, lại xếp vào. Đôi mắt nhìn xuống đôi tay, liên tục chớp chớp. Nhìn nhỏ bé, hiền lành thế thôi nhưng bạn khó tính lắm đấy. Có mỗi việc lấy bi ra châu mà Hưng cũng hết lấy viên này rồi viên kia. Đến khi chọn được một vốc rồi, Hưng thường không ra chơi ngay. Anh chàng còn ngồi trong lớp, nói hươu nói vượn đủ các thứ chuyện. Bàn tay phe phe phẩy phẩy, khuôn mặt đang nhăn nhó kể chuyện oái oăm thì lại bỗng ré lên cười rồi chuyển sang đề tài khác : nào là lúc nãy Huy Tùng có mỗi “quả” găng đấy thế mà bắn bi cũng không trúng, rồi thì Thu Trang nói xấu Mai Anh.... tất tần tật các chuyện trong lớp ngoài lớp, Hưng đều biết hết. Nhưng Hưng không phải là “bà Tám” đâu. Kể cho vui thôi, chứ lòng thì lúc nào cũng sáng, hồn nhiên lắm. Ngồi một lúc, thấy các bạn ngoài kia nói không cho ai chơi nữa, anh chàng tức tốc chạy ra : “Tớ chơi với ! Chơi với !”.

Nói về bắn bi, quả thực Hưng bắn giỏi. Nhưng lắm lúc kiêu ngạo ta đây nên bạn cũng chẳng thể hiện được gì. Thì ngày hôm qua đấy, mới bị em vét lỗ cho mấy lần còn gì ! Hôm nay xem cu cậu chữa ngượng thế nào nào ! Ngay loạt bắn vạch đã có rắc rối rồi, Hưng cãi nhau kịch liệt cho rằng mình hơn Dương. Rồi cuối cùng, Hưng đành chấp nhận mình kém, song miệng lắm bầm “Chấp!”. Đến lượt, Hưng tập trung lắm, nhờ thế mà ăn ngay một viên. Những ngón tay Hưng dần mạnh xuống đất làm trụ, đôi mắt nhìn không chớp vào bi. Ăn ! Ăn ! Lại ăn ! Giờ đến loạt bắn cái. Em hiểu Hưng, bạn thường mất bình tĩnh trong những phút quyết định. Quả thực, Hưng đã mất hết bi do bắn trượt. Nhưng cái tính Hưng vui vẻ. Bạn ấy vẫn lạc quan, cười tươi rói. Rồi anh chàng ung dung đi rửa tay, không nói gì mặc dù bị thua.

Hưng – bạn em là vậy, vui vẻ, trong sáng. Em và bạn sẽ vững bước cùng nhau trong những chặng đường tương lai sắp tới.

Phạm Thanh Tùng

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 56 : Tả một nhân vật có hành động và ngoại hình khác thường.

Bài làm

Trong cuộc sống của chúng ta ngày nay, có không ít người có hoàn cảnh khó khăn và éo le. Đặc biệt là những chiến sĩ đã bị nhiễm chất độc màu da cam khi tham gia kháng chiến bảo vệ Tổ quốc. Nhưng đáng thương thay, chất độc quái ác đó không chỉ làm những người lính bị nhiễm mà còn đời sau của họ cũng bị di

truyền,... Một lần, em đã được xem trên truyền hình một câu chuyện về gia đình có người bố bị nhiễm chất độc màu da cam. Câu chuyện đã để lại trong em nỗi xúc động sâu xa.

Một gia đình nông dân nghèo có người chồng bị nhiễm chất độc màu da cam. Họ sinh được ba cậu con trai có hình dạng khác thường. Người chồng nguyên là chiến sĩ đã tham gia chiến đấu để giữ nền độc lập cho nước nhà và trở về quê khi chiến tranh kết thúc. Người chồng này yếu ớt, người gầy xạm, chỉ có thể ngồi ở nhà trông con và nương tựa vào người vợ mà thôi.

Nhà có ba cậu con trai thì cậu thứ nhất lúc nào cũng ngứa mặt lên trời mà cười, mồm miệng méo xệch, nước bọt trào ra, không những thế đôi vai của cậu còn bị lệch một bên nên một cánh tay lúc nào cũng lòng thòng. Trông đến khổ ! Có lẽ cũng bởi vậy mà khi mặc áo, cậu ta có cảm giác khó chịu và xé rách áo. Đến cậu thứ hai thì béo ục ịch nhưng lại rất lùn nên mỗi bước đi của cậu chậm chạp. Cậu ta còn có đôi mắt to, cái đầu to, nhìn rất xấu. Cuối cùng là cậu út. Cậu này rất thương mẹ nhưng lại giúp mẹ lúc được, lúc không. Bởi cậu bị mắc căn bệnh động kinh nên cậu có thể bị ngất bất cứ lúc nào trong từng giờ, từng ngày.

Thật khổ sở cho hai vợ chồng này : có ba cậu con trai hình dạng khác thường, đã không giúp được gì nay chúng còn phá đổ đạc trong nhà. Nhà của gia đình này bụi bặm, có con ngõ nhỏ trước nhà cũng toàn những đồng gạch ngổn ngang, cùng những cành cây bẻ bộn. Khi xem thì em còn được biết : cứ mỗi lần hai vợ chồng cố gắng thu dọn ngăn nắp thì những đứa con lại phá tanh bành. Cậu con trai đầu lúc nào cũng chơi ngoài vườn, lúc thì dùng những viên gạch để xếp từng đồng, lúc lại dùng những cành cây để chơi trò trận giả. Có những lúc các cậu còn vật nhau ngoài vườn hay dùng que đánh nhau, đến bố mẹ cũng không ngăn được, mỗi lần ngăn là các cậu lại dùng gạch đánh bố mẹ như người không có trí khôn...

Người bố thì yếu, không làm được việc gì nên người mẹ phải gánh vác tất cả những công việc nhà nông, đã thế ban đêm lại phải làm thêm bánh để mang ra chợ bán buổi sáng. Với số tiền ít ỏi nhận được cũng chỉ đóng được gạo đủ cho một đến hai bữa cơm để chia đều cho bố con. Có những lúc người bố còn không được ăn vì thương các con. Nhiều lúc những đứa con lên cơn, chúng còn đuổi đánh bố mẹ. Người bố cũng có một chút tiền trợ cấp thương binh, nhưng số tiền ít ỏi đó chỉ đủ mua thuốc khi phải vào bệnh viện. Cuộc sống kham khổ cứ thế trôi đi từng ngày, từng ngày một mà không biết bao giờ sẽ kết thúc. Gia đình đã nghèo nhưng ba cậu con trai mỗi khi lên cơn lại luôn phá phách nên cuộc sống càng trở nên khó khăn.

Qua câu chuyện trên, em muốn nói với mọi người rằng : Hãy cùng nhau chung sức giúp đỡ những người bị nhiễm chất độc màu da cam vượt qua cuộc sống khốn khổ. Chất độc quái ác đó đã phá hoại thiên nhiên, môi trường mà không những thế nó còn để lại rất nhiều di chứng cho con người từ đời này sang đời khác. Chúng ta hãy lên án bọn đế quốc Mĩ, lên án chiến tranh và hãy ngăn chặn để chiến tranh sẽ không bao giờ xảy ra với cả thế giới...

Nguyễn Phương Dung
(Trường PTDL Marie Curie)

D – DẠNG BÀI VĂN MIÊU TẢ TƯỢNG TƯỢNG

I – MỘT SỐ ĐỀ BÀI

1. Hãy tưởng tượng để tả lại một phiên chợ kì lạ.
2. Em đã đọc nhiều truyện cổ tích. Hãy tưởng tượng và tả lại một phiên chợ của các nhân vật cổ tích.
3. Dựa vào bài *Lao xao* của Duy Khán, em hãy tả lại một khu vườn vào mùa hè.
4. Hình dung để tả cảnh Đế Mèn đứng trước mộ Đế Choắt suy nghĩ về "bài học đường đời đầu tiên".
5. Dựa vào bài thơ *Chợ Tết* của Đoàn Văn Cừ, hãy tả một phiên chợ Tết ở miền trung du ngày trước.
6. Dựa vào bài thơ *Mưa* của Trần Đăng Khoa, hãy tả một cơn mưa rào.
7. Hãy tả ông tiên theo trí tưởng tượng của em.
8. Tả một nhân vật cổ tích mà em thích.
9. Tả một nhân vật trong tác phẩm văn học để lại cho em ấn tượng sâu sắc.
10. Em có bao giờ hình dung mười năm sau mình sẽ như thế nào không ?
Hãy hình dung tự tả mình sau mười năm nữa.

II – MỘT SỐ DÀN BÀI

Đề 1 : *Dựa vào bài "Lao xao" (Duy Khán), em hãy hình dung để tả một mảnh vườn.*

Mục đích, yêu cầu

- Biết đọc và hiểu văn bản.
- Biết hình dung văn bản.

Dàn bài

Mở bài : Giới thiệu mảnh vườn.

- Mảnh vườn của ông bà nội, ở quê.
- Hè, về quê, suốt ngày thơ thẩn trong vườn.

Thân bài :

1. Vị trí vườn cây : Sau nhà, cạnh cái ao to của hàng xóm.

2. Tả chung :

- Hàng rào chuối bao quanh vườn.
- Vườn quanh năm xanh tốt nhờ ông bà chăm sóc.
- Nhiều loại cây : Từ cây ăn quả đến hoa, rau ăn hằng ngày.

3. Tả chi tiết :

a) Bầu trời, nắng, những con chim....

b) Bờ ao : cây khế soi bóng xuống cầu ao, hoa tím rụng đầy mặt ao, mặt đất.

c) Góc vườn :

- Tả bụi chuối (cây chuối con, cây chuối có buồng, hoa chuối,...).
- Tả cây ổi, bụi tre, cây mít....

d) Một góc khác :

- Luống rau xanh mướt.

– Luống trồng cây gia vị : khóm gừng, giềng : cây chanh nở hoa ; cây ớt ; cây tía tô, xương sông....

e) Con đường nhỏ, cây nhãn, lũy tre con chơi đùa....

g) Đàn gà, con chó trong vườn.

Kết bài :

- Mảnh vườn gắn với quê hương, nhớ quê là nhớ mảnh vườn.
- Mong có một mảnh vườn nhỏ.

Đề 2 : Tả một phiên chợ cổ tích.

Mục đích, yêu cầu

- Rèn luyện trí tưởng tượng dựa trên các tác phẩm đã học.
- Biết viết một bài văn miêu tả.

Dàn bài

Mở bài :

- Hoàn cảnh đi chợ : Mẹ sai đi chợ nhưng lạc đường.
- Địa điểm họp chợ : Bên một bên sông có cây đa cổ thụ.

Thân bài :

1. Tả quang cảnh chung :

- Chợ rất đông người, tấp nập nhưng không ồn ào.
- Phía xa, trời nắng nhưng nơi họp chợ lại râm mát.
- Hàng quán như một cái chợ quê : những mái lều thấp....
- Người đi chợ ăn mặc như trong phim cổ : phụ nữ mặc áo tứ thân, váy và thắt bao lụa, vấn khăn.... ; đàn ông mặc quần áo nâu....

2. Tả một số hoạt động trong chợ :

- a) Tả quán nước của bà lão dưới gốc đa và cô Tấm tằm trâu cánh phượng.
- b) Tả anh Khoai với gánh tre đang bán.
- c) Tả Thạch Sanh bán củi.
- d) Tả ông lão đánh cá đang bán cá.
- e) Tả Mã Lương vẽ tranh bán.
- g) Tả những người đi chợ, những ông Tiên, cô Tiên....

Kết bài :

- Chợ họp đến chiều tối mới tan.
- Em tỉnh giấc, hoá ra là một giấc mơ.

Đề 3 : Tả một phiên chợ kì lạ.

Dàn bài

Mở bài : Tả hoàn cảnh gặp phiên chợ trên sao Hoả (dùng tàu con thoi để lên sao Hoả).

Thân bài :

1. Quang cảnh chung

- Đông, tấp nập.
- Không quá ồn ào, không có tiếng cãi cọ.
- Nhìn mọi người mua bán, thứ tiền mà họ dùng là các hòn bi.

2. Miêu tả cụ thể

- Gian hàng bán kẹo (nhiều loại kẹo chưa từng nhìn thấy).

- Gian hàng bán nước (các loại nước đặc biệt).
- Gian hàng bán tượng (các bức tượng cử động).
- Gian hàng bán quần áo (những bộ quần áo kì lạ).
- Gian hàng bán vật nuôi (các chú ngựa một sừng, các chú kì nhông đổi màu theo nhiệt độ...).
- Gian hàng bán cây (một cây có nhiều loại quả).
- Gian hàng bán đồ chơi (các loại đồ chơi kì diệu).
- Khu trưng bày đĩa bay (các loại đĩa bay đủ kích thước khác nhau).

Kết bài :

– Nghe thấy tiếng mẹ gọi dậy. Tỉnh dậy, thấy mình đang nằm trên giường, suy nghĩ về giấc mơ.

III – MỘT SỐ BÀI LÀM CỦA HỌC SINH

Đề 57 : Tả một phiên chợ kì lạ do em tưởng tượng ra.

Bài làm

BÙM ! Tiếng động cơ của tên lửa báo hiệu chuyến bay vào vũ trụ bắt đầu. Nhìn ra cửa kính, tôi chỉ thấy một làn khói trắng. Con tàu này mới hiện đại làm sao ! Trong tàu có phòng điều khiển, phòng ăn, phòng tập. Nhìn ra ngoài cửa sổ, tôi thấy Trái Đất như một quả bóng xanh bay giữa bầu trời đầy sao. Bất chợt, có một giọng nói vang lên : "Chào mừng quý khách đi tàu Apollo 13. Trong mười lăm phút nữa, chúng ta sẽ hạ cánh xuống sao Hoả. Xin quý khách thắt chặt dây an toàn và không đi lại trong khoang tàu." Nghe thấy giọng nói đó, tôi lại gần một chiếc ghế và ngồi xuống. Tôi ngạc nhiên lắm. Vì sao từ Trái Đất đến sao Hoả mà lại nhanh vậy ? Vì sao mình lại xuất hiện trong con tàu này ? Trên con tàu này có người không ? Hàng tá câu hỏi của tôi đang chờ lời giải đáp. Bất ngờ, tàu hạ cánh dần. Sau khi cửa khoang mở ra, tôi đặt chân xuống hành tinh lạ lùng này.

Thật là kì diệu làm sao. Dù không mặc quần áo bảo hộ của phi hành gia, nhưng tôi vẫn có thể thở được. Bình thường, vào ban ngày nhiệt độ của sao Hoả lên đến mấy trăm độ nhưng tôi vẫn không cảm thấy nóng. Đang đi, tôi nghe thấy một tiếng nhạc đập đều. Tiến lại gần âm thanh đó, tôi thấy một số người trông thật kì dị với năm tay và ba chân đang đứng trên một tấm ván để di chuyển. Nhìn thấy họ, tôi lại nhớ đến những người ngoài hành tinh trong bộ phim khoa học viễn

tường. Thấy tôi, họ giơ tay ra hiệu bảo tôi đi theo. Những người sao Hoả này dẫn tôi đến một khu chợ. Khu chợ này không quá ồn ào, không có tiếng cãi cọ. Nhìn vào một gian hàng, tôi rất ngạc nhiên vì loại tiền mà họ mua bán ở đây. Họ dùng các viên bi để trao đổi hàng hoá với nhau. Trên mỗi cửa hàng đều treo một tấm biển quảng cáo. Hàng hoá ở đây thật là phong phú và kì diệu. Lạ thay, tôi hiểu được những gì họ nói và ghi trên các tấm bảng.

Đến góc chợ, tôi thấy một hàng bán kẹo nhỏ. Trong cửa hàng có rất nhiều các em nhỏ. Vào cửa hàng, tôi mới thấy trong này nhiều loại kẹo làm sao. Nào là "kẹo cao su trừ bữa", "kẹo thổi lửa", "sô cô la vô hình", "kẹo cầu vồng", vân vân và vân vân. Thò tay vào túi áo, tôi mới phát hiện ra một vài viên bi trong đó. Tôi lấy một viên bi ra và mua kẹo. Nào ngờ, với một viên bi, tôi mua được tận năm viên "kẹo cao su trừ bữa". Người bán hàng bảo rằng, chỉ cần ăn một viên kẹo này là sẽ no cả ngày. Tôi ăn thử thì thấy mùi vị khác hẳn so với mùi vị của các loại kẹo trên Trái Đất. Xong, tôi sang gian hàng bán tượng. Lúc đầu, tôi nghĩ đây chỉ là một nơi bán những bức tượng vô tri vô giác. Vào trong, tôi thấy các bức tượng vẫy tay với mình. Lúc đầu, tôi nghĩ mình nhìn nhầm nhưng nhìn kĩ lại thì các bức tượng đang vẫy tay thật. Nói chuyện với chủ cửa hàng thì mới biết, đây là những bức tượng thần lùn giữ nhà. Sau khi xem xong gian hàng bán tượng, tôi đi sang gian hàng bán quần áo. Chắc những bộ quần áo ở đây phải đặc biệt lắm thì mới có thể giúp họ chịu được thời tiết nơi đây. Gian hàng quần áo đông nghịt người. Bước vào cửa hàng, cô bán hàng giới thiệu cho tôi tác dụng của từng loại quần áo. Có chiếc áo mặc vào còn có thể điều chỉnh nhiệt độ cho phù hợp với mình, có chiếc áo mặc vào giúp mình tàng hình và đi xuyên qua mọi vật. Tôi mặc thử một chiếc vào. Thật là ấm làm sao. Xem xong, tôi sang hàng vật nuôi. Các con vật nuôi ở đây thật là kì lạ nhưng rất dễ thương. Đứng giữa cửa hàng là một người sao Hoả đang chải lông cho ngựa. Nhìn thoáng qua thì con ngựa đó không có gì đặc biệt, nhưng nhìn kĩ thì mới thấy con ngựa này có một chiếc sừng trên đầu và một đôi cánh trắng muốt. Đôi mắt đen láy, con ngựa trông thật hiền dịu làm sao. Đây là loài ngựa một sừng vốn chỉ có trong truyện cổ tích. Nhìn sang phía lồng kính, tôi thấy một con kì nhông màu sắc thay đổi liên tục, lúc thì xanh, lúc thì đỏ, lúc thì tím, lúc lại chuyển sang màu vàng chanh. Bên dưới tấm biển đề rằng đây là một con kì nhông đổi màu theo nhiệt độ. Xem xong, tôi sang xem hàng cây cảnh. Không hiểu ở đây cây cối có màu xanh như ở Trái Đất không nhỉ ? Trước cửa hàng là một cây leo màu xanh cuốn chặt vào chiếc giàn màu trắng. Kì lạ thay, thân cây đó cứ dần dần uốn lượn thành dòng chữ "XIN MỜI VÀO". Bước vào trong cửa hàng, tôi thấy một cây có rất nhiều loại trái khác nhau. Các quả của cây treo lủng lẳng, trông rất vui mắt. Mỗi quả có một

màu sắc khác nhau. Tán lá cây xoè rộng và có màu xanh nước biển. Mẹ tôi cũng rất thích cây nên tôi quyết định mua một cây nhỏ về tặng mẹ. Mua xong, tôi ra ngoài và sang cửa hàng bán đồ chơi ở kế bên. Ngoài cửa là một chú lính bằng cát, tay bồng súng, trông như thật. Vào bên trong, trên giá đầy ắp các loại đồ chơi. Nào thì mô hình hệ Mặt trời có thể chuyển động được, nào là các loại đồ chơi xếp hình ngộ nghĩnh. Ra khỏi cửa hàng, ngoài đường thì mọi người đang đứng tụ tập ở góc chợ. Thì ra, khu trưng bày đĩa bay hôm nay mở cửa để mọi người vào xem miễn phí. Theo mọi người đi đến khu triển lãm, tôi thấy không khí chợ ở đây thật nhộn nhịp. Mọi người đều rất có ý thức giữ gìn vệ sinh chung. Các em bé trong những bộ trang phục sắc sỡ, lằng xằng chạy theo bố mẹ, bị bố nói. Họ nói chuyện rất vui vẻ với đủ các chất giọng nói. Tôi thấy giọng nói của họ rất hay. Vào trong khu triển lãm, mọi người không ai xô đẩy ai, đi theo từng đoàn rất có kỉ luật. Các chiếc đĩa bay này tôi mới chỉ được nhìn thấy qua phim ảnh chứ chưa bao giờ được nhìn thấy ngoài đời thực. Những chiếc đĩa bay đủ màu, đủ kiểu được bày trong khu triển lãm. Có chiếc đĩa bay trong suốt, có chiếc đục, có chiếc có bánh xe. Nghe giới thiệu, tôi mới biết những chiếc đĩa bay này còn có thể tàng hình và đi xuyên qua các thiên thạch. Một số chiếc đĩa bay còn dùng trong các cuộc chiến đấu nên có rất nhiều loại súng.

Ra khỏi khu triển lãm, tôi bỗng nghe văng vẳng thấy tiếng mẹ gọi : "Miu ơi, dậy đi học đi con." Tự nhiên, tôi thấy mọi thứ mờ dần đi. Phiên chợ trên sao Hoả biến mất và chỉ còn lại mình tôi đang nằm trên giường. Tôi nhớ lại mọi người dân trên đó đều rất có ý thức. Tôi mong rằng người dân Trái Đất cũng sẽ văn minh, tiến bộ như người dân trên sao Hoả. Giấc mơ lên sao Hoả thật thú vị. Khi đến trường, tôi sẽ kể lại cho các bạn của tôi nghe.

Phan Minh Trang

(Trường THCS Ngô Sĩ Liên)

Đề 58 : Dựa vào bài thơ "Chợ Tết" của Đoàn Văn Cừ, hãy tưởng tượng và tả lại một phiên chợ Tết ở làng quê ngày xưa.

Bài làm

Em đã từng học bài thơ *Chợ Tết* của tác giả Đoàn Văn Cừ. Bài thơ tả lại quang cảnh của một phiên chợ Tết từ ngày xưa. Phiên chợ trong bài thơ ấy rất đông vui, nhộn nhịp. Tuy chưa bao giờ được tham gia phiên chợ Tết ở làng quê ngày xưa, nhưng qua bài thơ, em cũng có thể hình dung được phần nào về quang cảnh chợ.

Phiên chợ Tết có lẽ được tổ chức vào khoảng ngày hai mươi sáu, hai mươi bảy Tết. Vào ngày chợ họp, người dân dậy sớm lắm. Khi ấy, mặt trời mới nhô lên được một chút trên núi cao. Dải mây trắng như dải lụa vắt ngang đỉnh núi, đỏ dần lên dưới ánh mặt trời. Đường làng, thôn xóm, khắp nơi sương mù vẫn còn giăng trắng. Làn sương mờ trắng mỏng manh, lẫn thêm chút nắng hồng le lói và màu xanh rì rào của núi rừng vẫn còn đang ôm ấp, vuốt ve quanh những mái nhà tranh. Con đường đất dẫn ra chợ ngoằn ngoèo bên mép đồi, nhìn như một đường viền nổi bật giữa màn sương và núi rừng. Trên con đường ấy, từ khắp các thôn xóm, người ta kéo nhau về đi chợ Tết. Người đi chợ Tết rất đông, gồm cả người mua lẫn người bán. Những người bán hàng mang theo thúng hàng, bồ hàng nặng trĩu. Họ gánh hàng trên vai hoặc kéo hàng đi trên cỏ. Những người đi chợ mua đồ cúng lễ Tết hay đồ mới cũng vui không kém những người bán hàng. Những cậu bé diện áo đỏ lon ton chạy trước, mấy cụ đồ nhỏ chậm rãi theo sau. Các cụ khom lưng, chống gậy, bước đi khoan thai. Có cô gái mặc chiếc yếm đỏ đi cạnh một anh thanh niên. Không biết anh trêu gì mà cô ngượng ngùng đỏ mặt, lấy tay che môi tủm tỉm cười. Cạnh đấy, có một em bé đang say ngủ, đầu nép bên yếm mẹ. Bỗng có hai người gánh một chú lợn to, bốn chân buộc chắc vào đòn gánh, chạy vượt lên đầu. Một con bò vàng được xỏ một sợi dây ở mũi hung hực, đuổi theo sau. Có lẽ, những người này muốn đến chợ sớm để có thể tìm được chỗ ngồi thuận lợi cho việc bán hàng. Trời sáng dần lên, đoàn người cũng sắp ra đến chợ. Ven đường bây giờ là những ruộng lúa. Giọt sương trắng rõ đầu cành lúa như những giọt sữa. Trong ruộng, từng tia nắng đỏ dần lên, xuyên qua màn sương chiếu xuống trông như nhấp nháy.

Phiên chợ Tết họp ở một khu đất trống khá rộng, có dựng cổng chợ. Người mua bán ra vào đầy cổng chợ. Ngay đầu chợ có một người bán trâu. Những chú trâu to khỏe, thỉnh thoảng vờ lim dim đôi mắt như đang lắng nghe những lời người khách nói với chủ mình. Nhưng thực sự thì chúng có hiểu gì đâu ! Gần đấy có anh hàng tranh quẩy đôi bồ, đi đi lại lại quanh chợ, miệng rao to : "Tranh Tết đây ! Tranh Đông Hồ, tranh Hàng Trống đây ! Có ai mua không ?". Đi quanh chợ được mấy vòng, anh dừng lại trước một chỗ đông người, ngồi xuống và xếp tranh từ trọng bồ ra. Tranh của anh cũng khá phong phú nhưng phần lớn đều là tranh Tết. Nào là tranh "Chợ quê", "Vinh hoa", "Phú Quý", tranh "Gà" Đại Cát,... Người mua bắt đầu xúm lại xem tranh. Trong đó có mấy đứa trẻ con mãi mê ngắm bức tranh Gà "Đại Cát", quên mất các cô chị đang đứng gọi bên đường. Cách đấy không xa, có một thầy khoá đang gò lưng trên cánh phản, tay mài nghiền mực,

mắt dăm chiêu suy nghĩ. Rồi chợt nghĩ ra câu đối mới, thầy cầm bút lên hí hoáy viết. Có cụ đồ nho nãy giờ đứng bên, miệng lẩm nhẩm đọc câu đối ấy. Tay vuốt râu, cụ bật cười : "Ha ha ! Hay, hay lắm !". Thầy khoá nghe vậy nhanh nhẩu chào hàng mời cụ mua đôi câu đối ấy. Cuối chợ có một cái miếu cổ. Một bà cụ bán hàng nước ngồi bên miếu. Mái tóc bà đã bạc trắng. Bà bán nước ở chợ này ngót nghét đã mấy chục năm. Dòng nước thời gian cứ chảy đi, rồi gội trắng tóc bà từ lúc nào không hay. Ngồi cách xa bà cụ mấy gian hàng, có một chú ngồi bán vàng mã mà thời xưa người ta hay gọi là hoa man, đầu chít một chiếc khăn nâu, đang ngồi xếp thêm vàng ra mặt chiếu. Hàng chú bán từ sáng đến giờ khá chạy. Còn nhớ lúc nãy, khi người mua chen lấn kinh quá, cụ lí trưởng cũng bị họ sấn sổ lấn tới, kéo xệch cả quần áo. Họ chen lấn mạnh đến nỗi khăn cụ quán chặt trên đầu cũng bị tung ra. Ngồi giữa chợ là một cô bán hoa quả. Hoa quả của cô trông rất tươi ngon : những quả cam chín mọng, màu đỏ chót như pha son ; những quả vú sữa căng tròn, mọng sữa ;... Ngày Tết, người ta thường mua gạo nếp để đồ xôi nên trong chợ cũng có bán cả loại này. Hạt gạo nếp trắng phau, dong đầy thành từng thúng trông như núi tuyết. Gần cổng chợ, có một anh bán pháo. Pháo của anh có khá nhiều loại, chủ yếu màu đỏ. Để chào hàng, anh đốt thử một dây pháo. Tiếng pháo nổ đom đốp nghe thật vui tai. Chẳng thế mà mấy cô gái đứng gần đấy cứ ôm nhau cười rũ rượi. Gần hàng pháo, có mấy hàng bán gà. Những chú gà trống chắc thịt, mào thâm như cục tiết, vẩy chân vàng óng. Cứ thỉnh thoảng, chúng lại gáy ầm ĩ. Bọn gà mái nghe vậy cũng quang quác kêu theo. Một người đàn ông đang mua gà. Ông ta nhìn kĩ từng con, chọn lấy một con gà trống, cầm cẳng dốc lên xem nó nặng áng chừng bao nhiêu. Nghe chừng có vẻ vừa ý nên ông ta nhờ chủ hàng lấy lạt buộc đôi chân gà lại, trả tiền cho chủ hàng rồi đi mua tiếp thứ khác.

Chợ vẫn diễn ra tưng bừng, nhộn nhịp như thế đến khi xế chiều. Lúc tiếng chuông tối của ngôi chùa ở ngọn núi gần đấy vang lên cũng là lúc chợ tan. Người ta nhanh chóng dọn hàng. Họ lại lũ lượt ra về trên con đường đất sét mép đồi. Chiều tà còn vương lại chút nắng yếu bên bờ cỏ xanh. Giờ nhìn lại mới thấy quanh quán chợ, lá da rụng rơi bời.

Chợ Tết cũng là một nét văn hoá trong truyền thống của dân tộc ta. Qua bài thơ *Chợ Tết*, em đã biết thêm về những phiên chợ ngày xưa. Em cảm thấy như mình đã hiểu thêm về đất nước Việt Nam tươi đẹp.

Nguyễn Thu Hường

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 59 : *Từ bài thơ "Mưa" của Trần Đăng Khoa, em hãy viết bài văn tả lại trận mưa theo quan sát và tưởng tượng của em.*

Bài làm 1

Giữa cái nóng của mùa hè oi ả, ai cũng muốn có một trận mưa đổ xuống để phá tan sự khó chịu này. Cái nắng gay gắt, cái nóng làm mọi vật đều phải vã mồ hôi...

Rồi từ đâu, một cơn gió lạnh thoảng qua làm dịu hẳn đi khí nóng. Gió trở nên nhiều hơn, mạnh hơn làm mọi vật thay đổi. Cây cối nghiêng ngả, va chạm vào nhau, những chiếc lá rụng xuống đường rồi lại theo dòng bụi bay tứ tung. Dòng người đi lại trên đường phố như hiểu được điều gì đó, vội vàng về nhà. Chỉ một lát sau, mây đen ùn ùn kéo tới hoà cùng những đám mây trắng rồi dần dần chiếm lĩnh cả một bầu trời. Bầu trời vừa nãy còn xanh biếc mà bây giờ đã trở nên đen sì như thế này.

Có một vài giọt mưa từ đâu rơi xuống đường. Điều mọi người mong mỏi đã tới. Mưa, mưa tới thật rồi. Rồi mưa trở nên nặng hạt hơn, dày hơn, ào ào xiên xuống đường. Những hạt mưa như vô cùng mạnh mẽ, đan chéo nhau rơi thật nhanh như muốn đâm thủng những chiếc lá. Chúng lao xuống mặt đường, tạo một lớp bọt dày đặc, trắng xoá. Trên mặt hồ, những gợn sóng lăn tăn, mềm mại, uyển chuyển như những vũ công ba lê đang nhảy múa, vui mừng đón chào mưa tới. Những mái nhà, những hàng cây, những con phố... như được mưa rửa sạch. Vui mừng quá, lũ trẻ con trong xóm í ới gọi nhau ra tắm mưa. Chúng chạy ra, cười đùa vui vẻ. Tiếng mưa hoà cùng với tiếng cười vô cùng thơ ngây, trong sáng của chúng tạo thành một bản hoà âm nghe thật vui tươi. Bên cửa sổ của những ngôi nhà cổ, mưa tí tách nhảy múa một cách say mê. Kia ! Những con gà từ góc vườn chạy ra ngắm mưa, những chú chó nằm im bên cạnh cửa thỉnh thoảng giơ tay ra rồi rút lại. Có vẻ chú thích mưa lắm. Bây giờ không chỉ có mưa to mà gió cũng ngày một mạnh. Gió thổi qua làm lệch cả hướng rơi của lá, làm dòng nước mưa va chạm vào nhau. Cây cối hả hê uống nước bù cho những ngày hè đã qua. Chúng xoè cánh tay đỡ lấy những giọt nước mưa mát lạnh mà ông Trời ban tặng. Dòng xe trên đường phố giờ không còn. Thỉnh thoảng lắm mới có chiếc xe ô tô đi qua làm toé nước sang hai bên. Có chú chó bị nước vào người, chạy thật nhanh vào nhà. Mưa đã bao trùm lên mọi vật, không khí mát mẻ đã làm dịu đi cái nóng ngày hè. Rồi cơn mưa đã ngớt đi, trời đã sáng lên. Mọi vật trở nên khác hẳn. Bầu trời trở nên trong xanh hơn. Hàng cây trở nên tươi

mới hơn. Những chiếc lá được rửa sạch, xanh một màu vô cùng mát mẻ. Những mái ngói đỏ, qua một trận mưa trở nên đỏ hơn. Con đường đã không còn bụi bẩn. Hồ như được lọc nước, trở nên trong hơn. Mọi vật xung quanh như vừa được thay một bộ quần áo mới, vô cùng vui vẻ. Đám trẻ con vừa nãy tắm mưa, vẻ mặt buồn buồn như tiếc nuối. Nhưng chắc hẳn chúng rất vui vẻ vì cái không khí nóng đã không còn nữa. Dòng xe cộ lại trở nên đông đúc nhưng vui hơn. Trên mái, ai cũng nở một nụ cười tươi tắn. Bao trùm lên mọi vật không còn là cái nắng nóng của mùa hè nữa mà thay vào đó là sự tươi mát của mùa xuân, hơi chút se lạnh của mùa thu nữa. Tiết trời này làm tôi như muốn cười thật tươi, hát thật to bài hát mà mình yêu thích. Hiên nhà, nước mưa đầy ắp. Trên ống thoát nước, những giọt mưa còn đọng lại chảy từng giọt xuống vĩa hè.

Mưa thật là đẹp. Nó tạo ra một không khí đầy tươi mát cho những ngày hè nóng bức. Nó rửa sạch mọi vật khỏi cát bụi. Nếu ai ngắm mưa thì chắc hẳn sẽ còn cảm nhận được sự thuần khiết của nó – tượng trưng cho vẻ đẹp người con gái Việt Nam ta.

Phạm Thị Tú Anh

(Trường THCS Trưng Vương)

Bài làm 2

Trời bây giờ ở làng quê tôi là buổi sớm mùa hạ trong trẻo lắm. Vạn vật đang bừng tỉnh sau giấc ngủ say nồng, lại xanh tươi hơn, lại mơn mơn hơn bao giờ hết.

Trời đang sáng sủa thế. Vậy mà những con mối đã chi chít khắp nơi đổ về khắp phía như báo hiệu một điều kinh khủng sắp xảy ra với những con vật quá bé nhỏ này. Chẳng hiểu chúng lo sợ cái gì ở thế giới trong lành buổi sớm mà cả bọn nhốn nhác, hỗn độn quá. Máy cái bé gà con vàng mượt như mấy cái chùm bông lúa rồi rít tìm nơi ẩn nấp. Ông trời là to nhất, bao la rộng lớn lắm, từ trước đứng đầu cả thiên hạ nay lại càng oai phong, lắm liệt mặc áo giáp đen ra trận. Muôn nghìn cây mía non già múa gươm điêu luyện và thoăn thoắt như những anh hùng kiếm hiệp. Cả tổ kiến lửa đỏ ngầu lổm đóm đổ lăn xuống đường. Kiếm dăng dặc hành quân đầy đường y như một đội kỵ binh lính tí hon được huấn luyện tinh nhuệ. Những chiếc lá khô bay như những con thuyền nan trôi cuốn cuộn cùng bụi đường lắm tấm rắc đầy vào không trung. Đám cỏ gà rung tai nghe bụi tre chầm chập gỡ cái mái tóc bù xù trông lại càng xoắn tít hơn. Hàng bưởi đu đưa bế lũ con đầu tròn trọc lốc. Thì ra là vậy. Sắp mưa, sắp mưa.

Ông trời cầm kiếm chớp rạch ngang bầu trời chỉ bằng một đường kiếm nhanh nhẹn vô cùng, chẳng tìm đâu dấu vết. Ông cười khanh khách y như đứa trẻ, nụ cười sấm rền ghé xuống sân nhà ai. Mấy cây dừa xanh rêu đậm đà sải tay bơi như

mấy vận động viên đang tập dượt cho trận thi đấu sắp tới. Ngọn mừng tươi xanh rờn cũng tung bừng nhảy múa. Bất chợt... mưa lộp bộp, lộp bộp đổ xuống, ù ù như cối xay lúa. Mưa sầm sập, ầm ầm đổ như trút nước.

Nguyễn Thanh Tùng
(Trường THCS Thanh Quan)

Đề 60 : *Em đã từng gặp ông tiên trong những câu chuyện cổ tích dân gian. Hãy tả hình ảnh ông tiên theo trí tưởng tượng của mình.*

Bài làm 1

Thế giới thần tiên trong trí tưởng tượng của trẻ em Việt Nam là một thế giới đầy màu sắc. Ở nơi thiên đường đó có cô Tấm dịu hiền, có anh Khoai chăm chỉ, cần cù và chàng Thạch Sanh khoẻ mạnh, dũng cảm. Nhưng người mà những đứa trẻ chúng tôi thích nhất lại là ông tiên – cụ già tốt bụng, luôn mang đến những điều ước màu nhiệm.

Trong trí tưởng tượng của tôi, ông tiên chắc cũng chẳng khác gì ông nội là mấy. Ông cũng có mái tóc trắng, búi củ tỏi như các cụ ngày xưa. Ông có đôi mắt to, tròn nhìn hết cả thế gian xem ai khó khăn, đau khổ thì giúp đỡ. Đôi mắt ấy rất hiền hậu, nhân từ như chính con người ông. Ông tôi ngày xưa có chùm râu dài đến rốn, bạc trắng nên tôi nghĩ bụi cũng vậy thôi. Da dẻ bụi hồng hào, trắng trẻo vì ăn nhiều đào tiên trên thiên đình. Ông tiên hay đi giúp đỡ người khác. Mỗi lần ông xuất hiện là lại có những đám khói trắng xoá ở đâu hiện ra mà chúng tôi thường gọi là "cân dầu vùn" của ông. Xung quanh ông tiên, những luồng ánh sáng có thể soi sáng cả thế gian. Ông thường mặc bộ quần áo màu vàng, đôi guốc mộc trông giản dị và gần gũi như ông mình. Giọng nói của ông ấm áp và ôn tồn xoa dịu hết mọi nỗi đau. Nhưng điều làm tôi yêu ông nhất chính là tấm lòng của ông. "Ông tiên tốt bụng", "cụ già mang đến nhiều điều ước" là những cái tên mà tôi đặt cho ông. Ông tiên giúp đỡ chị Tấm gặp được nhà vua. Khi chị Tấm không có quần áo đẹp đi dự hội, ông đã hoá phép biến đồng xương cá ở bốn chân giường thành bộ quần áo đẹp, thành đôi hài đỏ dễ thương và thành con ngựa hồng để chị Tấm đi dự hội. Ông tiên đã dạy cho anh Khoai hai câu thần chú để trị tội tên địa chủ và cưới được con gái hân. Trong câu chuyện cổ tích "Bông cúc trắng" ông tiên đã chỉ đường cho cô bé hái được hoa cúc mang về chữa bệnh cho mẹ. Ông còn đến tận nhà khám bệnh, chữa trị cho mẹ cô bé hiếu thảo kia... Vậy đấy ! Với cây phất trần

trong tay, ông đã đi khắp mọi nơi, gặp đủ hạng người, tốt có, xấu có. Nhưng chỉ những người tốt, những đứa bé ngoan ngoãn, học giỏi và hiếu thảo mới gặp được ông tiên, được ông giúp đỡ và cho điều ước. Còn những đứa trẻ hư, những người xấu sẽ phải chịu hình phạt thích đáng.

Tôi yêu ông tiên lắm. Tôi coi ông như ông ruột của mình ấy. Đã mấy nghìn năm nay, ông đi đủ mọi miền, giúp đỡ bao người. Từ hồi còn nằm nôi, tôi đã được các bà các mẹ kể về ông tiên. Đến trong mơ, tôi cũng nhìn thấy những việc mà ông đã làm để giúp đỡ bà con nghèo, người gặp hoạn nạn. Tôi không phải là một đứa trẻ ngoan. Đôi lúc tôi còn lười biếng và cãi lại mẹ nhưng tôi sẽ sửa chữa, tôi sẽ cố gắng chăm học hơn, ngoan ngoãn hơn để một lần được nhìn thấy ông tiên – cụ già tốt bụng và nhân hậu của tôi.

Nguyễn Thu Uyên

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Bài làm 2

Kí ức tuổi thơ như dòng thác mạnh mẽ, cuốn tôi về với miền cổ tích. Kỉ niệm tuổi thơ tôi gắn với lời kể của mẹ, của bà, với nàng tiên, ông bụt. Tuổi thơ tôi là những lần vấp ngã ngồi khóc rưng rức, mong chờ ông tiên hiện ra, ban cho một điều ước diệu kì. Và bây giờ, trong mơ tôi đang trôi về cái ngày trẻ con ấy để được gặp ông tiên hiền từ của tôi.

Giác ngủ bỗng bỉnh, êm ái đưa tôi bay lên cao, cao hơn cả những nóc nhà, hàng cây im lìm bên dưới, chạm tới một tầng mây mềm và ấm : "Chào mừng con đến với thế giới của những ước mơ". Một giọng trầm ấm vang lên. Tôi ngược mắt nhìn.

Ồ, kia chẳng phải là ông Tiên sao ? Làm sao tôi nhầm được hình bóng thân thương mà mẹ và bà vẫn thường hay kể. Ông cao và trông gầy gầy nhưng nước da hồng hào, khoẻ mạnh, gương mặt phúc hậu. Mái tóc trắng như cước được búi cao gần sát đỉnh đầu. Chòm râu cũng trắng hệt như mái tóc, dài tới tận đầu gối, trông xa như một dòng nước bạc. Ông vận một bộ quần áo màu vàng, có những đường vân trắng kéo thành vệt như sương và đi một đôi hài mũi hếch vàng, nhạt hơn bộ quần áo. Một dáng vẻ nhàn nhã, thanh tao.

Ông bước lại gần tôi, dáng đi nhanh nhẹn.

Tôi ngược lên để nhìn ông rõ hơn. Ánh mắt ông ấm áp, trù mến. Đôi mắt nâu hiền từ. Đôi lông mày trắng và dài rủ xuống. Ông mỉm cười, để lộ hàm răng đen nhánh.

"Ông ơi, sao ông chỉ giúp đỡ người gặp khó khăn, bất hạnh thôi ạ ? Sao con ngã đau, khóc mà ông không hiện lên ?" – Tôi hỏi. Ông lại cười, nụ cười của ông sao giống nụ cười của ông ngoại tôi đã mất thế cơ chứ ? Ông đưa ngón tay dài khẽ gạt sợi tóc con ra khỏi mặt tôi. Bàn tay ấm áp của ông vuốt má tôi "Tại vì ông hay bất cứ thần thánh nào khác cũng đều bước ra từ ước mơ và hi vọng của con người". – Ánh mắt ông ngời sáng, chòm râu bạc khẽ rung rinh. – "Người bất hạnh gặp phải nhiều đau khổ nhưng khát vọng vươn lên tìm hạnh phúc, tìm công lí luôn rực cháy. Vì vậy, ông giúp đỡ để họ có thêm nghị lực. Việc giúp đỡ của ông chỉ như sự khích lệ, cổ vũ họ mà thôi".

À thì ra là như vậy !

Ánh mặt trời rọi qua cửa sổ, chiếu vào mặt làm tôi bừng tỉnh khỏi giấc mộng. Nhưng hình ảnh ông Tiên hiện từ và những lời ông nói vẫn vang vọng trong tôi. Ông ơi, con hiểu rồi ạ. Cổ tích không thể biến những giấc mơ thành sự thật nhưng nó sẽ tạo ra niềm tin, niềm hi vọng để ta cố gắng vươn lên.

Hoàng Kiều Nga

(Trường THCS Giảng Võ)

Đề 61 : Kể và tả một nhân vật trong một tác phẩm em đã học (hoặc đọc thêm).

Bài làm 1

Em đã đọc nhiều truyện cổ tích của thế giới nhưng em vẫn ấn tượng với truyện *Cô bé Lọ Lem*. Nàng Lọ Lem trong truyện thật xinh đẹp, dịu hiền và rất nết na. Cô nàng đã có quãng thời gian dài khổ cực để tìm tới một hạnh phúc trọn vẹn.

Lọ Lem thật xinh đẹp ! Dáng người nàng nhỏ nhắn, dong dỏng cao. Khuôn mặt trái xoan, thanh tú nổi bật, nước da trắng hồng, mịn màng. Đôi mắt đen láy, sáng long lanh ẩn dưới hàng lông mi uốn cong tự nhiên càng làm tăng vẻ quyến rũ của đôi mắt. Hàng lông mày lá liễu dài, cong càng làm tăng vẻ tự nhiên của đôi mắt quyến rũ ấy. Chiếc mũi dọc dừa cao điểm vẻ đẹp cho khuôn mặt của nàng. Đôi môi mềm, đầy đặn, bóng như vừa được bôi một lớp son mỏng. Hàm răng trắng, đều đặn cứ lấp ló giữa hai vành môi, ẩn giấu một vẻ đẹp nền nã. Mái tóc đen, óng mượt xoã ngang vai. Thường ngày Lọ Lem chỉ mặc một bộ đồ rách rưới, vá chằng vá đụp để lau dọn nhà cửa. Khuôn mặt của Lọ Lem xinh xắn vậy mà lại luôn bị lem luốc bởi cô phải quét dọn nơi xó nhà hay gác xép bẩn thỉu. Chính vì bộ dạng lem luốc nên cô mới bị gọi tên là Lọ Lem. Lọ Lem rất chăm

chỉ, luôn dọn dẹp luôn chân luôn tay. Cô rất hay lam hay làm. Lọ Lem có tính nết thật tốt đẹp : hiền dịu, nết na, chăm chỉ – những đức tính, phẩm chất tốt đẹp nhất của người phụ nữ.

Cuộc đời của Lọ Lem có quãng đường dài thật gian khổ mới tìm được hạnh phúc đích thực. Để dẫn tới kết quả tốt đẹp đó là cả một câu chuyện dài.

Thuở nhỏ, Lọ Lem sống rất vui vẻ cùng cha mẹ trong ngôi nhà rộng rãi, thoải mái. Bỗng nhiên, mẹ nàng lâm bệnh nặng rồi qua đời. Cha nàng lấy thêm vợ kế. Mẹ kế đã có hai đứa con riêng trước tuổi Lọ Lem. Hai đứa con của mẹ kế thì gầy, đứa thì béo. Sau đó, cha của Lọ Lem bị tai nạn nên cũng qua đời. Sau khi ông mất, mẹ kế bắt cô bé phải phục vụ và phục tùng hai mẹ con mẹ. Những bộ đồ lộng lẫy, những đôi giày tuyệt đẹp và căn phòng trang hoàng lộng lẫy đã quá xa vời với Lọ Lem. Mẹ kế chỉ cho Lọ Lem mặc những bộ đồ bỏ đi, vá chằng vá đụp và đôi giày thô kệch. Mẹ bắt cô phải làm lụng luôn chân luôn tay. Còn hai cô con riêng của mẹ chỉ biết ăn chơi, lêu lổng, sống cuộc sống sung sướng mà lẽ ra Lọ Lem được hưởng. Lọ Lem xinh xắn chỉ được ở trên gác xếp bụi bặm, bẩn thỉu, chứa đầy đồ cũ nát và cô có bạn là những chú chuột. Rồi một hôm, hoàng tử mở tiệc tiếp khách có mời cả mấy mẹ con mẹ kế ghê và cả Lọ Lem nữa. Nhưng mẹ kế sắm sửa, trang điểm cho mình và hai đứa con xấu xí. Mẹ còn bắt Lọ Lem nhặt hạt đỗ tới bong cả tay mà không được đi dự tiệc. May có bà tiên giúp đỡ, cô đã có bộ đồ lộng lẫy, cỗ xe tuyệt đẹp tới dự tiệc. Lọ Lem nhảy với hoàng tử tới sau mười hai giờ – giờ bà tiên dặn phải về nếu không phép màu sẽ bị biến mất. Cô vội vã đánh rơi chiếc giày làm hoàng tử đi tìm khắp nơi. Cuối cùng, hoàng tử đã tìm được chủ nhân của chiếc giày. Hoàng tử đã tìm thấy vị hôn thê của đời mình – Lọ Lem và cưới nàng về làm vợ. Cuộc sống của hai người rất hạnh phúc.

Lọ Lem là cô gái nết na, hiền dịu và rất xinh đẹp. Với tâm hồn trong sáng và phẩm chất tốt đẹp, cô đã tìm được đến với hạnh phúc đích thực. Qua câu chuyện, em hiểu rằng người chăm ngoan, hiền dịu, nết na sẽ được đền đáp xứng đáng.

Phạm Nhật Linh

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Bài làm 2

Từ nhỏ, tôi đã được nghe bà kể rất nhiều câu chuyện cổ tích hay. Trong những câu chuyện ấy, tôi thích nhất là truyện *Tám Cám* với hình ảnh cô Tám đẹp người, đẹp nết.

Tuy phải làm việc sớm khuya vất vả, dầm mưa dãi nắng nhưng làn da Tám vẫn mịn màng và trắng trẻo. Cô có dáng người thon thả và vóc người dong dong cao. Khuôn mặt trái xoan của cô luôn toát lên vẻ trong sáng, hiền dịu. Nhìn Tám, chắc hẳn ai cũng bị thu hút bởi vẻ đẹp chân chất của cô – vẻ đẹp của những cô thôn nữ hay lam hay làm. Một phần vẻ đẹp ấy được thể hiện qua đôi mắt. Tám có đôi mắt bồ câu vừa thơ ngây, vừa trung thực, luôn thấp thoáng những nét buồn thâm thẳm. Hai hàng mi dài cong vút làm đôi mắt Tám đã đẹp lại càng thêm duyên dáng. Đôi lông mày lá liễu không dày mà cũng không thưa ôm gọn lấy cặp mắt buồn. Cô Tám có sợi tóc đen, dày, mượt chảy trên bờ vai tròn lẳn, buông dài sau lưng. Bàn tay búp măng thon thả với năm ngón tay thon dài, mềm mại và mỏng mảnh chứa đầy vẻ kiều sa.

Sống lam lũ, vất vả quanh năm nơi nhà mù di ghè cay độc, Tám chỉ được mặc những bộ quần áo rách nát, cũ kĩ : những chiếc quần vải thô nhuộm bùn bạc phếch, những chiếc áo nâu sồng vá chằng vá đụp. Và nữa, cuộc sống ở đó thật đau đớn, tủi cực làm sao ! Tưởng rằng những điều đó sẽ giết chết dần sắc đẹp của Tám. Nhưng không, vẻ đẹp thuần khiết của cô không hề lu mờ, tàn phai mà còn ngày một thêm hoàn mĩ. Sợi tóc của cô càng thêm đen mượt, nước da của cô càng thêm trắng trẻo. Cứ như thế, theo thời gian, Tám ngày càng xinh đẹp.

Hãy nhìn cảnh cô Tám mỉm cười sau khi thử giày thêu ở đêm hội năm nào. Chao ôi ! Lúc ấy vẻ đẹp của Tám mới hiện lên rõ nét làm sao ! Trông cô đẹp như một nàng tiên giáng trần vậy. Trong bộ xiêm y lộng lẫy, khuôn mặt trái xoan của cô sáng bừng lên, nổi bật giữa muôn vàn khuôn mặt của các cô gái khác. Đôi môi hình trái tim mọng đỏ của cô như một bông hoa nở vào buổi sáng chưa xòe hết cánh, kín đáo khoe sắc thắm. Hai hàm răng đều tăm tắp như những hạt ngô non và trắng loá như muối biển lấp ló giữa hai vành môi, ẩn giấu một vẻ đẹp trang nhã kiều kì. Nụ cười duyên dáng đó có một sức hút kì lạ, làm ai nhìn cũng phải ngỡ ngàng, mê mẩn trước vẻ đẹp đầy đặn của trang tuyệt sắc giai nhân trẻ tuổi mà họ sắp tôn làm hoàng hậu.

Tám là một cô gái bất hạnh. Mẹ cô chết từ hồi cô còn bé. Sau đó mấy năm thì cha cô cũng qua đời. Tám phải ở với mù di ghè cay nghiệt là mẹ của Cám. Có lẽ những bất hạnh ấy đã để lại trong đôi mắt Tám những nét buồn thâm thẳm, đã làm Tám trưởng thành từ khi còn thơ bé.

Lúc còn nghèo khổ cũng như lúc đã trở thành vợ vua, Tám vẫn luôn giữ bản chất cần cù, chịu thương chịu khó, hay lam hay làm của người lao động. Trong cung, sống trong cảnh giàu sang nhưng lựa, Tám vẫn tự tay giặt quần áo cho vua.

Không chỉ thế, Tấm còn rất hiếu thảo với mẹ cha. Tuy sống sung sướng trong hoàng cung, nàng vẫn không quên ngày giỗ của cha. Nàng xin phép vua về nhà để soạn cỗ cùng mẹ kể...

Những tương con người hiền lành, hiếu nghĩa ấy sau gần một phần tư cuộc đời chịu khổ sẽ được hưởng phần đời còn lại hạnh phúc, vui vẻ bên nhà vua. Nhưng sự đời đâu có dễ dàng như vậy. Để được hưởng cuộc sống bình yên, vui vẻ đó, Tấm đã phải trải qua bao gian truân, khổ cực. Nàng đâu có ngờ rằng, ngày giỗ cha ấy chính là ngày định mệnh của cuộc đời nàng. Khi trèo lên cây cau để xé lấy một buồng cúng cha, Tấm đã bị mẹ con Cám chặt cây cau hại chết. Kể từ đó, Cám chính thức trở thành hoàng hậu và phần đời đầy gian truân của Tấm bắt đầu.

...Bị mẹ con Cám hại chết, Tấm hoá thành chim vàng anh, bay đến vườn ngự. Thấy Cám đang giặt áo cho vua ở giếng, vàng anh bảo nó :

– *Phơi áo chồng tao, phơi lao phơi sào,*

Chớ phơi bờ rào, rách áo chồng tao !

Rồi chim bay đến đậu bên cửa sổ, hót rất vui tai. Từ đó, nhà vua chỉ mê mãi với chim. Cám tức lắm, giết thịt vàng anh rồi vớt lông chim ở góc vườn. Từ chỗ đó bồng mọc lên hai cây xoan đào rợp bóng che mát cho nhà vua. Cám lại sai thợ chặt cây, đóng làm khung cửi. Nhưng khi Cám ngồi vào khung cửi, lúc nào cũng nghe thấy tiếng khung cửi rủa mình :

– *Cót ca cốt kết*

Lấy tranh chồng chị

Chị khoét mắt ra.

Cám lại đốt khung cửi, để tro ở lề đường xa hoàng cung. Đốt tro lại mọc thành cây thị cao lớn, cành lá sum sê. Đến mùa có quả, cây chỉ đậu được có một quả nhưng mùi hương thơm ngát lan toả khắp nơi. Quả thị đó rụng vào bị một bà lão bán nước. Từ trong đó, cô Tấm chui ra, làm việc nhà giúp bà lão. Cuối cùng, cô bị bà lão rình và bắt gặp rồi trở thành con gái bà. Số trời run rủi thế nào mà nhà vua đến quán nước đó, nhận ra miếng trầu cánh phượng Tấm tèm để rồi gặp mặt Tấm và đưa nàng trở lại hoàng cung.

Lại nói về Cám. Cám thấy Tấm trở về, được vua yêu quý thì không khỏi sợ hãi, Cám lân la hỏi Tấm :

– Chị Tấm ơi chị Tấm, chị làm sao mà đẹp thế ?

– Có muốn là đẹp không để chị giúp ?

Cám bằng lòng ngay. Tấm sai quân hầu đào một cái hố sâu, bảo Cám xuống hố rồi giội nước sôi vào hố. Cám chết cứng queo. Nghe tin Cám chết, mẹ dì ghẻ uất lên, ngã vật xuống đất mà chết. Thật đáng đời hai mẹ con hay ganh tị và tham lam.

Cô Tấm xinh đẹp, dịu hiền. Cô Tấm chân chất, chịu thương chịu khó. Cô Tấm kiên quyết, bền bỉ đấu tranh chống lại cái ác để giành lấy hạnh phúc của mình. Cô Tấm đẹp người đẹp nết ấy là biểu tượng của nhân dân Việt Nam.

Nguyễn Thị Thủy

(Trường PTDL Lương Thế Vinh)

Đề 62 : Dựa vào truyền thuyết "Bánh chưng, bánh giầy" và bức tranh minh họa trong sách giáo khoa, em hãy tả lại cảnh gia đình Lang Liêu làm bánh.

Bài làm 1

Gia đình Lang Liêu mỗi người một việc, cùng góp công làm bánh dâng Tiên vương. Cả nhà Lang Liêu nhộn nhịp hẳn lên. Bếp lửa đỏ hồng, củi nổ lép lép, ánh lửa hồng bập bùng. Lang Liêu đang cặm cụi thêm củi cho nồi bánh đều lửa. Vợ chàng tất tả vo gạo, thái thịt để gói thêm bánh. Con trai Lang Liêu xếp từng chiếc bánh nóng hổi ra nong. Khắp nhà vang tiếng nói, tiếng cười. Giữa sân, đàn gà dẫn nhau đi kiếm mồi. Thỉnh thoảng kiếm được con giun béo, mẹ gà cục tác gọi con tới ăn. Gà con lằng xằng như những cuộn tơ óng ả, lăn tròn tới bên mẹ. Cảnh mẹ con gà quẩn quýt bên nhau chẳng khác nào cảnh gia đình Lang Liêu sum họp lúc này. Lá cây trong vườn xào xạc, hoà cùng tiếng chim tạo nên bản hoà tấu của đồng quê. Đôi lúc, mọi người trong gia đình Lang Liêu nhìn nhau, họ không nói gì nhưng đôi mắt họ ánh lên niềm vui vô bờ bến. Vui vì chính từ sức lao động, họ đã làm ra những thứ bánh lễ Tiên vương để tỏ lòng thành. Mọi việc sắp hoàn thành, ánh nắng chiều lười nhẹ trên sân. Phía cuối sân, tiếng chày giã gạo trầm trầm, đều đều vọng lại.

Lê Thị Thu Ngọc

(Trường THCS Ngô Sĩ Liên)

Bài làm 2

Tất bật chuẩn bị cho ngày mang lễ vật dâng Tiên vương, cả gia đình Lang Liêu tuy có vất vả nhưng thật ấm cúng. Lang Liêu ngồi bên bếp lửa, tiếp củi thêm vào ngọn lửa đỏ rực đang bập bùng cháy. Nồi bánh dẻo trên lửa sôi sùng sục, bốc hơi nghi ngút. Đứa con chăm chỉ phụ giúp thêm cho cha, ngồi xếp những chiếc bánh vẫn còn nóng hổi để chuẩn bị nén. Người vợ hiền dịu của chàng đang cho gà ăn. Gà con vây quanh gà mẹ, những chú gà con lông tơ mẫm mĩm như hòn bông lon ton theo mẹ thật dễ thương. Tất cả toát lên niềm hạnh phúc chứa chan. Cuộc sống còn bao khó khăn song trong căn nhà đơn sơ này, tình cảm con người mới thật đầm ấm. Tấm lòng thơm thảo của họ với tổ tiên, ông bà thật đáng kính phục. Tấm lòng ấy góp phần tạo dựng đạo lí tốt đẹp, tập tục đáng quý của dân tộc.

Lê Thu Hoài

(Trường THPT Ngô Sĩ Liên)

Đề 63 : Em hãy hình dung để tả lại cảnh Đế Mèn xót xa trước mộ Đế Choắt và nghĩ về "bài học đường đời đầu tiên".

Bài làm 1

Đế Choắt tắt thở. Mèn vừa thương Choắt vừa ân hận nhưng đã muộn rồi. Đế Choắt đã chết và dù Đế Mèn có ân hận suốt đời thì Đế Choắt cũng không sống lại được nữa.

Đế Mèn đưa Đế Choắt đến chôn vào một vùng cỏ um tùm nhất và đắp thành nấm mộ to, trên đặt một vòng hoa trắng.

Lúc này, trời đã ngả về chiều. Ánh trăng mờ nhạt chiếu trên từng bông cỏ khiến chúng có vẻ ảm đạm. Những bông hoa trắng trên mộ Choắt dường như ánh lên một màu tang tóc, đau thương. Trên bầu trời, mây như ngừng trôi, muôn vật đều yên ắng, chỉ còn lại tiếng gió như tiếng dương cầm và nước như đang hát một bản thánh ca tiễn Choắt về cõi hư vô...

Trong khung cảnh buồn đến não ruột ấy, vẫn có người đứng lặng lẽ bên mộ Đế Choắt. Đó là Đế Mèn. Mèn nhớ lại những chuyện cũ mà ân hận, mà xót xa. "Giá như mình không trêu chị Cốc thì đâu đến nỗi... Anh Choắt ơi ! Tôi không ngờ... Tôi dại quá !". Mèn thầm nghĩ vậy. Giờ đây, khi đứng trước mộ Đế Choắt, Mèn mới nhận ra sai lầm của mình, mới biết phải sửa ngay sai lầm đó. Mèn nghĩ :

"Có biết đâu mà lường : hung hăng, hống hách thì chỉ có đem thân mà trả nợ cứ chỉ ngu dại. Tất cả là tại tôi, anh Choắt ạ ! Tôi mà không trêu chị Cốc thì bây giờ anh vẫn còn sống...". Mèn nghĩ đến lời dặn dò của Dế Choắt, một lời khuyên chân thành đã kéo Mèn ra khỏi vẻ hung hăng thường ngày : "Ồ đời mà có thói hung hăng bậy bạ, có óc mà không biết nghĩ, sớm muộn thì cũng mang vạ vào mình...". Mèn đứng lặng hồi lâu, nghĩ về "bài học đường đời đầu tiên", nghĩ về tất cả mọi người và những cử chỉ của mình mà thấy lòng ân hận : "Không anh Choắt ạ, anh ở nơi chín suối hãy yên tâm, tôi sẽ sửa sai khi còn chưa muộn. Tôi sẽ không phụ lời anh dặn dò đâu ! Anh cứ yên tâm !".

Mặt trời đã gần lặn, chỉ còn một chút ánh sáng yếu ớt soi khắp không gian. Dế Mèn cúi xuống bốc một nắm đất đắp lên mộ cho Choắt. Mèn nhìn mộ Choắt lần cuối cùng rồi quay gót, quả quyết bước đi...

Gió vẫn thổi, cỏ cây, hoa lá lao xao rồi cúi rạp về phía mộ Choắt chào vĩnh biệt. Sương đã xuống, sương rơi từng giọt trên cỏ, từng giọt trên mộ Dế Choắt. Mặt trời đã lặn hẳn, cỏ cây vẫn như rì rào, lao xao, gió thổi mạnh sương vẫn xuống. Màn sương trắng in hình một chú Dế cúi đầu lâm lũi đi xa dần...

Văn Khanh Thư

(Trường THCS Trương Vương)

Bài làm 2

Cảnh vật u ám sau trận mưa. Gió thổi từng đợt rét buốt. Màn mây xám xịt hé sang một chút để lộ một phần của mặt trời. Đám tang trầm lặng cứ diễn ra. Dân trong làng đều kéo tới. Mục sư Dế đồng dạng đọc bài kinh cầu nguyện cho linh hồn Dế Choắt. Tiếng đọc vừa dứt, mọi người xúm lại quanh một bà cào cào ngất vì quá xúc động. Mèn cứ đứng đó, nước mắt cứ chảy dài trên má cậu ta. Nom cậu ta có vẻ rất buồn. Cậu ta để bông hoa mà mình đã cắm suốt buổi lên mộ Dế Choắt, cảm thêm nắm đất tơi đắp vào rồi đứng lặng rất lâu. Lúc sau, đã có một số người ra về. Dần dần, mọi người ra về hết, chỉ còn Mèn vẫn đứng đó, vẫn khóc thầm. Cậu ta nghĩ thầm : "Choắt ơi ! Cậu chết là tại mình. Tại mình tất cả. Tại sao mình ngốc thế. Tại sao mình lại trêu chị Cốc cơ chứ. Mình là đồ hèn. Đồ hèn Choắt ạ. Chỉ vì mình hèn nhát mà cậu chết oan. Tại sao trêu chị Cốc xong, mình lại chạy trốn nhỉ. Sao mình không ở lại nhận lỗi với chị Cốc hoặc có thể đối đầu với chị ấy. Mình là một chàng Dế khoẻ mạnh cơ mà. Choắt ơi ! Mình hối

hận lắm nhưng muộn mất rồi, muộn mất rồi Choắt ơi ! ! !..." Dế Mèn lại khóc, xung quanh vắng vẻ đến rợn người. Gió vẫn thổi hun hút. Cỏ cây nghiêng ngả. Nước rò xuống người Mèn làm bộ áo của cậu ướt sũng. Người Mèn run lên vì lạnh. Cậu ta chuẩn bị ra về thì phải. Hai tay cậu ta giơ lên trời, nói to : "Choắt ơi ! Mình không thể đi theo cậu được, đành phải để cậu nằm đây. Hãy yên nghỉ và tha thứ cho lỗi lầm của mình. Tất nhiên mình không xứng đáng được như vậy. Choắt ơi ! Những lời của cậu mình sẽ ghi lòng tạc dạ đến hết đời. Mình đã rút ra được bài học đường đời đầu tiên nhưng đã phải trả giá quá đắt. Hãy yên nghỉ Choắt nhé ! ! !..." Khuôn mặt Mèn nhạt nhoà nước mắt. Cậu ta quay về để lại người bạn của mình đang yên giấc ngàn thu...

Tú Quyên

(Trường THCS Trưng Vương)

MỤC LỤC

	Trang
<i>Lời nói đầu</i>	3
Phần thứ nhất : Văn tự sự	5
A – Khái quát về văn tự sự	5
B – Dạng bài Kể lại câu chuyện đã đọc (hoặc nghe kể)	33
I – Một số đề bài	33
II – Một số dàn bài	33
III – Một số bài làm của học sinh	37
Đề 1 : Kể lại câu chuyện bà mẹ Mạnh Tử chuyển nhà để dạy con	37
Đề 2 : Kể một truyện dân gian bằng cách tưởng tượng thêm chi tiết cho câu chuyện thêm sinh động	38
Đề 3 : Kể truyền thuyết "Bánh chưng, bánh giầy"	40
Đề 4 : Kể về sự tích Hồ Gươm	43
Đề 5 : Kể truyền thuyết "Thánh Gióng"	44
Đề 6 : Kể truyền thuyết "Sơn Tinh, Thủy Tinh"	47
Đề 7 : Kể truyền thuyết "Con Rồng cháu Tiên" bằng những lời kể khác nhau	49
Đề 8 : Kể tóm tắt truyện "Bức tranh của em gái tôi"	53
Đề 9 : Kể lại một cách ngắn gọn, mạch lạc truyện cô tích "Thạch Sanh"	54
Đề 10 : Kể tóm tắt truyện "Buổi học cuối cùng"	54
C – Dạng bài Kể chuyện đời thường	55
I – Một số đề bài	55
II – Một số dàn bài	56
III – Một số bài làm của học sinh	58
Đề 11 : Hãy kể về người bà kính yêu của em	58
Đề 12 : Hãy kể về người mẹ yêu quý của em	60
Đề 13 : Hãy kể chuyện một lần em mắc lỗi	62
Đề 14 : Kể một kỉ niệm về tình cảm chị em trong gia đình	65
Đề 15 : Em hãy viết thư cho bạn kể lại một kỉ niệm cảm động về công ơn của cha mẹ đối với mình	67
Đề 16 : Lễ bế giảng năm học đã mang lại cho em nhiều cảm xúc. Hãy thuật lại buổi lễ ấy để bạn cùng chia vui với em	68
Đề 17 : Kể một kỉ niệm về tình bạn thời thơ ấu	70
Đề 18 : Hãy kể về gia đình thân yêu của em	73
Đề 19 : Hãy kể một chuyến về thăm quê của em và gia đình	74
Đề 20 : Kể về một việc tốt mà em đã làm	76
Đề 21 : Kể về người bố kính yêu trong trái tim em	77

Đề 22 : Kể về một người thân của em	79
Đề 23 : Kể về một thầy giáo (cô giáo) mà em yêu quý	81
Đề 24 : Kể về việc em gửi quà tặng bạn vùng lũ	82
Đề 25 : Kể về tình mẹ	83
D – Dạng bài Kể chuyện tưởng tượng	85
I – Một số đề bài	85
II – Một số dàn bài	86
III – Một số bài làm của học sinh	89
Đề 26 : Kể về phần kết mới của truyện "Ông lão đánh cá và con cá vàng"	89
Đề 27 : Tưởng tượng đoạn kết mới cho truyện cổ tích "Cây bút thần"	90
Đề 28 : Tưởng tượng kết thúc mới cho truyện cổ tích "Sọ Dừa"	91
Đề 29 : Dựa vào truyện cổ tích "Thạch Sanh", em hãy đóng vai Thạch Sanh kể lại chiến công diệt đại bàng cứu công chúa	92
Đề 30 : Hãy tưởng tượng cuộc độ sức giữa Sơn Tinh và Thủy Tinh trong thời hiện đại với máy xúc, máy ủi, xi măng cốt thép, máy bay trực thăng, xe lội nước,...	94
Đề 31 : Thay lời nhân vật người em, kể lại truyện "Sự tích trầu cau"	95
Đề 32 : Kể chuyện "Ông lão đánh cá và con cá vàng" bằng thơ	99
Đề 33 : Mượn lời một đồ vật hay con vật gần gũi với em để kể chuyện tình cảm giữa em và đồ vật hay con vật đó	100
Đề 34 : Kể chuyện về ba cậu bé thông minh	101
Đề 35 : Kể chuyện sự tích hoa hồng	101
Đề 36 : Chú mèo của tình thương	102
Đề 37 : Đóng vai một con hổ kể lại câu chuyện "Con hổ có nghĩa"	104
Đề 38 : Sơn Tinh kể chuyện giao chiến với Thủy Tinh	105
Đề 39 : Đọc bài thơ ngụ ngôn "Ếch muốn to bằng con bò" và kể lại câu chuyện bằng văn xuôi sao cho hấp dẫn và sinh động	107
Phần thứ hai : Văn miêu tả	109
A – Khái quát về văn miêu tả	109
B – Dạng bài Văn tả cảnh	126
I – Một số đề bài	126
II – Một số dàn bài	127
III – Một số bài làm của học sinh	131
Đề 40 : Tả một khu vườn vào buổi sáng đẹp trời	131
Đề 41 : Tả cây đào hoặc cây quất trong dịp Tết	135
Đề 42 : Tả dòng sông quê em	137
Đề 43 : Tả cảnh quê hương em đang đổi mới	138
Đề 44 : Hãy tả lại một đêm trăng đẹp để lại cho em ấn tượng sâu sắc	141
Đề 45 : Hãy tả lại cảnh Thác Đa mà em đã có dịp tham quan	143

<i>Đề 46 : Hãy tả lại một phiên chợ</i>	145
<i>Đề 47 : Manh vườn của tuổi thơ tôi</i>	147
<i>Đề 48 : Tả một trận mưa rào</i>	150
<i>Đề 49 : Tả con đường từ nhà đến trường</i>	151
<i>Đề 50 : Một manh đất còn bỏ hoang đã gợi cho em nhiều mơ ước. Hãy tưởng tượng để tả lại vườn hoa (hoặc vườn cây ăn quả) do em trồng</i>	154
<i>Đề 51 : Tả giờ ra chơi ở sân trường</i>	155
C – Dạng bài Văn tả người	157
I – Một số đề bài	157
II – Một số dàn bài	157
III – Một số bài làm của học sinh	159
<i>Đề 52 : Hãy tả anh trai của em</i>	159
<i>Đề 53 : Em gái tôi</i>	161
<i>Đề 54 : Tả em bé</i>	162
<i>Đề 55 : Tả người bạn thân của em</i>	162
<i>Đề 56 : Tả một nhân vật có hành động và ngoại hình khác thường</i>	163
D – Dạng bài Văn miêu tả tưởng tượng	165
I – Một số đề bài	165
II – Một số dàn bài	165
III – Một số bài làm của học sinh	168
<i>Đề 57 : Tả một phiên chợ kì lạ cho em tưởng tượng ra</i>	168
<i>Đề 58 : Dựa vào bài thơ "Chợ Tết" của Đoàn Văn Cừ, hãy tưởng tượng và tả lại một phiên chợ Tết ở làng quê ngày xưa</i>	170
<i>Đề 59 : Từ bài thơ "Mưa" của Trần Đăng Khoa, em hãy viết bài văn tả lại trận mưa theo quan sát và tưởng tượng của em</i>	173
<i>Đề 60 : Em đã từng gặp ông tiên trong những câu chuyện cổ tích dân gian. Hãy tả hình ảnh ông tiên theo trí tưởng tượng của mình</i>	175
<i>Đề 61 : Kể và tả một nhân vật trong một tác phẩm em đã học (hoặc đọc thêm)</i>	177
<i>Đề 62 : Dựa vào truyền thuyết "Bánh chưng, bánh giầy" và bức tranh mình họa trong sách giáo khoa, em hãy tả lại cảnh gia đình Lạng Liêu làm bánh</i>	181
<i>Đề 63 : Em hãy hình dung để tả lại cảnh Đẻ Mèn xót xa trước mộ Đẻ Choắt và nghĩ về bài học đường đời đầu tiên</i>	182

Chịu trách nhiệm xuất bản :

Chủ tịch Hội đồng Thành viên kiêm Tổng Giám đốc NGÔ TRẦN ÁI

Tổng biên tập kiêm Phó Tổng Giám đốc NGUYỄN QUỲ THAO

Tổ chức bản thảo và chịu trách nhiệm nội dung :

Phó Tổng biên tập LÊ HỮU TÌNH

Tổng Giám đốc Công ty CP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Hà Nội VŨ BÁ KHÁNH

Biên tập lần đầu :

NGUYỄN THỊ NGỌC BẢO

Biên tập tái bản :

NGUYỄN THỊ BÉ

Trình bày bìa :

ĐINH THUỶ LINH

Chế bản :

NGUYỄN HỒNG PHONG

Công ty Cổ phần Đầu tư và Phát triển Giáo dục Hà Nội – Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam
giữ quyền công bố tác phẩm.

BỒI DƯỠNG TẬP LÀM VĂN LỚP 6 QUA NHỮNG BÀI VĂN HAY

Mã số : T6V46a2 – ĐTH

Số đăng kí KHXB : 61 – 2012/CXB/232 – 32/GD

In 3.000 cuốn (QĐ52TK), khổ 17 x 24 cm tại Công ty CP In Phú Thọ.

Số in: 543. In xong và nộp lưu chiểu tháng 8 năm 2012.